

מחיר עלון לחג הפסח 4 ש"ח
מהדורה מוגדלת 48 עמודים

702

חג פסח

נתיבות - אליהו

להתחבר לפרשה מתוך הנשמה

ניתן להשיג את העלון:
054-8457586
'בית-בוכריס'
'בית-יצחק'
'אור-הרכ"א'

בלי"ן - 34
דאטאס פאר ציהנצחות
והארות:
054-8457586
נתן זקא און העלון
כמ"ד:
ne0548457586@gmail.com

וארטים. חידושים. קושיות. סיפורים. השגחה פרטית
הלכה. אגדה. מדרש. חידודים וחידות. מליצות

חג פסח כשר ושמח לכל קוראי נתיבות - אליהו ולכל בית ישראל

חברת מורחבת ומוגדלת 48 עמודים
לכבוד חג פסח ושביעי של פסח

בשם ה' נעשה ונצליח

ההכנות לערב פסח

- * על כל אב או עורך סדר להכין את עצמו כמה ימים קודם החג בסיפור יציאת מצרים ועשר המכות.
- * עדיף להסתפר קודם ערב פסח ולא להמתין לרגע האחרון (אחרי פסח אסור להסתפר עד אחרי ל"ג בעומר).
- * מכירת חמץ (מי שלא הספיק).
- * שריפת הלולב / הפתילות של נרות החנוכה בביעור החמץ.
- * קמחא דפסחא. * לשמח את העניים. * מתנה לאישה.
- * טבילת / הגעלת כלים.
- * הכנת קליות, אגוזים וממתקים לעורר את הילדים.
- * הכנת המחזורים והגדה של פסח לכל אחד. * ניקוי השיניים.
- * ניקוי שואב האבק, המטאטא, המכונית, המחסן וכו'.
- * שקילת המצות והמרור לשיעור כזית.
- * הכנת השולחן וכריות ההסיבה.
- * חיתוך מפות ניילון / נייר טישו. * פלטה ומיחם מים.
- * קריאת האיגרת של רבי שמשון מאוסטרופולי זצ"ל.
- * מומלץ מאוד לקרוא בספר "פלא יועץ" ערך פסח, החל מהמילים: "ובליל התקדש החג".
- * יתנהגו הוא ובני ביתו כבני מלכים, ולא יכעס כלל.
- * הכנת בגדי החג (הסרת תוויות ומדבקות, כפתורי רזובה, גיהוץ, צחצוח נעליים, קשירת עניבה, עשיית ציצית וכו').
- * הפרשת חלה ומעשרות.
- * הכנת כלי פגום לשפיות.
- * הנחת כלים יקרים ויפים בשולחן.
- * מנוחת הילדים/המבוגרים.
- * הארכת שעון שבת לתאורה/מזגנים.
- * הכנת נרות החג ונר נשמה.
- * קריאת הפסוקים העוסקים בהקרבת קורבן הפסח (מובא במחזוריים).

ההכנות לליל הסדר

- כל אדם יכין מבעוד מועד את כל הנצרך לעריכת הסדר כמשפטו:
- * יין - ארבע כוסות לכל אחד. יש לוודא שהכוסות מכילות שיעור רביעיית (81 גרם). אפשר למדוד בעזרת בקבוק תינוק כשר לפסח).
- * מצות שמורות עבודת יד - 120 - גרם לכל אחד (קצת יותר מ-27 גרם כפול 4 כזיתים).
- ובמצות רכות 140 - גרם לכל אחד.
- * עלי כרפס (סלרי) קצת לכל אחד. נקי מתולעים.
- * מים עם מיץ לימון / מי מלח / חומץ - לטבילת הכרפס. חרוסת.
- * מרור (חסה) כ-60 גרם לכל אחד. (קצת יותר מ-27 גרם ל"מרור" ו-27 גרם ל"כורך"). נקי מתולעים.
- * זרוע - בשר או עוף צלוי או מבושל לקצרת ליל הסדר.
- * ביצה מבושלת.

הפצת העלון לזיווג הגון במהרה:

מיכל זהרה בת אסתר. יגל דניאל בן אסתר. עדי בת תמר. אלרואי בן תמר. אודיה בת תמר. אוראל בן יפה. יועד בן יפה. תהילה בת יפה. אליה רפאל בן אסנת הודיה. ראובן בן זהבה. מול בת ברוריה. יעל עליה בת ברוריה. הודיה בת מירב *להצלחת דוד בן שולמית וזהבה בת פרתה *לזרע קודש בר קיימא בקרוב לזכות התורמים בעילום שם *לתורם בעילום שם בריאות והצלחה ברוחניות ובגשמיות לו וב"ב ככל מעשי ידיהם וזיווג הגון לבנו

הדלקת נרות יו"ש: 18:47

צאת החג: 19:54 צאת החג ר"ת: 20:32

הנץ החמה: 6:04

סוף זמן ק"ש: מג"א: 8:34 הגר"א: 9:22

סוף זמן תפילה: הגר"א: 10:28

סו"ז מוסף לכתחילה: 13:46 חצות היום והלילה: 12:40

מנחה: 13:18 שקיעת החמה: 19:17

[אופק נתיבות]

ובעזות מצח לא ידעתי את ה' וגם את ישראל לא אשלח (שמות ה', ב), אך לבסוף הוא גם קיבל מכות, גם שילם כסף רב וגם שילח את ישראל.

חג הפסח – מהות החג

עוד מס' שעות נכנס החג הקדוש והחשוב מכל המועדים חג הפסח. כל כך הרבה "עבודות" (ניקיונות, סדר וכו'), כל כך הרבה הוצאות (קניות וכו') כל כך הרבה טרדות... והנה הרגע הגדול הוא ליל הסדר ואו ליל שימורים (מזויקים) כבר בפתח.

כל מהות העם היהודי הוא ליל הסדר ובקריאת ההגדה וזאת על מנת להשריש לנו ולדור הבא את האמונה ביציאת מצרים שה' יתברך הוציאנו מעבדות לחירות, ולאחר 50 יום לקבל את התורה. מה בין פסח לחיי האדם?...

חג הפסח חל בחודש האביב. בחורף כוחות הטבע מוסתרים והעין האנושית רואה עצים ערומים ונדמה שפסקה החיות צמיחה וגידול, אך באביב מתגלה שהחורף היה קיבוץ כוחות של הצמיחה למען יופיעו אחר כך אילנות מבלבלים ושדות עטופים ירק. וזה מסר לכל אחד שיש תקופות שחושבים שהכל פסק אצלנו אין הצלחה וצמיחה אישית אך במהות האמתית זמן זה משמש עבורנו הכנת הקרקע לפריחה אמיתית ולאחר תקופה זוכים לראות פירות במעשי ידינו. כך פסח אחרי תקופה של מיצרים זוכים להגיע לחרות ולגאולה. פעמים אדם נתקל בקשיים למרות שמנסה ומשתדל והוא תקוע במצרים...

והנה, פסח הוא זמן שמסוגל לצאת מכל הקשיים שעושים לנו צער (מצרים מלשון מיצר). וכידוע זמן זה מלשון הזדמנות, לכן גם אם אנו נתקלים בקשיים אז מכות זמן חרותנו-חג החירות, זו הזדמנות לצאת מהמצרים לנו בחיים לחרות וגאולה ולהתחדשות!

לחג זה יש ארבעה שמות: פסח, אביב, הגאולה, המצות. אומר הזוהר הקד' שבתחילת סיפור ההגדה הקב"ה רואה את בניו משבחים ומקלסים את שמו יתברך, והקב"ה שולח את מלאכיו לשמוע בכל בית אשר אומרים ומספרים על נפלאותיו. כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח, ומרן הבית יוסף רבי יוסף קארו זצ"ל שיום י"ג ניסן הוא יום פקודתו כתב: שיש לספר ביציאת מצרים עד שתחטפו שינה.

ביום זה יורדת אותה הארה שהיתה ביציאת מצרים. יום זה נקרא ליל שימורים. ואומר הזוהר הקד' כתוב 'שימורים' ברבים, לומר לך שלא רק ביום הפסח הוא שמור מן המזויקים, אלא כשאדם עושה סדר פסח כהלכתו, אזי כל הלילות שמורים הם.

הלילה הזה כולו קודש קדשים, לילה כיום יאיר – אורות שמימיים עליונים מאירים לכל יהודי עד שיוכל להיכנס למ"ט שערי קדושה. לילה שכולו אור ורחמים בו נפתחים שערי שמים, ברכות חלות בו, כמו שאמר יצחק אבינו לעשו על מעלת ליל זה, שהברכות פועלות בו ביותר.

צדיקים אמרו "כל דכפין ייתי ויכול" - כל מי שרעב להשפעות טובות - "ייתי ויפסח" ביום מבורך זה. בלילה קדוש זה כל יהודי דומה ומתעלה למעלת הכהן הגדול העובד עבודת לפני ולפנים בקודש הקדשים.

וכך כתב המהר"ל: נוהגים ללבוש בגד לבן בליל פסח לעבודת הסדר, וכדמיון הכהן הגדול ביום הכיפורים, שהיה משמש לפני ולפנים בבגדי לבן. וליל שימורים הוא כיום הכיפורים בזה העניין. ה"חתם סופר" בדרשותיו אמר, כי שפע אלוקי עליון יורד בלילה זה, כמו אז במצרים - אף בגלותנו היום: מובטחים אנחנו אפילו בגלות... בשעה שיושבים לספר ביציאת מצרים... אזי שפע אלוקי עלינו עמו ביציאת מצרים. יותר מכול חג זה הוא חג של האמונה - ראש השנה של האמונה.

יום זה הכי מסוגל בכל השנה כולה להטמיע את האמונה בבורא העולם, על כן מצווים אנו על מצות ההיגד (הגדה של פסח) – להגיד

נמצאים אנו בערב החג הקדוש - ימי חג הפסח שבו כל בית ישראל מתעוררים ומקבלים את אותה הארה והשפעה שזכו לה אבותינו בימים ההם שיצאו ממצרים מעבדות לחרות, ונהפכו להיות בגדר ה'ללו עבדי ה' ולא עבדי פרעה (מגילה יד ע"א), כפי שרמזו זאת המפרשים בפסוק ושמרת את החקה הזאת ל מועדה מימים ימימה (שמות יג, י), מלמד שאותם ימים באים לקראתנו, ויציאת מצרים מתחדשת בכל שנה ושנה, ולכן בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים (מנוסח ההגדה), כאילו הוא בעצמו יצא מעבדות לחרות ומשעבוד לגאולה.

וכן מובא ברמח"ל (רבינו משה חיים לוצאטו בספרו דרך ה' ח"ד פ"ו) שגלגל הזמן חוזר, ההשפעות וההארות שהיו באותם ימים קבועים בגלגל הזמן, ואנחנו בסה"כ צועדים בתוך אותו גלגל, ולכן בימים קדושים אלו יכולים אנו לזכות להתחזקות באמונה הצרופה בה' יתברך המועברת לנו מדור דור ונטיעתה בבנינו בנכדנו ובצאצאנו אחרינו, ולזכות לראות בניסי ה' וגאולתו השלימה כפי שגאל את אבותינו והוציאם ממצרים, כך יראה לנו בישועתו מארץ מצרים אראנו נפלאות ויגאלנו גאולת עולם, פימי צאתך (מיכה ז, טו), הראה לבנים מה שלא זכו לראות האבות (לילקוט שמעוני בשלח).

אחת המצוות החשובות והיקרות בלילה זו וגולת הכותרת היא פיוס ההוא לאמר ר" (שמות יג, ח), לא אמרת מצוות "וה' דת לך נך אלא בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך (מכילתא ובהגדה), את אשר וכן בןך ונאמר (שמות י, ב) ול' מען תספר ל' ב' ב' התעללתי במצרים, וביארו המפרשים שדקדקה התורה לומר "באוני בנך" להורות שיש לספר לילדים לפי אונם השומעת, כמדת הבנתם ושכלם, כפי שפוסק הרמב"ם (פרק ז' מהלכות חמץ ומצה הלכה ב') וזה לשונו: מצוה להודיע לבנים ואפילו לא שאלו.

ולפי דעתו של בן אביו מלמדו. פי' צד? אם היה קטן או טפש אומר לו: "בני, פלנו היינו עבדים כמו שפחה זו או כמו עבד זה במצרים, הוא. ובלילה הזה פדה אותנו הקדוש ברוך ויציאנו לחרות" ואם היה ה'גן גדול וחקם מודיעו מה שארע לנו במצרים ונסים שנעשו לנו על ידי משה רבנו, הפל לפי דעתו של בן:

ובספר המצוות כתב הרמב"ם (מצווה קנ"ז): היא שציונו לספר ביציאת מצרים בליל חמשה עשר מניסן בתחילת הלילה כפי צחות לשון המספר. וכל מי שיוסיף במאמר, ויארץ הדברים בהגדלת מה שעשה לנו השם ומה שעשו לנו המצרים מעול וחמס, ואיך לקח השם נקמתנו מהם, ולהודות לו יתעלה על כל טוב שגמלנו, יהיה יותר טוב, כמו שאמרו וכל המאריך לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח.

בלילה קדושה זו יורדת הארה גדולה משמים שבה אפשר להחדיר את האמונה והמידות הטובות בבנינו, על אף שבמשך השנה פעמים שלא מצליחים כל כך לעשות זאת, מ"מ בלילה זה על ידי תיאור סיפור יציאת מצרים והודאה לה' יתברך על ניסיו ונפלאותיו שעשה ועושה עמנו, נחקקים הדברים בילדים ומלווים אותם לכל החיים, ולכן שומעים אנו לא מעט סיפורים על אנשים שרצו להתרחק משמירת התורה והמצוות רח"ל, אך בזוכרם את ליל הסדר יחד עם כל המשפחה חזרו בהם והסתופפו שוב תחת כנפי השכינה, פי קדוש היום לאדנינו (מושאל מנחמיה ח, י), ובכוחו לפעול גדולות ונצורות.

ובזכות שישאל זוכרים את הניסים שהקב"ה עשה ועושה עמם ומשבחים ומקלסים אותו עליהם, ממשך הקב"ה ועושה להם עוד ניסים ונפלאות, כדברי רבותינו (מדרש תהילים יח) כל שעושים לו נס ומהלל ומשבח את הקב"ה עושים לו עוד נס שנאמר "נתתה ליראך נס לה תנוסס" (תהילים ס, ו).

על הפסוק ל' תפה ופתי יערם (משלי יט, כה), דרשו רבותינו (יעו"ב במנורת המאור פרק ת"ד ד"ה ועוד גרסינן שדרש זאת מדנפשיה ונמשכו אחריו בספרי המוסר) ל' תפה זה פרעה, ופתי יערם- אלו ישראל, הקב"ה הכה את פרעה ומצרים באותות ומופתים באדמת בני חם (מתפילת ערבית-ברכת אמת ואמונה), ועל ידי זה קיבלו ישראל חכמה בינה ודעת שלא לעשות כמעשיהם והתחזקה האמונה שהתרופפה מהם מעט, וידעתם פי אגני ה' (שמות ב, י) - על ידי המכות שהביא ה' יתברך על מצרים חזרה בחזרה אמונת ישראל בה' יתברך, כולם ידעו אותי למקטנם ועד ג' דולם נאם ה' (ירמיה לא, לג). בתחילה פרעה לא היה מוכן לשלח את ישראל, ואף לא היה מוכן לשלם כסף צאן ובקר עבור ישראל שיוצחו לאלוהיהם במדבר, ובנוסף לכך לא הסכים לקבל מכות מאת ה' יתברך והגיב בזלזול

ולספר מעשה ה', ונפלאותיו לבני הבית גם אם קטנים או גדולים. כמה נכונים הדברים בתקופה בה אנו נמצאים, חשוב להתחזק באמונה שהכל מאיתו יתברך, וכל מה שהוא מבקש שנתבונן פנימה לפנימיות שלנו, ולסובבים אותנו ונחשב מסלול מחדש ונחזק את הקשר עם בורא העולם. וחלילה ליפול לייאוש או לפחדים וכדומה כי זה ההיפך ממה שמבקשים מאיתנו להתחזק באמונה ובעיקר בביאת משיח צדקנו, שאף על פי שהתמהמהה אחכה לו.

"מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות"

יש אמרה נודעת. ודאי, דרך הלצה נאמרה, אבל אמת כה נוקבת טמונה בה! את ליל הסדר פתחנו בהכרזת: "כל דכפין ייתי ויכול, כל דצריך ייתי ויפסח".

יושב הבן, ואינו מאמין למשמע אזניו. פותח ושואל: אבא, אורחים, והלילה הזה אתה מזמינם? "אה", משיב האב, זה "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות", אף פעם אינך מכניס בגלל ש"עבדים היינו לפרעה במצרים", וממנו למדנו לומר דבר אחד ולעשות דבר אחר, להבטיח ולסגת. למצוא מוצא: בנובהרדוק ספרו על אותו עשיר קמצן, שחלה בטיפוס "לכו נא הגברים", בלי הצאן והבקר... הבהרות. היתה זו מחלה קטלנית, ממנה איש לא קם. בצר אז למה הבטיח, כדי שיהיה מה לומר בהספדו. לא עזר לו, עתק. אבל הבטיח בלב קל, שהרי איש לא הבריא ממחלה זו. לו הבטיח שאם יתפארת יתן חצי מיליון זלוטים לצדקה. הון ונרפא לאסונו. מיד התיצבו העניים בתור ארוך, לקבל חלקם בחצי המיליון... חשכו עיניו, מה יעשה. לאשרו, היה יודע ספר. זכר את דברי הגמרא (סוטה מט:): שגדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה, מפני ג' טעמים. הראשון שבהם: שהצדקה בממונו, וגמילות חסדים בין בגופו בין בממונו. הודיע שחצי המיליון עובר שדרוג: לא לצדקה אלא לקרן גמ"ח. חשב שהועיל, איפה! התור התארך בכפלים, כי גם העשירים עמדו בתור להלוואת גמ"ח. אה, לכן ממשיכה הגמרא ואומרת טעם נוסף: צדקה בממונו, גמילות חסדים אף בגופו. הודיע לכולם שהחליט לשנות את היעוד: במקום להקצות כסף לצדקה, ומה הוא כסף, בסך הכל ממון, מוכן הוא לעשות הרבה יותר, לטרוח בגופו. לא שיער את התוצאה, אנשים התדפקו על דלתו בלא סוף: אולי מוכן הוא לסעוד את בנם החולה, אולי יאות ללוות את אביהם הקשיש, אולי מוכן הוא לעזור בנשיאת משאות. וכי בשביל זה הבריא, כדי לבלות ימיו בעזרה לזולת? חייב להיות לכך פתרון!

עייין, ומצא. ודאי, לפיכך נכתב הטעם השלישי: שהצדקה לחיים, וגמילות חסד בין לחיים ובין למתים. התנדב אפוא לחברא קדיש, ונשם לרווחה: אף אחד לא עמד בתור כדי להקבר! אשריו, גם קיים נדרו וגם נשאר עם רכושו - זהו תלמיד נאמן של פרעה, וממשיך מורשתו! [רבי יעקב גלינסקי זצ"ל]

'ליל חג הפסח - חמשה ניסים התרחשו בו'

'הפסוק אומר, ליל שימורים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים, הוא הלילה הזה לה', שימורים לכל בני ישראל לדורותם'.

מבאר רבנו האור החיים הקדוש (שמות יב, מב) שהפסוק בא לרמוז לנו, על חמשה ניסים מופלאים שזמנם בלילה הזה:

א. בימי אברהם אבינו כשנילחם עם ארבעה המלכים וניצח אותם, שם כתוב 'ויחלק עליהם לילה'.

ב. ביציאת מצרים כמו שכתוב 'ויהי בחצי הלילה'.

ג. בימי חזקיהו המלך, הכה המלאך גבריאל את מחנה סנחריב, כשבאו להלחם על ירושלים, ושם כתוב 'ויהי בלילה ההוא'.

ד. בימי מרדכי ואסתר בנס פורים, שם כתוב 'בלילה ההוא נדדה שנת המלך'.

ה. הגאולה העתידה שתהיה במהרה בימינו, אמר.

וכן מתפרש הפסוק, כנגד 'נס אברהם אבינו' אמר 'ליל שימורים הוא לה', כי באמצעות הנס נתגלית אמיתותו יתברך, כמו שאמר רבותינו שיש מהאומות שלא היו מאמינים בנס הצלתו של אברהם אבינו מכבשז האש באור כשדים. והאמינו בזה. ע"י הנס של הכאת

ארבעת המלכים.

כנגד 'נס גאולת ישראל ממצרים' אמר 'להוציאם מארץ מצרים'.

כנגד 'נס חזקיהו המלך' אמר 'הוא הלילה' הידוע לנו וכמו שאמר הנביא 'ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך'.

כנגד 'נס מרדכי ואסתר' אמר 'הזה לה'.

כנגד 'הגאולה העתידה' אמר 'שימורים לכל בני ישראל לדורותם' פירוש הדבר, לסוף הדורות, בעגלא ובזמן קריב.

ארבע לשונות של גאולה - סיפור

בית המדרש הקטן געש מקול התורה. עשרות בחורים ישבו שם, שקודים על גמרות גדולות. הוויות גמרא פרחו באוויר, קושיות נשמעו בחלל, הרים נעקרו ונטחנו, והדברים היו שמחים כנתינתם. ורק הוא ישב לו בצד. הוא היה הראשון. תלמיד הישיבה הראשון שהגיע מ'שם'. נער צעיר, שהספיק הנערים הישראלים לא ידעו את עברו, שפתו אידיש - לחוות על בשרו הרפתקאות של כמה מחזורי חיים. גליציאנית, היתה זרה להם. עכשיו הוא ישב מול הגמרא הפתוחה, וניסה להבין את המילים הארמיות ואת הסברות העמוקות שמאחוריהן. אך ללא הועיל...

לנגד עיניו עלו מחזות הזוועה מהגטו. בכל מקום ראה דם ואש. האותיות השחורות הזכירו לו את גדר התיל של גטו בוכניה, ולרגעים כשעמד ליד קיר המוות, פיו ממלמל 'יודי' והוא מתכונן לגרוע מכל. ואז נפקחו עיניו, והוא בהיכלה של ישיבת 'תפארת ציון' בבני ברק.

הוא הביט בנערים שישבו לצידו על הספסל, וליבו התמלא שקדו ולחמו במלחמתה של תורה. הם יושבים מול 'הרב' קנאת סופרים. בזמן שהוא נלחם על חייו בחירוף נפש, הם ומפריחים סברות, והוא לא מביין מילה. לא ידע מאי קא אמרו רבנן... ואת הרגע הזה הוא לא ישכח לעולם.

כשהוא רק נזכר בו, הדמעות מרטיבות את עיניו ושונקות את גרונו. "הלכתי הצידה ופשוט התחלתי לבכות. הרמתי עיניים לריבונו של עולם ופשוט שאלתי אותו: 'האם לא די? ! (ס'איז ניש גענוג?) לא הספיק מה שעברתי עד עכשיו? !

מדוע נגזר עלי שגם לא אבין את דברי הגמרא הקדושה? !

למה לי חיים? מדוע ניצלתי מהתופת הנורא? ..."

והתפילה העמוקה הזו חוללה מהפך אדיר. פתאום נפתחו לי שערי אורה! התחלתי להבין! אותיות הגמרא החלו להאיר אל נפשי! הגיעה הגאולה הגדולה."

כמעט שמונים שנה חלפו. וכשהמעשה המרטיט הזה יוצא מפיו של הבחור, כיום הגאון רבי קלמן לנדא שליט"א, הסלון הירושלמי מתעטף בשתיקת כבוד. רבי קלמן מוחה דמעה. מראש השולחן נופל מבטו אל צאצאיו היושבים כשתילי זיתים סביבו, ועוד דמעה זולגת לה. הפעם של אושר, של הודיה. אם היו מספרים אז לנער, שהצליח לברוח עם זהויות וטיפס מאות מטרים של הר קפוא בגבול טורקיה - משפחתו בעור שיניו מגטו בוכניה, הבריה גבולות, החליף שיום יבוא והוא ישב בארץ הקודש, יכהן כאחד מראשי ישיבת 'טשעביק' המעטירה, שיזכה לחבר ספר עמוק על מסכת 'בבא בתרא', ושכל בניו יהיו לימודי השם - סביר להניח שהוא היה מפקפק. והנה, הוא כאן בשלהי שנת תש"פ, זוכה לראות כל זאת.

ובמענה לשאלה שעולה מאליה: איך עושים זאת? איך אוזרים כוחות לחזור לשגרה, אחרי תקופה של ניתוק מסוים? איך מתנערים מעפר וצוללים אל ים התלמוד? איך חוזרים אל הסטנדרט? - זו התשובה הראשונה, משנת חייו של בעל 'מנת חלקי' על רגל אחת: "פשוט מרימים עיניים ומבקשים 'פתח ליבי בתורתך' !"

בשל מגפת הקורונה, לאורך כל המפגש המרגש הזה הוא יושב בזהירות מאחורי מסך מגן. ליד שולחנו יושב בנו, הגאון רבי משה שליט"א, ר"מ בישיבת 'נתיבות חכמה', ונכדו, הגאון רבי משה זינגר שליט"א ר"מ בישיבה הגדולה בית וגן. בן נוסף, הגאון רב ישראל שליט"א, ראש ישיבת 'היכל יצחק'. עיניו של רבי קלמן שליט"א,

נכנס אליו, בלי שעות של קבלת קהל. ביתו היה הפקר. והוא פנה מלימודו והקדיש את זמנו היקר לפונים אליו. עד כדי כך הגיעו הדברים, שלפעמים כשראה צורך בכך, היה מציע 'בוא נלמד גמרא ביחד', ונתן לנו תחושה כאילו הוא החברותא שלנו". תחילת היכרותי עמו היתה בשעה שהוא הגיע לבחון ב'תפארת ציון'. למדנו אז פרק 'כיצד הרגל', וכשהגיע תורי להיבחן, ניגנתי את המשנה הראשונה של הפרק, כפי שהיה בזכרוני שעה שלמדתי ב'חיידר' הקרקובאי. החזו"א מאוד נהנה, וביקש ממני עוד מספר פעמים שאחזור על המשנה עם הניגון... זהו סיפור גאולה אחת מיני רבים, וזה גם יסוד לכל בחור או אדם כשיש קושי לפנות לבעל הרחמים.

ליל הסדר – נקודות חשובות

"ליל הסדר" כשמו כן הוא: לילה זה, מסמל את סדר האירועים אשר התקיימו בעם ישראל במצרים, וביציאתם. ה"סדר" הזה מוכיח, כי את העולם כולו מכוון בורא העולם - הקב"ה, ואין שום מקריות בהנהגתו את העולם.

סדר הפסח

קדש - השנה תשפ"ב חל פסח בשבת, מוסיפים ומזכירים את השבת בקידוש וכן את התוספות כבכל שבת ('שלום עליכם', 'אשת חיל' וכו', לנוהגים בזה) מוזגים יין ומקדשים: מברכים ברכת היין, הקידוש, ושהחינו (ומכוונים ב'שהחינו' על עצם היום טוב, ועל מצוות הלילה - ד' כוסות, מצה, מרור וסיפור יציאת מצרים), ושתיים בהסיבה, (וזו כוס ראשונה מד' כוסות).

ולמנהג בני ספרד, יש לכוון בברכת "בורא פרי הגפן", על הכוס הראשון לפטור את כל הכוסות באמצע, וכן יכוון בברכת הכוס השלישי, לפטור את כל הכוסות שאח"כ. שאם ישכח להסב בשתיית הכוס, לא יצטרך לברך שוב. ומנהג בני אשכנז לברך על כל כוס בנפרד.

ורחץ - נוטלים ידיים אך לא מברכים "על נטילת ידיים".

כרפס - מטבילים עלי כרפס, או תפוח אדמה או צנון במי מלח (כל אחד לפי מנהגו) ומברכים "בורא פרי האדמה". בברכה זו, יש לכוון לפטור גם את אכילת המרור. אוכלים בלא הסיבה פחות מכזית (18ג - גרס).

יחץ - עורך הסדר לוקח את המצה האמצעית מג' המצות המונחות לפניו, חוצה אותה לשניים; את החלק הגדול, הוא עוטף במפית ומצפינו (שומר) לאפיקומן ('צפון'), ואת החלק הקטן, יחזיר לבין שתי המצות.

מגיד - מוזג כוס שני, וקורא את ההגדה והקטנים שואלים "מה נשתנה", עורך הסדר משיב להם "עבדים היינו לפרעה במצרים... עד ברכת גאל ישראל (ומ"עבדים היינו" עד ברכה זו מקיים מצות "והגדת לבנך") ושותה את הכוס השני בהסיבה.

רחצה - נוטלים ידיים לסעודה, ומברכים "על נטילת ידיים" (אין לדבר עד אחרי אכילת כורך).

"מוציא", "מצה" - מצות עשה מדאורייתא, לאכול כזית מצה בליל פסח. עורך הסדר מגביה את המצות ומברך "המוציא לחם מן הארץ", לאחר מכן, שומט את המצה התחתונה (השלימה), ומחזיק בידיו רק את המצה העליונה והאמצעית (החצויה), ומברך ברכה נוספת "על אכילת מצה". וכל אחד מהמסובים צריך לאכול כזית מצה. אכילה זו צריכה להיות בהסבה, ותוך 4 דקות. עורך הסדר אוכל כזית מהמצה העליונה, וכזית מהמצה האמצעית, ובדיעבד יוצא בכזית אחד ומחלק קצת מהמצה העליונה לשאר המסובים בתוספת כזית מצה.

מרור - לוקחים כזית מרור, ומטבילים אותו במעט חרוסת, ומברכים "על אכילת מרור". ואוכלים (את המרור) ללא הסיבה.

כורך - יקח את המצה התחתונה (השלישית), ויבצע ממנה לשניים, יקח כזית מצה, ויקח כזית מרור (עלי חסה), ויכרוך שניהם יחד ויטבלם בחרוסת ויש אומרים: מצה ומרור בלא ברכה. זכר למקדש.

תלויות בהם באהבה גדולה, מביעות ללא קול את המסר - "לולי אלוקי אבי, כי עתה ירקם... את עניי ואת יגיעי כפי ראה אלוקים", ובזכות אבות. כששואלים את רבי קלמן לנדא: "במה זכית? איך הצלחת להעמיד בית שכולו תורה ועבודת ה'?",

רבי קלמן נושא עיניו אל ההורים: "כשאני עושה חשבון הנפש", הוא אומר בענווה, "אני חושב שהכל בזכות הוריי החשובים, החסידים והישרים רבי אליעזר נתן סג"ל לנדא ואמי מרת שרה". מעשי תוקפו וגבורתו של האב, החסיד רבי אלעזר פולין. אין עוד הרבה יהודים כמוהו שזכו להציל כמו ידיהם - נתן לנדא ז"ל, הלא הם כתובים בספר דברי הימים של יהודי מאות יהודים ממוות בטוח. ביניהם קדושי ארץ, כמו הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע, האדמו"רים מהר"ש ומהרנ"צ מבאבוב זצ"ל, ועוד ועוד נפשות רבות. עיקר הסיפור החשוב לו החל מפרק זה ואילך. כשנכנס לשיבת 'תפארת ציון'.

החששות היו עצומים. בניגוד לכל בני גילו ששקדו על התורה ועל העבודה, הוא חיסר את עיקר שנות הבניין. כמעט 5 שנים יקרות ועיקריות הוא לא פתח ספר, רק נלחם היתה מיוחדת. הוא לא שוכח את דמותו של מגיד השיעור, על חייו ועל חיי יהודים בסביבתו. קבלת הפנים בשיבה מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל. "כאמור, אני הייתי הנער הראשון שהגיע ישירות מגיא ההריגה באירופה. לפני היתה קבוצה קטנה של 'ילדי טהרן'. לא זכיתי לעסוק רבות בתורה בשנות האימה, ועם הידע המועט הזה בתורה נכנסתי אל הישיבה. שנים רבות חלפו, ועדיין נצור בליבי המפגש הראשון עם רבי מיכל יהודה. הוא קיבלני ולחץ את ידי בחום. לא אשכח את המאור בעיניי, את האהבה שהרעיף עלי, והדאגה שלו לכל אחד מאיתנו. אהבת התורה בערה בקרבו, הוא היה גאון בהסברת הדברים הקשים ביותר, בפשטות ובבהירות, והוא הקנה לי - כמו לכל אחד מהתלמידים - את קנייני התורה, את יסודות הלימוד כיצד לגשת לסוגיה, איך ללמוד ואיך להבין אותה כראוי".

מפליט שואה צעיר שבקושי ידע לפענח שורה בגמרא, הוא הוא הפך אותי לבן תורה. הוא הקנה לי את הדרך ולאחר מכן את הביטחון לצעוד במשעוליה. מרן הגרמ"ל אהב אותי, כך חשתי, וכך הרגיש כל יחיד מתלמידי הישיבה בכל המחזורים בכל השנים. פשטותו היתה גאונותו. עברתי מאז מחנכים ומרביצי תורה רבים, כל אחד בשמו יבורך, אך כזו דמות לא פגשתי עוד!"

הוא מהסס לרגע ומשתף בחלום כמוס, שהוא כמעט לא שיתף בו איש בזמנו. למעט יהודי אחד - שהפך היות לו אבא אוהב - מרן ה'חזון איש' זי"ע. "כמה לילות לפני שנכנסתי לשיבת פוניבז' המעטירה נרדמתי. ובחלומי, והנה סבי זצ"ל יושב עמי ליד השולחן. לפתע, נכנס לחדר יהודי גבוה והדור פנים. סבא מחוויר כולו, אווזו בי וקם ביראת הכבוד. אני למד שזהו זקני הגדול, רבינו בעל ה'נודע ביהודה' זי"ע. הוא מניח אותי על ברכיו ומברך אותי שאזכה להצליח בתורה, ואח"כ נישק אותי". ורבי קלמן מוסיף ואומר בביטחון: "אין זו רבותא לדידי. שהרי בוודאי היה רעש גדול בשמים, שהנה הבחור הראשון שהגיע 'משם', נכנס ללמוד בהיכלה של ישיבה, שהיא ראשונה לשיבות של מסיים את סיפור החלום, שבעים ושש שנים אחרי חלומי, היישוב התורני המתחדש בארץ ישראל". כשרבי קלמן עיניו לחות. "ידעתי שאני יכול ללכת לשיבה. ובס"ד אצליח".

רבי קלמן מספר על אהבה עצומה שלה זכה מאת מרן ה'חזון איש' זי"ע. ברוב ענווה הוא זוקף את ההתקרבות הזאת, לגורלו כניצול שואה: "הייתי הראשון שהגיע. ורבינו החזו"א יצא ממש מגדרו לקרב את פליטי החרב. לא יתואר איך שהקריב את זמנו לקרב אותם, ואף שקטונתי לתאר אישיות ענקית זו, הרשה לעצמי לומר, שזהו אחד מהדברים המיוחדים שאפיינו אותו: כל אחד ואחד, מתי שרצה, היה נכנס אליו, בלי שעות של קבלת קהל. ביתו היה הפקר. והוא פנה מלימודו והקדיש את זמנו היקר לפונים אליו. עד כדי כך הגיעו הדברים, שלפעמים כשראה צורך בכך, היה מציע 'בוא נלמד

כלנו מסבין

יש התמהים: מפני מה תיקנו לשתות את כוסות היין ולאכול את כזית המצה באופן של הסבה.

הן לכאורה הרבה יותר מתאים לבן חורין לאכול את המצה ולשתות את היין כשהוא יושב זקוף על כסאו, באופן שהיין לא ישפך ולא יפלו פירוורים מהמצה...

ביאור נפלא בענין אמר מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל: בליל הסדר על האדם לעשות סדר בסדרי העדיפויות שלו. הקב"ה גאל אותנו ממצרים כדי שנעבוד את עבודת ה', לא כדי שנאכל מצות ונשתה יין.

לכן, גם בלילה הזה יש לנו אמנם 'שלחן עורך', אוכלים סעודת חג, אבל ה'שלחן עורך' נקבע בסוף ה'סדר' ועל פי רוב האכילה נעשית במהירות. את רוב הלילה הננו משקיעים בחלק ה'מגיד', מרבים בסיפור יציאת מצרים, מדברים דברי תורה, ולא עושים עסק מהסעודה. ובמה מראה האדם שאת האוכל הוא מעריך פחות? יש כלל: מי שמתקרב לדבר – סימן שהדבר חשוב לו ונצרך לו ביותר. אם אדם מתכופף ממקומו ומתקרב אל האוכל – בידוע שהאוכל חשוב בעיניו יותר מדברים אחרים.

בתקנת ההסבה בליל הסדר רמזו חז"ל לכל יהודי: אתה אל תקרב לאוכל, אל תשפיל את ראשך לכווננו, אלא תשב בהסבה ואת האוכל תביא אליך. כך תדע שהנך בן חורין אמיתי בנקודה זו של קיום המצוות. (רבי גואל אלקריף)

מהי המצוה שצריך להקפיד ולהדר בה בליל הסדר?

סיפר הגאון רבי שלום בן ציון פלמן זצוק"ל: ששנה אחת נכנס אברך אל מרן הקהלות יעקב זצוק"ל כמה ימים לפני ליל הסדר ושאל מהי המצוה שצריך להקפיד ולהדר בה בליל הסדר, והסטייפלר

הוציא מארון הספרים רמב"ם זמנים שכתב בכל דור ודור חייב אדם להראות את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא משעבוד מצרים וכו'. אמר הקהלות יעקב זצוק"ל "דבר תורה מעות קונות, וכל המצוות שבלילה הזה אפשר ע"י ממון להדר בזה, אדם מוסיף וקונה מצות מהודרות יותר, יין מהודר, אבל את ההלכה הזו שחייב להראות את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא משעבוד מצרים, אי אפשר לקנות ע"י ממון, ואם האדם אינו מתבונן בזה, אינו יכול לקיימו, וזו המצוה שכל אחד צריך להכין את עצמו לקראת ליל הסדר". וכאשר האברך יצא מהחדר של הקהלות יעקב זצוק"ל, הוא שמע כיצד חוזר הקהלות יעקב בקול רם על דברי הרמב"ם כמה וכמה פעמים.

ויקם פרעה לילה וגו' כי אין בית אשר אין שם מת

ופירש רש"י ויקם פרעה: ממיתו, וזה רש"י הדגיש שפרעה קם ממיתו, שזה נבע מגודל אפיקורסותו של פרעה, שאף שראה שכל דברי ה' שנאמרו על ידי משה מתקיימים, ומשה אמר ומת כל בכור, ופרעה היה בכור ולא היה ירא, ועלה לישן על מיטתו. (הרבי מקאצקו"ע).

"ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם"

לא לחינם קראו חז"ל את דור המדבר בשם "דור דיעה" כי אכן דור גדול היה זה.

תמול-שלשום היו עבדי-עבדים משועבדים, משוקעים במ"ט שערי טומאה של הגלות, כיון שיצאו משם שעה קלה, לא זו בלבד שנעשו מאמינים בה', אלא הגיעו לכלל המדרגה הנעלה והגבוהה ביותר של אמונה ובטחון עד שגם "צדה לא עשו להם" לדרך המדבר הגדול והנורא.

זה שאומר הנביא (ירמיהו ב'): "זכרתי לך חסד נעורך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", כי רק עובד ה' מאהבה יכול להגיע לאמונה מאוששת ומבוססת כזאת. (שפת אמת)

בימינו יחדש. כהלל הזקן שהיה כורכן ואוכלן בבת אחת. לקים מה שנאמר על מצות ומרור ים יאכלוהו. ואוכלים את שניהם יחד בהסבה.

שלחן עורך - לוקחים ביצה מבושלת ומטבילים אותה במי מלח, וקודם שיאכלנה יש אומרים: "זכר לקרבן חגיגה".

יש אוכלים את הביצה בתחילת ההגדה לפני "מגיד" וכל אחד יעשה לפי מנהגו. ולאחר מכן יאכל סעודתו בשמחה, ולא ישבע הרבה, כדי שיוכל לאכול כזית אפיקומן לתיאבון. והחכם עיניו בראשו.

צפון - אחר שגמר סעודתו, יקח את חצי המצה ששמר לאפיקומן, ויאכל ממנה ב' כזיתות בה סבה. ואם הוא חלש וקשה לו לאכול ב' כזיתים, יאכל רק כזית אחד, וכל אחד מהמסובים חייב כעת לאכול כזית מצה, יאכל אותו במקום אחד, ויזהר לאכול קודם חצות, ולא יאכל ולא ישתה שום משקה דבר אחריו (כגון יין) וקודם שיאכלנו יאמר: "זכר לקרבן פסח הנאכל על השבע".

ברך - יטול מים אחרונים. מוזגים כוס שלישיית. יאחז בידו הכוס ויברך ברכת המזון. יש לזכור לומר "רצה" (כשחל בשבת) ו"יעלה ויבא" (וברכת אורח) בברכת המזון.

בסיום (ברכת המזון) מברכים "בורא פרי הגפן", ושותים בהסבה. **הלל** - מוזגים כוס רביעית מארבע הכוסות, ואומרים את חצי השני של ההלל (ב' פרקים נאמרו קודם ברכת גאל ישראל ולא מברכים לגמור את ההלל), ואחריו ברכת השבח ('נשמת וישתבח'), שותה את כל הכוס ולאחר מכן יברך ברכה אחרונה.

נרצה - לאחר שערך את הסדר כהלכתו, וקיים את מצוות התורה של הלילה הזה - לספר ביציאת מצרים, ולאכול מצה, וגם קיים את המצוות שחז"ל תיקנו: לאכול מרור, לשתות ארבע כוסות ולהסב, הרי הוא רצוי לפני ה' יתברך, ויזכה לשנים רבות נעימות וטובות.

ליל הסדר – הזדמנות לאגור 'קופסאות שימורים' של אמונה

ליל פסח מכונה ליל שמורים, והרבי מויז'ניץ התבטא על כך: "ליל שמורים – ניתן לארוז קופסאות שמורים מן הלילה הזה...". למה ירמזון מלותיו?

בליל הסדר יושב אב עם בנו ומספר לו: "הקב"ה אמר שיביא ארבה ובלילה אחד הגיעו מיליארדי פריטים של ארבה, כסו את כל ארץ מצרים ואת עין השמש... דע לך, ילדי, לה' יש כח לעשות הכל!". אלא, שיום אחרי פסח הוא מוצא את עצמו בחובה של שלושים אלף שקל. הוא יושב בבית ואומר לאשתו: "אל תשאלי. הסתכנו. אנחנו באוברדרפט של שלושים אלף שקל. מי יכסה לנו את זה?!".

או אז בא הילד הקטן ואומר: "אמש הקרני אבא את ההלל... הוא סיפר לי שהקב"ה כסה את כל הארץ בארבה. אבא, אתה יודע שהוא יודע לכסות גם אוברדרפט?!...". כך אמר גדעון למלאך: "אמש הקרני אבא את ההלל... (רש"י שופטים ויג) אבי המחיש לי איך יכולים אנו לקחת את נסי מצרים ולהרגיש אותם בחוש במשך 24 שעות ביממה. הוא הראה לי כיצד אפשר להעביר את הדברים מאמונה שכלית לאמונה חושית. נמצא, אפוא, שאמונה זו שאנו מעבירים הלאה לדורות הבאים בלילה זה צריכה לשאת אפי שונה – בסיפור יציאת מצרים כשאנו מספרים לילדים שהקב"ה העביר אותנו בים, נתן לנו מן במדבר ארבעים שנה, וכל בוקר מצאנו ליד הפתח בדיוק את כל צרכינו, וכשאנו מתפעלים מכך שששים ריבוא יהודים מקבלים כל אחד לפי אכלו, הדברים אינם נותרים בגדר סיפור היסטורי בעלמא, אלא מיד מעבירים לחיי היום יום: אמת, הממשלה 'סוגרת את הברזים' ואיום רציני מרחף על עולם התורה, אך אנו אומרים לילדים: הקב"ה התמודד עם מלך כמו פרעה, הוא הוציא אותנו למדבר, ושם לא היה משרד האוצר, לא היה מי שיפתח ויסגור ברזים, לא היו קצבאות זקנה או בטוח לאומי, אלא אך ורק הקב"ה, ומי שנותן חיים יתן גם מזונות! ליל הסדר הוא הזדמנות לאגור 'קופסאות שימורים' של אמונה בקב"ה, שיוזן אותנו במשך כל השנה, אלא שצריכים אנו לעבוד על עצמנו שהאמונה בו יתברך לא תהיה רק בשכל, אלא נצליח להעביר אותה לאמונה חושית, ומי שמתכוון לעשות זאת יזכה בעזרת ה' ל"בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל". (רבי ברוךרוזנבלום)

אמר ה"חפץ חיים": ברוחניות צריך להיות סוחר טוב, והסביר: סוחר טוב לוקח סמרטוטים ועושה מהם עסק, הון תועפות – מכלום... פעם ראיתי בחלון ראוה של חנות פרחים, כיצד עשו זר מקוצים... הכל משליכים אותם, והלה עשה מהם הון! ויש גם סוחר לא טוב, בחנותו סחורה ששווה הרבה כסף, אבל הוא עצלן וחסר סדר. אדם הנכנס לחנותו אינו מוצא את מבוקשו ויוצא בידיים ריקות, ואילו הוא, הסוחר, נשאר עם כל סחורתו ואינו יכול למכרה. זהו סוחר לא טוב.

אף ברוחניות כך – צריך להיות סוחר טוב. אפשר לנצל דברים קטנים, שאין בהם שום קושי וגם לא ערך כספי, ולהפוך אותם למצוות גדולות. לדוגמא, פגשת במישהו חסר מצב רוח, אמרת לו מילה טובה, דיברת אל לבו, הכנסת בו חיות, העלית על שפתיו חיוך – איזו מצוה נפלאה עשית!

והיא לא עלתה לך פרוטה, ואף בלא מאמץ כלשהו. הרווח כולו שלך, זהו בהחלט סוחר טוב.

ובאותה מידה אפשר גם להיות סוחר לא טוב. יכול אדם לקחת מצוה יקרה וחשובה כברכת המזון, ולברכה בלי לב וללא נשמה, לחטוף את המילים ולהרוס את הכל. זהו סוחר לא טוב.

ערב פסח הוא זמן שכל אחד ואחד עומד במבחן הזה – הוא יכול להיות סוחר טוב, וגם להפך.

העבודות לפסח הופכות את כל הבית ואדם עלול לאבד את שווי משקלו – לצעוק, לכעוס ולראות בהכנות לפסח מעין עבודות. אם כך עשה, הוא סוחר גרוע. אמנם, הוא יכול להיות גם סוחר טוב, לראות בכל פעולה ופעולה שעושים שהיא לכבוד הפסח, לשם קיום המצוות המיוחדות של החג, ואז כמה מתיקות וכמה ערבות יש בעבודות הללו. בכל מעשה ומעשה, בכל דיבור ודיבור אפשר להכניס יראת שמים, אפשר להכניס אהבה למצוה ולרומום את האדם, ועם מעט ההשקעה הזאת, ליכות לנצח נצחים. זהו סוחר טוב ברוחניות, ובימים הללו שלפני חג הפסח יש הרבה אפשרויות ב"מסחר" הזה. (יחי ראובן)

דרשת שבת הגדול

על דלת הבית, בשבת הגדול, נוקש אחד מבניו של הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל ומוסר לשכן כי הרב מבקש שיכנס אליו בהקדם.

השכן ממחר לבית הרב אשר ניגש ישר לעניין: "מה מספר הנעליים שלך?" "ארבעים ושש" משיב השכן ומקולו לא נעלמת נימת הפליאה על השאלה המוזרה...

הרב מתעלם מפליאתו של איש שיחו ומבקש: "אנא הואל להסיר את נעליך לרגע ותן לי למדוד אותן". "בשמחה", משיב השכן אשר טרם מצליח לנחש מה לרב הקהילה ולנעליו.

הרב ממחר למדוד את הנעליים, ומשנוכח לדעת כי הן תואמות למידותיו, הוא מברר אם יש לאותו אברך נעליים אחרות. משנענה בחיוב מבקש לשאול את הנעליים למספר שעות.

"מה קרה?! " מתפלא הלה, והרב מסביר בפשטות: "היום בבוקר חזרתי מהישיבה דרך השדה. בדרך הבחנתי לפתע כי עיגול מתכת שמגן על החור שבו שורכים את השרוכים השתחרר ממקומו ונותר תלוי באוויר.

מענה התעוררה בעיה חמורה של טלטול. לא נותרה בידי אפוא כל ברירה כי אם להותיר את נעליי בשדה ולהמשיך את דרכי אל ביתי כשרגלי יחפות".

"אולם עתה ניצבת בפני בעיה אחרת: השבת שבת הגדול היא ועלי לשאת את דרשת שבת הגדול.

להגיע יחף לבית הכנסת ולשאת את דרשתי באופן זה בוודאי אין זה ראוי, ועל כן מבקש אני כי תשאיל לי את נעליך למספר שעות רק בכדי שאוכל לשאת את דרשת שבת הגדול..."

מאוחר יותר הודה הרב למיטיבו בכל פה, בקובעו: "נעליך דיברו יפה היום!" (נפש שמשון)

משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג (מגילה לב, א)

בשנה אחת לא עלה הגאון רבי צבי הירש ממאנהיים זצ"ל, לדרוש את דרשת שבת הגדול.

על תמיהת אחדים מבעלי הבתים מדוע יבטל הרב את המנהג הקדום המקובל בכל קהילות ישראל, השיב להם הגאון: "זו"ל אומרים "שואלין ודורשין בהלכות הפסח", מהו כפל הלשון "שואלין ודורשין"?

אלא שבמקום שם יש "שואלין", שבני העיר שואלים שאלות, יש "דורשין" - חובה על הרב לדרוש דרשה. אך במאנהיים, מקום בו אין "שואלין" כלל ולעולם לא נכנס אדם אל הרב לשאול שאלה, הרי אין חובת "דורשין".

ארבע כוסות

הרבי מטשיבין זצ"ל ישב בבר מצווה ביחד עם האדמו"ר רבי אהרן מבעלזא זצ"ל.

חתן הבר מצווה שישב לידם כובד בברכת המזון, ולאחר שבירך ובא לשתות את הכוס הוא שתה רק את רוב הכוס.

הרבי מבעלזא ראה זאת והעיר: "נו, נו, שישתה את הכוס עד הסוף", וכששמע הרב מטשיבין את הערתו התפלא בלבבו: מה רוצה הרבי מן הנער הצעיר הזה, שרק כעת נהיה בר מצווה? מדוע הוא מורה לו לשתות את כל הכוס?

הלא הלכה מפורשת היא, שרוב כוס היא גם דבר טוב. אמנם לכתחילה עדיף לשתות את כל הכוס, אבל אפשר להסתפק רק ברוב כוס...

הוא, כמובן, לא אמר מילה. אם הרבי אמר – נראה שיש בכך עניין מיוחד שאינו ידוע לו, אלא שבינתיים נותרה התמיהה תמיהה.

כעבור רגע הסתובב לעברו הרבי ואומר: "אה... טשיביניר רב, מה אני רוצה מהחיים שלו?

למה אכפת לי שישתה את כל הכוס?

הלא רוב הכוס גם כן מספיק!"

"אני אגיד לכם, הרב מטשיבין. בחנוכה נעשה נס גדול שנמצא פך שמן חתום בחותמו של כהן גדול והשמן שבו, שהתאים ליום אחד, הספיק לשמונה ימים.

ולכאורה תמוה, לשם מה עשה הקב"ה את הנס הזה?

הלא לחשמונאים היה הרבה שמן טמא, והלכה מפורשת היא שטומאה הותרה בציבור!"

"אלא, אמנם טומאה הותרה בציבור, אבל כאן עסקו בחנוכה המזבת, החשמונאים בנו הכל מחדש – את המנורה ואת המקדש כולו, וכשעוסקים בחינוך חדש צריך שהכל יהיה מלכתחילה ואי אפשר לסמוך על היתרים בדיעבד".

"ילד זה" – סיים הרבי מבעלזא והצביע על חתן הבר מצווה – "נהיה כעת בר מצווה.

יום זה הוא ה'חינוך' שלו וההתחלה של יום היותו לאיש.

ובתחילה צריך שהכל יהיה מלכתחילה, אין להסתפק בהיתרים של רוב כוס, אלא צריך את כל הכוס!"

בכל תפוצות ישראל ניכרים הידורים ומנהגים מיוחדים שבהם מחמירים בימי חג הפסח, דברים שאינם שייכים להלכה, ורבים תוהים: לשם מה מחמירים כל כך?

אמנם מובא בשם האר"י הקדוש, שאדם שזהיר ממהוהו חמץ בפסח מובטח לו שכל השנה לא יכשל במאכלות אסורות, אך ניתן ליישב תמיהה זו על פי הדברים שפירשנו: פסח, יום החינוך של כלל ישראל לעניין של "לי בני ישראל עבדים", דורש בכל עניין את הלכתחילה ואת כל ההידורים שרק אפשריים ומחייב הרבה יותר מכל זמן אחר! (יחי ראובן)

אם רוצים שהשי"ת ישמע את קולנו, צריך שהצעקה תהיה כנה מעומק הלב, כמו שזעקו אבותינו במצרים. משל למה הדבר דומה?

לאדם הנכנס לחנות ומבקש לקנות מיץ ענבים לליל הסדר. מציעים לו מיץ זול במיוחד, והוא שואל מדוע מחירו נמוך כל כך? "אולי מישוהו סיבסד את מחיר היין?" – מנסה האיש לברר. "לא" משיב המוכר, "זהו מחירו".

הקונה מתעקש, אולי עולה בלבו חשד שדבר מה אינו כשורה: "איך יתכן, מה היצרן החליט להפסיד כסף?" – הוא מקשה, והמוכר נאלץ לענות: "היצרן מערב מים במיץ ענבים..."

הקונה כמובן נרתע לאחור: "אם כן לא אקנה ממנו" – פוסק. "אל דאגה, לא שמו שם מים יותר מכשיעור, אברכים יראי שמים מערבים את המים במומחיות, והם מקפידים מאד לעשות זאת כהלכה, זה כשר למהדרין מן המהדרין" – כמעט מתחנן המוכר והקונה אינו מוכן להתפשר: "מוחל טובות, אני לא צריך כזה מיץ ענבים, אני חפץ במיץ טהור".

"ועליו אתה מוכן לשלם מחיר כפול" – מקשה הקונה. "בהחלט כן" – משיב הקונה בבטחה.

והנמשל, הקב"ה הוא הקונה, ואנחנו המוכרים. המיץ ענבים הוא התפילה שלנו, הזעקות שלנו. אם הן נקיות, אם הן מלב רותח ומלא תחינה – על כך מוכן הקב"ה לשלם כפליים, אבל אם הן מעורבות במחשבות שאינן ממין התפילה, אפילו שהתפילה כשרה – על כך הקונה, כלומר הקב"ה לא מוכן לשלם אפילו בזיל הזול. הקב"ה רוצה תפילה זכה. (יחי ראובן)

"לשנה הבאה בירושלים הבנויה"

לרה"ק הרבי "החווה" מלובלין זי"ע היה חסיד צדיק וקדוש רבי מרדכי מראקוב זי"ע שהיה רגיל לברר את דעתו הק' ולהשרות שמחה בקרב.

פעם בימי בין המצרים, בראות רבי מרדכי את רבו הרבי מלובלין שהיה מצטער כל כך על חורבן הבית, ניגש אליו ואמר לו בלחש: "הלא הרבי עצמו הוא הגורם שלא יבנה בית המקדש!"

נרעש החווה זי"ע מאמירה זו והביט בפני רבי מרדכי ז"ל לעמוד על סוף דעתו. אמר לו רבי מרדכי ז"ל: הנה כשהרבי עומד ואומר במוצאי יום הקדוש, בעת תפילת נעילה, "לשנה הבאה בירושלים", קמה מהומה בבית דין של מעלה: וכי קטנה היא בעיניכם?

הלא צדיק הדור ציוה שעד שנה הבאה מוכרחת הגאולה לבוא, הלא צדיק גזר והקב"ה מקיים!...

ואכן מתקבלת שם החלטה ללא שום עוררין שעד יום הכיפורים הבעל"ט מוכרחת הגאולה לבוא כציווי של הרבי מלובלין...

והנה בהגיע ליל פסח, עם סיום עריכת הסדר, פונה הרבי ואומר שוב בלשון קדשו "לשנה הבאה בירושלים", או אז כמו אנחת רווחה פורצת בבית דין של מעלה: "הנה נתן לנו הרבי עוד מרווח של חצי שנה עד שתבוא הגאולה... הפה שאסר הוא הפה שהתיר, מי שדרש שתבוא הגאולה עד יום הכיפורים, הוא בעצמו מתיר לנו להאריך את הגלות בעוד חצי שנה, זמן יש בידנו עד פסח הבעל"ט..."

ובהגיע מוצאי יום הקדוש, והרבי שוב אומר "לשנה הבאה בירושלים", דוחה הוא את הגאולה בעוד חצי שנה, ובפסח בעוד חצי שנה... ועוד חצי שנה... הנה כי כן, הרבי עצמו מעכב את גאולת ישראל – הפטיר רבי מרדכי זצ"ל בשנינות, כששמחה ממלאת את לבו שהצליח לעלות חייו על שפתי אותו קדוש עליון – הרבי מלובלין זי"ע. (פנינים)

חג פסח הוא חג עם הרבה חינוך. גם על המכות שניחתו על המצרים אומרת התורה הק' "ולמען תספר באוזני בנך וכן בנך".

כמובן המצוה הידועה "והגדת לבנך", מכאן חשיבותו החינוכית של חג הפסח.

כתב הרב שניאור אשכנזי, רבים נוהגים להחביא את האפיקומן ולתת לילדים אפשרות לגנוב אותו ולבקש מתנה בתמורה להחזרת האפיקומן.

אך מה עומד מאחורי המנהג? מה העניין לעודד ילד לגנוב? מסר חריף להורים יש כאן, ילדים מחפשים את מה שההורים מחביאים. הם לא מתעניינים במה שעומד על השולחן, אלא במה שאתם מטמיינים מתחת לשולחן. הם מבקשים להיות חלק מזה, לשים את ידם על המציאה...

לא ממש חשוב מה נאמר לילדים, אלא מה נחיה בפועל. ילד פחות מקשיב למה שאבא אומר, אלא הוא קולט יותר את מה שאבא משדר. נעשה, נשקיע ונצליח בחינוך הילדים (ובעיקר על ידי הדוגמה האישית) ונוכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים במהרה דידן. אמן.

להלן סיפור נפלא שמעובד מתוך העלון 'באר הפרשה'. אפשר לראות ממנו כי כאשר אדם גומל חסד עם הזולת - בשמיים מיטיבים אותו, ויתכן שעל ידי כך יהיה גם סיפור הצלתו. בנוסף, אפשר ללמוד ממנו עד כמה עלינו להשתדל ולעזור לזולת ככל יכולתנו. אנחנו לא יודעים ולא מבינים כמה כדאי לרדוף ולעשות מעשי חסד.

מעשה שהיה - כך היה:

הרה"ח ר' חיים אלעזר רוזנפלד שמנהל ביד רמה ובהנהגה טובה את המוסד הידוע לשם ולתהילה 'בית לפליטות' סיפר: בחודש חשוון ה'תשע"ה נקבע מועד הנישואין עבור אחת היתומות אצלנו. התחלנו להכין עבורה את צורכי החתונה והנדוניה. באחד הלילות פניתי לנדיב ידוע בחו"ל. סיפרתי לו על היתומה וביקשתי לזכות אותו בהשתתפות נכבדה בהוצאות הנישואין. העשיר נענה בשמחה ואמר: "אני אשלח לכם מזוודה מלאה בכל טוב, אדאג שיהיו בה מעילים, תכשיטים וכו'". כששמעתי את דבריו כמעט שהתחרטתי שפניתי אליו. לכלה חסר בעיקר כסף כדי לשלם את הוצאות הנישואין, ליל החתונה, בגדים ועניינים נוספים שקשורים לחתונה. העשיר ממש לא הירפה ממני ובמשך שבועיים ממש 'רדף' אחרי. לאחר כמה ימים הנדיב התקשר ואמר: "ביום כ"ה חשוון לפנות בוקר ינחת ה'שליח' בארץ הקודש". הנדיב ביקש ממני שאדאג לשלוח מישהו לקחת את המזוודה.

ביקשתי מאברך שגר בהר-נוף (רעייתו עובדת ב'בית לפליטות' אצלנו) שיתקשר אל נהג המונית שמוביל את המזוודה של הנדיב ויקח אותה ממנו. האברך הסכים. הוא יצר קשר עם נהג המונית וביקש להביא את המזוודה לבית-הכנסת 'בני תורה' שבהר-נוף ומשם תכנן לקחת אותה. האברך מסודר מאוד מטבעו ומתפלל תמיד בזמן קבוע בבית-הכנסת 'בני תורה' במניין מסויים. מועד התפילה מתקרב אבל אין כל זכר לנהג המונית. לאחר דקות ארוכות התברר כי הנהג טעה והוא נמצא רחוק מבית-הכנסת 'בני תורה'. הוא טעה בדרכו והגיע לבית-כנסת אחר. בלית ברירה, האברך יצא מבית-הכנסת למצוא את הנהג שטעה בדרכו. במהלך הליכתו הוא התקשר אלי וטען 'בצדק' שבגלל הטובה שהסכים לעשות לאותה הכלה, הוא עומד להפסיד את המניין הקבוע שלו. זה ישבש לו את כל היום כי עכשיו הוא צריך למצוא מניין אחר ולהתפלל עם ש"ץ שהוא לא רגיל אליו. לאחר כשתי דקות בלבד מחבלים ערבים ימ"ש עלו לבית-הכנסת 'בני תורה' כדי לערוך טבח במתפללים. עיקר 'הצלתם' ל"ע היתה באותם אנשים שיושבים בתחילת בית-הכנסת. האברך יושב שם בדרך קבע כוחות הביטחון בדקו במצלמות אבטחה כדי לראות מה אירע באותם רגעים שאירע הטבח ל"ע. האברך נראה במצלמה כשהוא יורד במדרגות כשבירד האחת מחזיק טלפון סמוך לאוזנו וידו השניה מתענעת מעלה

כוחות הביטחון בדקו במצלמות אבטחה כדי לראות מה אירע באותם רגעים שאירע הטבח ל"ע. האברך נראה במצלמה כשהוא יורד במדרגות כשבידו האחת מחזיק טלפון סמוך לאוזנו וידו השנייה מתנענעת מעלה ומטה לפי קצב דיבורו כשהוא מבכה על מצבו ואינו יודע כי בזכות החסד שהסכים לעשות הוא הציל את חייו ואילו לא היה מסכים לכך, לבטח היה נמנה בין הקדושים שנטבחו. עלינו לדעת ולהפנים כי גם אם חלילה נראה כי אנחנו נמצאים בבעיה מסויימת ולא נראה באופק כל דרך להושיע אותנו, הרי שאם נתחזק באמונה וביטחון בבורא עולם אנחנו עשויים לגלות כי לבורא עולם יש הרבה דרכים כדי להושיע אותנו.

להלן סיפור מופלא שמעובד מתוך העלון 'אור השבת' שסיפור

הרה"ג ר' חיים זאיד: הזמינו אותי למסור שיחה בעיר הדרומית אופקים, שיחה שכולה אמונה וביטחון כדי לחזק את תושבי העיר. על פי רוב, כאשר אני מוסר שיחה במקום מרוחק, משתתפי השיחה אמורים להיות תושבי העיר. להפתעתי הרבה, בשורה הראשונה אני רואה אדם שפניו היו מוכרות לי. לקח לי כמה שניות כדי לזכור שמדובר באדם שגר שכונה לידי בבני-ברק. תהיתי לעצמי: "מה הוא עושה כאן?", אבל שמרתי את הבריור הזה לאחר השיחה. לאחר שסיימתי את השיחה פניתי לאותו אדם ושאלתי אותו: "מה עושה אדם שגר בבני-ברק בעיר הדרומית הנידחת אופקים ועוד נמצא בשיחה שאני מעביר ויושב בשורה הראשונה?". חשבתי לעצמי כי כנראה שהוא עבר לגור באופקים. הוא מצידו שלל את דברי והוסיף לומר לי שדבר מה מסתתר מאחורי הגעתו לשיחה. וכך הוא סיפר לי: "הייתה לי חליפה די בלויה, ישנה ומלוכלכת שאני משתמש בה כבר שנים ארוכות. היא שמשה אותי ביום-יום כמו כל אברך ולא חשבתי שהגיע הזמן להיפרד מהחליפה ולקנות חליפה חדשה" (המצב הכספי כמובן משמש כגורם מכריע בהחלטה של רכישת חליפה חדשה). "בתוך הכיס הכנסתי סכום גדול של 30,000 שקל. הייתי אמור להעביר אותו לגמ"ח בשכונה שממנו קיבלתי הלוואה. מכיוון שהיה חור בכיס, הכסף נפל בין הbedים של החליפה עצמה". "בוקר אחד אשתי החליטה להפתיע אותי. היא חשבה לעצמה שאם היא לא תחליף לי את החליפה- היא לעולם תישאר עלי". "לדעתה מצב החליפה היה זוועתי במיוחד. היא החליטה להפתיע אותי. היא הלכה וקנתה בשבילי חליפה יקרה וחדשה. את החליפה הישנה היא השליכה לפח". "כשהגעתי לבית וראיתי את ההפתעה שאשתי עשתה לי מיד זעקתי על הכסף שהיה בתוך החליפה שנזרקה. מפה לשם הגעתי למחלקת התברואה שאמרו לי שהחליפה כבר בדרך למקום קיבוץ הזבל המרכזי, אין שום דרך לעצור את התהליך והכל אבוד". "חשבתי לעצמי שזה הזמן הראוי להתחזק באמונה שלימה בה' יתברך. החלטתי להתחזק בדבר אחד שהוא הכי חשוב- האמונה בבורא-עולם". "חיפשתי היכן יש היום שיחה של הרב חיים זאיד. כששמעתי שהשיחה מתקיימת באופקים נסעתי לשם ואמרתי לעצמי שאשמע מפי הרב דברי אמונה וביטחון כדי להתחזק". אני התפעלתי והתחזקתי מהדברים שהוא אמר לי. מכיוון שחזרתי לביתי, הוא נסע יחד איתי לבני ברק. הבטחתי לו שה' יתברך לעולם לא נשאר חייב והוא תמיד מחזיר ובגדול. יומיים לאחר מכן אני ניגש לניקוי יבש סמוך לביתי. רצייתי שינקה את הפראק שלי, שעבר זמן רב מהפעם האחרונה שהוא ניקה לי אותו. בעל ה'ניקוי יבש' שמכיר אותי כבר מזמן אמר לי להמתין כמה רגעים ואז התפנה אלי וטיפל בפראק שלי. לפני שנפרדתי ממנו הוא פנה אלי ואמר: "הרב זאיד, יש לי שאלה הלכתית. אני חייב שהרב יאמר לי מה לעשות. לקוח הגיע אלי היום עם חליפה וביקש שאעשה לה ניקוי יבש" "לפני הכיבוס אני תמיד בודק בכיסים כדי לוודא שלא שכחו שם משהו. גיליתי שהיה מונח בפנים 30,000 שקל. למי הכסף שייך- האם לבעל החליפה או לי?" "אם לא הייתי בודק בכיסים והייתי מכבס את החליפה, הכסף היה הולך לאברון. מה ההלכה

אומרת שצריך לעשות במקרה כזה?". לא האמנתי למשמע אוזני. אמרתי לו שהכסף בינתיים לא שייך לאף אחד ושיתן לי כמה רגעים לשוחח עם אותו לקוח שהניח אצלו את החליפה. אני מתקשר אליו ושואל אותו אם היה לו סכום כסף בחליפה. הוא השיב לי בשלילה. שאלתי אותו: "מהיכן החליפה הזאת?". הוא סיפר לי שהוא מצא אותה בפח הזבל בסמוך לשכונה. בתור אברך הוא חשב ששווה להעביר עליה ניקוי יבש בכמה עשרות שקלים ותהיה לו חליפה להשתמש בה במצב טוב יותר מהחליפה שברשותו. הודעתי לבעל ה'ניקוי יבש' שהכסף לא שייך לאף אחד משניהם. הכסף שייך לאותו אדם שעשה מסירות נפש ונסע מבני-ברק עד אופקים במשך כמה שעות טובות רק כדי להתחזק באמונה וביטחון. הוא הסכים עם מה שאמרתי ולא היה לו שום צד של ערעור בהחלטה שהכסף אינו שייך להם אלא שייך למיודענו שגר בבני-ברק.

נאמר בתורה (דברים טז יד-טו): "ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך, והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך: שבעת ימים תחג לה' אלהיך במקום אשר יבחר ה', כי יברכך ה' אלהיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידיך, והיית אך שמח". וכתב הרמב"ם (פ"ו מהלכות יום טוב הלכה יז):

חיב אדם בחג להיות שמח וטוב לב, הוא ואשתו ובניו וכל הנלוים אליו. ומצוה שישמח לכל אחד כפי הראוי לו, כיצד? הקטנים נותן להם קליות ואגוזים וממתקים; והנשים קונה להן בגדים ותכשיטים נאים כפי ממונו; והאנשים אוכלים בשר ושותים יין. ע"כ. (החינוך מצוה תפח) והעיד רבי חיים ויטאל על רבנו האר"י ז"ל (שער המצוות לז ע"ב), וזו לשונו: בענין מדת הנדיבות והותרנות ראיתי למורי ז"ל, שלא היה חושש בעצמו להתכבד במלבושים נאים יותר מדי, גם במאכלו היה אוכל דבר מועט מאד, אבל במלבושי אשתו היה זהיר מאד לכבדה ולהלבישה, והיה מפיך כל רצונה, אף אם לא היתה ידו משגת כל כך. עכ"ל. ופשוט וברור, שכל מה שצריך להשתדל להפיק את רצון האשה, הוא במלבושים צנועים ההולמים את ההלכה, ולא חס ושלום בגדים צמודים וכיוצא בהם, שהלובשת אותם עוברת על אסורי תורה חמורים, ומכשילה את הרבים באסור התורה "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם". ודי בזה למבין. בזמן בית המקדש היתה מצוה על ישראל לשמח את הכהנים הלויים [שנאמר: "ושמחת בחגך אתה... והלוי"], מפני שהיו עובדים בבית המקדש ומורים הוראות בישראל, שנאמר: "יורו משפטין ליעקב ותורתך לישראל". ובזמננו, שאין עבודת בית המקדש, מצוה לשמח את האברכים שלומדים תורה יומם ולילה, ומורים הוראות בישראל, שהם במקום הכהנים הלויים, כמו שאמרו חז"ל (מנחות ק"א): תלמידי חכמים שעוסקים בתורה, מעלה עליהם כאלו עוסקים בעבודת בית המקדש. (בנין שלמה להגר"ש הכהן מוילנא. ח"ע יו"ט טז) אדם שיש באפשרותו להזמין את הנוקקים אליו לביתו, תבא עליו ברכה. אך אם אין באפשרותו, וכגון שהם משפחה ברוכת ילדים ואין לו מקום בביתו, או שיש כלשהו שהם התבישו כאשר יבאו אליו, אזי ישלח את המאכלים לביתם, או שיתן להם מכספו בעין יפה ונדיבה עבור הוצאות החג. (פסקי תשובות ח"ו שפז)

ליל הסדר

כתב הגה"צ רבי ישראל אליהו ויינטרויב זצ"ל: 'מחיובי ליל הפסח, הוא סיפור ניסים ונפלאות שנעשו עמנו במצרים. וחיובו אינו אמירה בעלמא, אלא הכרה מה נעשה עמנו על ידיהם. נס- מלשון הרמה, כמש"כ הרמב"ן בסוף יתרו, היינו התרוממות האדם ממבטו השפל השטחי כאילו החומריות היא מטרת היצור, וכאילו הנהגת הבריאה נמסרה לידי הכוחות של הבריאה, והם הבעלים על כל הנעשה תחת השמש אך בפסח אנו רואים שאתה ה' מושל בכל'. ע"כ. אלא שלא רק בניסים ששייכים לעבר רואים את יד השי"ת, אלא גם בני ה' שעושה עימנו בכל עת ובכל שעה, וכפי שאמר מרן

הגראי"ל שטיינמן זצ"ל שהדבר שצריך להתחזק בו בימי הפסח הוא 'לחזק ההתבוננות בהשגחה פרטית, דהיינו שכ"א ידבר ויספר מה שיכול לראות אצלו בימי חייו - היאך ההשגחה העליונה מכוונת את דרכו, והכל מסודר לו בשמים בתכלית בין לטוב בין ח"ו... ואין לו לאדם אלא להתפלל אליו יתברך, ולקוות ממנו לטוב'. וכך היה מתאר נכדו של הגרמ"ל לפקוביץ זצ"ל את 'ליל הסדר' במחיצת סבו הגדול זצ"ל: 'רבינו זלה"ה היה לבוש בקיטל ומגבעת על ראשו, ותואר פניו כפני מלאך, פניו היו לפידים כלפיד אש, והוא מתרפק על אהבת השי"ת לבנו יחידו, וכולו שקוע בהתרוממות הרוח ומתוך שמחה של מצוה, עד שאפילו הפחותים שהיו סביבו, הרגישו הרגשות נעלות מאד של קדושת הלילה שקשה לתארם. וכדרכו שינן בהתרגשות גדולה שעלינו להכיר בגודל אהבת השי"ת את בניו כלל ישראל, ובחר בנו מכל העמים להיות לעם סגולה - ממלכת כהנים וגוי קדוש, ועל חסדיו עמנו בכל עת באופן כללי ופרטי, עד שהדביק אותנו אליו ממש כאשר ידבק האזור אל מתני איש ללא שום מחיצה (כמאמר הנביא ירמיה פי"ג) "והביאנו אל חדריו" - חדר התורה. והאריך בהרגשת האושר של כל יהודי, בנו של מקום - עד שקולו היה נשנק מבכי של כיסופים וגעגועים לדביקות בו יתברך. (בנתיבות ההלכה חל"ט עמ' 413).

החטא בפסח חמור יותר

נשאל הגראי"ל שטיינמן זצ"ל אודות דברי הפלא יועץ (ערך פסח) שכתב בשם המקובלים, שמלבד החומר של איסור חמץ בימי הפסח, כל דבר פשע חמור מאד ועושה רושם בפסח - יותר ויותר משאר ימות השנה [וכע"ז מובא בשם ר' חיים ויטאל, דעבירה בליל הסדר ח"ו - חמורה ומסוכנת מאד], וצ"ב מה הטעם לכך? והשיב: 'במקום שיש יותר גילוי שכינה, החטא פוגם יותר. ומאחר שקדושת הפסח גדולה יותר מקדושת שאר המועדים, וההשפעות גדולות יותר, לפיכך מי שאינו מנצל את ההשפעות האלה - נענש יותר [אכן מאידך היצר הרע שיודע זאת חזק יותר בזמנים המיוחדים הללו, וכדמצינו כמה פעמים בש"ס, כגון המעשה במי שבא הוא ובנו על נערה המאורסה ביום הכיפורים שחל להיות בשבת רח"ל, ומוכח שבזמנים קדושים היצר משתדל ביותר להכשיל]. וכן כיוצא בזה, מי שנמצא בא"י ובירושלים ליד ביהמ"ק ועושה שם דברים שאינם ראויים, הרי זה חמור יותר ממי שיעבור על אותו חטא במקום אחר, משום שהוא נמצא בפלטרין של המלך. וכך כתב החיד"א בספר דבש לפי מערכת ל': "...ולפי"ז העובר עבירה בליל פסח, גדול עונו מנשוא, וכן בכל ימי הפסח, כי השם ברחמיו הפליא חסדיו לנקות ולטהר נפשו, והוא אזיל בתר איפכא, ע"כ.

מספר מגיד המשרים הרב חיים זאיד שליט"א את הסיפור המדהים

הבא:

הוזמנתי לשבת בבית מלון בעיר טבריה, המלון שכן על צלע הר ממש בסמיכות לכנרת מה שהצריך בניה מדורגת, דהיינו מרפסת מעל מרפסת שרואים אחד את השני ולא אחד מעל ממש. אני מגיע למלון מחנה את רכב הקיה שלי ועולה לחדר מכין כוס קפה ויושב במרפסת. כעבור זמן מה נזכרתי שלא עשיתי מקווה, כמובן מה יותר מהודר מאשר הכנרת, אמנם מבט עיני אני מגלה שהאוטו שלי חסום על ידי יונדאי, חסום טוטאלית אין שום מצב לזוז ממש מולי הוא חנה בלי רחמים. לא היה הרבה זמן לחשוב כי היה לי עוד כמה ארגונים לפני שבת לכן תפסתי את הרגלים וצעדתי לעבר הכנרת, שכאמור נמצאת במרחק הליכה יחסית מהבית מלון. אחרי שסיימתי את הטבילה בכנרת חזרתי לבית המלון ופניתי לקבלה. הודעתי להם שמשוהו חסם לי את הרכב בחוץ ואני לא יכול להזיז את הרכב. הם מצידם לא היו מוכנים לטפל בטענה שזה לא תפקידם, ואם אני רוצה מקסימום אפשר להזמין משטרה שהיא תברר למי שייך הרכב ותקרא לו להזיז אותו ממול הרכב שלך. אני שמעתי את הדברים חשבתי ביני לבין עצמי וקבלתי החלטה, שמשטרה במקרה הזה אסור לערב, כי הנה עוד

מעט שבת ואין כל עניין לעשות בלאגן ופשוט אני צריך להאמין בבורא עולם שבזכות השתיקה שלי יעזור לי לצאת מתי שאצטרך. משם המשכתי לחדרי ושוב חזרתי למרפסת. עמדתי מול הנוף המשתקף מהחדר, ולפתע אני שומע אישה מדברת מתחתי ואומרת לבעלה, "אתה לא הולך לשיעורי תורה", והוא משיב לה "שוב התחלת עם השיעורי תורה אני לא הולך נקודה", "אבל תקשיב", היא מנסה להשחיל בין דבריו, "בוא רגע לחלון אתה רואה את המכונית הקטנה של הקיה, שמת לב שחסמת אותה? לכן אמרתי לך אם היית הולך לשיעור תורה בטוח שלא היית חוסם לו את הרכב, הייתה כך יותר התחשבות בשני". ההוא שתק, ואני מלמעלה בהלם מוחלט. רגע קטן הפריד בינו לבין הכוס תה החמה שהייתה בידי... שידע עם מי הוא התעסק,.... אבל שוב קבלתי על עצמי אתה אותה קבלה 'חיים תשתוק, תן לבורא עולם לסדר לך הכל'.

פניתי את דרכי להכנס למקלחת ולהתארגן לכבוד שבת, והופ אני מגיע למקלחת וחסר שמפו. מיד הלכתי לחדר שירות של המלון שם יש עגלה שיש את כל המוצרים שצריך ולקחתי משם שמפו. ופה משהו מוזר קורה למול עיניי, בזווית חדה אני רואה את המנקה עם קופסת תכשיטים היא בוחנת אותה מפה לשם ומכל הכיוונים כמובן היא עמדה למול הקיר והסתירה את הכל, זה גם מה שגרם לה לא לראות אותי, שהיא סיימה להסתכל היא עטפה את הקופסא בצעיף והכניסה לתיק. אני שראיתי את הנעשה לנגד עיניי הבנתי שמדובר בגניבה אך בעקבות ההתארגנות לשבת אמרתי שאני ילך עוד כמה זמן ואני יודע את זה לבעל המלון שזה יעבור לטיפולו ויעשה כרצונו בעניין. אני שוב חוזר לחדר וצעקות רמות נשמעות מהחדר למטה. "איפה התכשיטים שלי", אומרת האישה לבעל. והבעל איך שהוא מנסה לנחם אותה, "בטוח שכחת את זה בבית לא הבאת את זה לפה", והאישה לא מוותרת ונשארת בשלה שהיא הביאה את התכשיטים והם פשוט נעלמו מהחדר. מפה לשם הוא אמר לה שהוא ראה מודעה שהרב זאיד נמצא במלון ולכן החליטו שניהם לבוא אליי. הם מגיעים אליי ושוחחים את הצרה שקרתה איתם בהעלמות התכשיטים. אני שהבנתי את העניין החלטתי לעשות עליו סיבוב קטן כדי שיצא מרווח מכל הכיוונים, ישבתי איתו ופתחתי את דבריי בשאלה שהפנתי אליו: "תגיד אתה יודע מי חיבר את 'עלינו לשבח'", הוא חשב קצת וענה לי שזכור לו שנפל פתק משמיים ומזה כתבו את עלינו לשבח. הנהנתי בראשי והוספתי לומר לו, "אנחנו נעשה את אותו הדבר, אתה תלך למסדרון ותקרא פרק קי"ט בתהילים עשר פעמים, אם יהיה התפתחות או שאתה תבוא אליי או שאני יבוא אליך". סגרנו את העניין והוא הלך לדרוכו. מיד לקחתי דף ועט וכתבתי על הפתק "מי שלא הולך לשיעורי תורה שווה שהוא חוסם רכבים שווה שנגנבים לו התכשיטים", שמתו בתוך שקית וזרקתי לו למרפסת. לאחר זמן מה שהוא הלך לחדרו הוא מגיע למרפסת ומגלה את הפתק בתוך השקית, הוא זעק מהתרגשות ומיד עלה אליי עם הפתק בידו. אמרתי לו שיראה לי את הדף, הוא מראה לי ואני מיד הכנסתי בו מוסר. "זה אומר שאתה חייב לקבוע לעצמך שיעור תורה. אתה מבטיח שאתה הולך לעמוד בזה ללכת בכל יום החל מהשבת לשיעורי תורה?", הוא אפילו לא היסס ומיד הסכים עם העניין. לאחר ששמעתי את דבריו, פניתי לבעל המלון וקראתי לו שיבוא איתי ביחד אל המנקה בגלל שהיא גנבה תכשיטים. מנהל המלון הגיע איתי יחד וכשהגענו אליה היא אפילו לא הכחישה היא נסתה לומר שהיא מצאה את זה, אבל מיד דחיתי את דבריה בטענה שזה שלי ושראיתי את זה עטוף בצעיף בתוך התיק. היא נלחצה מכל הסיפור הזה ומיד החזירה לי את התכשיטים, ואת הטיפול בגניבה השארתי לבעל המלון. כשחזרתי לבעל התכשיטים כשהקופסא היקרה בשווי חמש עשרה אלף שקל בידי, הוא כמעט והתעלף למולי. הבאתי לו את הקופסא והזכרתי לו את ההבטחה ללכת לשיעורי תורה. רבותי זה כוחה של אמונה, זה הפועל היוצא מההשגחה הפרטית של ה' יתברך בעולמו. חג פסח כשר שמח ומלא אמונה לכולם!

עולם, הכל ניסיון אחד גדול לדעת האם אתה זכור! כל שעליך לעשות הוא להחזיק בחבל חזק, אל תרפה תחפש מקורות ביטחון אחרים או תישאר איתן באמונתך. לרגע את אמונתך שלא תיפול ותתרוסק... האמן במי שאמר מעשה בגביר רם יחס, ממשפחת הרץ הנודעת, שבתו הגיעה והיה העולם...

לחידוד הדברים נתכונן במעשה הבא שלפנינו. לפרקה. הוא חיפש עבודה חתן מושלם בכל: עדין ואציל נפש, חריף וחד שכל, מתמיד בלימודו וירא שמים. בקצרה: כליל המעלות. יגע – ומצא. מי שנודע לימים כסניגורם של ישראל, הגאון הקדוש רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל. היש שולחנו ונהנה לראותו שוקד על תלמודו בהתמדה ובעיון מושלם ממנו. לקחו אליו לעיר לברטוב, קצב לו מזונות על ועתיד להיות לגאון ולתפארת. אבל נפשו של הגאון הצעיר הגאון הקדוש רבי שמלקא זצ"ל, מתעלים בתורה מתוך ערגה ליותר מזה. הוא שמע שבניקלשבורג, בישיבתו של יראת שמים מופלאה. קם ונסע לניקלשבורג ושהה שם לי, לשם מה נסעת? ספרים לא חסרו כאן. למדת בהם תקופה ממושכת. כאשר חזר, קראו חותנו ושאלו: "אמור נא בשקידה, תוך ניצול כל רגע. אלו ידיעות רכשת שם?". ענה החתן הצעיר: "נוכחתי שם לדעת שיש בורא לעולם!".

התשובה הממה את החותן. הוא קרא למשרתת, אישה פשוטה ונבערת מדעת, ושאל אותה: "אמרי נא לי, האם יש וקראה: "וודאי! פנה החותן אל חתנו ואמר: "נו, רואה בורא לעולם?". נחרדה המשרתת מהשאלה הקנטרנית אתה...?!". ענה רבי לוי יצחק ואמר: "אומנם כן, אך ההבדל אמירה לידיעה, להפנמה, להשרשה בלב פנימה! וכתוב ביננו, שהיא אומרת ואני יודע...!". ומה רב ההבדל בין מפורש הוא בתורה (דברים פרק ד פסוק לט) "יִדְעַת הַיּוֹם מַאֲמִינִים. אִם יִשְׁאַלְנּוּ: יֵשׁ אֱלֹהִים? נֹשֵׁב לֵאמֹר: הַיּוֹסֵף: הִשְׁבַּח אֱלֹהִים לְבַבְךָ". הרי כולנו יהודים, מאמינים בני וודאי, בלא ספק! אבל, האם אין תשובתנו כתשובתה של המשרתת?...! לו היינו יודעים ולא רק אומרים – האם לא להתקרב אליו, להודות לו על רוב חסדיו בשיעור תורה נוסף, וההישגים. כלום לא היינו מקדישים זמן רב יותר לבוראנו – היינו ממתנים קצת את הריצה אחר הרווחים, אחר המעמד בתפילה ביתר כוונה...?

לעיתים נדמה לנו שאילו היינו רואים בחוש את ידו הגדולה של הקדוש ברוך הוא, היו חיינו קלים יותר. נדמה לנו שאילו היתה הנהגת הקדוש ברוך הוא גלויה, וכל חוטא היה נענש מיד לאחר חטאו, היו אמונתנו והשקפתנו בהירות יותר. אולם הדבר אינו אפשרי מכמה סיבות. אם היתה השגחת הקדוש ברוך הוא נראית תמיד, היתה התביעה על האדם גדולה מאוד, למעלה מהיכולת האנושית. נוסף לכך, מטרתנו בעולם היא לבחור בטוב ולברוח מן הרע. הבחירה היא יסוד חיינו.

השיקול ושתי האפשרויות הניצבות לפניו, הוא יבחר בטוב. האדם נברא בעולם הזה למען הבחירה – כדי שעל אף המצב הנהגת הקדוש ברוך הוא באופן מוחשי, היתה נמנעת מאתנו "ובחרת בחיים" הוא המוטו של חיינו. אילו היינו רואים את הבחירה, ועבודת הקדוש ברוך הוא היתה נעשית כמתוך כפייה. הידיעה הבחירה היתה מאלצת את האדם לפעול כפי שהוא מצווה על ידי הקדוש ברוך הוא, ולא היה נותר רצון כלשהו להמרות את פי הקדוש ברוך הוא. לכן, עלינו להחזיר לליבנו את הידיעה שדווקא חוסר הבחירות הוא המקנה בעולמנו. בחירה זו ניתנת לאדם, כדי שיגיע אל האמת, רק לחיינו את ממד הבחירה, והוא המאזן את העבודה הרוחנית לאחר מאבק פנימי נגד מכשולים, פיתויים והטעויות. האתגר שהעמיד הקדוש ברוך הוא בפני האדם אינו קל. האדם נועד לגדולות, אבל לא על ניצחון קל תהיה תפארתו. הוא חייב להוכיח את עצמו במבחנים קשים, ולעמוד בגבורה מול לחצים אדירים. התמודדות קשה זו והמאמצים להגיע להכרת האמת ולעמידה בניסיון – הם תכלית בריאתו של האדם.

הפסח הקרב ובא. הבתים כולם כבר מצוחצחים וממורקים, כל לב יהודי כבר נע בהתרגשות, מתרומם ונרגש לקראת חג עגלות הקניות העמוסות כבר הובאו אל הבית פנימה, אנו סופרים את הימים והשעות שנותרו לכניסת החג, ללילה הגדול בו נקבל אורחים רמי מעלה, מלאכי השרת המתכנסים בביתנו, מטים אוזן להמיית ליבנו בספרנו את סיפורי יציאת מצרים... בלילה הזה, יותר מכל ימות השנה, זכיתנו את הלילה ההדרור והנפלא הזה ובאמצעותו להעביר את מסר במתנת "והגדת לבנך". זו מתנה מיוחדת, המבקשת לקחת האמונה בכורא עולם לדורי דורות, מסב לאב, מאב לבן, מבן שלובות זה בזה, נשב בליל הסדר משפחות-משפחות ונשקיע לנכד ולדורות הבאים. כמו שרשרת מוזהבת שחוליותיה אנרגיה בהארת סיפור יציאת מצרים אל תוך נפש ילדינו הוא גם מלשון ספיר ויהלום – מאיר את הנפש, מציף את וצאצאינו. כי סיפור יציאת מצרים אינו רק סיפור ספרותי, הנשמה היהודית באור קסום וענוג, הנותן חוקן בה לדורות – גם ילדים קטנים, ומאפשר להם לקלוט אל קרבם ולהפנים עולם. האור הזה הוא אור האמונה, המתפשט בכל לב יהודי את האמונה בכורא כל עולמים, להשאירה חקוקה בליבם יותר מהניסיונות התכופים וההתמודדויות הגוברות, לנצח. בדור כמו שלנו, אין דבר שמטריד כל אב ואם בישראל, העומדים בפני ילדינו בכל עת ובכל מקום. בלילה הזה אנו יכולים להעניק לילדינו את המגן החזק ביותר, את רשת את כל ההכנות הרגילות – סיום הניקיון, ביעור החמץ, הכנת לנו עוד הרבה זמן, ליל הסדר כבר ממש אחר כותלנו. יש לנו והמבוצרת שתעמוד לימינם ותגן עליהם בקביעות. לא נותר הביטחון שתעמוד להם בכל עת, את האמונה החזקה סימני הקערה ובישול סעודת החג – כל אלו חשובים מאוד, אך הכי הכי חשוב: לתכנן את הלילה הייחודי הזה, להכין את התוכן שירתק את נפש הילד, לחשוב איך נוכל להעביר את מסריו באופן חווייתי ומעורר עניין, כדי שיפנים ויטמיע נכונה, רגועים ונינוחים, לקראת ההזדמנות השנתית להנחיל בנפשו את ערכי האמונה. נתכונן להגיע לליל הסדר באווירה בלילה הזה – הם לא ישכחו לעולם, זה יישאר חקוק בהם לילדינו את ערכי האמונה, כי את מה שניתן לילדים שלנו לדורות עולם (פניני פרשת השבוע).

אחד מיסודות האמונה הגדולים ביותר הוא: שכל מה וזהו יסוד גדול מאוד באמונה, כי פעמים אדם סבור שיש שמתרחש בעולם הוא בהכונה מדוייקת מאת השם יתברך. דברים שהם מזיקים לו, או שיש אנשים שגורמים לו רע. אך זה היה בשליחות של הקדוש ברוך הוא. וכל מה שנעשה, ואומנם, כן הוא, אותם אנשים או מאורעות גרמו רע לאדם, השליחים של הקדוש ברוך הוא לבצע את רצון ה' יתברך אומנם אתם חשבתם עלי לרעה, אך אתם הייתם רק אלא אם כן מכריזים על כך מלמעלה. לכן אמר יוסף לאחיו, זהו ברצון ה' ומכוח שליחותו. ואין אדם נוקף אצבע מלמטה שאומנם המקל הוא זה שמעביר את המכה, אך האמת ואתם לא הזקתם לי כלל, הייתם רק כמקל בידי האדם, ואין אדם יכול להזיק לחברו, אלא אם כן הקדוש ברוך הוא האמונה הברורה הזו, שאין דבר רע בא מידי איש לרעהו, שהמכה באה מידי האדם המכה. מי שמחדד אצלו את גזר שכך יהיה. מי שחי מתוך אמונה זו, קל לו להתמודד עם כל משברי החיים. מי שחי מתוך אמונה זו יכול בקלות לעמוד מול כל הקמים עליו לרעה, המקטרגים והמשטינים עליו ולהישאר עם רוח חזקה ובתעצמות נפש. חבלי משיח? מכיוון שבורא עולם מותח חבל מסוף העולם אמר פעם ה"נועם אלימלך": "מדוע קוראים לתקופה שלנו ועוד סופו ומנענע אותו, מי שלא אחוז באמונה ייפול ויתרוסק. רק מי שחזק באמונתו בקדוש ברוך הוא יזכה לעבור את כל חילול הקודש ורמיסת התורה, דע! הכל מגיע מלמעלה. הכל אתה רואה מהפכות רבות בארץ ובעולם, קשיים, אסונות, באמונה, צריך לזכור אז כי הכל נשלט ביד בורא עולם, אם הצרות והבעיות". כן, כל אחד מאיתנו עובר ניסיונות נשלח מבורא

הסיפור הבא שלפנינו האמונה לשנות את הקיים, לתת תקווה, לצאת מעברות ימחיש לנו דברים אלו היטב.

התחושה ברחבי העיר הייתה קשה ביותר. תושבי העיר צ'צ'קה שברחו לעיר הסמוכה הסתובבו בה כאבלים. והחיילים הקוריאנים התהלכו מושפלים. לתחושות ההשפלה התלוותה הכרזתו של הקיסר היפני: "כעת אנו נשלוט בעיר צ'צ'קה לנצח, ולעולם לא יוכלו לקחת אותה מאיתנו! מלך קוריאה הזמין אליו במהירות את הגנרלים וציווה עליהם לגרש את האוייבים הכריז המלך בפנים חתומות, "אעשה מכם מטרות לאימון היפנים במהירות. אם לא תצליחו לגרש אותם מהעיר" הקשתים!". מפקדי הצבא יצאו מארמון המלוכה, וניסו להעלות כול רעיון כיצד יוכלו לכבוש את העיר. סביב צ'צ'קה צמחו שיחי בר עבים וקוצניים ששום אדם או חיה לא יכלו לחדור דרכם, ובנוסף העמידו היפנים קשתים מאומנים שירו חיצו רעל בכול אדם שהתקרב אל החיצים, מה שהפך את כיבוש העיר למשימה בלתי אפשרית. ימים שלמים חשבו מפקדי הצבא כיצד ניתן למצוא פיתרון לכיבוש העיר.

הפרשים הקוריאני. לא רחוק ממנו חרש את השדה איכר באחד הימים עלה על תל עפר הגנרל טו- יון מפקד הכוחות זקן במחרשה ישנה שהייתה רתומה לשור. בתחילה הגנרל לא שם לב לנוכחותו, עד שלפתע שמע אותו נוזף בשורו: "כמה זמן אתה עומד באותו מקום? תתחיל להתקדם, אתה לא כמו הגנרל טו-יון שרק חושב במקום לפעול!" הגנרל וכי אינך יודע שטו- יון הוא הגנרל המלכותי החכם ביותר, התרגז, ניגש לאיכר הזקן ושאל: "איך אתה מעז ללעוג לי?"

האימין ביותר? "אבל האיכר רק אמר: "אם אתה כל כך "האם אתה עיוור ואינך רואה שהעיר מוקפת כולה בשיחים חכם ואימין, מדוע עדיין לא גרשת את האוייבים מצ'צ'קה?"

למפקד גדול להשמיד את השיחים הללו?" שאל האיכר. שלא ניתן לעבור דרכם?" צעק הגנרל בזעם. "מה מפריע פטפטן!" "שוב צעק הגנרל טו-יון "אתה יודע שהאויב שומר עליהם ביום ובלילה! הקשתים יורים חיצו רעל בכול לדעת איך לשחרר אותה מהאויבים..." אמר האיכר. , ואתה מי שמעז להתקרב!" "אם אדם אוהב את אדמתו, הוא חייב חושב שאתה יכול לגרש את היפנים מצ'צ'קה?" שאל הגנרל בלגלוג. "שלח לי בעוד חמישה עשר חודשים מאה חיילים מאומנים היטב וצ'צ'קה תהיה שוב לעיר קוריאנית..." השיב האיכר. איך אתה מעז לטעון שאדם כמוך, בלי שום ידע וניסיון בניהול מלחמות יכול לכבוש את העיר?" אמר הגנרל בזעם. "אנשים כמוך יש לתלות בכיכר ידע וניסיון במלחמות, אבל חכמת חיים יש לי..." "אתה העיר!" "פשוט תאמין בי!" אמר האיכר. "אמנם אין לי בוודאי שכחת, שקל יותר להחזיר חץ שנורה מקשת מאשר מילה שנאמרה. אשלח לך מאה חיילים בזמן שביקשת. אך עזב את השדה וחזר לארמון המלך. כבר למחרת, החלו אם לא תגרש את האוייבים, דמך בראשך!" הכריז הגנרל, להסתובב מרגלי המלך סביב ביתו של האיכר ובערב עדכנו את הגנרל: "האיכר מדביק שקיות נייר קטנות כול היום" עבר יום נוסף והמרגלים שוב סיפרו: האיכר מדביק שקיות נייר במשך כול היום".

במשך עשרה ימים סיפרו המרגלים לגנרל על שקיות הנייר הקטנות שהאיכר מדביק, וביום אחד החלו לספר שהאיכר החל להכין עפיפונים מנייר. "הוא השתגע" חשב הגנרל, אבל כעבור מספר ימים מסרו לו שהאיכר אסף את כול ילדי הכפר והעפף איתם עפיפונים במשך כול היום. כאשר הגנרל סיפר זאת למלך, הוא כעס מאוד ורצה להרוג את האיכר אבל הגנרל השתחוה לפניו ואמר: "מלכי היקר, הבטחתי לו לחכות חמישה עשר חודשים. נתתי לו את מילתי, אם לא יעמוד בדיבורו אטפל השיחים הקוצניים מכול הצדדים וחזר לכפר כשהוא בו בעצמי!" יום אחד עלה האיכר על תל גבוה, בחן את מרוצה. ליד ביתו הוא פגש את מרגל המלך, חיך אליו ואמר: שלו..." כאשר הגיע הזמן, הגיעו לכפר מאה חיילים, "תגיד לגנרל טו- יון שבסוף החדוש, אחכה לחיילים מהטובים ביותר

כשהם חמושים בקשתות, חיצים חדים ולטפל באיכר שהוליך אותו שולל אם לא ישחרר את צ'צ'קה וחרבות מלווים בגנרל טו- יון שהגיע לראות את התוצאות, מיד היפנים. האיכר יצא אל החיילים ואמר להם: "בואו אחרי, אבל בשקט מוחלט! שלא ישמעו אתכם!" הקוצניים האיכר ביקש מהם לעצור. הוא בחר עשרה חיילים הלכו אחרי הזקן. כאשר היו לא רחוק מהשיחים התפזרו בזחילה. ופתאום, לא רחוק מהחיילים הקוריאנים, חיילים מהאמיצים ביותר, מסר להם פקודה כלשהי והם ודחפה את האש אל השיחים הקוצניים והם התחילו לבעור, בעשרה מקומות בבת אחת הופיעה אש גבוהה. הרוח נשבה הלהבות עלו עד לשמיים והשיחים הקוצניים, שהגנו על צ'צ'קה, הפכו בתוך רגעים לאפר. "קדימה! קדימה!" קרה האיכר. שום דבר כבר לא הפריע לחיילים הקוריאנים לתקוף את העיר. הקרב הסתיים מהר. היפנים היו אמיצים יפנים שהיו מופתעים מההתקפה הפתאומית והאיכר מהר לחיילים הקוריאנים. הם לקחו בשבי מאות חיילים כול זמן שישבו מאחורי הביצורים הקוצניים, והם נכנעו איך הגיעה האש לגדר הקוצנית?" "אמרת לי לעשרה חיילים הגנרלים שלו. המלך ניגש לאיכר ושאל: "אמור לי בבקשה, הוכרז כגיבור. השחרר עלה, ואז הגיע לצ'צ'קה המלך עם הדליק את העשב שצמח סביב הגדר, והרוח הובילה את האש אל השיחים" השיב האיכר. "אתה משקר!" קרא הגנרל טו- יון" סביב הגדר לא היו עשבים. אילו היו, הייתי אני מדליק אותם מזמן ושורף את הגדר הקוצנית". "ומי והשיב: "האם לא ידעת שהיפנים הרגו כול מי שהתקרב הפריע לך לזרוע שם עשבים?" שאל האיכר. הגנרל התרגז לשיחים?" "ידעתי" השיב האיכר. אבל ביקשתי ממך צריך קשת, חיצים וחרב, אך כדי לנצח צריך להיות חכם. להאמין בי והאמנת!"

עצר האיכר והמשיך: "כדי להילחם במשך עשרה ימים הדבקתי שקיות נייר ומילאתי אותם עפיפוני נייר, קשרתי אליהם את השקיות והעפתי אותם במבחר זרעים של עשבים. בעשרת הימים הבאים הכנתי מעל השיחים. הנייר נקרע על הקוצים והרוח פיזרה את הדליקה את גדר הקוצים האימתנית, כך שחררנו את העיר הזרעים סביב הגדר. את העשבים הדלקנו הלילה והרוח תקווה, לצאת מעברות לחירות ולנצח גם את הבלתי אפשרי. צ'צ'קה..." כן, בכוחה של האמונה לשנות את הקיים, לתת הבטחון בדרך והאמת שאנחנו מפגינים מול כל קשיי ואתגרי החיים – רק נותנים לנו כח! מוסיפים בנו חיל! מרבים בליבנו שמחה יהודית. שהרי בכל לב אנו מתחננים כל יום: שלא נבוש ולא נכלם ולא נכשל. גם כאשר האדם מוקף בצרות על גבי צרות, רחמנא ליצלן, ונדמה לו שכביכול "שכחו אותו", להאמין בשם יתברך ויידע שכל מאי דעביד רחמנא לטב וההשגחה העליונה אינה חופפת עליו, גם אז, אם יתאמץ האופף אותו.

גם אם נראה לנו שחלילה אפסה כל תקווה, עביד, יהא בכוחו לשמור על מנוחת נפשו בתוך ים הצרות מיד פרעה ועשה לנו את כל הניסים בארץ מצרים, אין ספק נמשיך להאמין בכל ליבנו ומאודנו שאם השם יתברך הצילנו שהוא יכול להצילנו גם מכל צרותינו שלנו, ואם נמשיך להאמין בו ולהשליך עליו את ייבנו, נזכה לראות רק ישועות והזמנים, ורק הוא מסדר את כל המאורעות בכל פינה בעולם, ונחמות כל הימים. שהרי רק הוא יודע את כל העיתים ורק הוא יכול בכוחו הגדול ובזרועו הנטויה, לסדר גם את כל הזמנים והמאורעות שלנו, כך שבסופו של דבר הכל יתגלגל לטובתנו ולהצלחתנו. אדם המעביר את חייו בדרך זו, ושלווה, מנוחת הדעת ונהורא מעליא.

זה אחד המסרים הברורים שצריכים להעביר לילדינו באמצעות מצוות האמונה. יש בכך כדי לעודד את כל מי שנמצא בצרה רק על ידי הבורא יתברך, המרחם עלינו יותר מכל מרחם ובמצוקה רחמנא ליצלן, שיידע שהדברים מתגלגלים בעולמו אחר ולכן ברור שגם הצרה הבאה עלינו – היא לטובה, וצריך עלינו להאמין שכך הם פני הדברים.

המעשה הבא שלפנינו רק לזכות ולראות אותה בעינינו.

אבל גם אם לא רואים, יבהיר לנו דברים אלו היטב.

בפונדק קטן על אם הדרך, ישבו סוחרים מרחבי רוסיה ופולין שעשו את דרכם ליריד הגדול להם מספר חסידים והתחממו ליד התנור. הקבוצה מנתה בעיירה לייפציג. חיש מהר הפך נושא שיחתם לגדולת רבם... כל אחד בתורו סיפר על גדולתו של רבו, על הניסים שחולל וכיצד הצליח לגבור על הטבע. האחד סיפר על זוג חשוך ילדים שזכה לברכה מרבו ושנה לאחר מכן חבק ברכה ליהודים שסבלו מכומר אנטישמי, וזמן קצר אחר כך תינוקת יפיייה בזרועותיו. השני תיאר כיצד רבו העניק הוא נעלם מן הכפר. השלישי סיפר על ברכתו של הרב שסייעה לו למצוא את בנו הנעלם. רק חסיד אחד עמד מן הצד ושתק. "נו?" פנו אליו החסידים לאחר שסיימו את דבריהם. "האם תוכל לספר גם אתה משהו מרובך?".

שלום דובער שניאורסון. לפני מספר שנים הציעו לפני חסיד השיב: "אני חסיד של הרבי מליובאוויטש, רבי ושאלתי לעצתו, הרבי יעץ לי שאבצע את העיסקה. לאחר האם לעשות את העיסקה או לא. כמו תמיד, פניתי אל הרבי עיסקה מפתה, אך היא היתה כרוכה במחיר גבוה ולא ידעתי בפליאה. "כלום. כלום לא קרה מאז. הכסף ירד לטמיון, כפי כל הכסף שהשקעתי ירד לטמיון". "ואז?" שאלו החסידים שביצעתי את העיסקה התברר לי כי היא לא היתה מוצלחת. שאמרת". "אז מהו הנס בדיוק?" שאלו החסידים. "הנס הנס הוא... שנשארתי חסיד..." (ספריית חב"ד). כן, כולנו הוא שפניתי לרבי כלל לא קשורה ליכולתו לחולל מופתים. זקוקים לישועות. מתפללים לקדוש ברוך הוא ומבקשים תמיד הישועה מגיעה אלינו ואנו נאלצים להתמודד עם שיעשה איתנו חסד, שיהפוך את הטבע ויעשה לנו נס. אך לא הקושי שנשאר איתנו... גם אם תפילותיך חלילה לא התקבלו בורא עולם שומע את כל תפילותיך, הוא יודע בדיוק מה אתה והישועה לא הגיעה, אל תשבר ברוחך, אל תאבד את אמונתך. צריך ומה טוב לך! האמן בו גם בתוך הקושי, גם כשלא קל. וטוב אלא גם אם חלילה קשה ולא נעים. אדם שממשיך זהו הניסיון שלך באמונה. לא רק להאמין בו כשהכל חיובי להאמין יזכה בסוף לישועה גדולה מבעל הישועות...

הסיפור הבא שלפנינו ימחיש לנו דברים אלו היטב.

בחובות כספיים רבים המשיך לעסוק בתורה מתוך הדחק. אברך יקר, שהיה את קנייתו היה רושם בהקפה במכולת השכונתית עד שהצטבר חוב של כמה אלפי שקלים. בעל המכולת הודיע לו שלא יוכל להמשיך למכור לו בהקפה, ועליו להסדיר את חובו. הודעתו של בעל המכולת הגיעה ביום רביעי, ואותו זה יום גשום באותו שבוע. האברך הכין את ילדיו עם ליבו בבורא עולם שלא יעזוב אותו. למחרת יום חמישי, היה אברך לא ידע כיצד יוכל לרכוש מוצרים לשבת אך חיזק את גשמי ברכה שהקשו את הליכתם, האברך נעמד לנוח בתחנת המעילים והילקוטים ועגלת התינוק ויצא מביתו. בחוץ ירדו אוטובוס קרובה, ולפתע הגיח במעלה הרחוב גיפ חדש נרטבו והתלכלכו מהבוץ, הילדים התחילו לבכות והיה ברור והשפריץ לכיוונם מים ובוץ יחד. כל הילדים כולל האבא לשמים ואמר "ריבוננו של עולם, אם החלטת להשפריץ עלי שלא ניתן להמשיך כך למוסדות הלימוד. האברך הרים עיניו בוץ, תודה רבה, הרי ברור שאתה יודע מה אתה עושה, ואני מאמין באמונה שלמה שהכל לטובה". ומהניוויל יצא לובן. לא כל מי שמלכלך אותך, נגדך. הגיפ המשיך בנסיעתו, ולפתע נעצר וחזר לאחוריו כמה עשרות מטרים בנסיעה אתכם כהוגן, היה זה בלי כוונה, אבל כעת אני רוצה לכפר נהג הרכב פתח את החלון ואמר "אני מצטער שלכלכתי איטית וזהירה, עד שנעצר מול משפחת האברך המלוכלכת. על כך. תעלו לרכב, אני אקח אתכם הביתה". כולם עלו האברך תוך כדי שהוא משוחח בנייד עם אדם בעל קול מוכר לרכב, העגלה נקשרה על הגג ונהג הגיפ נסע לכתובת של ואומר לו "תודה רבה לך שאמרת לי שהשפריצתי עליהם בוץ, עוד הייתי ממשיך

לנסוע בלי לשים לב ואיזה קטרוג היה עלי בשמים", לאחר מכן ניתק את השיחה. כשהגיעו לבגדים יבשים וחמים. נהג הגיפ המתין להם למטה לביתו האברך העלה את הילדים והחליף להם את בגדיהם וכשירדו הסיע את כל הילדים למקומות לימודם. האברך הודה לו וביקש לרדת אך נהג הגיפ לא הסכים. "יש לי עוד דבר קטן שאני רוצה לתת לך לפני שאני נפרד ממך".

לאחר מספר דקות נסיעה נעצר הגיפ ליד המכולת השכונתית ששוחח עם נהג הגיפ. "אם לא הוא" הצביע נהג הגיפ וממנו יוצא בעל המכולת. כעת זיהה האברך את הקול המוכר לכיוונו של בעל המכולת "לא הייתי יודע שלכלכתי אתכם".

השימורים שבבעלותי, וכשנסעתי ממנו הביט בי מתרחק בדיוק היום באתי לקבל הזמנה מבעל המכולת ממפעל הגיפ ששה ארגזים מלאים כל טוב ברכבו ושלח את האברך לכלכת משפחה שלמה בבוץ, ולכן חזרתי. כעת העמיס בעל וראה כיצד לכלכתי אתכם, והוא זה שהתקשר וצעק לי לביתו עם קניה שלא יכול היה לחלום עליה. אין רע יורד מלמעלה. אך למחרת התברר לאברך עד כמה גדול היה החסד שבורא עולם שלח לו. בעל הגיפ כיסה את כל חובות ולכן עלינו לדעת שהרבה פעמים יש לנו בוץ על הפנים, אך בחנות המכולת. ללמדך לא כל מי שזורק עליך בוץ הוא נגדך, אם נאמין באמונה שלמה נדע שאין רע יורד מלמעלה אין כוח שיכול לפגוע בו, הוא מוגן מכל איום, יש לו על מה העולה מהדברים לעיל מלמד כי מי שמאמין בה' ובוטח בו, ואדרבה מתוך החושך מתגלה האור. להישען בכל התמודדות. גם כשהוא רואה את המוות מול ומגן עליו, והוא עתיד לצאת ולהינצל. הבה ניקח את המסר עיניו הוא אינו מרים ידיים, כי הוא בטוח שיש מי ששומר הזה לתשומת ליבנו, בכל ההתמודדויות העוברות עלינו.

הבה ונראה מהסיפור שלפנינו, כפי שסיפר הרב אשר קובלסקי שליט"א, המוביל אותנו לתובנה, כי בכוח האמונה, הולכת הבשורה כי ביתם מתמלא בילדים, זרע ברוך ה'.

הם היו זוג צעיר לימים, כשהבינו שמשוהו אינו כשורה. לישועה הנכספת... אפשר להפוך את מידת הדין למידת הרחמים, דבר המביא ומתעכבת, אין לדעת עד מתי. הלילות והימים חולפים עוברים בצער ובכאב, הם יושבים וממתנינים לישועה הבוששת מלבוא, הבית נותר נקי ונוצץ באין ילד שיפזר או ילכלך, מספר שנים לאחר החתונה, השקט שנשמר בכל עת ושעה דומה בעיניהם כרעמים מעוררי דאגה... כשפנו לדרוש ולבדוק מה ניתן לעשות, הסתבר שהמצב מורכב ממה שחשבו. שהסיכויים אינם גדולים, "וגם אם כן" – בלשונם של הרופאים היו תמימי דעים הרופאים – "זה יקרה רק אחרי סבב לא פשוט בחוץ לארץ הרופאים. בני הזוג לא ידעו את נפשם מצער, ופנו לרבים בין מכונים ומרפאות. אולי אז תהיה תקווה!" סיכמו הסבירו כי הם ממתנינים כך וכך שנים – וכעת, וסיפרו את סיפורם האישי, תיארו את צערם, הנערץ, הגאון רבי **ראובן יוסף גרשונוביץ** זצ"ל, ראש ישיבת "הנגב", הרופאים הנחיתו על ראשם מהלומה כואבת במיוחד. "מה עושים בני הזוג בטון שממנו נשקף אוקיינוס של כאב ודאגה, ופרצו עכשיו? לאן ממשיכים מכאן? להיכנס לסיפור הזה?" שאלו בבכי נסער... לנגד עיניהם הנדהמות, גם רבים פרץ בבכי נרגש, משתתף עימם בצער, חש את כאבם. ואז, נתן להם להירגע קמעא מהבכי, והשיב הצעתי: "אנו מצויים בתקופת אופל, תקופה בה האמונה מסתתרת, יהודים כה רבים מתקשים להישען על בורא עולם, ורק עליו... אני רואה יהודים רצים ליועצים, למכונים, למטפלים, לשיטות שונות ומשונות, ביותר לפיתרון כל הבעיות בחיים, את אבינו מלכנו... שוכחים שיש לנו את הכלי הטוב ביותר, את המקור הטוב אליכם אינה פשוטה ובטח לא קלה, אבל אני מציע שתדבקו במלך מלכי המלכים, בכל יכול האמיתי שמפתח של חיה בה, ורק בה. עזבו את כל הרעיונות ופשוט השקיעו כל מאמץ בידיו. התפללו אליו, הישענו רק עליו, ביטחו רק בו! זה לא בחיך אבל תדבקו רק בדרך

חג הפסח העוסק בניסי יציאת מצרים הוא חג האמונה, היות והניסים שנעשו לעם ישראל ביציאתם ממצרים חזקו והגבירו בקרבם את תחושת האמונה כלפי ה' יתברך, ומכיוון שהאמונה היא אבן היסוד לבסיס קיומו של עם ישראל, לפיכך דואגים אנו להזכיר את יציאת מצרים כל יום כמה פעמים, בין השאר על ידי הנחת תפילין בהן כתובות פרשיות המזכירות את ניסי יציאת מצרים, בכל יום בתפילת שחרית ובתפילת ערבית, בקידוש של שבת ובכל המועדים - "זכר ליציאת מצרים". זה בא ללמדנו, שבכל שעה ושעה יכול האדם להיתקל באיזה ניסיון שעליו לעמוד בו בגבורה, לפיכך ציוונו הבורא לזכור את יציאת מצרים כמה פעמים בכל יום כדי להתחזק באמונת ה' יתברך ולקבל כוחות לעמוד בניסיונות החיים בהצלחה.

אומרים חז"ל (פסחים קטז): "חייב אדם להראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים. כמו כן מזכירים אנו את נס יציאת מצרים מידי יום ביומו מספר פעמים. ויש להבין מדוע חפץ ה' יתברך שנזכר כל הזמן את נס יציאת מצרים, וביותר, שאין זה בגדר המלצה בלבד ועצה טובה לאדם אלא נקטו חז"ל בלשון "חייב אדם", ומשמע שזו חובה הכרחית המוטלת על כל אדם ואדם באשר הוא.

לאחר שהקב"ה הוציא את בני ישראל ממצרים הדבר הראשון שביקש מהם הוא להאמין בה' ובמשה עבדו, היות והאמונה היא המפתח והבסיס למציאותו של עם ישראל לעם בחירה, שללא אמונה חזקה ויוקדת של עם ישראל אין להם כל אפשרות להתקשר לדברי התורה ולהגות בה. רק לאחר שעם ישראל מאמינים בלב שלם בבורא יתברך, ביכולתם לקבל את התורה בחשק ובהתלהבות וזוכים הם להיות לעם הנבחר, עם סגולה מכל העמים.

ישנם אנשים רבים בעולם המנהלים חיי תורה ומצוות באופן אוטומטי, אך האמונה הזכה והטהורה נעדרת מליבם, הם נוהגים לקיים את המצוות ללא רגש אלא כמצוות אנשים מלומדה כפי שהורגלו משחר ילדותם, אך לא משום שהם מאמינים בלב שלם שבלומדס תורה ובקיימם את המצוות הם מתקרבים לה' יתברך ומחזקים את הקשר המשולש - אורייתא, קודשא בריך הוא ועם ישראל (זהר ח"ב צ, ב, ח"ג ד, ב). אותם אנשים נדמים לאותו אדם עשיר בעל ממון שהוא למעשה עני מרוד כיון שכל חייו הוא נמצא ברדיפה אחר הרכוש עד שלא נותר לו זמן ליהנות מכספו.

מידי בוקר כאשר אנו קמים הדבר הראשון שאומרים הוא "מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמתי בחמלה רבה אמונתך". מאמר קצר זה הנאמר מידי בוקר מכניס את האדם מיד בקומו לאווירה של אמונה. מילים אלו מביעות אמונה בה' יתברך שהשיב לנו את נשמתנו בחזרה אחרי השינה מתוך חמלה, ומכיוון שבני ישראל מאמינים בה' יתברך.

האמונה היא מקור חיותו של האדם והיא זו שמעניקה משמעות ותוכן לחיים, שלולא אותה אמונה חיה ותוססת, מצוות התורה מאבדות מתוכנן הפנימי והעמוק, והמקיים מצוות ללא אמונה בסיסית ויוקדת מפסיד בכך את מקור חיותו ובסיס קיומו של העם היהודי.

חד גדיא

הגאון רבי יוסף חיים מבבל, בעל "בן איש חי", ביאר בדרך זו את הפיוט "חד גדיא": אם נתבונן בסיפור המעשה של "חג גדיא", תתעורר מאליה תמיהה גדולה: אמנם החתול נהג שלא כשורה כאשר אכל את הגדי, אך לעומתו הכלב בהחלט עשה כדין כאשר נשך את החתול הרשע. והמקל שהכהו בן הבליעל הוא, שהרי פגע בכלב שומר החוק והסדר, שרק נקם את נקמת הגדי האומלל, ומעתה האש ששרפה את המקל - יפה עשתה, כך נאה וכך יאה. והמים שכיבוה שלא כדין עשו, ועל כן עלינו לכאורה לומר "יישר כח" לשור ששתה את מי המריבה הללו, ומאיך עלינו להתקומם נגד השוחט, שהניף את המאכלת על צוואר השור הצדיק ושחטו עד שפרחה נשמתו, ובהכרח נגיע לאור כל זאת למסקנה שמלאך

הזו. להתפלל אליו יתברך בכל יהיה קל, אנשים יציעו לכם עצות ורעיונות, תודו לכולם בפניה אליו, תאמרו לפניו תפילות ותחנונים, תדברו איתו הכוח, להישען רק עליו, להאמין רק בו. תמקדו את המאמץ בשפה שלכם תוך הצבת העובדה שאתם לא מצפים לישועה מאף מקור אחר, לא נוסעים לחוץ לארץ ולא דורשים הישיבה נתן לבני הזוג לעכל את הדברים שאמר, ואז הוסיף הוא יכול להושיע אתכם, ומייחלים לכך בכל לב!". ראש ביועצים או רופאים. אתם נשענים רק עליו, בטוחים שרק כך תעשו, אם כך תנהגו, אם תסירו כל תקווה מכל מקור בפנים מאירות: "בטוחני, במאה אחוז, באלף אחוז! שאם ותזכו לרוב נחת!". בני הזוג יצאו, המומים ונרגשים. לראות בחסדו וביושועתו, תבשרו לי במהרה בשורות טובות, ישועה אחר, תאמינו רק בה' ותישענו רק עליו - אכן תזכו בשיחה קצרה, "קילף" ראש הישיבה שכבות של מחשבות, הרהורים ותוכניות, ונתן כיוון חשיבה אחר, מופלא כל כך. הם החליטו לאמץ את הצעתו, ובו ביום הודיעו שאינם ה' בכל הכוח, לזעוק אליו מעומק הלב, ובעיקר - להבהיר ממשכים בכל תהליך אחר והתרכזו רק בעצתו: להתפלל אל ישועה אחר, רק בורא עולם, אין עוד מלבדו, אפס זולתו, הוא לעצמם, לחזור ולשנן, לחדד ולהפנים, שאין להם כל מקור יושיעם והוא יבשרם! 6 שנים חלפו. שנה, עוד שנה, עוד שנה, עוד שנה, עוד שנה ועוד שנה. כל שנה קשה מפלח. אך בני הזוג לא אומרים נואש, מחזקים זה את זה, מקודמתה, מלאה רגעי התמודדות, לילות וימים של כאב ושבים ומתחזקים יחדיו. פעם אחר פעם הם מזכירים על הבורא, הם רק בידיו, הם בוטחים רק בו! ובתום שש לעצמם ומחדדים את מחשבתם באופן ברור: הם נשענים רק השנים הללו - התברר כי הביטחון בה' אינו מאכזב אף פעם, פעולה אחרת - רק בטחו בה', הרי שבשעת בוקר מוקדמת כל קווי ה' לא יבושו לעולם. למרות שבני הזוג לא עשו כל אחת, זכו לשמוע את קול הבכי המתוק בעולם, להפוך להורים, לחבוק בן ראשון!

מיד לאחר הבשורה המרגשת, שקיבל ללא הרף, ונכנס לראש הישיבה שבכה עמו שוב, השתיק האב לשעה קלה את הטלפון מברכות ה"מזל טוב" בהתרגשות "כיצד יהודי שנשען רק על אבא, בטוח רק בו, הפעם דמעות של אושר. "הנה כי כן, זכינו וראינו!" קרא מצפה רק לישועתו, זוכה ונושע! כשמשקיעים את כל המאמץ בביטחון בה', כשנשענים רק עליו, כששבים ומחדדים שאין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמיים - זוכים ורואים את ישועתו בעיניים...!"

אחים יקרים!

סיפור זה מבטא את המסר אותו כדאי לקחת מליל הסדר: יהודים יקרים, בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו. לא אחד ולא שניים הכבידו את עולם עלינו - על כל עם ישראל, ולא יהודי אחד ולא שניים מתמודדים עם קשיים, סובלים ממצוקות, עוברים חוויות לא קלות... כולנו עוברים קשיים לעיתים, פעמים אלו בעיות בריאותיות שאיננו רואים להן רפואה, לפעמים זו בעיה עם ילד שאינו מתפתח או אינו מתחנך כראוי וכמצופה, או בעיות פרנסה שמצטברות ומדאיגות. אנו מצווים על השתדלות, אבל כל נתלה את היבנו ברופא או בעסקן, ביועץ או בבנקאי, בחברותא או בשכן, במוסד כזה או בארגון אחר... הבה לא נתבלבל.

המסר שלנו מליל הסדר הוא שהקדוש ברוך הוא - הוא ורק הוא - מצילנו מידם, עוזר לנו בכל עת, עומד לימיננו בכל שעה. מה לנו נלחצים או מודאגים, למה להיטרד ולהתבלבל?

הרי יש לנו אבא גדול, אדיר וחזק, בורא עולם לציידנו, עוזר לנו, מסייע לנו, רק נבטח בו! וככל שנבטח בו, ככל שנישען עליו, ככל שנאמין בו, ככל שנמקד את התקווה שלנו רק בו - כך נזכה לראות עד כמה זה משתלם, עד כמה הוא באמת כל יכול, עד כמה הוא באמת מחולל ניסים. וכימי צאתנו מארץ מצרים יראנו נפלאות,

אמן!

המוות, שהמית את השוחט - כדין עשה, ומעתה תתעורר השאלה: מדוע העניש הקב"ה את מלאך המוות? או, אם לנסח זאת ביתר חריפות, לפי הגיון הפיוט, הרי שהקב"ה נהג שלא כהוגן... אך התירוץ לזה הוא פשוט וברור: אכן פשוט וברור: אכן, לא כהוגן נהג החתול כאשר אכל את הגדי, אולם אין זה מענינו של הכלב להתעבר על ריב לא לו; איש לא מינהו לגואל הדם של הגדי, ועל כן צדק המקל שהיכהו, ולא צדקה האש ששרפה את המקל, וצדקו המים כשכיבו את האש, ולא צדק השור כששתה את המים, והשוחט צדק בשחיטת השור ומלאך המוות לא כדין עשה, ונמצא שהקב"ה הענישו כדין, א-ל אמונה ואין עוול!

וכל זה אינו אלא משל על עניין יציאת מצרים, שהרי גם עליה ניתן להקשות מדוע נענשו המצרים, הרי הקב"ה גזר שעבוד על עם ישראל? אלא, כאשר גזר הקב"ה את השיעבוד, באמרו לאברהם אבינו "פי גר יִהְיֶה זרעך בארץ לא להם" - לא אמר מי יהיה העם המשעבד, והמצרים הם שבחרו למלא תפקיד אכזרי זה, ועל כן אנו משיבים להם מעין התשובה ב"חד גדיא": השעבוד אמנם נגזר על ישראל, אבל אתם מה לכם שנכנסתם ומיניתם עצמכם לתפקיד המשעבדים? על כך נענשתם!

הא לחמא עניא

ואמר האדמו"ר מהר"ש (מורנו הרב שלום רוקח זצ"ל) מבעלזא: 'עניא' לשון שעונין לתפילתנו, כמו שכתוב "תפלה לעני כי יעטף" - ודרשו בזוהר שתפילת העני מקדים כל התפילות, וזהו הלילה מה שנבקש נענה. 'ליל הסדר, מסוגל לגאולה העתידה' בפרשת בלק, כתב רבנו ה'אור החיים' הקדוש: 'אמרו יודעי פנימיות התורה, שכל ליל פסח מתבררים כוחות הקדושה מהקליפה, ונוספים בעם בני ישראל, והיא הבחינה עצמה של יציאת מצרים'. עכ"ל.

ובזה מפרש רבנו, את הפסוק אל 'מוציאם ממצרים שהוא לשון הווה, ולא אמר אל 'הוציאם ממצרים לשון עבר, כי האמת הוא שיציאת מצרים מתחדשת ומתקיימת בכל שנה, באותו זיכרון וכוח שהיה בשעת יציאת מצרים.

ובפרשת בא שואל רבנו הקדוש, על הפסוק "ליל שְׁמֵרִים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים, הוא הלילה הזה לה' שְׁמֵרִים לכל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לדרתם" לכאורה יש כאן כפל ואריכות לשון, כי הפסוק כותב פעמיים 'ליל שימורים'???

ומפרש רבנו הקדוש, שכוונת הפסוק שהוא 'ליל שמורים לדרתם' שיש בלילה הזה, כוח לעורר ולהביא את הגאולה העתידה, וכמו שאמרו חכמים ש'בניסן נגאלו אבותינו, ובניסן עתידין אנו ליגאל', כי מתעורר הכוח והזכות של יציאת מצרים, וכמו שנאמר 'פימי צאת מארץ מצרים אראנו נפלאות' (מיכה ז, טו).

ובלשון ה'אור החיים': כנגד גאולה העתידה, אמר 'שימורים לכל בני ישראל לדרותם' פירוש, לסוף הדורות, בעגל ובזמן קריב. [אור החיים בא, יב, מב]

ארבע כוסות כנגד ארבע אימהות

"כוס ראשונה, שעליה אומרים את הקידוש אשר בחר בנו מכל עם" - כנגד שרה, שגיירה את הנשים להכניסן תחת כנפי השכינה. כוס שניה, שבה פותחים במגיד "מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו ועכשיו קרבנו המקום" - כנגד רבקה, שנלקחה מבית עובדי עבודה זרה. כוס שלישית, הנאמרת על ברכת המזון - כנגד רחל שהיתה עקרת הבית, ובנה יוסף היה זן ומכלכל לכל העולם. כוס רביעית של הודאה כנגד לאה, שאמרה "הפעם אודה את ה'". [השל"ה]

4 שקלים שהביאו 100,000 דולר

בתחילת הלכות פסח, מובא המנהג לקנות חיטים ולחלקן לעניים לצורך החג, מנהג זה נקרא "קמחא דפסחא", ראייתו שאלה יפה ששואלים: מה העניין לתת דווקא בפסח "קמחא דפסחא" ??? למה אין קמחא דסוכות ??? למה אין קמחא דשבעות ??? והתשובה: שכל הגאולה של עם ישראל ממצרים היתה משום שהם

דאגו אחד לשני, ועשו חסד אחד עם השני, על הפסוק "ויפנו שְׁטָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" [שמות ה' י"ד] מסביר רש"י: שהשטרים במקום ל זרו את אחיהם היהודים על ידי מכות, שזו היתה העבודה שלהם. הם העדיפו לקבל מכות והעיקר שלא להכות יהודים, וכן היו עושים חסד אחד עם השני ולכן כדי לזכות שוב לגאולה, שידוע מה שהגמרא אומרת במסכת ראש השנה [י"א]: "בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל" אנחנו עושים חסד עם השני, וזו הסיבה שדווקא בפסח יש את הנושא של "קמחא דפסחא".

בהרבה מן המקרים אנחנו חושבים שגם אם נביא לאדם כמה מאות שקלים, מה זה יעזור ??? יש לו כל כך הרבה הוצאות, מה כבר ישנה לו עוד כמה מאות שקלים ???

אז, דבר ראשון, זה כן משנה !!! כי ברוב המקרים ההבדל בין קניה של מינימום דברים הכרחיים לבין קניה בשפע... זהו הבדל של כמה מאות שקלים, ועל ידי הנתינה שלך אתה עוזר לו בזה.

דבר שני, אומר התנא באבות: [ב' ט"ז] "לא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בן חורין ליבטל ממנה" דהיינו, אל תיקח בעלות על העולם, המחשבה שאם אתה לא יכול לדאוג להכל, אז למה להתחיל ??? זו טעות !!!!! טעות בחשיבה.

תעשה מה שאתה יכול לעשות, ותניח לבורא עולם להשלים את מה שצריך, אבל אתה מבחינתך תמצה את כל מה שביכולתך לעשות, ובורא עולם יעזור.

יש סיפור מדהים: על אדם שהיתה לו הוראת קבע לארגון "לב לאחים" על סך של 14 שקלים בחודש, לאחר תקופה הוא צמצם את התרומה שלו ל 10 שקלים ואחרי תקופה של חצי שנה הוא החזיר את התרומה שלו ל 14 שקלים, כל התנודות האלה בהוראת הקבע סיקרנו את הרב אורי זוהר זצ"ל מראשי הארגון, ועניין אותו מה ה"יציאה" הזו להוריד בארבעה שקלים ולהחזיר...

התקשר אליו הרב אורי זוהר זצ"ל, קודם כל הוא הודה לו על תרומתו ל"לב לאחים", ואחר-כך שאל אותו, מה העניין של המשחק עם ארבעת השקלים להוריד ולהוסיף ???

סיפר לו אותו אדם שהוא מתפרנס בדוחק ומשתדל לתת צדקה כפי יכולתו, וכשהיתה לו הכנסה נוספת הוא יכל לתת לו עוד כמה שקלים, ובחצי שנה האחרונה אשתו לא חשה בטוב, והיו לו פחות הכנסות, ולכן הוא הוריד את ארבעת השקלים ולאחר שחזרה לו ההכנסה הנוספת התאפשר לו יותר, והוא חזר לתת.

כשאנחנו רואים כזה סיפור זה נשמע קצת מצחיק, מה כבר אפשר לעשות עם 4 שקלים ??? בקושי לפחית זה מספיק ???

אבל כשיהודי עושה מסירות כזו, כמה נחת רוח הוא עושה לבורא עולם, והדבר הזה יכול לגרום לדברים הרבה יותר גדולים, הרב אורי זוהר מאוד התרגש מהדברים של אותו אדם, ושמר את הדברים בליבו. לאחר כמה חודשים, נסע הרב אורי זוהר למסע התרמה בחו"ל לצורך הארגון, ונפגש עם גביר גדול שרשם המחאה על סך של 5,000 דולר, הרב אורי זוהר שלף לו את הוראת הקבע של אותו אדם שהוסיף והוריד ארבעה שקלים, ואמר לו: תראה מה קרה פה, כשהיתה לו האפשרות ישר הוא הוסיף ואפילו שזה רק כמה שקלים.

הגביר התרגש מזה מאוד, ונתן לו המחאה על סך 100,000 דולר, ואמר: אם הוא מוסר נפש ממה שאין לו, אז גם אני אתאמץ יותר, מסתבר שאותו אדם נתן לא רק ארבעה שקלים, אלא 100,000 דולר אדם צריך לדעת, שצעד אחד קטן שהוא עושה בשביל החבר זה הרבה יותר ממה שהוא רואה בעין, כיון שברוב המקרים אנשים שמקבלים תמיכה ועזרה, חוץ מהעזרה הכספית שזה עוזר להם, זה נותן להם גם תמיכה נפשית, שהם שמחים שדאגו להם, שלמישהו איכפת מהם... ובכך שגרמת לאדם להיות שמח, הוא עכשיו

ישמח את הילדים שלו, ישמח את אשתו, וכשהם שמחים, הם ישמחו את החברים שלהם ואשתו תשמח את החברות שלה, וכן על זה הדרך אפשר להמשיך את זה... והדבר הזה הכל בזכות הנותן שהוא בעצם התחיל את המעגל. באחד המקומות שהרצאתי על זה, בסיום ההרצאה ניגש אלי אדם ואמר לי שקוראים לזה בעולם:

"אפקט הפרפר" שמשב רוח שנגרם מפתחת כנפי ים של פרפר גרם
... שגרם ...

אח שהוא לא אח !!!

מסופר : על אבא שהיו לו שני ילדים אחד היה " דלפון " קוראים לו משה, והשני היה " טייקון " עשיר גדול קוראים לו יוסי, האבא אמר לב הדלפון שילך לאחיו העשיר ויאמר לו שאבא ביקש שיעזור לו במה שצריך. הבן הדלפון סמך על אביו, ואפילו שהדרך לאחיו היתה רחוקה מאוד, ולקחה מספר שבועות , הוא לא נבהל, כיון שאמר לעצמו, אם אני בא אליו עם כזו בקשה של אבא שלי, אני מסודר... לאחר שהגיע רעב עייף וצמא , והנה, שני רחובות לפני ביתו של אחיו, עוצר אותו שומר ראש ושואל אותו: מי אתה???? אתה לא יכול להסתובב באזור הזה, זה אזור פרטי!!! אמר לו: אני אח של בעל הבית, של יוסי!!! מי ??? אחי???? כן!!! כן אחי!!! ענה האח שמחכה כבר שיכניסו אותו לאחיו העשיר. חכה ונבדוק, אמר השומר ראש, הוא דיבר בקשר ואמר יש פה מישהו שטוען שהוא אח של בעל הבית והוא רוצה להיכנס, האם לתת לו להיכנס????

הוא שומע בקשר את אחיו אומר: לא יכול להיות שאח שלי הגיע לכאן, כיון שאין לי אח... מה???? איך הוא אומר שאין לו אח?? תגידו לו לי, שמישהו אחיו הגיע.

אמרו לו: הוא אומר שקוראים לו משה והוא אחיך.

אמר להם בעל הבית : מה זה משנה מה השם שלו, אין לי אחים. האח ש " בנה " על האח הטייקון, תיכנן לחזור עם מסוק... ועכשיו, אפילו כסף לאוטובוס הוא לא קיבל... משה הדלפון חזר לאבא שלו וסיפר לו ש יוסי אחיו הטייקון כגודל עשירותו כן גודל קמצנותו, והוא טוען שאין לו אח...

מה???? הוא אמר שאין לו אחים???? כן, ענה הבן, או- קי אמר האבא , תשאיר לי אותו אני כבר אטפל בו...

לאחר מספר חודשים, הבן הטייקון היה צריך את האבא , כדי לשאול אותו על איזה עניין חשוב, הוא התקשר לאבא, ואמר לו: שלום אבא, מה נשמע? איך אתם מרגישים?? אבל האבא לא מתרגש... ובקול רציני שואל: הלו!! מי אתם??? נראה לי שהתבלבלתם במספר. אבא , זה אני יוסי!!! מה, אתה לא מזהה???

מחילה שאני לא מזהה, אבל אני לא מכיר אדם בשם יוסי.

אבאאאאא!!! צעק יוסי לתוך השפופרת , כשכולו לחוץ שלא קרה לאבא שלו איזה קצר במוח שבגללו הוא שכח אותה, אבל שתי מילים שהאבא הוסיף גרמו לו להבין שאבא לא חולה ולא בטיך, אלא הוא משחק עליו... כאילו שהוא לא מכיר אותו... ואז אמר האבא משפט שהסביר הכל: "אם משה לא אחיך, אז אני לא אבא שלך!!! " זה מה שבורא עולם אומר לנו: אם אתה מתנהג לאחייך כאחייך, אז אני אתנהג אליך כאבא , אבל אם אתה לא מכיר את אחייך... אז אל תצפה שאני יכיר אותך!!! על אח כזה מתפללים "הצילני נא מיד אחי..."

מעשה אבות זסימן הצלחה לבנים

סיפר הרב זילברשטיין שליט"א : על משפחה שכל הילדים שלה מוצלחים פלוס, חלקם ראשי ישיבות, דיינים, וחלקם עשירים גדולים שתורמים הרבה צדקות, משהו שלא רואים כל יום, משפחה שיצאו אחד אחד מוצלחים ומצליחים.

יום אחד פגש הרב זילברשטיין את אחד הנכדים של אותה משפחה, ושאל אותו: מה לדעתך המתכון לכזו משפחה???

מה עשה הסבא שזכה שכל הילדים שלו ללא יוצא מן הכלל כאלה מוצלחים?????

אמר לו: ישנו סיפור שמסופר על הסבא, ואולי זה הגורם לכך, וסיפר: סבא שלי היה קבלן ירושלמי, ובאותם ימים מי שהיה פושט את הרגל, ההוצאה לפועל היו באים לעשות " וידוא הריגה "

ולוקחים לו את כל הרהיטים, את כל מוצרי החשמל, והיו משאירים אותו עם בית ריק... ואת כל תכולת הבית הם היו מביאים לתחנת המשטרה במחנה יהודה, ושם זה היה נמכר במחירים נמוכים לכל המרבה במחיר.

סבי שהיה מחובר לכל מיני קבלנים, יצא לו לא פעם ולא פעמיים לשמוע על קבלן שהכיר שפשט את הרגל, יום אחד כשהוא היה באיזור שם, הוא רואה שמגיעה משאית עם ריהוט ומוצרי חשמל, עוד תכולת בית ששייכת לאדם שפשט את הרגל, הוא מסתכל על המשאית ומשהו שם היה מוכר לו, הספות היו מוכרות לו והוא ניסה להיזכר מאיפה הוא זוכר???

הוא המשיך להסתכל ורואה שגם המקרר מוכר לו עד שנפל לו האסימון שזו תכולת הבית של אחד הקבלנים שהוא הכיר, רחמיו נכמרו עליו, מסכן, גם פשט את הרגל וגם לקחו לו את כל הרהיטים ואת כל מוצרי החשמל, והחליט, שהוא יבוא לשם למכרו ויתמודד שם. הוא עמד שם בין כל מיני אנשים מפוקפקים שראו בו פולש למתחם שלהם, ומיד כשהתחיל המכרו הוא התחיל לשים סכומים גדולים, ואם בהתחלה חשבו לנסות להתחרות איתו לפי גודל הסכומים שהיה מעלה הבינו שאין להם סיכוי, וגם אם ינצחו אותו זה כבר לא יהיה רווחי... הם ניסו להסתכל עליו בכל מיני מביטים מאיימים... אבל הוא התנהג כאילו הוא לא מבין מה הם רוצים ממנו, עד שזכה בכל התכולה של המשאית.

הפועלים כבר תכננו לפרק הכל, אבל אז סבא שלי ניגש לנהג המשאית ואמר לו שהוא ישלם לו באופן אישי, בתנאי שיקח הכל לאותה כתובת שמשם הוא הביא את זה, ויחזירו את כל המוצרים למקומם הראשון, והוא ישלם להם בעין יפה.

כאשר שמעו את הסכום שסבא שלי הציע להם, הם קפצו על זה כמוצא שלל רב, ומיד חזרו לאותה הכתובת ואיך שראה אותם בעל הבית אמר להם: מה עכשיו? אולי שכחתם איזו מנורה? ...

אמרו לו: באנו להחזיר לך את כל המוצרים, הוא היה מופתע, כי אם ההוצאה לפועל לוקחים, אין מצב שהם מחזירים... אין להם בלקסיקון את המילה " רחמים " ... סיפרו לו הפועלים על אותו אדם מבוגר שבא והתחרה עם כל הקונים הקבועים, ולא ויתר ושילם גם על התכולה וגם על ההובלה וההרכבה.

איך הוא היה נראה???? שאל אותם, תיארו לו את המראה של סבא שלי, הוא לא היה צריך הרבה כדי להבין שזה סבא שלי, מיד בא לסבא שלי והודה לו על החסד העצום שהוא עשה לו.

אמר לו: תדע לך, שברגע שהם לקחו את הרהיטים ואת מוצרי החשמל, אשתי אמרה שהיא לא נשארת בבית כזה, וגם הילדים אמרו שהם לא יכולים לגור בבית ריק, והם תכננו לעזוב את הבית, ואז כאשר הפועלים חזרו עם כל הרהיטים הם נשארו בבית , בזכות החסד שהסבא עשה כאשר החזיר את השלום למשפחה, שבזכותו, בסוף אותו קבלן חזר לעצמו והשתקם, בורא עולם שילם לו במזומן בילדים שלו, שכולם יצאו מוצלחים.

על כל מעשה שאתה עושה ואפילו מעשה קטן, השכר שתקבל הוא על כל מה שזה גרם במישרין ובעקיפין.

עדכון של 2024 להגדה של פסח

יש וורט חזק שאבי מורי שליט"א אומר: מה העניין שכל שנה יוצאות הגדות חדשות?

כל שנה בממוצע יוצאות עשרות מהדורות חדשות של הגדות של פסח, מה העניין???

ותירך: שידוע שיש בהגדה, כנגד ארבעה בנים דיברה תורה: חכם, רשע, תם ושאינו יודע לשאול. וכיון שיש ירידת הדורות, אז כל שנה יש עדכון מחדש... מי שהיה נחשב לרשע בשנה שעברה, השנה הוא נחשב לצדיק ולחכם, וכך הרשע של השנה זהו רשע חדש, משהו שלא היה בשנה קודמת, ולכן יוצאות הגדות חדשות כדי לעדכן נתונים, יש חכם חדש ויש רשע חדש. והאמת , שאם פעם ידענו על מושג של ירידת הדורות, היום זו לא ירידה אלא החלקה... צריך

חיבור של AUX 😊 ובמקום הליכה של 2 דקות לבית הכנסת הרייף, ההליכה היתה לוקחת לה חצי שעה עד שעה. וכל כמה פסיעות היא מניחה את השרפרף ונחה, ואפילו שהיתה כפופה ומבוגרת, לא היה לה מושג לוותר ולא ללכת לתפילה, לוותר על שמיעת קדישים, לוותר על הזכות של עניית אמן וקדושה. וללוויה שלה שהיתה במוצ"ש של שבת חוה"מ פסח [י"ט ניסן] בשעה מאוחרת, לא ויתרו ובאו עד לירושלים מתושבי השכונה, ומתפללי בית הכנסת כדי לחלוק לה כבוד אחרון, אלה דמויות שרק מלראות אותם, היית מתחזק בתורה ויראת שמיים. במקרים שיש קושי, שם האדם נמדד, אם כל מה שהוא עשה עד היום, האם הוא עשה את זה כי הסתדר לו והיה לו נחמד, או שגם כשיש קושי הוא לא נבהל.

אחד מילדיה ר' שלום זצ"ל, לפני פטירתו, כשהיה במצב בריאותי ירוד, והיתה קשה לו ההתניידות הוא לא ויתר על תפילה במניין, והיה לו בבניין בית כנסת, והיה זוחל... כן זוחל עד למעלית, וכך היה יורד כדי ללכת לתפילה במניין.

בזמן שישבו עליו שבעה, השכנים סיפרו שזה חייב אותם, את הבריאים, להתאמץ הרבה יותר לתפילה, אם אדם במצב בריאותי כזה לא מוותר, מה יאמרו הבריאים שעם קצת עייפות חושבים אם לצאת או לא. מאיפה מסירות הנפש הזו? והאמת שאם הילדים רואים אצל ההורים מסירות נפש ברמות כאלה, הכל נראה אחרת.

3 שרשראות זהב של השמחות !!!

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן וַיֹּצִיאוּם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵל פְּרַעֲהַ מֶלֶךְ מִצְרָיִם יָם לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם" [שמות ו' י"ג] רש"י ב פסוק מביא: ציווים לחלוק לו כבוד, ונשאלת השאלה: על מה לחלוק לו כבוד???

הרי אם אנחנו היינו באים אל פרעה היינו אומרים לו: רשע מרושע, אתה לא מתבייש?!

רוחץ בכל יום בדם של תינוקות ומשעבד את בני ישראל בפרך, חכה חכה, בורא עולם יטפל בך כמו שצריך...

אבל, הקב"ה מצוה את משה ואהרן לחלוק לפרעה כבוד, מה ההגיון ומה ההסבר לזה?????

אומר ה"ח"ת סופר": כאשר אדם גאוותן ופוצצת לו את הבלון... ההשפלה הזו היא בשבילו כאילו הרגת אותו, זה עונש גדול מידי, ולכן כיון שהקב"ה רצה לתת לו מכות, הוא לא רצה שיעשו לו בזיונות, משום שאם ביזית אדם, עשית לו כפרת עוונות, וכאן אם היתה לפרעה כפרת עוונות הוא לא היה מקבל את עשרת המכות.

באחת המשפחות באו הילדים לעזור להורים לנקות לפסח, ואגב זה משוהו מבורך שהילדים באים לעזור להורים שגידלו אותם והשקיעו בהם ימים ויליות, ומי שלא יכול שישלח את הילדים או את בן/בת הזוג, [ואחד האחים שלח את אשתו שתעזור להורים שלו]. כשיש הורים מדהימים שלא מחפשים להעיר ונותנים לילדים הרגשה שיש להם הורים שיעשו הכל בשבילם, זה יוצר מצב שרק ההורים אומרים מילה קטנה וכבר כל האחים נצבים כמו חיילים, כדי למלא את רצונם, ואותה כלה שהיתה בבית של חמותה עשתה סדר כמו שצריך, ועשתה הרבה שקים של בגדים שלא משתמשים, וכן הורידה כל מיני רהיטים משנת תרפ"א...

אחרי כמה שעות חזרה חמותה "השוויגער" וראתה את כל הסדר והתפעלה ואמרה לה, איזה יופי, איפה היית עד היום? כל מיני מילים מעצימות, ונכנסה לחדרים ממש לא להאמין לפני ואחרי זה שני עולמות. ואז נזכרה שב תוך הארון שלה בבגדים הישנים היא החביאה שם כמה שרשראות זהב שחלקן היו משובצות ביהלומים, וחיפשה בארון אבל הבגדים האלה לא היו שם, מיד היא ירדה ובאיפוק גדול שאלה את כלתה, איפה היא שמה את כל הדברים שהיא שלחה?

אמרה לה שהיא הורידה כמה שקים עם בגדים ישנים למטה ליד פח הזבל. החמות ירדה מיד למטה ולא היה לא שקיות ולא זכר

לשים את תמרור האזהרה שיש על הכביש: זהירות!! סכנת החלקה!!! וסיפר: על החפץ חיים שרצה לברך את הנכדים שלו שיזכו להיות צדיקים גדולים, אמרה לו בתו של החפץ חיים: אבא אם יש להם כזה סבא אין מה לדאוג, וכמו שאומרים העולם: התפוח לא נופל רחוק מהעץ???

אמר לה החפץ חיים: מתי התפוח לא נופל רחוק מהעץ? רק כאשר אין רוחות, אבל היום בדורות האחרונים כשיש רוחות השכלה חזקות וישנם הרבה פיתויים, וכשיש רוחות כאלה התפוח יכול ליפול רחוק, לכן אני מברך אותם שבורא עולם ישמור עליהם מכל מיני מרעין בישיין.

יש שאומרים: מתי התפוח לא נופל רחוק מהעץ???

כשהעץ נמצא בגובה סביר, אבל כשהעץ נמצא בגובה גבוה מאוד, אז כשהתפוח נופל הוא מתרסק... וזה בא ללמד אותנו, שאם האבא הוא גבוה מאוד ולא יורד לילדים, אזי התפוח [הילדן] יכול ליפול ולהתרסק...

אבא צריך לדבר עם הילדים, כמו שאומרים "בגובה העינים" להראות להם שאכפת לו ממה שאכפת להם, שהוא מרגיש אותם, ומרגיש את הצרכים שלהם, וגם אם הוא לא נמצא שם, הוא צריך להבין שהם נולדו צעירים, והם בסך הכל ילדים שצריכים את הסינר של אמא, אבא או אמא ששמים את עצמם גבוה מידי, אז שידעו שהתפוח יכול ליפול ולהתרסק חלילה.

ואגב, לאלה שעפים גבוה מידי ומרגישים מעצמם שהם "סגן מנהל על העולם"... אני אומר להם: תזהרו לעוף גבוה, ישנם חוטי חשמל...

והאמת, שהורה או מחנך שרוצה להפיק את המירב מילדו או תלמידו, ראשית, דבר איתם בגובה העיניים, שנית, תכבד אותם, ואז הם ירגישו שאכפת לך מהם ושאתה חושב עליהם, ואז כאשר תאמר להם משהוהם יקשיבו לך, כיון שהם יודעים שאתה דואג להם ואוהב אותם.

אבנים שלא פוגעות

לפני תקופה יצא לי להספיד אדם שהיה שייך לדור הקודם, ואמרת שצריך לדבר עליו גם בתור מי שהוא היה, ועוד דבר שצריך לדבר עליו, בגלל שהוא שייך לדור הקודם שהולך ונעלם. זהו דור שחי עם הקב"ה במלוא מובן המילה, הם מרגישים את בורא עולם, ומדברים אליו כאילו הם עומדים עכשיו ממש מולו, ולכן כל החיים שלהם היו נראים אחרת, אמונה תמימה ואמונה שלימה.

ואני לא מדבר על אנשים שחיו כאן לפני 500 שנה, ממש לא!!! אני מדבר על אנשים שחלקם עדיין איתנו, והם מהדור הקודם.

אנשים שמתפללים לבורא עולם עשרות פעמים ביום... על כל צעד ושעל מקדימים תפילה חרישית מהלב, הרבה מהם צדיקים גדולים ונסתרים, עובדים את ה' הרחק מפרסומים ללא שום כבוד ודומה לו. סבי רבי פנחס כהן זצ"ל וסבתי ריקה ע"ה כשעוד היו מתגוררים במרוקו, הם היו גרים בשכונות עם ערבים, שרובם רוחשים כבוד לשומרי הדת, סיפרה הסבתא ע"ה על הסבא, שהיה יוצא מוקדם בבוקר לסליחות והדלת היתה עושה קצת רעש, בזמנו ספריי נגד החלודה לא היה מצוי.

והשכנים הערבים היו כועסים שהם שומעים את הרעש הזה "על הבוקר" והגיע מצב שהם חיכו לשעה הזו, וכשהיה יוצא לבית הכנסת לסליחות, הם היו אורבים ומחכים לו, וכאשר היה יוצא מהבית הם היו זורקים עליו אבנים...

סיפרה הסבתא, שהיא היתה עומדת בחלון ומסתכלת עליו, והיא רואה שהם זורקים עליו אבנים, ואפילו אבן אחת לא פגעה בו!!! מדהים!!! בורא עולם היה מזיז להם את האבנים לצדדים, אלו דברים שלא רואים ולא שומעים כל יום, אבל לאנשים שחיו עם בורא עולם, זה היה אצלם דבר פשוט. תושבי רמת אלחנן בבני ברק עוד זוכרים את הסבתא שהיתה הולכת לתפילת הנץ עם שרפרף ביד במקום ההליכון, אז עוד לא היו הליכונים כמו היום, הליכון עם

לשקיות, ומיד אמרה אני אראה לה מה זה לזרוק בלי לשאול אותי, מה זה חוצפה של הדור הצעיר שחושב שהוא מבין יותר מאיתנו. ועלתה כשהיא בשיא העצבים, והמזל שלה או של הכלה שלה שהיא היתה גרה בקומה רביעית... ואחרי קומה ראשונה מפלס העצבים ירד קצת, אחרי קומה שניה ירד עוד קצת, ובקומה השלישית נרגעה והתחילה לחשוב מה יעזור שאני אדבר כך. מה יעזור שאני אכעס עליה, אם היא תפגע היא יותר לא תבוא וגם שהכעס לא יחזיר את שרשראות הזהב... והיא החליטה שהיא לא מדברת איתה מ טוב ועד רע.

ומיד היא פנתה לבוורא עולם, ואמרה לו: אני מוותרת ולא מדברת על השרשראות, ויש לי כאן בבית שלשה ילדים שעדיין לא מצאו את זיווגם, וזכות שלש השרשראות תגן על השלשה שימצאו את זיווגם, היא נכנסה לבית כשהיא נושכת את השפתיים ולא אמרה כלום. חג הפסח הגיע ובחול המועד היא מקבלת טלפון משדכנית שיש לה הצעה לבת הגדולה, לאחר יומיים, היא מקבלת טלפון מקרוב משפחה שמציע שידוך לבן, ואחרי כמה ימים עוד הצעה לבת השלישית, לא עברו כמה חודשים ושלושת הילדים התחתנו...

ישבו ההורים על כוס קפה, אמר האבא לאמא: תראי מה זה, רק לפני כמה חודשים לא היתה שום הצעה, והיה נראה שהכל תקוע, ופתאום מחג פסח הכל השתנה לטובה, אמרה לו האשה: אני חשבתי שאני אצטרך לעשות ארבעים יום נשמת, ארבעים יום פרק שירה, ארבעים יום בכותל, ועוד הרבה יותר מכך, אך נוכחתי לדעת שהתגברות על כמה מילים יכולות להביא ישועה הרבה יותר.

אם אתה מקבל צער או בזיונות זה מוריד לך הרבה, וזו הסיבה שהקב"ה אמר למשה ולאהרן שלא יבזו את פרעה, כיון שרצה הקב"ה לתת לו את עשרת המכות.

איך מעשה טוב לפני ארבעים שנה הציל מניתוח ???

סיפר הרב אלקריף שליט"א: על אדם של"ע ול"ע חלה במחלה במעיים והיו צריכים לחרות לו חתיכה מהמעיים, ה' ישמור. שינוי כזה שאמור לשנות ולסרב לו את כל החיים, והוא ממש נלחץ מזה וניסה לטפל בכל מיני טיפולים חילופיים, אבל נדמה שנגזרה הגזירה והוא כבר הכין את עצמו לניתוח, אמרו לו שכבר לילה לפני, שיהיה בצום.

הוא עלה לישון כשהוא לחוץ מהניתוח, לאחר שהוא נרדם, הוא רואה בחלום זקן שהוא הכיר... הוא היה איתו בקשר לפני ארבעים שנה, אז בזמנו באותה התקופה, הוא היה הולך לבקר מידי פעם בבית אבות ולשאול בשלומם של הזקנים, שלחלק מהם הוא היה האדם היחיד מעבר לצוות בית האבות שהתעניין בהם.

באחד הימים, הוא רואה את הזקן שהוא רגיל לבקר אותו, שהוא מאוד סובל, הוא הלך לצוות של בית האבות ואמר להם שיש כאן זקן שסובל ואם הם יוכלו לתת לו איזו תרופה או איזה משכך כאבים.

אמרו לו, שאין להם מה לעשות, מכיון שהזקן צריך לעבור טיפול רפואי שאמור לנקות אותו, ואת הטיפול הזה מבצעים רק בבית החולים, ומי שאמור לשלם על הטיפול הזה אלו הילדים שלו, והם בשום פנים ואופן לא מוכנים לשלם את ההוצאות, הם אומרים שזה לא קשור אליהם, הוא ביקש מצוות בית האבות את מספר הטלפון של הילדים של אותו זקן וניסה לדבר איתם על כך שאבא שלהם סובל, אבל לא היה עם מי לדבר...

הם טענו שבית האבות אמור לשלם על הטיפול הזה, והוא רוצה להפיל עליהם עוד הוצאות, אמר להם, אבל אבא שלכם סובל !!! ! תגידו, אתם שומעים את עצמכם ???

זה אבא שלכם ! כל החיים נתן לכם ואתם כאלה כפויי טובה, איך

אתם מסוגלים ???

זה מה שקורה שכיבוד ההורים לא מגיע בגלל שמירת התורה, אז אם השכל או איזה פרינציפ אומר אחרת שלא צריך, אז מסכן האבא...

יש שמסבירים, שזו הסיבה שהתורה שמה את הדיברה "כבוד את אביך ואתאמך" בעשרת הדברות, בחלק של "בין אדם למקום" ולא בחלק של "בין אדם לחבירו", לומר לך, תכבד את ההורים לא בגלל שאתה מבין אלא בגלל שה' ציווה.

ואם תשאל, מה זה משנה אם זה מצוות בין אדם למקום או בין אדם לחבירו?

והתשובה: שבין אדם לחבירו זה מצוות שמובנים בשכל, ואם למחרת האדם חושב שהוא לא צריך לכבד, ושלא בא כזה לא צריך לדאוג, אז הוא לא יכבד אותו ולא ידאג לו, אבל אם זה בין אדם למקום אז הוא ידאג גם אם הוא לא מבין, גם אם הוא חושב שהוא לא צריך לכבד, הוא יכבד את ההורים מכיון שה' ציווה אותו לכבד אותם, וזהו חיוב כלפי הקב"ה.

אותו אברך ראה שאין עם מי לדבר... מיד הזמין אמבולנס על חשבוננו ושילם את הטיפול מכספו, אז באותה התקופה, המשכורת שלו היתה 500 לירות, והטיפול עלה 300 לירות, אחרי שהגיע לבית החולים טיפלו בו, הרופא ניגש אליו והתחיל לצעוק עליו: אתה לא מתבייש אם הייתם משאירים אותו עוד קצת הוא יכל למות.

הוא לא רצה שיהיה חילול השם, ואמר לרופא: תשמע, זה לא אבא שלי, אני במהלך ביקורי בבית האבות ראיתי שהוא סובל והבאתי אותו לכאן על חשבוני, ואף אחד לא חושב לשלם על זה.

הרופא שמע את זה התרגש לראות שיש אנשים שאכפת להם ומוכנים לשלם מכספם כדי שהשני לא יסבול, אחרי שחזרו לבית האבות, הזקן היה נראה כאילו החיו אותו, הוא חזר בריא ושמח, הוא ניסה לדבר עם הילדים שגם אם הם לא משלמים שלפחות ישתתפו ולו במעט, אבל הם לא היו מוכנים לשמוע.

אחרי תקופה של עוד כמה חודשים באחד מביקוריו בבית האבות, הוא ראה שוב את אותו זקן שסובל, הוא כבר לא חיכה לכל הפרוצדורה ומיד הזמין לו אמבולנס שלקח אותו ישר לבית החולים וכמובן שילם עליו, וכך לאחר מספר פעמים, כבר הילדים שלו נכנסו לתמונה, כנראה הרגישו לא נעים והם היו מטפלים בו.

ואותו הזקן בא אליו בחלום, ואמר לו: אני התחננתי לפני בורא עולם, שכיון שאתה דאגת לי באותו עניין, לכן לא מגיע לך לסבול, ושתדע שמחר אתה לא תצטרך שום ניתוח, ותבקש מהם שיעשו לך בדיקה חוזרת לפני הכניסה לניתוח.

למחרת, הוא ביקש שיעשו לו בדיקה לפני הניתוח, בתחילה הרופאים לא הסכימו, אבל בגלל שהוא כל כך התחנן וביקש מהם, הם לא יכלו לסרב. לאחר הבדיקה, הרופאים אמרו לו שהם לא ראו דבר כזה מעולם, הכל הסתדר, והוא לא צריך שום ניתוח, ומרוב ההלם הם שאלו אותו אם הוא עשה איזה טיפול מאתמול להיום, ואז הוא סיפר להם על אותו זקן ש הוא טיפל בו לפני שנים והוא זה שדאג לבטל לו את הניתוח. חסד שאדם עושה לפני עשרות שנים נשמר, ואחרי שנים בורא עולם משתמש הזכות הזו ומרפא אותו.

דואגים לך !!! לא תמיד זה לטובתך

הביא אבי מורי שליט"א: מדוע בהגדה של פסח החכם נמצא ליד הרשע?

ולא ליד התם או ליד השאינו יודע לשאול ??? וענה: שהחכם יודע שצריך להיזהר לא להתחבר לרשע, כי צריך להיזהר ממנו ומההשפעות שלו, אבל מהתם הוא לא יודע ממה להיזהר כיון שהתם בא עם כוונה טובה, ולא תמיד היא מחשבה נכונה ונורמלית, וכמובן שזה לא מרוע אלא מתמימות יתירה, ולכן הוא יכול להזיק לו, הרבה יותר מהרשע.

וסיפר: על אדם שהיה לו ידיד, דוב, האדם היה דואג לדוב לאוכל,

והדוב היה שומר עלי, יום אחד אותו אדם הלך לישון והדוב ישב ושמר עליו, לפתע הגיעו זבובים והתחילו להפריע לו, הדוב שרצה לדאוג לחבר שלו ניסה לגרש את הזבובים שלא הבינו למה הדוב מנופף להם לשלום... ולמה הוא מוחה להם כפיים ...

הדוב מהעצבים תפס אבן גדולה, ואמר לעצמו, אני יהרוג את הזבובים, וזרק עליהם את האבן והרג את כל הזבובים ועל הדרך האבן נפלה גם על החבר שלו ומחצה אותו למוות, הוא בסך הכל רצה לדאוג לו שיישן טוב ולבסוף הוא נתן לו לישון יותר מידי טוב...

אתה יכול לראות אנשים ש"דואגים" לך ורוצים לעשות לך חיים יותר קלים, אבל הם לא מבינים שהאבן הזו שהם רוצים להרוג בה את הזבובים, היא זו שיכולה להרוג גם אותך.

השגחה מדהימה עד לקנדה

אחד משמותיו של חג הפסח, הוא "חג האמונה" כיון שבאורא עולם בחג הזה עשה לנו קורס מזורז בנושא האמונה, והראה לנו את שליטתו המוחלטת בבריאה, שאפילו שני אנשים אחד הולך ליד השני, את המצרי החיות אוכלות וביהודי הן לא נוגעות לרעה.

בכל המכות ראו בחוש איך בורא עולם היה עם עם ישראל, באותה כוס שתיה, מהקשית של המצרי יוצא דם ומהקשית של היהודי יוצא מים. האמונה הפשוטה בבורא עולם, את זה אנחנו צריכים להנחיל לילדים שלנו, הם צריכים לדעת שכל מה שקורה כאן, יש אבא טוב שמשגיח ומכוון, וגם אם לא תמיד מבינים, צריך לדעת שהוא מכין לנו משהו טוב, ולפעמים כחלק מההכנה יש גם דברים לא הכי מובנים ולא הכי נעימים.

ראיתי משל יפה שאחת הסבתות אמרה לנכד שלה שביקש "עוגה של סבתא" [אין לזה תחליף, ובשום קונדיטוריה אין עוגה עם טעם כזה] אמרה לו הסבתא שיביא ביצים, שמן, מרגרינה ואבקת אפיה וקמח ומזה צריך להכין עוגה [לא מומלץ לנסות כיון שאולי חסר משהו...]. ואמרה לנכד שלה: אתה רוצה ביצים לבד?

אמר לה: סבתא, זה לא טעים! אולי מרגרינה? וגם כאן אמר לה: סבתא, זה לא טעים וכן על כל מרכיבי העוגה... הוא לא רצה לאכול לבד.

אמרה לו הסבתא: אתה רואה כשכל אחד בנפרד זה לא טעים, אבל כשמערבבים את הכל ביחד יוצאת עוגה טעימה.

לפעמים, יש כל מיני דברים בחיים שאם תסתכל עליהם בפני עצמם הם לא נעימים, ולא טעימים, אבל אם אתה יודע שהם חלק בלתי נפרד ממרכיבי העוגה, אז אתה מביין שמה שצריך פה, זה להתאזר בסבלנות ולחכות, ולראות שבאורא עולם מכין לך משהו מדהים, עוגה מדהימה!!!

כולנו מכירים את המשפט: "תמונה אחת שווה אלף מילים", לפעמים אתה יכול לדבר על אמונה 25 שעות ביממה... וכשיבוא לך איזה נסיון שעשו לך משהו, או שאמרו לך משהו, אתה יכול למצוא את עצמך מדבר עליהם...

פתאום שכחת שבאורא עולם אחראי כאן על הכל, אז אפילו שאתה מדבר על אמונה, אבל במבחן המעשי לא עמדת בנסיון כמו שצריך, והילדים קולטים את המבחן המעשי יותר מהמבחן העיוני, מה שנכנס להם לוורידים זה מה שהם רואים, איך שאתה מיישם את מה שאתה אומר, את מה שאתה מאמין בו.

סיפור מדהים שמראה כמה בורא עולם משגיח, ואיך שכל העולם הזה מנוהל בהשגחה פרטית יש סיפורים שצריך להיות "אה'בל" [סוג של לא נורמלי...]. כדי לא לראות בחוש את השגחת ה'.

סיפור הרב אלקריף: על גר צדק מקנדה שנמצא בשיעור של אביו, ובעברו הוא היה סטודנט גוי באוניברסיטה בקנדה, ויום אחד הוא התחיל להכיר את היהדות ונמשך אליה עד שהתגייר, וכן הוא שכנע את חברו באוניברסיטה שהיה יהודי להתחיל להתקרב. שניהם ביחד עברו לארץ ישראל והתחזקו עד שהתחתנו כאן וחיו פה

כאברכים בני תורה שומרי תורה ומצוות, ההורים של חברו היהודי לא רצו לעזור להם בגלל שהם "בנו" עליו שהוא יצא איזה עורך דין... והם לא מבינים שעכשיו הוא נמצא בקו ההגנה על עם ישראל, כל דקה של לימוד תורה מורידה כמות של אסונות.

לפני מספר שנים היתה את העצרת של חצי המיליון בכניסה לירושלים, ואת העצרת הזו סיקרו כלי תקשורת מכל העולם, ובין רשתות התקשורת הגיעו אנשי תקשורת וצילמו לא פחות ולא יותר את שני החברים האלה שהיו באוניברסיטה בקנדה, הם הלכו ביחד לעצרת והתפללו עם כולם מעומק הלב, ובדיוק באותם רגעים שהם בשיא הדבקות כלי התקשורת מקנדה התבייתו עליהם.

ההורים שישבו בקנדה פתאום ראו את הבן שלהם מככב, אמרו לעצמם, תראה מה זה מכל החצי מיליון שהיו שם צילמו דווקא אותו, זה אומר שהוא מתקדם יפה... ומאז, הם החליטו לתמוך בו וחזרו להיות איתו בקשר.

מתוך כל חצי המיליון כלי תקשורת זר ולא סתם זר אלא מאותה ארץ שהם באו, מקנדה, מצלם אותם ואת כל זה בורא עולם מכוון בצורה מדהימה, והכל כדי שההורים שיושבים בקנדה יחזרו ויעזרו לבנם שנמצא בארץ, השגחה פרטית זה משהו שממשיך כל הזמן, בזמן יציאת מצרים ראו את זה בחוש, אבל אם נפקח את העיניים נראה את השגחת ה' על כל צעד ושעל, רק צריך לפקוח את העיניים.

עז מאחורי הפרוכת!!!

"ואת עמלנו אלן הבנים" [הגדה של פסח]

כולנו יודעים שכדי לנהוג צריך רשיון נהיגה, וכדי לקבל רשיון נהיגה אתה צריך לעבור מבחן, ולהוכיח שאתה יודע את חוקי התנועה, ועוד מבחן שאתה יודע ליישם את מה שלמדת בפועל.

יש עוד דבר שצריך רשיון והוא גידול ילדים וחינוכם, ואם אתה רואה שבאורא עולם הביא לאדם ילדים, פירושו שבאורא עולם יודע ומאמין בו שהוא יכול לחנך אותם ויודע איך לטפל בהם, הרשיון שלו לא תלוי על איזה צד קם באותו בוקר הבוחן... אלא הוא מהקב"ה.

ישנה נקודה נוספת למחשבה, שכל ילד אמור להיות בעזרת השם ראש משפחה, וצריך לשים לב שאם אתה תעצים את הילד, אזי גרמת טוב לדורי דורות לכל הבאים אחריו.

סיפור הרב זילברשטיין: על ילד שובב שהיה מאתגר את כל המורים והרבנים בבית הספר, ולא היה יום שלא היה עושה מעשי קונדס, וכמה שקראו להורים שלו לשיחה, וכמה שדברו איתו זה לא עזר. סוג של שובבות שעוברת בירושה...

יום אחד, הוא עבר את הגבול לכל הדעות, לקח עז והכניס אותו לבית הכנסת שבבית הספר, ושם אותו מאחורי הפרוכת כמה דקות לפני מנחה, ושם לו שם קצת עשב כדי שיהיה עסוק, לאחר כמה דקות נכנסו לתפילת מנחה ואז באמצע תפילת שמונה עשרה בלחש, העז התחיל ממההה...

הילדים לא הבינו מה קורה, ופתאום הם רואים משהו זר מאחורי הפרוכת, מסתכלים מה זה יכול להיות, ופתאום הראש של העז הציץ מהפרוכת, וכולם ה-ת-ג-ל-ג-ל-ו מצחוק.

הרבנים לא היו צריכים לנחש מי העורך הראשי של השטות הזו, וישר באו לאותו ילד שובב, ואמרו לו: אל תעוף מפה, אלא תטוס מפה ותיקח את כל הספרים והמחברות כי זהו, נ-ג-מ-ר-!! אין לנו כת, וגם אם תביא לנו לכאן את הבבא סאלי לעזיזי [כיננו למתיקנות] לא יעזור, אותו ילד עם כל השובבות שלו לא היה פראייר, ואמר לרבנים שהוא מוכן לעוף, לטוס, מה שהם רוצים, אבל רק בתנאי שהוא ידבר עם הרב של העיר לפני.

בהתחלה, הם ניסו לחפף אותו, אבל כשראו שהוא מתעקש הביאו אותו לפני רב העיר, אמר הילד לרב: מילא, אני מביין שהם מעיפים אותי כי אני לא התנהגתי טוב, אבל הרב יודע שאם אני יהיה עכשיו בלי מסגרת לימודים, אני אלך לרחוב ומי שינזק זה הילדים שלי, ולפני שאתם מעיפים אותי תקחו בחשבון גם את הילדים שלי,

הרגשתי שחוץ מלפנות לבורא עולם, אין פשוט אין לי מה לעשות!!! פניתי אליו וביקשתי ממנו שיחוס וירחם עלי ועל כל בני ביתי, שהעסקה הזו לא תמוטט אותנו. את ברכת המזון של אותו יום קראתי בכוונה כזו שמעולם לא קראתי, ואמרתי לבורא עולם שהרי חז"ל אומרים: שמי שמברך ברכת המזון בנחת ומתוך סידור, זוכה לשפע של פרנסה, מה שלעת עתה נראה לא מציאותי בעליל...

בנוסף על כך הוא קיבל על עצמו, שגם בשעות הערב הוא יאכל ארוחה עם לחם כדי שיוכל לברך ברכת המזון מתוך סידור גם בערב, ובכך הוא יגדיל את הסיכויים של הסגולה לעשירות. את מה שקרה בהמשך, אף אחד על פני כדור הארץ לא חלם שיקרה, התחילו להגיע שמועות על מגיפה מסתורית שמשתוללת ברחבי סין, ומשם היא עוברת לכל מיני מדינות בעולם, אחוז הנדבקים התחיל לטפס עם נתונים מדאיגים.

בתקופה הראשונה, היו בטוחים שהקורונה עוברת דרך מגע כף היד ולכן חייבו את כולם ל לבוש כפפות במרחב הציבורי, נוצר ביקוש עצום לכפפות, וכל הסוכנים שעד היום הוא התחנן אליהם שיקנו ממנו אותן, התקשרו אליו אחד אחרי השני וכל אחד נתן הצעה יותר טובה מהשני, הוא הבין שיש לו כאן נכס ששווה המון כסף, הוא לא הולך לוותר על זה כזה מהר. הוא חיכה עם מכירת הכפפות, עד שלאחר מספר שבועות הוא קיבל עליהן סכום גבוה מאוד, שהוא בכלל לא חלם עליו שיכסה לו את כל ההשקעה פי כמה, ועוד השאיר אותו עם סכום הגון לחתונות של הנכדים, הנינים בקיצור הרויח מזה הון תועפות.

הוא ראה בחוש, איך שקבלה קטנה שאדם עושה למען הקב"ה, ובמיוחד שזו ברכת המזון, שהיא באה לומר תודה, באה לומר לבורא עולם הודיה על כל מה שהוא נתן. הקבלה הזו היא זו שהביאה לו את כל הברכה, ומה שבהתחלה היה נראה כטעות שיכולה למוטט אותו, זה מה שבהמשך הביא לו את כל הברכה.

חג הפה"ס

ר' שלמה, אברך שקט מאוד הממעט ליצור קשר עם אנשים. לעת ערב הוא קובע עיתים לתורה ומשתתף בשיעור תורה המתקיים בבית מדרשינו. גם אני יושב אתו באותו שיעור, ויוצא לי לפעמים להעביר שיחה של התעניינות קצרה, ותו לא. יום אחד הבחנתי בו שהוא נרגש מאוד, הבנתי שמהו משמח קרה, וגם התפלאתי מדוע לא סיפר לי מאומה. לאחר השיעור ניגשתי אליו וגישתי בזהירות מה קרה. ענה לי ר' שלמה: "איני יודע אם שמת לב שלאחרונה התחלתי לעסוק בענין השתיקה בעת התפילה וקריאת התורה". "אכן הבחנתי בזה" - אמרתי לו "ובאמת זה היה פלא בעיני שאתה ניגש לאנשים ומבקשם לשתוק, הרי נגד הטבע שלך". "אמת, הדבר כרוך במאמץ ובקושי רב, אבל תשמע את הסיפור שלי ותבין".

וכך היה מעשה: "הילד שלי, בן 3 פלוס, עדיין אינו מוציא מילה מפיו. שעות שרפנו אצל קלינאית תקשורת, אך התקדמת ממשית לא נראתה באופן. אחריו יש לו אחות כבת כמעט שנה וחצי, אשר גם היא עדיין לא מדברת, שגם היא ביקרה אצל קלינאית התקשורת, וגם אצלה לא ראינו התקדמות מיוחדת. אני וזוגתי כבר נשברנו לגמרי ולא ידענו מה לעשות.

ניסינו סגולות שונות ומשונות אך ללא הועיל. קבלתי על עצמי לא לדבר לשון הרע, אך לא היה לי הרבה מה לחדש, כי ממילא אני ממעט בדיבור. לאור התעמולה שנעשית בשנים האחרונות בענין השתיקה בבית הכנסת, קיבלתי להתחזק יותר, אבל גם בזה לא היה הרבה מה לחדש. אך הרגשה פנימית היתה לי כי קבלה טובה בענין הדיבור עשויה להועיל לי (דיבור נגד דיבור), אך לא ידעתי מה לעשות.

יום אחד נודמן לידי עלון בו היה סיפור על אחד שהיה זקוק לישועה

מיותר לציין שהם בסוף השאירו אותו. באחת הפעמים אחד הדרשנים סיפר את הסיפור קם אליו משהו מהקהל, ואמר לו שהוא אחד הנכדים של אותו ילד... וזה נכון! שאם הם היו זורקים אותו, היום הוא לא היה איפה שהוא היום, והכל היה נראה אחרת. כל ילד הוא ראש משפחה, כל ילד הוא עולם, וכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא.

מה עושים עם מיליון כפפות???

סיפור מדהים, שמראה בחוש עד כמה בורא עולם מנהל את העולם בצורה הכי טובה שאין לה אח ורע, וכל נסיון שלנו להבין את זה מראה לנו שאנחנו לא מבינים את גדולתו של ה' יתברך. איש עסקים מניו יורק [הלו!!] מה נסגר היום עם ניו יורק...] שמשדרו ממוקם באחד מגורדי השחקים בעיר.

בדיוק שמע דרשה על חשיבותה של קבלה, שכאשר אדם מקבל קבלה כלשהי לכבוד בורא עולם, הוא מביא לעצמו ברכה, ובמיוחד אם זו קבלה שקשורה להוד יה לה', זה כביכול נותן חשק לבורא עולם לתת לו עוד, ואותו איש עסקים אמריקאי החליט, שהוא מהיום משנה את ברכת המזון שלו...

עד היום בברכת המזון הוא היה תוך כדי הברכה מסדר את השולחן, ואת כל הדברים הנלווים, ותוך כדי מסמן למוישי בן 3- שלא יעלה על הספה, ובדרך שיש לו טעינה בטלפון, ואם כן אז כמה אחוזים? בקיצור, מתעסק בה-כ-ל חוץ מהברכה.

אותו איש עסקים קיבל על עצמו שמהיום, הוא ישתדל לאכול לחם בארוחה, כדי שיתאפשר לו לברך ברכת המזון, ובשעת הברכה, הוא לא עושה כלום!!! מאותו יום ידעו כולם, שבשעת הברכה אי אפשר לדבר איתו, הוא היה מקפיד על זה ממש במסירות נפש.

לאחר תקופה, הוא נקלע לקשיי פרנסה, והיה חייב כמו שאומרים השלמת הכנסה, באותה תקופה הוא פגש בידיד שלו איש עסקים, ושאל אותו: אם יש לו איזה רעיון בשבילו??

אמר לו: דווקא היום הגיעה אלי הצעה לרכישת חברה רפואית משגשגת במחיר מוזל, ובגלל שאין לי זמן אפילו לגרד בראש, לכן לא לקחתי את ההצעה הזו, אבל אם יש לך כח להתעסק עם זה, זו ממש עסקה משתלמת. אחרי בירור שעשה על החברה, התברר שהחברה עובדת עם כמה בתי חולים ומספקת להם ציוד רפואי, ומכניסה רווחים יפים, והוא החליט שהוא קונה אותה, ובאמת, מאז שהוא קנה אותה, חשבון העובר ושב שלו גדל בעוד מספר ספרות... יום אחד, הוא מתקשר לוודא שמשלוח הכפפות שהוא הזמין יוצא, כיון שהוא הזמין כמות רצינית, אמר לו מנהל המפעל בסין שהמשלוח כבר יצא לדרך בכמה מכולותו בעוד ימים אחדים הוא יגיע אליו.

כמה מכולות???? איך הגעת לכמה מכולות???? ההזמנה שלי אמורה להיכנס במכולה אחת בלבד, אני לא מבין???? שניה, אמר מנהל המפעל: אני כבר בודק בהזמנה, ואמר: אתה הזמנת מיליון כפפות, ומיליון כפפות לא ניתן להכניס במכולה אחת.

אני הזמנתי מיליון???? תגיד לי אתה מנסה לדחוף לי דברים שלא הזמנתי???? המנהל לא התרגש ואמר לו בנחת תפתח את ההזמנה ותראה שהזמנת מיליון, הסתכלתי בדפי ההזמנה ואכן היה רשום מיליון, עכשיו הייתי המום מעצמי, למה שאני אומין מיליון כפפות, יקח לי כמה שנים טובות עד שאני א תפטר מכל הסחורה הזו, ולהחזיר אותן, זה לא בא בחשבון!!!

כיון שכתוב מפורש שאני הזמנתי, איך זה קרה אין לי מושג, כנראה נלחץ לי בטעות ע וד שני אפסים...

וואי, וואי, מה אני עושה עם כל כך הרבה כפפות???

גם אם אני יאכל כפפות ויישן על כפפות ויסע עם כפפות... עדיין תשאר לי כמות הזויה, ואם רק זו היתה הבעיה של זה, ניחא, אבל איפה אני מאכסן את כל הכמות הזו???

ומאיפה אני משלם לו את כל הסכום הזה???

גדולה, שאמר לו אחד מגדולי הדור זצוק"ל שאם יעשה משהו נגד הטבע, בזכות זה יכול לזכות לישועה שלא כטבע, אמרתי אולי גם אני צריך לעשות כך. והתחלתי לחשוב מה אני יכול לעשות. בבית המדרש שמתי לב שהמשיגים הממונה לשמור על קדושת בית המדרש, מסתובב ומעורר את האנשים, והבחנתי כמה אי נעימות זה גורם לו כל פעם שצריך להעיר, פתאום נפלה לי ההברקה "אולי אני יכול לעזור לו". ברגע הראשון דחיתי את זה, 'מה אני יגש לאנשים להעיר להם? ! זה לא מתאים לאופי שלי בכלל', אבל מחשבה חזקה רדפה אחרי ואמרה אולי פה טמונה הישועה.

התחלתי לעשות את זה, נגשתי לאנשים להעיר להם בעדינות, זה היה ממש מסירות נפש עבורי, כל פעם כמעט החלטתי שזו הפעם האחרונה שאני עושה את זה, אבל התחזקתי והחלטתי להתעקש על זה.

"והיום" סיים ר' שלמה בהתרגשות "קרה הנס. הבן שלי הוציא מפיו כמעט משפט שלם". הלכנו לקלינאית התקשורת והיא אמרה שלפי המצב, קרוב היום בו ידבר כאחד האדם... "וכי לא אתרגש לאחר בשורה שכזו? !". ל. קליין, כתבתי ברשותו והסכמתו של בעל הסיפור (בשם בדוי כמובן)

"שלושים יום קודם החג"

הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע פנה אל אחד מחסידי הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע, ואמר לו: "כשתסע לרבך דרוש בשמי בשלומי ואמור לו דבר תורה זה בשמי:

המחבר בשולחן ערוך (סימן קכ"ט) כתב "שואלים ודורשים בהלכות הפסח קודם לפסח שלושים יום", והוסיף על כך הרמ"א: "והמנהג לקנות חיטים לחלקם לעניים לצרכי פסח".

ויש להבין, מה ענין קניית החיטים לדרשת החג, שהרמ"א הסמיכם זה לזה, וחיברם באות וא"ו המקשרת בין שני הדברים?

אלא בכוונת הרמ"א לומר לרבנים: מה איכפת לי אם תדרשו או לא, העיקר שתדאגו לספק את צרכי החג לעניים... נסע החסיד לליסקא, ומסר לרבו את דברי התורה.

לא עברו ימים מועטים, והרבי מליסקא יושב בחדרו ומכין את דרשת שבת הגדול, ולחדרו נכנסה אשה בוכיה שסיפרה שאין לה מצות לחג.

נזכר הרבי בדברי הרבי מנדבורנא, סגר את ספריו וקרא לחתניו, ויחדיו יצאו לאפות מצות לאותה אשה.

מי מבעלי הבתים רואה אותם יוצאים ואינו יוצא? הניחו כולם את עבודתם ונלוו עליהם, ובתוך זמן קצר נאפו מצותיה והובאו לביתה כל מצרכי החג...

ואילו הגאון רבי צבי הירש רבה של יאנושי זי"ע גם כן שאל את השאלה הנ"ל מה ענין דברי הרמ"א לרבי "המחבר", לכאורה אין קשר בין השניים?

ותירץ באופן שונה: שהנה נאספים לומדי העיר לשמוע פלפול חריף מחידושיו של רבם, הרב מתחיל בדרשתו, והדברים מאירים ושמחים - אבל תלמידי החכמים נוכחים שהדברים שאולים מתורתם של אחרים ומהרהרים אחר רבם, וכדי בזיון וקצף...

לכן בא "המחבר" ומפייס דעתם: כך הוא המנהג - "שואלין ודורשין", נוטלים בהשאלה דברי תורה ודורשים אותם ברבים... ומוסיף הרמ"א: אין זה משום שקצרה ידו של הרב מלחדש חידושים, אלא משום שאין בידו פנאי לכך בפרוס הפסח, שכן "המנהג לחלקן לעניים, וזה הנטל על כתפי הרב הוא, טרוד היה בכך ולא היה ספק בידו להכין פלפול משלו... (פנינים)

"ונצעק אל ה' אלוקיני"

בפרק ק"ו בתהילים מובאים ארבעה סוגי אנשים שחיבים להודות: עובדי מדבריות, חולה שנתרפא, היוצא מבית האסורים ויורדי הים. המלבי"ם מדייק דבר פלא בפסוקים אלו: אצל יורדי הים והולכי מדבריות כתוב "ויצעקו אל ה' בצר להם", ויצעקו - עם האות צ', ואצל מסיים הפסוק "ממצוקותיהם יוציאם". לעומתם, אצל השניים האחרים - חולה ומי שיצא מבית האסורים כתוב "ויזעקו

אל ה' בצר להם", ויצעקו - באות ז', ואצלם הפסוק מסיים "ממצוקותיהם יושיעם".

מבאר המלבי"ם שבלשון הקודש ההבדל הוא שצעקה היא פנימית יותר מצעקה. ללמדנו שכשאדם 'צועק' - מפנימיות הלב - הקב"ה מושיע אותו מכל צרותיו - 'ממצוקותיהם יוציאם' לגמרי, אך כאשר אדם רק 'זועק', הקב"ה מושיע אותו מהצרה הנקודתית. ישועה זמנית.

אם כן, יש להבין למה השניים הראשונים 'צעקו' והשניים האחרונים 'זעקו'...

מבאר המלבי"ם: כאשר אדם נמצא בים והספינה מיטלטלת כקליפת אגוז בין משברי הים - אין לו מה לעשות! לא יעזרו לו פרוטקציות וקשרים ולא יעזור לו כסף. אין לו שום דבר אחר לעשות חוץ מלצעוק מעומק לבו לקב"ה שיציל אותו מן הצרה. מי שצועק מעומק הלב - יוצא מכל הצרות.

אבל כאשר אדם חולה הוא חושב שרופא טוב יוכל לעזור, וכן יושב בבית האסורים מקווה שעורך דין טוב יוציא אותו, הוא מתפלל, הוא 'זועק' לה', התפילה מבחינתו היא סוג נוסף של השתדלות... שום תפילה אינה שבה ריקם והוא 'נושע' ממצוקתו, אבל לא יוצא לחלוטין, שכן הוא לא סמך על ה' במאת האחוזים.

במצרים הייתה צעקה! 'ויצעקו ותעל שוועתם אל האלוקים', ליל הסדר הוא הזמן להחזיר בצאצאינו הישענות מוחלטת בכורא עולם.

"מלמד שהיו ישראל מצוינים שם"

"מצוינים", כלומר: בולטים בשוני, נבדלים. כולם ראו שהם עם אחר, שאינם ככל המצרים. הלבוש שלהם היה לבוש יהודי.

שואל על כך רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: כידוע, בני ישראל עבדו במצרים עבודה זרה, ושקעו במ"ט שערי טומאה, הבה נתאר לעצמנו בחור עם כובע וחליפה, שעובד ר"ל עבודה זרה ומחלל שבת, מה היינו אומרים לאותו בחור ישיבה? מן הסתם היינו אומרים: "אתה מבייש את הכובע ואת החליפה! תזרוק אותם, מושחת וצבוע שכמותך! עושה את כל העברות שבעולם, והולך עם כובע וחליפה?!"

בני ישראל חטאו בעברות חמורות, ובכל זאת התורה אומרת, בזכות שלא שינו לבושם, נגאלו. מדוע אין התורה מכנה אותם 'צבועים'? מדוע יש מעלה בשמירה על הלבוש, על אף החטאים החמורים? יש כאן יסוד חשוב: התגברות!

בעת שרבים נסחפים אחר היצר, ומנסים להידמות לגויים - אם אדם מנסה להלחם נגד הסחף, אפילו בפרט אחד קטן, יש לו זכות גדולה. גם להתגברות אחת יש חשיבות עצומה, והיא עשויה להביא גאולה. עצם מהותו של חג הפסח היא - התגברות.

התגברות על היצר ועל התאוות. אתה לא יכול לאכול מה שאתה רוצה, וגם לא בקצב שאתה רוצה... את ה'כזית' צריך הרי לאכול בתוך פרק זמן מוגבל, ועד כשכבר מתחילים לאכול, מזרזים "שלא יעבור הזמן". זהו חלק מעבודת ליל הסדר - שבירת התאוות. בתנא דבי אליהו מובא, שאחת המעלות של הקב"ה היא, שהוא "שמח בחלקו".

אנחנו יכולים להבין מהו אדם ששמח בחלקו - יש לו דירה קטנה, באזור לא מוצלח, והוא שמח ומודה על מה שיש לו, אבל הקב"ה, שכל העולם שלו - מהו "חלקו" שהוא שמח בו?

אלא, חז"ל אמרו "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" (ברכות לג, ב), הקב"ה נתן לאדם בחירה, יראת שמים, עבודת המידות ועמידה בניסיונות - נתונים בידי היהודי, הקב"ה אומר, כביכול: זה לא שלי, זה שלכם, נתתי את זה לכם.

הקב"ה נתן לאדם בחירה, והקב"ה שמח בכל 'חלק' שאדם עושה כראוי, לשם שמים. כל מאמץ קטן וכל מצוה 'קטנה' שיהודי עושה, גורמים לקב"ה שמחה עצומה, עד אין קץ.

הרי כל יהודי הוא בנו של מלך מלכי המלכים, והרי "נשיא ארצות

הברית, לא ילבש בגדים מוזנחים ועלובים, תמיד יופיע עם מלבוש מכובד, גם בנו של מלך העולם, יכבד את מעמדו הרם.. (דורש טוב)

"משועבדים היינו לפרעה במצרים"

עשרות חיות טרף מאולפות הגנו על פרעה – כמבואר בילקוט מעם לועז –ומשה ואהרן עוברים דרכם בלי שיגעו בהם לרעה. נס כזה היה מצליח לגרום להתפעלות אפילו לנאצי הגדול ביותר, אך פרעה שהגדרתו שחץ וזוהי מהותו – אינו מתפעל מכך כלל.

במעשה זה השתנה פתאום פרעה מרשעים גדולים אחרים, כפי שנוכל לראות במעשה דלהלן: **הרבנית סנא, אשת רבי חיים סנא זצ"ל**, ראש ישיבת חברון בגאולה, היתה ניצולת שואה.

נס הצלתה ממלחמת העולם השנייה הנאצית היה מופלא – היא ברחתה וחיפשה קורת גג כדי להסתתר בה. במהלך ריצה בשדה פתוח ראתה מרחוק וילה בודדת, נשימותיה היו כבדות כשנקשה על הדלת: "אנשים טובים הצילו אותי!" בכתה ודפקה מקוה לפגוש בבני אדם בתוך המהומה החייתית שסביבה.

לבסוף נפתחה הדלת, האישה שלפניה היה לבוש בגדי בית קלים ולא מדים, אך שפמו המזדקר והמבט הכחול והקרשנעץ בה, לא השאירו מקום לאשליה. היא העזה לדרוך בפתח ביתו של נאצי. לא נאצי רגיל, כי אם המפקד הנאצי האזורי...

הוא אמר רק מילה אחת: "יהודיה".

רגליה של הנערה הצעירה נתקפו ברעד בלתי נשלט, והיא נשענה על הקיר, כדי לא ליפול. "הצלה את מבקשת".

הוא צחק כאילו שמע זה עתה את אחת הבדיחות היותר מבדחות בחייו.

"יהודיה טיפשה. את כל הדרך עשתה – בשביל לתת לי לסיים את העבודה בקלות". מוחה של הנערה התרוקן כליל. מעולם לא היה מלאך המוות קרוב כל כך ומאיים כל כך. יכולה היתה לשמוע את קול נשיפותיו ולהבחין בהבל היוצא מפיו.

פתאום הפסיק הנאצי לצחוק ופניו הרצינו. "איך נכנסת לכאן?!", שאל. בלי מילים הצביע לפניו על השביל הראשי המוליך הביתה.

"והכלבים לא נבחו אפילו?"

"הכלבים?!" רק כעת הבחינה בעשרות כלבי רוטוילר ואמסטף גרמניים המשוטטים בחצר. אילו היתה מבחינה בהם קודם לכן – לא היתה מעזה להכנס. הנאצי צמצם מבטו ושתק. ההתרחשות העל טבעית הדהימה אותו. הכלבים שלו מאולפים מספיק כדי לקרוע לגזרים כל זר המנסה להתקרב פנימה היתכן כי לנערה שלפניו כוחות כישוף ושליטה שלא מן העולם הזה?!

רעיון מבריק עלה בדעתו לפתע, "הישארי כאן למשך הלילה הקרוב, ובבוקר תצאי שוב דרך השביל הראשי, אם שוב לא יפגעו בכך הכלבים לרעה, אגן עליך במשך כל זמן המלחמה!"

הלילה היה ארוך וכרה של הנערה היה ספוג דמעות. מראות בלהה הצטיירו מול עיניה – הנה היא הולכת בשביל הסלול והכלבים מתנפלים וקורעים את בשרה לחתיכות חתיכות. הנה הם מלקקים את הדם. שלום לך עולם. שלום לכן, תכניות העתיד.

השחר עלה ומצא אותה טרוטת עיניים. מטוהרת. מוכנה לכל אשר ישית עליה מלכו של עולם – ועם זאת כמהה לחיות. אנשים רבים עצרו את נשימתם כשעמדה בפתח, מוכנה לצאת למצעד המוות הפרטי שלה. הם הציצו מן החלונות ומן החדרים, נכונים למחזה המעניין המתוכנן של קריעתה לגזרים.

היא החלה לצעוד – ושום כלב לא זע ממקומו. באצילות התקדמה במהלך השביל, שומרת על קצב הליכה רגיל, לא מהיר מידי ולא איטי מידי. קדימה, קדימה. בלי לחשוב. רק כשהגיעה לשער התירה למעין הדמעות לנבוע מעיניה.

המפקד הנאצי עמד נדהם. כפי שהבטיח דאג לה לשמירה עד סיום המלחמה. חז"ל קוראים את הפסוק "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו" (משלי טז, ז), ומבארים: אפילו בעלי החיים, היתושים והמעופפים למיניהם אינם פוגעים לרעה באדם כאשר הוא רצוי לפני הבורא. (דורש טוב)

"כולנו חכמים"

מעשה בבחור ישיבה שהגדיש את הסאה. המשגיח בישיבה פנה אל רבינו הגראי"ל שטיינמן זיע"א שהורה להבליג ולנקוט בדרכי נועם, שרק החמירו את המצב. המשגיח התמרמר ושאל עד מתי, עד מתי יסבול הוא, יסבלו הרבנים והחברים, ונענה: "איך גבול. גם אתה רוצה שהקדוש ברוך הוא יסבול אותך על כל מגרעותיך..."

יום אחד אמר לרבינו: "זהו! אין לי עוד כח לסבול! כלו כל הקיצים! התלמידים מתאוננים, הצוות סובל. ירשני כבוד הרב, ואחפש לו ישיבה אחרת!" להפתעתו, הסיט רבינו את הנושא: "מה גובה משכורתך?"

מה זה שייך לכאן, אבל נקט בסכום. "ומזה אפשר לגדל משפחה?". מעניין מי השואל, מי שהיה די לו בקב חרובים מערב שבת לערב שבת... המשגיח חייך במרירות: "בדוחק, אילו היו משלמים. המצב בישיבה קשה, וכבר חצי שנה לא שילמו".

"אז ממה חיים?" איזו דאגה אבהית.

"מגלגלים חובות", ענה המשגיח.

"חכה רגע", אמר רבינו ונכנס לחדר השני. כעבור רגע חזר, וצרור שטרות בידו: "יש כאן משכורת של חצי שנה. בהלוואה. כשישלמו בישיבה, תחזיר. בנתיים, תחזיר את החובות הדוחקים. ביתרה - תחירו". הופתע ונרתע: "הרב! לא ביקשתי! לא עבור זה באתי! הגעתי בענייניו של הבחור..."

"אני יודע", אמר רבינו. "אבל חשבתי לעצמי: הבחור מצריך כוחות נפש רבים, בכך אין ספק, ועד עכשיו התמודדת בהצלחה. מה קרה עכשיו ששכשל כוחך? כשיפרת שהמצב בבית דחוק, ואתה בעל חוב - הבנתי. כשהאדם טרוד, הוא מאבד את הסבלנות.

זה נכון לגבי הורים, ונכון לגבי מחנכים. והרי אני חייב בהצלחת הבחור כמון. איני יכול ליטול חלק בטיפול בו, אבל אני יכול להסיר ממך את הטרדות..."

ובמשך השנים, בכל פעם שהמשגיח הגיע – התעניין אודות הבחור. גם כשעלה לישיבה גדולה, הוצרך המשגיח להתעניין אודותיו לפני פגישותיו עם רבינו עד שבישר על נישואיו!...

ובענייני המלבושים, אב נסער בא לפני רבינו, הציג לפניו שלל כיפות קטיפה שחורות. האחת מלופפת בסרט בד, והשניה ללא סרט, אופנתית וחדשנית. אמר: "ראש הישיבה רואה הבדל בין שתי הכיפות?"

"לא", ענה רבינו.

"אז מדוע מתנכלים בתלמוד תורה לבני, שהחליף לכיפה בלי סרט. למה דרשו ממנו להחליף את הכיפה, או את תלמוד-התורה?!" הזדעק האב. "איני רואה הבדל".

חזר רבינו ואמר. "ואתה רואה הבדל ביניהן?"

"ודאי שלא!"

"והבן, רואה הבדל?" "גם הוא לא!"

"והנהלה, מבין אני, רואה הבדל..."

"כן", "אז אם הם רואים הבדל ואתם אינכם רואים, מה אכפת לכם ללכת עם הכיפה שהם מעדיפים?"...

"כנגד ארבעה בנים..."

בעל תשובה אחד, נתקל בקשיים לרשום את בנו לישיבה. בדרך כלל בעת הרישום לישיבות, יש התלבטויות רבות בין חברי הצוות מי יוכל להתקבל לישיבה, ומי ילמד בישיבות אחרות.

לישיבת 'אורחות תורה' היתה כתובת אחת ברורה בכלשאלה והתלבטות, משגיח הישיבה הרב **חזקיה מישקובסקי** הי"ו, היה עולה לבית מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זיע"א וממנו מקבל תשובות חדות וברורות.

כאשר הגיע לאחד השמות אמר המשגיח: "בחור כשרוני, משפחה נפלאה, ומלא בעיות". שמע רבינו ואמר: "תבררו עוד".

כעבור כמה ימים, חזר ואמר המשגיח: "אני מודה לראש הישיבה, שהורה להמשיך ולברר". התברר שהבעיות הידועות היו כקצה

קרחון. בעיות לרוב היו שם. אמר רבינו: "נו, עכשיו שאתם מכירים היטב את הבחור ויודעים מה בעיותיו, תדעו להתמודד עמן. אם ילך לשיבה אחרת אף אחד לא ידע אותן, ואיך יעזרו לו?!"...

"אחד חכם אחד רשע"

מה שנשמך בהגדה רשע אצל חכם, בא להורות שאם האדם הולך בחכמות נקל לו לסור מדרך הטוב ולהיות רשע ח"ו ע"כ צריך להזהר בזה. תמים תהיה... (ארוך עדות)

"לשנה הבאה בירושלים הבנויה"

מסופר, כי שנה אחת בליל הסדר בעת הגיע הרה"ק רבי יואל מסאטמר זי"ע לאמירת "לשנה הבאה בירושלים", שאל: למה מבקשים שרק לשנה הבאה נהיה בירושלים, הרי אנו מאמינים ומשתוקקים שבכל רגע יכולה להיות גאולתנו ופדות נפשנו? אלא תירץ תירוץ נפלא ואמר: הנה, כשהיו מונים את השנים למלכים (כדאיתא במשנה באחד בניסן ראש השנה למלכים), היו מונים את מנין השנים מעת שהתחיל המלך למלוך, וא"כ כשיתגלה מלך המשיח, אז יתחילו למנות שנה חדשה מאותו רגע שיתגלה וימלוך עלינו. לכן אנו מבקשים: "לשנה הבאה בירושלים הבנויה", כלומר, גם אם יבוא היום מלך המשיח, זה כבר יהיה שנה הבאה, כי יתחילו למנות את השנה מעת ביאתו...

חד גדיא

מנהגו של רבינו החתם סופר, היה לספר בליל פסח סיפור שקיבלו מרבו המובהק, הכהן הגדול רבי נתן אדלר זי"ע, על הגאון רבי יונתן אייבשיץ זצ"ל.

באחד מן הימים, בתקופה בה היו חילוקי הדעות בינו לבין הגאון רבי יעקב צמדין, נסע הגאון רבי יונתן לעיר אחרת, והיה אז אחר ימי הפסח.

על אם הדרך סר ללון בבית מלון אורחים, ופגע שם באנשים פחותי ערך אשר דיברו עליו סרה, והם לא הכירוהו ויחשבו אותו לעובר אורח פשוט. הוא פנה אליהם בשאלה על הפיוט "חד גדיא": הלא החתול טרף את הגדי דזבין אבא בתרי זוזי, וא"כ טוב עשה הכלב שנשכו על עוול בכפו, ולא טוב עשה המקל שהכהו, ויפה עשתה האש ששרפתו, ולא טוב עשה המים שכיבו את האש, וטוב עשה השור ששתה למיא, ולא טוב עשה השוחט ששחטוהו, וצדק מלאך המוות שהמית להשוחט, ולבסוף בא הקב"ה ושחטו למלאך המוות... והלא לפי החשבון, צדקו דרכי המלאך המוות! הבינו מקושיתו כי מתחפש הוא מהם, ואדם גדול הוא, ע"כ הפצירו בו שיגלה להם התירוץ.

ויען ויאמר להם: אכן הגדי והחתול יש להם ריב ביניהם, מ"מ יסדרו הדברים בינם לבין עצמם, אבל מהכלב מי ביקש מידו משפט? ע"כ לא נכון עשה הכלב, וטוב עשה המקל שהכהו, ולא טוב עשתה האש ששרפתו, והמים צדקו שכבו לאש, ולא צדק השור ששתה למיא, וטוב עשה השוחט ששחטו, ולא צדק מלאך המוות בשחיטתו להשוחט, ולעת"ל ישחט הקב"ה את מלאך המוות הוא היצה"ר. הוסיף ואמר: "ומזה תבינו, שאם שני גדולי תורה יש להם ריב בינם לבין עצמם, אתם אנשים פשוטים, מה לכם להתערב על ריב לא לכם?" ויפייסוהו ושתקו ולא דיברו עוד, והגאון רבי יונתן נסע לדרכו לשלום. (ספרא דמלאך)

חג פסח - יהלום בסוף הלילה

"לססתי ברכבי פרעה דמיתי רעיתי" (שיר השירים א, ט)

הוא כבר היה בחור מבוגר. הוא המתין זמן רב לזיווגו- אבל עדיין לא נושע. הוא נחל אכזבות רבות בחייו. הזמן חולף, עובר והישועה לא נראית באופק.

חג פסח הגיע. לאחר סיום אמירת ההגדה בליל הסדר, אימו הציעה לו שיאמר 'שיר השירים'.

האמא הסבירה כי אמירת 'שיר השירים' בליל פסח היא סגולה נפלאה. הבחור טען כי אשמורות עיניו נעצמות. הוא מתקשה להמשיך לשמור על עירנותו.

האמא לא ויתרה. היא עודדה אותו וגם אמרה לו שתשב ותאמר יחד איתו את 'שיר השירים' כדי שיזכה לישועה. הבחור לא רצה להמרות את פיה ולכן עשה כמצוה עליו.

חלפו מספר חודשים, והנה בדרך פלא, הבחור בא בברית האירוסין. חלפו כמה חודשים, ואחיו הצעיר גם בא בברית האירוסין, באופן מפתיע למדי...

רק אז התברר כי האם אמרה גם לבן הצעיר את אותה סגולה. כך זכתה ששני בניה יקימו את ביתם בתוך חודשים ספורים!

סיפור זה שמוכר בספר 'אוצרות הזמן', חושף לנגד העיניים שלנו את הסגולה הנפלאה של שיר השירים, היהלום האהוב שממתין לאחר ליל הסדר.

מין ה'חיד"א זיע"א גילה כי לאחר עריכת הסדר זה הרגע שבו כל העולמות מאירים ומזהירים. כדאי מאוד לנצל את עת הרצון ולהשתפך ב'שיר השירים' נרגש מכל הלב.

רבותינו הביאו מספר סיבות מדוע כדאי לקרוא את 'שיר השירים' לאחר אמירת ההגדה:

א. כידוע, ב'שיר השירים' רמוז עניין יציאת מצרים, שהרי כתוב בו: "לססתי ברכבי פרעה דמיתי רעיתי" (שיר השירים א, ט)

ב. חג הפסח מסמל את הברית בין בורא עולם לבין כנסת ישראל. עניין זה הוא העיקר של 'שיר השירים'.

ג. חז"ל דרשו את הפסוקים: "מדלג על ההרים" (שיר השירים ב, ח) - בזכות האבות הקדושים. "מקפץ על הגבעות" (שיר השירים ב, ח) - בזכות אימותינו הקדושות. "משגיח מן החלונות" (שיר השירים ב, ט) - זו זכות אבותינו. "מציץ מן התרפים" (שיר השירים ב, ט) - זו זכות אמותינו.

קריאת 'שיר השירים' נעשית כדי לרמוז שזכינו להיגאל ממצרים בזכות אבותינו ואימותינו הקדושים.

(הטעמים הובאו ב'הירבויות')

בואו נאמץ את המתנה הנפלאה הזו, ונזכה בכל שלל המתנות המושפעות לנו מן השמיים בליל הסדר! יהי רצון שנזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו, אמן

מה חשוב באמת

המשפיע הרב הצדיק אלימלך בידרמן סיפר: נכד אחד של הגאון רבי בנימין רבינוביץ זצ"ל (חבר הבר"ץ של העדה החרדית בירושלים, מייסד קהילת 'משכנות הרועים'), סיפר כי בליל הסדר זקינו הקפיד מאוד על אכילת מצה של אפיקומן לפני שעת חצות, כדעת הסוברים שמצוותה רק עד חצות.

שנה אחת המשתתפים האריכו בזמן אמירת ההגדה יותר מכל שנה כיד ה' הטובה עליהם. כל בן משפחה שקרא קטע מההגדה, סיפר חידוש או דבר מה שארך דקות ארוכות. הם מצאו את עצמם נוטלים את ידיהם לאכילת כזית מצה ראשונה כעשרים דקות לפני חצות הלילה!

מכיוון שהם ידעו את חומרת זקינם, שניים מיוצאי חלציו קמו ומיהרו אל המטבח להגיש את צורכי הסעודה מהר ככל האפשר, כדי שיוכלו להספיק את אכילת אפיקומן לפני חצות.

כשרבינו הבחין במעשיהם וכוונתם, הורה להם תיכף ומיד לחזור למקומותיהם. הם, כמובן, חזרו מהמטבח והביעו את תמיהתם, שכן אם לא יאכלו כעת ובמהירות, אכילת האפיקומן תהיה אחרי חצות לילה.

רבינו הסביר להם: "הרבנית השקיעה וטרחה שעות רבות כדי להכין את המאכלים עבור יום טוב. כעת, כשתראה שאנחנו אוכלים את המאכלים במהירות ובחטף, הרי יש לחשוש שמא תבוא לידי צער. דבר פשוט הוא שכל החומרות שנוהגים בליל הסדר לא שוות מאומה כנגד אנחה אחת של יהודי".

מישהו ביקש מן הרבי מקוצק זצ"ל הדרכה ופתח ליהדות בקיצור קיצורים. אמר לו הרבי: "אתן לך הדרכה בחמש מילים: **קדש ורחץ כרפס יחץ מגיד**.
קדש - קדש כל מחשבותיך ומעשיך.
ורחץ - היטהר מכל מידותיך והנהגותיך הפסולות.
כרפס - ר"ת: כלל ראשון- פה סתום- לשמור את הפה מדיבורים אסורים ודברים בטלים.
יחץ, מגיד - גם מה שנחון לומר, אמור רק מחצית דבר פחות... זהו המפתח ליהדות..."

הכירו את "שאינו יודע לשואל"

יש כאלו שאינם יודעים לשואל שאלת חכם גם כשמתעוררות בעיות הלכתיות הם אינם זקוקים לרב אלא יודעים לפסוק כהבנתם אמי ע"ה(של המחבר) הייתה מספרת על אותו כפרי שהודמן לעיר ופגש את הרב שאלו הרב איך אתה מסתדר לבד בכפר כאשר יש שאלות בהלכה כבוד הרב מה הביעה? בשאלות קשות אני מחמיר ובשאלות קלות אני פוסק לבד מה בעיניך נקרא שאלה קלה ? שאל הרב למשל ענה הכפרי פעם אחת ארע שהכניסה המשרתת הגויה כף חלבית לתוך סיר החמין הבשרי נו שאלו הרב ומה באמת פסקת ?

זו שאלה קלה כולם יודעים שטעות עכו"ם מותרת ומה נחשבת בעיניך שאלה חמורה? מהוסיף הרב ושאל בתשעת הימים נקדעו לי המכנסיים וכידוע בימים אלו אסור לאכול בשר אלא שלצערי החוט היחיד שהיה באמתחת אשתי הוא החוט אשר נועד לצורך קשירת המעיים (קישקע) בחמין של שבת ואם כן נוצרה כאן שאלה הלכתית מסבכת להשתמש בחוט בשרי בתשעת הימים ועל כן החמתי והלכתי עם מכנסיים קרועות במשך כול תשעת הימים עוד מספר על הכפרי פשוט שהגיע בבהלה נוראה אל הרב מה קרה? שאלו הרב המשרתת הכניסה בטעות לתוך החמין חתיכת "דבר אחר" ה' ירחם כמה ילדים יש לך? התעניין הרב חמשה עשר ילדים בלי עין הרע מה גדל סיר החמין שאתה מכין עבור בני הבית? כבוד הרב לכבוד שבת קודש מהדר אני להכין חבית מלאה חמין איזו כמות של "דבר אחר" הכניסה המשרתת? הוסיף הרב ושאל שטיקלע חתיכה קטנה אם כן בטל בשישים אין בעיה אפשר לאכול את החמין פסק הרב "יאכלו ענווים וישבעו" הכפרי שנתקיים בו "לך אכול בשמחה את לחמך" שב לביתו לימים ראה הכפרי שנית את הרב וברכו בחום "תבורך מפי עליון כבוד הרב אתה לא יודע איזה עונג שבת אתה גרמת לי מאז שגילת לי את הסוד הריני מקפיד כל ערב שבת אחר גמר הכנת הסיר להכניס "חתיכת בטל בשישים" והחמין משתבח בטעמו.

הסבא של כלל ישראל - ההספד שעוד לא שמעתם מימכם !

אחד ההספדים שיחרטו לדורות הם אלה של נאמן ביתו של מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל והוא הרב יענקי קנייבסקי. סיפורים מופלאים, הנהגות שטרם נחשפו והקשר עם המשפחה. "לפני כמה שנים, הגאון רבי חזקיהו יוסף שרייבר שליט"א, ת"ח גדול ובר סמכא, אמר לחתנו, שהוא דוד שלי: 'תגיד להם שכל יום ויום שהם יושבים אצל הרב ורואים את ההליכות שלו וסופגים את הדברים שלו, שיחרטו על לבבם כל צעד ושעל, כל נקודה ונקודה, כי יבוא יום ולא יאמינו להם שהיה כזה יהודי'.
 "בימי השבעה שמענו כל כך הרבה דברים. אני מסתובב אחורה ולא מאמין שהייתי מטר ליד הדברים הללו שאירעו. היינו בתוך בועה של שכונה, של קדושה, של אטמוספירה רוחנית גבוהה, עכשיו פשוט נחתנו לעולם המעשה ואנחנו מסתובבים אחורה ולא מאמינים שהיינו חלק מהדבר הזה.
 "אני מאמין שההרגשה הזאת תלך ותתעצם ככל שיחלוף הזמן והיא מקיפה את כל השטחים. בתורה זה פשוט כך, עמל התורה

התורה המופלג; גם במידות טובות, ביראת שמים, בדקדוק ההלכה, בבין אדם לחבירו.

"מאז היותי ילד התרגלתי לחיות בצילו הגדול. אבי (הגאון רבי יצחק שאול שליט"א, בן הזקונים), היה מאוד קשור אליו באופן לא רגיל. לא שדיברו או נפגשו פעם או עשר פעמים ביום, אלא כל מהלך היום הכל יחד. אין יום בכל הזמן בלי סבא, החל מהתפילה בבוקר, הלימוד אחרי התפילה, אבא יושב לידו, ואני גדלתי ביניהם, כך בתפילה וכך בלימוד.

"הוא היה הרבה יותר מסבא, כמו אבא שלנו גדול, ברמה שהייתי יושב לידו בתפילה כילד, הייתי צריך להצביע בסידור והיה בודק אם אני מתפלל כמו שצריך, ובברכת כהנים להיות מתחת לטלית שלו, ובתפילות השבת בשחרית ובמוסף מתפלל איתו; המשך בהתעניינות שלו מה למדו בחיידר; וכשעליתי לשיבה קטנה היה אומר לי: תשלח לי מכתבים ואענה לך תשובות, ואם לא הייתי שולח היה שואל – למה אתה לא שולח לי מכתבים?

"לפני שבוע, בהשגחה מופלאה, התקשר אלי אברך שלמד איתי בחיידר ואומר לי: 'מצאתי משהו מעניין'. הוא הביא לי מכתב שהרב כתב לרבי' שלי בכיתה ו' בתשב"ר, וכך כתוב בפתק: 'לכבוד הרבי', בחנתי בשבת את נכדי יעקב ישראל קניבסקי על מה שלמד במשך השבוע בתלמוד תורה וידע יפה מאוד וניכרת ההשקעה של הרבי'.

"לא ידעתי מהמכתב הזה עד לפני שבוע, פעם ראשונה שראיתי את המכתב. אדם שלומד כל יום סדר יום מלא וגדוש שאדם מן השורה לא יכול ללמוד במשך חודש, ומקבל קהל וכותב ספרים ועונה לשבעים מכתבים ביום במוצע, ואנשים כל הזמן ניגשים אליו – מצליח גם לא לשכוח את הדברים הקטנים האלה, לכתוב מכתב לרבי' של הנכד. אלו דברים מדהימים וגדלנו לתוך זה. היום אנחנו מסתכלים על זה ולא מאמינים שהיינו בתוך הסיפור הזה.

"האם היה נותן מוסר או גוער בנכדים והנינים? על רוב הדברים הוא לא דיבר איתנו, ולא עשה מעצמו עסק, ראינו את המציאות הזאת בצורה כל כך ברורה שאלו הדברים החשובים בחיים. אף פעם לא נתן מוסר ולא צעק, אבל רואים סבא שהדבר שהכי מעניין אותו ללמוד, שום דבר אחר לא מעניין אותו חוץ מלימוד, אין ספר בבית שלא ידע היכן נמצא ומה כתוב בו מתחילתו ועד סופו, אין דבר כזה שלא היה עם ספר ביד. כל הזמן סביב תורה.

"כל השבוע הסתובבו המוני בית ישראל בבית הצנוע, בשבת בעיקר הייתם בני המשפחה עם מרן זצוק"ל.

איך הייתה נראית השבת במחיצתו? שבת זו גם הייתה דוגמה איך הכל סבב אצלו סביב התורה. ליל שבת ישבנו איתו בסעודה, הוא יושב ומסתכל, עושה קידוש ואז נוטל ידיים. מביאים לשולחן את הדגים ובינתיים הוא מסיים ראשון כי הוא לא אוכל הכל, ומיד מסובב את הכיסא ופותח מהסטנדר את הספרי על פרשת השבוע ללמוד את המדרש רבה, להמשיך ללמוד, ואז הוא אומר באמצע: 'נו, בת שבע, אפשר לברך?' ...

וסבתא הייתה אומרת: 'לא, יש מרק'... 'אה, טוב'... וממשיך ללמוד. מגיע מרק, הוא שר את הזמירות במנגינות שלו, את כל הזמירות שאבא שלו היה שר. הוא הקפיד על כל הזמירות, גם בליל שבת וגם בסעודה בבוקר. את הזמירות אמר בלי לסחוב וגם בלי שום זיוף, מסיים לשיר את הזמירות וחוזר לספרי. ואז הוא שואל: 'נו, אפשר לברך?' סבתא אומרת 'לא, יש עוד עוף ובשר לכבוד שבת'... והוא יושב ולומד וזה מה שמעניין אותו.

בין לבין הוא לומד, כל הזמן לומד, הוא מספיק לסיים את הספרי, מדרש רבה, תוך כדי הסעודה, בזמן שכולם פטפטו הוא כבר מסיים עוד דף ועוד דף. אלו דברים שאתה גדל עליהם, זה מה שמעניין בחיים, לא מעניין אותו שום דבר אחר.

"רק את הנכדים שדיברו איתו בלימוד. יכול להיות נכד שלא מדבר איתו בלימוד והוא לא מכיר אותו, ופתאום מגיע חתן חדש

למשפחה ומתחיל לדבר איתו בלימוד וסבא מכיר אותו. הלימוד זה מה שחשוב.

“ להיפך. סבא לא פספס אף שמחה משפחתית בגלל היותו מתמיד. את שתי הארוחות כל יום הקפיד לאכול רק עם הרבנית, לא משנה מה קורה. כמוכן הארוחות היו קצרות, אבל רק עם הרבנית. בכל יום היה הולך לאחותו האלמנה לבית, כל יום! במוצאי צום היה לוקח עמו גם את הרבנית והיו שוברים את הצום בבית אחותו האלמנה. אין ויתורים.

“ היה מגיע לשמחות של כל בני המשפחה ולא מפספס כלום, לא שלום זכר ולא ברית. מגיע כמה זמן שצריך להיות, לעיתים גם זמן קצר מאוד, אבל הקפיד לבוא. כל הלימוד וההקרה למען כלל ישראל לא הייתה על חשבון בני המשפחה כלל. לכל מה שצריך היה זמן”.

והיו מכבד כל אדם - הרב ישראל ליכט

נוסעי התחבורה הציבורית כבר רגילים להתמודדות עם משוגותיהם של נהגי האוטובוסים, לא פחות משנהגי האוטובוסים מתורגלים בהתמודדות עם נוסעים מכל הסוגים והמינים. אבל באותו יום, חשבו נוסעי האוטובוס שהם יוצאים מדעתם. הנהג היה קולני במיוחד, הוא נזף בנוסעים בגסות, שמע מוזיקה פרועה וקולנית, חרף מחאתם של חלק מהנוסעים, ניהל שיחות טלפוניות שכללו גם פרצי צחוק רועמים במיוחד, ומדי פעם גם מצא כמה שניות להציץ לעבר הכביש שעליו הם נוסעים...

מאחורי הנהג ישב יהודי נכבד שזקנו כבר החל להלבין ונראה היה כי גילו כבר חצה את ה-60 - שמראהו מעורר יראת כבוד.

הטלפון רטט בכיסו, הוא שלף אותו וניהל שיחה קצרה ושקטה עם מי שהיה מעברו השני של הקו. את הנהג זה הכעיס... “אתה לא רואה שאני באמצע נהיגה פה”, הוא צעק על האיש המבוגר והדור המראה, “אין לך בוש, איזה חינוך נתנו לכם לפני מאתיים שנה? לא לימדו אתכם שאסור להפריע לנהג בזמן שהוא נוהג???”.

הכל עצרו את נשימתם... דברי העלבון שהטיח הנהג באיש צרמו לאוזני הנוסעים. כמה מהם אפילו באו לעזרתו של הנוסע, אבל הוא היסה אותם, וביקש לכבד את הנהג. במקום להשיב לנהג מנה אחת אפיים, הוא פשוט קם והתיישב מספר מושבים אחורנית. בסיום שיחת הפלאפון היהודי קם ושב למקומו הקודם בעודו מבקש את סליחת הנהג... כל יושבי האוטובוס נדהמו, וגם אני שישבתי ביניהם נדהמתי עד מאוד מאורך הרוח וכושר ההבלגה שלו.

“איך יכול יהודי להתנהג כך”, חשבתי לעצמי “לכבד את הנהג ועוד לבקש סליחה אחרי הצורה הלא נעימה בה פנה אליו?”.

סיימתי את סידורי בעיר יעדי ושמתי פעמי אל האוטובוס החוזר לעיר מגורי להפתעתי ולשמחתי בעוד אני מחפש אחר מקום ישיבה ראיתי אותו...

אכן - לא פחות ולא יותר, ראיתי את היהודי הזה שהתמיה אותי כל כך בדרכי הנהג. עכשיו גם שאלתי לשמו והוא השיבני שהוא עונה לשם דוד. אמרתי לו: “ר’ דוד, למה עשית את זה?” ור’ דוד עונה: “זה לא היה סתם, אספר לך סיפור. אני מאמין שאחרי תבין את התנהגותי...”

שבת מברכים אדר התרפ”ג. בית המדרש המה מפה לפה. הציבור עמד כהרגלו בכל שבת והתפלל בצוותא חזא עם הרבי, שהגביה את המתפללים עמו טפח מעל הקרקע, כשקול תפילתו משתפך בבית המדרש ומעורר את הלבבות לעבודת הבורא.

באוירה מרוממת זו הסתיימה לה התפילה, ולאחר איחולי שבת שלום לכלל החסידים מפי הרבי בעצמו, כמעט והתפזרו להם החסידים איש איש לביתו.

כמעט! — כי רגע לפני שהתפזרו להם, הלם ר’ נח הגבאי אחת ושתיים על בימת העץ המחוטבת בהסותו את הקהל. תשומת הלב הכללית הופנתה באחת לעבר הגבאי שסקר את המתפללים במבטו והכריז: “מורינו ורבינו מרן האדמו”ר שליט”א רוצה לבקש דבר

מה מכלל החסידים”.

עיני כל הופנו בציפייה לעבר הרבי שישב אחוז שרעפים. הוא הסתובב אל הקהל כשפניו להבים וקולו חודר לבבות.

“אבקש מכל הקהל הקדוש הזה זקנים עם נערים, אנא השתדלו ככל יכולתכם לאהוב ולכבד את ר’ ישראל קלמנזון”, הורה. הציבור ההמום עדיין לא הספיק לעכל את הדברים, והרבי יצא לביתו, מותיר את החסידים בתעלומה.

ר’ ישראל קלמנזון?? הסנדלר?? מה מצא בו הרבי???

הוא אכן, יאמר לשבחו, מקצועי מאוד בתיקון נעליים...

אך בסאנוק — אם תימצא רשימה של צדיקים נסתרים...

רוב הציבור לא יצפה למצוא את ר’ ישראל רשום בה. הוא יהודי טוב שיודע להתפלל ולברך כהלכה, אך לא יותר מכך. בימים הבאים, כל מפגש תמים של שני יהודים באטליז או בכל מקום אחר הפך לדיון סוער, כל אחד ניסה להסביר בדרכו שלו מה מיוחד כל כך בר’ ישראל הסנדלר, שבימים האחרונים אף העתיק את מקומו אל כותל המזרח של בית הכנסת, בהוראתו של הרבי כמוכן.

שיא השיאים היה כמוכן בקופקעס של יושבי הקרנות, שם להטו הרוחות כאשר יצחק דוד המוזג כמעט ונשבע בנקיטת חפץ שראה את ר’ ישראל משתפך על ספר תהילים פתוח בדמעות שליש. אריה הקצב הוסיף עליו והדגיש כי אין זה מקרה בודד, וכי אף בכל שבת לפני התפילה נספג הספר מתוך השתפכות הנפש: “פעם החזקתי בספר הזה ביום שלישי בשבת”, הוא סיפר בלהט, “ועדיין היתה בו לחלוחית מאותן דמעות שהגיר ר’ ישראל בשבת קודש”.

נערים דנו בהפסקות שבין סדר לשיעור על מה שאמר ר’ אהרון דוד מגדולי תלמידי החכמים בעיירה, כי ייחודיותו של ר’ ישראל היא בקביעותו לא לבטל בשום אופן שבעולם את השתתפו בשיעור ה’עין יעקב’. גם בימים של נישואי ילדיו, ובימים שלפני פטירת אביו.

כך או כך, ואולי אפשר לומר בד בבד עם הדיונים על הסיבה לדברי הרבי, הפך ר’ ישראל לאחד מנכבדי העיירה, והיה זה מחזה נפוץ שבכל שבע ברכות אליו הגיע הקפידו לכבד אותו דווקא באמירת ה’ברכה אחריתא’, כדרך שנוהגים במכובדי וחשובי הקהילה. כולם הבינו שאם הרבי אמר לכבד את ר’ ישראל הרי זה סימן - שהוא מיוחד בפנימיותו.

“תגיד לי” פונה אלי ר’ דוד, בעודנו ממתינים בתחנת האוטובוס, “אם היית גר בסאנוק בשנת תרפ”ג ור’ ישראל קלמנזון היה צועק עליך שאתה מפריע לו בעבודה, מה אתה הייתה עונה לו?...”.

“עונה?!” תמהתי...

“הייתי עושה את מה שהיה מצווה עלי בכל הכבוד הראוי!”, מיהרתי להשיב, “הרי אם הרבי אמר שצריך לכבד אותו, מי אני שלא אקיים את ציווי רק בגלל שר’ ישראל צועק עליי”. חיוך רחב השתפך על פניו של ר’ דוד, שהוציא מכיסו פתק מצולם, וציווה עלי לקרוא מתוכו בקול. היה זה קטע מתוך ‘תנא דבי אליהו’, המיוחס לאליהו הנביא: “וכך אמר להם הקב”ה לישראל, בני כלום חסרתי דבר שאבקש מכם, ומה אני מבקש מכם אלא שתהיו אוהבים זה את זה ותהיו מכבדים זה את זה” “אתה יודע מי אמר את זה”, אמר לי ר’ דוד החביב, “זה לא נאמר על ידי האדמו”ר, אמר את זה ידי הקדוש ברוך הוא, בורא כל עולמים בכבודו ובעצמו...” מאז שקראתי את הקטע הזה — אומר לי ר’ דוד, הבנתי שכשבורא כל העולמים מבקש ממני לכבד כל אחד מעם ישראל, יש לזה סיבה. “כי כל יהודי, גם נהג אוטובוס שאינו שומר תורה ומצוות הוא מיוחד!!!”

גם כשנהג האוטובוס צעק עלי- השתדלתי בכל כוחי לזכור את דבריו של הקב”ה: “שתהיו מכבדים זה את זה”. כלפי מה הדברים אמורים, האם באנו בשורות אלו לחזק את הציבור ולעודד התייחסות מכבדת יותר לנהגי האוטובוסים???

זאת אכן מטרה חשובה כשלעצמה, אבל לא לשמה התכנסנו כאן במגזין ‘בית היין’, אלא למטרות של חינוך הילדים. זה המקום

להזכיר למלמדי התינוקות והמחנכים, וגם להורים היקרים: רבותי, כל ילד יהודי הוא בנו של הקב"ה. אנחנו צריכים לחנך אותם, ליישר אותם, להעלות אותם על דרך המלך. אנחנו צריכים לפעמים לנקוט כלפיהם בדרך של חינוך תקיף... אנחנו חייבים לכבד אותם !!!

“ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים” (שמות יב, יז)

בונה ירושלים במהרה

רבינו ה'בני יששכר' (מאמרי חודש ניסן, מאמר ח') עמד בבאור הטעם שנאמר בפסוק “ושמרתם את המצות” - “כי בעצם היום הזה הוצאתי...”.

וביאר בהקדים דברי הזוה"ק (ח"ב, ב, קפג:) שהמצוה נקראת “מיכלא דמהימנותא” [פירוש: “לחם של אמונה”].

ומה ראוי להתבונן, מהו האמונה שמרמזת המצוה?

ונראה לומר, דהנה הלחם חמץ, האומן כשעושה אותה בפעולתו, אח"כ כשאומן גמרה במדתה הנה העיסה בעצמה עושה פעולת עצמה, היינו שמרתחת ומגבהת את עצמה לכל צד, ונסדקת בכמה סדקים, וכיוצא כמה פעולות בענייני החמץ אשר העיסה עשתה בעצמה מבלי האומן כי האומן כבי סילק ידיו וחלף והלך לו, משא"כ מצוה אינה עושה שום פעולה מעצמה רק פעילות האומן, וזה שמרמזת המצוה לאמונה ובטחון שאין לנו שום תנועה בזולת השגחתו ית"ש, ולא יוסיף האדם ולא יגרע בעבודתו דבר (זולת הבחירה בתורה ובהיפך ח"ו עברות אשר כל זה מסר הש"י לבחירתנו כנודע).

הנה כאשר ידע האדם עניין זה באמת, ידע אשר גם המזלות לא יוסיפו ולא יגרעו, הגם שמתנהג הכל בטבע, ח"ו לומר אשר הטבע פועל מבלעדי השגחתו ית"ש, ובפרט ישראל עם קרובו הם למעלה מן המזל, והש"י מנהיג את המזלות בהשגחה ומשדרם כרצונו מבלי הסיר השגחתו מהם כרגע, וכל פעולתו היא הכל פעולת מעשה האומן הפועל על ידו מבלי הפסק והסרה, ואין להם תנועה מבלעדי כוחו.

וזה היה טעות מצרים, באמרם שהכל נעשה ונפעל בכח המזלות, והנה הש"י בהודיע את גבורתו ואיך הוא משדר את המזלות, הנה צווה לשחוט טלה- ראש המזלות קרבן לה', בחודש ניסן בעת שליטתו, ולאכלו בליל ט"ו לחודש ניסן שאז המזל טלה בתכלית הגבהות והגדלות בזמן מילוי הלבנה, והוציא את בני ישראל מכור הברזל ממצרים, דווקא בעת תכלית הגדלות של מזל מצרים, מזה נתהווה האמונה שהמזל לא יפעל שום דבר בזולת השגחתו וכחו. ולזה נצטוונו לאכול מצוה בלילה הזה לאמונת אומן הלזה שהכל נעשה דמיון המצוה, שאין לה פעולה אחרת זולת פעולת האומן כנ"ל. ולכן נקראת “מיכלא דמהימנותא”.

ונזכה שיקויים בנו במהרה- “כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות”, אמן ואמן. חג כשר ושמח !!

סיפורים מחזקים

ממול לבית הכנסת הגדול בעיר פראג היה בנין גדול וישן, בעל חמישה פתחים היוצאים כל אחד לדרך אחרת. בבנין הישן אשר היה הפקר, היו חדרים רבים במצב לא טוב בהם גרו יהודים עניים מפראג. מתחת לבנין היתה מערה גדולה מאוד, וקצה המערה הוביל לפלטיין ירוק ויפה עם גן מפואר בו גר הכומר תעודש ימ"ש, אשר היה ידוע כצורך היהודים ממדרגה ראשונה. ולמרות שהעליל על היהודים כמה פעמים לא הצליח, כיון שהמהר"ל הקדוש היה משתדל לבטל את הגזרות. והנה כשבועיים לפני חג הפסח, טייל הכומר בגן וראה את בנו הקטן של המשרת כשהוא משחק לבדו בגן, פיתה הכומר את הילד בסוכריות וממתקים, סחב אותו לתוך המערה אשר מתחת לבנין היהודים העניים, ושם שחט אותו. הכומר הרשע לקח בקבוקים קטנים ומילא אותם בדם הילד, וכתב על כל בקבוק שם של אחד מרבני העיר פראג וגם את שמו של

המהר"ל, הוא הניח את הבקבוקים בסל אחד ואת גופת הילד בסל שני, ובכל מני כישופים נכנס למרתף שהיה מסוכן מאוד מהמזיקים, והניח שם את הסלים. וכאשר חיפשו את הילד בן המשרת ולא מצאו, העליל הכומר על היהודים שהם רצחו את הילד לפני הפסח בעבור הדם. באותו לילה חלם המהר"ל הקדוש חלום נורא: שיצא אש גדולה מאותו מרתף ונכנסה שלהבת אש לבית הכנסת הגדול. מיד קרא המהר"ל לשמשו רבי אברהם חיים שהיה צדיק ולשמשו השני - יוסלי הגולם אשר יצר, והלכו שלושתם בחשאי לאותו מרתף והדליקו נרות כדי לחפש. אך המקום היה מסוכן מפני המזיקים, ופתאום יצאה רוח חזקה מאוד עם קולות של כלבים נוראים ומפחידים, שחשבו שכמעט יטרפו אותם לגזרים. מה עשה המהר"ל?

ישב וקרא שבע פעמים את מזמור צ"א בתהלים: “ישב בסתר עֲלִיּוֹן”... מילה במילה ומיד השתק כל הרעש. התחילו לחפש ומצאו שני סלים: באחד בקבוקי הדם ובשני את גופת הילד. את הדם שפכו וכיסו באדמה ואת גופת הילד רצו לקחת להניח ליד גינת הכומר, אך כשהתחילו ללכת נפל עליהם מטר של אבנים שהשליכו המזיקים שבמערה והם לא יכלו ללכת. אז ציוה המהר"ל את יוסלי הגולם שיקח את הסל ויניח אותו ליד גן הכומר אשר בקצה המערה. יוסלי הגולם עשה כפי שהתבקש וחזר ללא פגע, כי יוסלי הגולם אינו ניוזק מן המזיקים. והלכו בשמחה הביתה. בבוקר, עוד לפני התפילה, התמלאו כל רחובות היהודים בחיילים ושוטרים ובראשם הכומר צורר היהודים, ולא ידעו מדוע. אחרי חיפושים מדוקדקים במרתף וכאשר לא נמצא דבר התפזרו למקומותיהם והיהודים חגגו את הפסח בשמחה. והנה כאשר ניקה משרת הכומר את הגינה גילה את הסל ובתוכו בנו ההרוג, הוא הרגיש שהכומר הרג את בנו כדי להעליל על היהודים, ומיד רץ וסיפר לקצין המשטרה. לאחר חקירה ועינויים הודה הכומר על האמת, ועשו בו כאשר זמם לעשות בישראל. זה כח מנהיגי ישראל הקדושים וזה כח התהלים לשמירה מפני המזיקים.

מעשה במרן הרב **עובדיה יוסף** זצוק"ל לפני עשרות שנים, שהייתה תקופה קשה, והימים טרם חג הפסח. הרב דאג להביא כסף לאברכי הכוללים, וביקש מאדם אחד שהייתה לו חנות גדולה של בגדים שיסייע במעט לאלה שמחזיקים את העולם בלימוד תורתם. אבל הלה משך בכתפיו ואמר שאין לו מספיק ולכן אינו יכול לתת. אחרי חג הפסח ראה אותו הרב, ופניו נפולות. שאל אותו 'למה תבכה ולמה צר לך?'. ענה לו אותו אדם 'מה אומר ומה אדבר, אני מגיע הביתה בליל הסדר ורוצה לערוך את הסדר כמדי שנה, ורואה את שני בניי יושבים עם מכנסיים קצרים ושומעים מוזיקה. אמרתי להם 'מה קרה לכם? היום ליל הסדר. תלבשו בגדי חג וכוואו לשולחן'. החלו בניי לבזות אותי - אחד תפס אותי מידי והשני מרגלי - וזרקו אותי מחוץ לבית. התחננתי שלפחות יכניסו אותי לבית, אבל הם השאירו אותי בחוץ כל הלילה, ובשבילי זה לא היה חג אלא תשעה באב'. ענה לו הרב: 'אתה לא רצית לשמח את העניים, ולכן גם אתה לא שמחת'.

מי היה הקברניט? - סיפור יפה לפסח

בשנת 1954 דוד בן גוריון, כשהיה ראש ממשלה, נסע לארה"ב כדי להיפגש עם הנשיא דאז אייזנהאור ולבקש את עזרתו ותמיכתו ברגעיה הקשים של ישראל הצעירה.

באחד המפגשים עם מי שהיה אז מזכיר המדינה של הממשל, ג'ון פוסטר דאלס, זה התעמת עם בן גוריון במידה ומדינתך בעצם מייצגים? האם יהודי פולין או יהודי תימן, רבה של התנשאות: “אמור לי, ראש ממשלה - את מי אתה רומניה, מרוקו, עיראק, בריה"מ או ברזיל הם אותו דבר?

אחרי 2000 שנות גלות, האם אפשר לדבר על עם אחד, תרבות אחת? מורשת אחת או מסורת יהודית אחת?

ענה לו בן גוריון: "ראה, אדוני המזכיר, לפני 200 שנים הפליגה הספינה מיפלאוור מאנגליה ועליה היו המתיישבים הראשונים שהתיישבו במה שמוכר היום כמעצמה הדמוקרטית הגדולה הקרויה ארצות הברית. אנא ממך, צא לרחובות ושאל עשרה ילדים צפון-אמריקאיים את הדברים הבאים: מה היה שמו של קברניט הספינה? כמה זמן נמשך המסע? מה אכלו הנוסעים במהלך ההפלגה? וכיצד התנהג הים במהלך ההפלגה?"

יש סבירות יותר מגבוהה שלא תקבל תשובות מדויקות... עכשיו ראה, לפני למעלה מ-3000 שנה היהודים יצאו ממצרים. אני מבקש ממך שבאחד מנסיעותיך בעולם, תנסה לפגוש עשרה ילדים יהודים במדינות שונות, שאל אותם מה המסע, מה אכלו במהלכו וכיצד נהג הים. היה שמו של קברניט אותה יציאה, כמה זמן נמשך ועל כך אמר בעל ההגדה: "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים" - וזה ע"י המצה. "ולא את אבותינו בלבד גאל הקב"ה אלא אף אותנו גאל עמהם" - וזה ע"י המרור.

"והגדת לבנך... בעבור זה" - סיפור לחג הפסח

"אמר ר' אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות..."

נראה לפרש על פי מה שכתבו המפרשים שהטעם שיצאו ישראל מלפני זמנם, הוא לפי שגם הלילות נחשבו כימים, לחשבון השנים, ולכן מכת בכורות היתה בחצות הלילה לרמוז שיציאתם בחצי זמנם, וזהו "בחצי הלילה" כלומר הטעם משום הלילות, ונקדים עוד מה שכתבו המפרשים ז"ל משם הזוהר שאדם הראשון נתן לדוד המלך שבעים שנה מחייו, וגם מבואר שם שאברהם אבינו ע"ה ויעקב ע"ה ויוסף הצדיק נתנו משנותם לדוד המלך ע"ה, ולפי זה היה ראוי שיחיה ק"מ שנה, אמנם יען דוד המלך ע"ה לא טעם טעם מיטה ולא ישן מימיו כי אם שתין נשמי, ולא טעם טעמא דמותא ואיקרי חי, וא"כ מידת ימיו עולים לו בכפילו, כי לא נהג כדרך כל בני אדם, והיו חייו בין ימים ובין לילות ק"מ שנה (140 שנה), ע"כ לשון המפרשים ז"ל.

ואפשר שבזה פליגי (נחלקו) רבי אלעזר בן עזריה וחכמים, שרבי אלעזר בן עזריה סבר שהטעם שיצאו קודם זמנם היינו לפי שנחשבו הלילות, אבל רבנן חלקו עליו, ולשיטתם תירצו כשאר התירוצים הידועים.

ולכן פתח פיו רבי אלעזר בן עזריה ואמר "הרי אני כבן שבעים שנה", כלומר, כדוד המלך ע"ה אשר חי שבעים שנה, ורצונו כי הוא עומד בטעם יציאת מצרים כעניין בן ע' (70) שנה שהוא דוד אשר היה לו לחיות ק"מ (140) שנה כי ע' (70) נתונים המה לו מאדם הראשון ועוד ע' (70) מהאבות והטעם אשר לא חי אלא ע' (70) שנה היינו משום שלא ישן והלילות נחשבו לו כימים וא"כ גם בעניין יציאת מצרים נמי נאמר כן שהטעם שיצאו לפני זמנם היינו לפי שנחשבו הלילות ג"כ ולהיות כי גם בעניין דוד המלך ע"ה אינו מוכרח טעם זה ויש לומר כמה טעמים ששנות אדם הראשון נפגמו ועל כן הוצרכו האבות ויוסף הצדיק לוותר מחייהם, וכיוצא לזה אמר ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות ו"שתאמר" מלשון "את ה' האמרת וה' האמירך" שהוא לשון שבח, והכוונה לא זכיתי שתשתבח יציאת מצרים בעבור הלילות, כי הן הם הגורמים לצאתם בחצי זמנם, ואתי כמאן דמפרש "ולא זכיתי" - "ולא נצחתי" כמ"ש בהא זכינהו רבנן, וכוונתו לא נצחתי לרבנן שכולם יסכימו לשבח יציאת מצרים בעבור הלילות כי רבנן נטו לטעמים אחרים.

עד שדרשה בן זומא דרחמנא אמר למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך, לרבות הלילות, ומה טעם יש לזכור יציאת מצרים בלילות?

אלא מוכח שעיקר טעם יציאת מצרים שהלילות נחשבו כימים, להודיע שהוא עיקר הטעם ודו"ק. ומשום הכי חיובא רמיא עליה

לזכור יציאת מצרים בלילות [קבץ חכמים להגה"ק רבי עבדאללה סומך זצ"ל]

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע וכו' מעשה זו הנו המשך לנאמר קודם לכן - "וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח", ומספר בעל ההגדה מעשה באותם תנאים שהאריכו בסיפור יציאת מצרים. ורבים הקשו, מה התחדש במעשה זה? וכי תנאים אחרים לא הרבו לספר ביציאת מצרים? והאמוראים, כדוגמת אביי ורבא לא סיפרו, והגאונים, והראשונים, והאחרונים? הלא כל יהודי מספר ביציאת מצרים כל הלילה! מה הרבותא במעשה זה?

באר מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל: הנה כשנתבונן מעט בגאולת מצרים נראה, שכלל ישראל במצרים היו שקועים במ"ט שערי טומאה, עוד רגע קט והיו נכנסים לשער הנ', כמעט אבודים. אם כיום אנו רואים יהודי שקוע במ"ט שערי טומאה, ודאי היינו מתיאשים ממנו. אומרים: רשע מרושע הוא זה, אין לו כלל סכוי להנצל. אבל את בני ישראל במצרים הציל הקב"ה מתוך מ"ט שערי הטומאה, והעלם לדרגה העילאית של מתן תורה, שם פסקה זוהמתם. היכן מצוי בפסח אותו כח מופלא ההופך את האדם ומשנה אותו מן הקצה אל הקצה? אומר בעל ההגדה: התבונן נא במעשה עם אותם תנאים ותראה כיצד יכול יהודי להשתנות מן הקצה אל הקצה! התנא הראשון המוזכר כאן הוא רבי אליעזר. רבי אליעזר היה בן עשירים.

עד גיל עשרים ושמונה לא למד מאומה ולא ידע אפילו ק"ש וברכת המזון, וממצב כזה צמח והיה ל"רבי אליעזר הגדול". התנא השני הוא רבי טרפון. במסכת כלה (א, כא) מסופר שהיה עשיר גדול, בעל נכסים מרובים, שבדרך הטבע אמורים לגרום לבעליהם טירדה מרובה. אך למרות רכושו הרב, לא חשב על כלום מלבד תורה, וצמח להיות רבי טרפון. התנא השלישי - רבי יהושע בן חנניה. הגמרא (ברכות כ"ח). מספרת שרבן גמליאל נכנס לבקר וראה שקירות ביתו שחורים. אמר לו: "מכתלי ביתך ניכר שפחמי אתה". העניות היתה זועקת מהקירות. קירות שחורים!

היום אפילו עני מרוד, קירות ביתו צבועים בצבע לבן עם מעט לכלוכים, אבל קירות ביתו שלרבי יהושע בן חנניה היו שחורים מרוב עוני. ומתוך נסיון העוני הוא צמח להיות רבי יהושע בן חנניה. התנא הרביעי - רבי עקיבא. עד גיל ארבעים לא קרא ולא שנה. כולם לעגולו. אשתו הציעה לו ללכת לחידר ללמוד א"ב, אך הוא אמר - "אני מתביש ללמוד עם ילדים קטנים". מה עשתה אשתו? לקחה חמור שהיה לו שקע בגב, שמה עליו אדמה, וזרעה צמחים, הוציאה את החמור עם הצמחים לרחוב, וכולם התפעלו - ראתה פעם חמור עם גינה מהלכת?... כיום הראשון יצאו כל תושבי האזור לראות את הפלא הגדול, ביום השני יצאו חצי, ביום השלישי אף אחד לא יצא. אמרה לו: "כך יהיה גם איתך כשתלך ללמוד בחידר: ביום הראשון כולם יצחקו עליך, ביום השני פחות, ביום השלישי פחות, ולאחר שבוע יתרגלו ושוב לא יצחקו". והנה, גם אדם שמתחיל ללמוד תורה בהיותו ילד, בקושי גומר את הש"ס, אבל לדעת את כל הש"ס, בבלי וירושלמי, כשבגיל ארבעים הוא לא יודע לקרוא ולכתוב - כלום יש לו סיכוי? אבלר"ע - כנגד כל הסכויים - צמח והתעלה, עד שהגיע למדרגה שמשה רבנו היה מתקנא בו!

האחרון - רבי אליעזר בן עזריה. בימינו, כדי להיות חבר מועצת גדולי התורה צריך להיות מינימום בגיל 75. פחות מגיל 75 - הוא בכלל לא מעומד. והנה יושבים גדולי הדור. התנאים הקדושים ענקי הרוח - רבי יהושע, ר"ע, ר"ג, כולם יכולים להיות נשיאים, אולם אף אחד לא זוכה שימנוהו לנשיא ישראל, את מי לוקחים כנשיא? בחור בן 18 - רבי אלעזר בן עזריה. כנגד כל הסיכויים, כנגד כל ההסתברויות, רבי אלעזר בן עזריה מקבל את המינוי המכובד. זהו הלימוד שבא בעל ההגדה ללמדנו: רצונך לראות "מעשה"? הבט בכל התנאים האלה, איך עליך להרבות בסיפור יציאת מצרים. ואם תשאל, היכן מצאנו את הכח הזה לצאת ממ"ט שערי טומאה ותוך חמשים יום להגיע למתן תורה? - זה תלמד מה"מעשה" עם אותם תנאים, אשר ממצב הנראה בלתי אפשרי צמחו והגיעו למדרגתם המופלא. זה לא סתם מעשה. טמון בו מוסר השכל עבורנו, אודות

כח הפסיחה והדילוג שיש לכל יהודי בכל מצב שהוא נמצא. אין יהודי – אפילו כזה הנמצא בשפל המדרגה – שאינו יכול לצאת ממ"ט שערי טומאה ולהגיע למ"ט שערי קדושה. (רבי גואל אלקריף, כל הפירושים נלקטו מהגש"פ דורש טוב)

הדרך להילחם ביהודים – להציגם כמושחתים

יָרְעוּ אֹתָנוּ הַמְצָרִים וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עֲלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה. (כ"ו, ו')
יש לתמוה מעט על לשון הפסוק: 'יָרְעוּ אֹתָנוּ הַמְצָרִים וַיַּעֲנוּנוּ' – הלא לכאורה, יותר היה ראוי לכתוב: 'יָרְעוּ לָנוּ הַמְצָרִים'?

תשובה לשאלתנו, נמצא בעקבות המעשה הבא: שלהי שנת ה'תרנ"ד. 1894 למנינם. סביב השולחן במטה הכללי של צבא צרפת ישבו ראשי מחלקת המודיעין הצרפתי. ראש המודיעין כינס אותם בדחיפות רבה. ניחושם רבים עלו על עילת הכינוס, אבל למידע ששמעו באותה ישיבה, אף אחד לא פילל. "רבתי!" קרא ראש המודיעין, "בודאי ידוע לכם, כי פועלת הנקיון בשגרירות הגרמנית, הצליחה לרכז כמויות גדולות של מסמכים שהושלכו לאשפה. לאחר עבודת צרוף מייגעת של הקרעים התברר, כי מקסימיליאן פון שוורצקופן – הקצין הגרמני המשמש כנספח הצבאי בשגרירות – עוסק בריגול. הוא מקבל מפעם לפעם מסמכים סודיים ביותר בדבר תוכניות ההגנה בצרפת. על פי החשד, קצין צרפתי בכיר העובד במטה הכללי – הוא זה שאחראי להעברת המסמכים לידי שוורצקופן". רחש עבר בין הקצינים הבכירים, הידיעה כי בוגד מצוי בקרבם הדהימו את כולם ועוררו את זעמם. ראש המודיעין השתיק את הנוכחים. "בידי מצוי מסמך שעליו מספר שורות בכתב ידו של הבוגד. כולי תקוה, כי הוא יהיה המפתח לפתרון התעלומה". הקצינים עיינו במסמך, אחד מהם קולונל בכיר בשם ארמאן די פאטי, אשר נהג להתרברב בפני חבריו כישוריו הגרפולוגיים, התבונן ארוכות בדף שלפניו, וקבע נחרצות כי כתב היד שייך לסרן אלפרד דרייפוס.

"אני מוכן אפילו להשבע על כך בבית משפט!" אמר די פאטי בבטחה. סרן אלפרד דרייפוס, היה קצין יהודי ממשפחה מתבוללת, כל חייו ראה את עצמו צרפתי בן דת משה. דרייפוס הצעיר למד בבית ספר צבאי והצטרף לשירות הקבע של הצבא הצרפתי, כקצין הנדסה. בדרכו כקצין נתקל במכשולים שהועמדו בפניו על ידי מפקדיו וחברים אנטישמיים, אף על פי כן הצליח להגיע למטה הכללי. דרייפוס היה הקצין היהודי הראשון והיחיד ששירת במטה הכללי, הוא גם היה היהודי הראשון ששירת במטה הכללי, משום כך עורר עליו את חמתם ושנאתם של קצינים אחרים שקינאו בקצין הצעיר על הצלחתו במילוי תפקידו. האשמה הכבדה שהוטלה על כתפיו – נפלה בידיהם כפרי בשל, כהוכחה לצדקת טענותיהם כנגד אזרחי צרפת היהודים. דרייפוס נעצר, ונפתחה כנגדו חקירה ממשלתית, אשר בסופה הוגש כנגדו כתב אישום חמור באשמת ריגול. השמועה עשתה לה כנפיים ברחבי צרפת, ועצרות מחאה רבות נערכו כנגד דרייפוס.

בעצם, לא רק כנגד דרייפוס – עובדת היותו יהודי הביאה להכללתם של כלל יהודי צרפת, כבוגדים במדינתם. קריאות בנוסח 'מוות לבוגד, הבוז ליהודים!'

נשמעו בהם שוב ושוב. החוגים האנטישמיים זקפו את ראשם. גורלו של דרייפוס נחרץ מראש על ידי ההמון המוסת, והוא נשא את תקוותו למשפט עצמו, שם קיווה שהאוירה הציבורית לא תחלחל לתוכו, והשופטים לא ידונו אותו לחובה על סמך ההוכחה הבודדת, חסרת הבסיס, של די פאטי, בדבר כתב ידו.

יום המשפט הגיע, אולם בית המשפט היה מלא מפה לפה. סרן אלפרד דרייפוס ניצב על עומדו כנאשם בפרשת הריגול החמורה שהסעירה את צרפת, לצידו של סנגורו. עדים רבים עלו והעידו במשך ימים אחדים, חלקם הפלילו אותו, אך רובם העידו לטובתו. ביום האחרון של המשפט, נאם הסניגור במשך שלוש שעות, נאום מצויין בו הפריך את כל הטענות כנגד מרשו, אחת לאחת. השופטים יצאו להתייעצות אחרונה, ובאולם נותרו דרייפוס ופרקליטו

ממתנינים להחלטת השופטים המכונסים בחדרם. הם לא ידעו שבאותה שעה ממש נמצאים שם גם אנשי מחלקת המודיעין, ובידם מסמך נוסף שמקורו בשגרירות הגרמנית.

במסמך מוזכר קצין צרפתי בשם ד. כמי שמעביר מידע לגרמנים. היתה זו 'ראיית זהב'. לשופטים כבר לא היה ספק – הקצין ד. זהו לבטח אלפרד דרייפוס.

למען האמת, הכוונה היתה לפקיד בשם דובוא, אשר מכר לגרמנים תוכניות של ביצורי ערים. מגישי המסמך ידעו היטב כי לא מדובר בדרייפוס, ולמרות זאת הגישו אותו לבית המשפט במטרה להרשיעו. כעבור שעה קלה שבו השופטים לאולם בית המשפט, ופסקו פה אחד: "סרן אלפרד דרייפוס, הנך מורשע בעוון בגידה במולדת. אתה נידון למאסר עולם". המונים צבאו על פתח בית המשפט, ופתחו בקריאות שמחה: "מוות ליהודים!". דרייפוס עצמו זעק: "פשעי היחיד שנולדתי יהודי!". כמה ימים לאחר מכן, נשללו דרגותיו בטקס פומבי. חיילי צבא צרפת שברו את חרבו, לקול ההמון המריע ושואג ללא הרף קריאות כנגד דרייפוס, וכנגד אחיו היהודים. משם, הובל דרייפוס אל המבצר ב'אי השדים' בו צפוי היה לרצות את עונשו. תנאי מאסרו היו קשים במיוחד, הוא קיבל מזון דלולא משיביע, וסבל ממחלות קשות. הוא חש מבודד ומיואש, לא רק מתנאי כליאתו, אלא גם ובעיקר מהעובדה שהוא שהה שם, על אף היותו חף מפשע.

הפרשה קבלה תפנית כאשר כראש המודיעין הצרפתי התמנה קצין חדש בשם ז'ורז' פיקאר. הוא נחשף לראיות חדשות הקושרות קצין אחר בשם אסטרואזי – לפרשת הריגול החמורה. הוא נכנס לעובי הפרשה, וגילה לתדהמתו כי הראיות שהביאו להרשעתו של דרייפוס הינן קלושות ביותר, ולמעשה אין כל מסמך מבוסס המצביע על אשמתו. הוא מיהר והודיע על כך למפקדו. הגנרל ידע כי פיקאר עשוי לגלות דברים שאינם רצויים כלל למטה הכללי, וכתגובה שלח אותו לתונים - לשירות צבאי. מאוחר יותר אף נאסר באשמת הוצאת דיבה. המטה הכללי עשו הכל כדי לטיח את הפרשה, וכדי שלא להביא לזיכוי של דרייפוס. כך חשפו את פרצופם האמיתי – כאשר מטרתם אינה תפיסת הבוגד אלא הושבת דרייפוס בכלא, והרחקתו לצמיתות מהתפקיד הצבאי אליו הצליח להגיע – רק בשל היותו יהודי. בסופו של דבר דלף הסיפור והתפרסם בעיתונות הצרפתית. זעקה ציבורית התחוללה, מקצת מהציבור צידד בדרייפוס ואחרים התייצבו נגדו.

העיתונאי אמיל זולא פרסם מאמר ארוך ומקיף שכותרתו 'אני מאשים', ובו הוא פירט את כל טענותיו כנגד העוולות הרבות שנעשו לדרייפוס. במאמרו קבע זולא כי דרייפוס זכאי, והטיל את האשמה להפלתו על שורה של אנשים מבכירי הצבא הצרפתי. לדרייפוס נערך משפט חוזר, אשר במהלכו התברר כי מסמכים שהביאו להרשעתו זויפו על ראשי הצבא. למרבה הפלא גם בסיומו של משפט זה נמצא דרייפוס אשם, אך הפעם הוחלט לחון אותו. רק מאוחר יותר, בשנת תרס"ו, 1906 למנינם, זוכה דרייפוס על ידי בית המשפט העליון מכל אשמה, ודרגתו הושבה אליו. האירועים שעברו על יהודי צרפת מאז משפט דרייפוס הוכיחו שוב, שמקורה של השנאה העצומה כלפי היהודים היא בהלכה שעשו שונא ליעקב, וכל נסיונות ההתקרבות לגויים רק מגבירות את השנאה.

רצונם העז לראות את היהודים מוכנעים ושפלים, מביא אותם לטפול עליהם עלילות שווא, והכל כדי להצדיק כלפי חוץ את גילויי האנטישמיות שלהם כלפי העם היהודי. ומכאן תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל, ראש ישיבת טלז: כאשר התכנסו המצרים לגזור גזרות קשות על כלל ישראל, הם חששו פן לא יתקבלו הדברים על לב העם המצרי. עלכן בתחילה הבאישו את ריחם של ישראל, בהוצאת שם רע עליהם: 'וְהָיָה פִי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֵף גַּם הוּא עַל שְׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ וְעָלָה מִן הָאָרֶץ', ורק לאחר שהצליחו במשימתם זו, כפי שנאמר: 'וַיִּקְצוּ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל' – אזי יכלו לגזור עליהם גזרות שיתקבלו על לב

העם המצרי. על כך אמר הכתוב: 'יִרְעוּ אֶתֵּנוּ הַמִּצְרַיִם' – הם הציגו אותנו בעיני העם המצרי כרעים, ורק בשל כך יכלו להצר לנו – 'יִרְעוּנוּ'. (מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

אז ישיר משה ובני ישראל : בגמרא (מגילה י') מובא שבקשו מלאכי השרת לומר שירה, אמר להם הקדוש ברוך הוא: מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה? יש לשאול מדוע למלאכי השרת לא ניתנה רשות לומר שירה, ואילו לבני ישראל ניתנה רשות? אלא אומר בעל "כלי חמדה" – בני ישראל לא אמרו שירה על האסון של המצרים אלא על תשועת עצמם כמו שנאמר:

"ויהי לי לישועה" אבל המלאכים לא נשתעבדו במצרים, נמצא שכל השירה שלהם על אסון אחרים, ואין אומרים שירה על אסון של אחרים כי מעשי ידיו של ה' הם (לבוש יוסף)

ותען להם מרים שירו לה' כי גאה נאה סוס ורכבו רמה בים

מהו המיוחד שמרים לקחה פסוק זה לאומרה לנשים, אלא אמרה להם אף על פי שתכלית יציאת מצרים היה לקבלת התורה, ואשה פטורה בזה, בכל זאת בגלל שאתם תסייעו לבעליכם, עליכם לצאת במחול, כמו שהעונש היה לא רק "לרוכבו" למצרי, אלא גם לסוס, אע"פ שלכאורה מגיע עונש רק לרוכב ולא לסוס, אלא מכיון שהסוס סייע לרוכב, נענש גם כן, הרי שהמסייע יש בו ממש, ולכן נשי ישראל צאינה במחול. וזהו שכתוב בשיר השירים "לְסִסְתִּי בִרְכָבִי פָרְעָה דְמִיתִיךָ רֵעִיתִי" (בית ומנוחה)

כשהיה האדמו"ר בעל "נתיבות שלום" מסלונים זצ"ל בתפקיד ראש הישיבה, היו מתארחים אצלו בליל הסדר אורחים מחוץ לארץ, שהיו מנדיבי לב שתמכו בישיבה. רבי שלום נח זצ"ל היה מסביר להם כדרכו ובחביבותו, כפי הבנתם בליל הסדר.

באחת השנים התארח בביתו אחד הנדיבים מחו"ל, שהיה אדם רחוק ממושגים עמוקים, והנה בעת סידור קצרת ליל הסדר, שענינים גדולים ונשגבים נאמרו עליה, הביע האורח בקול את תמיהתו על סימני הסדר, מה תפקידם ומדוע מקום כה נכבד יש להם. נענה לו רבי שלום נח ואמר: אמשול לך משל למה הדבר דומה, נכנס אדם לתא הטייס ורואה לפניו לחצנים וידיות מתוחכמות שאיננו יודע את פשרם כלל, ברור לו כי יש צורך בכל אלו, אך נעלמת ממנו הידיעה מה תפקיד ומה מטרת כל אחד מהם. אמנם הטייס המנוסה מבין ויודע מהי מטרת כל אחד מהלחצנים, ומהי פעולת כל אחת מהידיות, עם זאת גם לאדם הפשוט ברור כי כל אותם הלחצנים והידיות גורמים לו למטוס לנסוק כלפי מעלה מעלה, וממריאים לפסגות רוחניות גבוהות ביותר... (נתיבות אדם, זמן חרותינו)

כך היתה הנהגתו של רבי ישראל אבוחצירא זצ"ל, ה"בבא סאלי": כולם קראו את ההגדה ביחד מילה במילה, ותוך כדי קריאתם, רבי ישראל היה מכוון את הכוונות הראויות, מתוך סידור הכוונות שבידו, מבלי שירגישו המסובים בתכונה מיוחדת. ורק כשהיה מגיע ל"דם ואש ותמרות עשן" ובמכות, היה מאריך מאוד בכוונות שנמשכו כרבע שעה... (ישראל סבא)

"ראיתי מבני עליה היו מנשקים המצות והמרור וכל המצוות בעת מצוותן, וכן סוכה בכניסתו ויציאתו, וכן ד' מינין שבלולב, והכל לחבב המצוה." (אליהו רבה סימן תפ"ו סק"ד)

טעם שנוהגין להניח פתיחי חמץ שאם יבדוק ולא ימצא זמן מה יתרשל שוב ויטייאש מן הבדיקה ולא יבדוק עוד היטב, לכך מגיחין לו פתיחים שעל ידי זה שימצא חמץ יתן לבו לבדוק היטב אולי ימצא עוד, ואין לבטל מנהג של ישראל. (חק יעקב)

רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים [האדר"ת] זצ"ל,

ברשימת הנהגותיו שרשם לצאצאיו אחריו)

הגדת סיפור יציאת מצרים, הלהיבה נפשי ולבבי וכל קרבי, עד כי בכל מאמצי כוחותי הגדתי. ובאמרי "והיא שעמדה", נזכרתי התלאות וההרפתקאות שהיו לאחינו בני ישראל מאז ומעולם, אשר לא יאומן ולא יתואר הנס הנפלא שעוד נתקיימו, ו"גדול הרועה שמצילן", לא יכולתי להתאפק בשום אופן מבכיות, ועיני נגרו מעצמן בלי הפוגות, עד שבושתי מבני ביתי. כן כמה פעמים זלגו עיני דמעות שמחה, מרוב עליצות נפשי, אשר זכיתי לקיים מצות הגדת סיפור יציאת מצרים וד' כוסות ואכילת מצה ומרור בכל מצוה המיוחדת ליום מיוחד, ... הייתי זהיר וזרזו לקיים דברי חז"ל הקדושים", לברך בימי ניסן, על אותם אילני דמלבלבים, והייתי מהדר לברכה בשבת, כדי למלאות החסר, וגם חזרתי לברך בבוקר בעת תפלת שחרית, שהיו בביתי המון להתפלל, וברכתי אחר התפילה כדי לזכות את הרבים, שאינם יודעים כלל מדין זה. כל ימות הפסח, הייתי נזהר לאכול פעמיים בכל יום, אף שבכל השנה איני אוכל סעודה קבועה רק פעם אחת ביום, כדי לקיים מצות מצה כדעת רבינו הגר"א ז"ל, וכמו כן גם ה"חזקוני" על התורה שמצוה היא לאכול מצה כל הפסח, ורק חובה אינה אלא בלילה הראשונה. ולכן אכלתי סעודה שלישית ביום אחרון של פסח, מה שלא עשיתי כן בשאר ימים טובים... בגמר מצות "ספירת העומר" שמח לבי מאוד על אשר זכיתי לקיים המצוה הגדולה והארוכה הזאת, שאין דוגמתה בכל התורה כולה, שתארך זמן המצוה שבעה שבועות שלמות מבלי שאפשר לקצרזמנה... בכל מצוה כמו מצה ויום טוב של פסח וכו', הייתי אומר אחרי גמר קיום כל המצוה: "מודה אני לפניך או"א, שהחיינני וקיימתני והגעתי לקיים מצוה זו בשנה הזאת, וכן תעזרני ותחיני ותקיימני ותגיעני לשנה הבאה לקיימה, ולקיים כל המצוות מעתה ועד השנה הבעל"ט בשמחה.."

שאלה: איך יתכן שיברך אדם ברכת המוציא

שתי פעמים באותה סעודה.

תשובה: בליל ראשון של פסח. כפי מה שמוכח בשולחן ערוך אור"ח (סימן קס"ז סעיף כ'): אפילו בשבת, שהוא חייב לאכול פת, לא יברך לו חברו ברכת המוציא, אם אינו אוכל; ולא שרי(מותר), לברך לאחרים אף על פי שאינו טועם, אלא ברכת המוציא דמצה בליל ראשון של פסח וכתב במשנה ברורה: והוא הדין שכשבר קיים מצות אכילת מצה. (יש לומר)

כן! - מותר לך ליתן לו סטירה!

סיפור מרבינו הגדול שר התורה מורינו הרב ר' שמריהו חיים קניבסקי זצ"ל נביא מקצת הדברים ששמעו מפי קודשו.

שמעתי מהמשפיע המפורסם הרה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, שפעם אחת הגיע יהודי אל הגאון האדיר רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל ושאל שאלה: בבית המדרש שהוא מתפלל, מתפלל גם יהודי מבוגר, אמנם בעת התפילה מדבר אותו יהודי מבוגר עם מתפללים אחרים, והוא מפריע מאוד לסדר התפילה - היהודי אמר לרבי שלמה זלמן - שהוא הוכיח אותו כמה פעמים שיחדל ממנהגו הרע, אמנם הלה לא שת לבו לדבריו, והוא ממשיך במנהגו הרע לשוחח בעת התפילה - ועל כן - אומר אותו יהודי - נפשי בשאלתי - האם מותר לי ליתן לאותו יהודי סטירה (שכן רק כך יתכן שהלה יעמוד על חומרת המצב, השיב לו הגאון רבי שלמה זלמן זצ"ל:

כן! - מותר לך ליתן לו סטירה!

נורא נוראות! - הגאון רבי שלמה זלמן זצ"ל שהיה גאון גדול במדות, והיה נזהר בבין אדם לחבירו בכל דקדוקיה - וכאן פסק שמותר ליתן לאותו יהודי ששח בעת התפילה סטירה! ? אלא מאי, רבי שלמה זלמן בהבחנתו הדקה והעמוקה הבין, שאותו יהודי ששח בעת התפילה, כמוהו כמחבל! - שכן כמו שכל בר דעת מבין, שאם מחבל יכנס לבית המדרש ויאיים על כל באי בית הכנסת,

ויתחיל לעשות צרות ל"ע, אז הדבר מובן מאיליו שמותר ליתן לו סטירה - אם יש סכרה שבכך יסתלק משם - אז למה שכאן יהיו פני הדברים שונים...

בדרך אגב - שלחתי לאחרונה להגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א (זצ"ל) את השאלה הנ"ל - לא כתבתי לו את הפסק של הגאון רבי שלמה זלמן זצ"ל - אלא כתבתי שאני רוצה לדעת מהי דעתו - דעת תורה - במקרה שכזה שיש יהודי מבוגר שמפריע לתפילה, ועל אף ההפצרות וההוכחות הוא עדיין ממשיך לדבר ולהפריע למתפללים, האם מותר ליתן לו סטירה, בתקוה שבכך יעמוד על חומר הדבר ויפסיק לדבר, והשיב לי רבי חיים - ש"כן" - אפשר ליתן לו סטירה! [כידוע, שרבי חיים - בדרך כלל - משיב על השאלות בענייני הלכה שהוא נשאל עליהם - שמסתכמים באלפי אלפים שאלות שנשלחות אליו מכל קצווי תבל - בלשון קצרה, באופן שאינו נשמע דעתו להלכה למעשה - תשובתו לרוב השאלות הוא "יתכן" וכדו', אבל כאן, הוא השיב דעת תורה ברורה להלכה ולמעשה, שכן! - מותר ליתן סטירה!]

ומובן הדבר בעומק, כי אותו המדבר מפריע ומעכב מלהתקבל - לא רק את תפילתו שלו, כי אם את התפילות של כל המתפללים באותו בית מדרש - שח"ו לא יעלו לשמים - ולכן מובן למה הדבר חמור כ"כ שגם אפשר לסטור לו על פניו. כמש"כ הגה"ק מרן החתם סופר זי"ע (בדרשה לפ' דברים וז' אב שנת תקס"ב, ד"ה כתיב בהפטרות ט"ב) אומר דבר נורא, שאם אדם מתנהג בבית הכנסת בבזיון - הוא מדבר באמצע התפילה, או שהוא מדבר שם דברים בטלים, וההבל של דברים בטלים הוא טמא - אז מתלבש בם שר של חוץ לארץ ומקבל את התפילות ומכניסם אל החיצונים, והוא כעובד עבודה זרה רח"ל, עיי"ש.

ובעבודת ישראל (מס' אבות פ"ה, מ"ה) כתב, שזה מעכב גם את תפילתם של שאר מתפללי הבית הכנסת, עיי"ש באריכות.

לכן צריך להיזהר שלא לדבר בבית הכנסת שום דיבור קל חוץ מן התפילה, כי כשמדבר דברים בטלים דומה כמי שמדבר עם המלך והופך פניו ממנו ואומר אדוני המלך אי אפשר לדבר עמך רק אדבר חפציו בזה הוי דוחק רגלי השכינה ח"ו. ואף שאר העם המתפללין בכוונה תפילתן, גם כן יוכל להיות שלא תקובל ח"ו תפילתם בעון האחרים, ומכל שכן בשעת חזרת הש"ץ ובשעת קריאת התורה שצריך לשמוע דברי הש"ץ, כי הוא דוגמת משה שעמד בהר סיני והשמיע הדיבור מפי הגבורה לישראל.

ויתכן לומר יותר, שאפילו אם הוא אינו מפריע לאחרים בפועל, כגון שהוא מדבר רק בשקט, והאנשים אינם מופרעים מלהתפלל - מכל מקום לפי מה שנתבאר שעצם השיחה בעת התפילה מעכב את התפילות מלעלות למרום, יש לומר שמכל מקום יתכן שאפשר לתת לו סטירה - אם הוא אינו מפסיק מלדבר - שהרי הוא מפריע לתפילותיו להתקבל לרחמים ורצון... (נועם שיח)

הרה"ק רבי שלמה מסאסוב זי"ע א מרפא אילם בליל הסדר

מידי שנה בתחילת חודש ניסן, נוהג היה הרה"ק רבי שלמה מסאסוב זי"ע א לברך את האורחים הרבים שהגיעו לחסות בצל קדשו לפרשת 'החדש' בברכת לבתיהם, רק ליהודים חסרי משפחה, הרשה הרבי להישאר בחצרו לחג הפסח. פרידה, ולשלחם לשלום למשפחותיהם, אף את היושבים הקבועים שלח כבן שלושים והשני צעיר ממנו בשנים אחדות. הצעיר לבוש כחסידי הונגריה, בערב שבת פרשת החודש, הגיעו עם גל האורחים מהונגריה שני אחים, האחד לראשו כובע קטיפה רחב שוליים ומגודל זקן ופאות, ואילו הגדול לבש כמנהג המתקדמים בלי פאות וזקן. תשומת ליבם של המקורבים לחצר הרבי הופנתה אליהם, גם בשל העובדה שהצעיר היה לפה לקשיש ממנו, נתברר כי המבוגר הינו אילם. אחיו סיפר כי בהיותו בן שבע חלה במחלת הטיפוס, וכשקם מחוליו ניטל ממנו הדיבור. משפחתם האמידה לא חסכה בכספים, שנים רבות נסעו מפרופסור אחד למשנהו, בארץ מגוריהם וגם בארצות השכנות,

אולם ללא הועיל, ידם קצרה מלהושיעו. בהיות הבחור המסכן בן למעלה מעשרים, החליטו הוריו למוסרו לבית ספר לאילמים בכודפשט, שם ילמד מקצוע ויוכל לפרנס את עצמו על אף מומו, זו הייתה הסיבה ללבושו שלא כמנהג בני משפחתו. ידיד המשפחה יעץ להם לנסוע לרבי אשר בסאסוב, והם שמעו לעצתו. כאשר שח הצעיר לרבי שלמה את תולדות אחיו, הזמינם הרבי שלא כמנהגו להישאר אצלו לחג הפסח, האחים התערו בקהל היושבים בבית מדרשו של הרבי, וגם השתתפו באפית המצות, הכל קרבו אותם והראו להם אותות חיבה. היה זה מחזה קורע דמעות על שאינו יכול לצרף את קולו בזמרה, גם אחיו השתתף בצערו ובכביו. לכבות, כאשר האילם התבונן במגלגלי המצות אשר שרו פרקי תהילים, עיניו הגיע ליל הסדר, כלילה זה הגיעה חצר הרבי לפסגות של רוממות, תושבי והרבי ישב במלוא הדרו על הכיסא הנישא, מסביבו עמדו תושבי העיירה, הערוכים כרעו תחת עומס כלי הכסף, החסידים הסבו סביב השולחן הענק, העיירה נהרו אליה לאחר גמר סדריהם. החדר האיר באור יקר, השולחנות מביטים בחדרת קודש, חפצים לקלוט ולספוג את עניני עריכת הסדר. הרבי הסדר, הגישו לרבי את המים לנטילת ידיים, והמסובים ברכו על אכילת מצה, ציוה להושיב את שני האחים קרוב לכיסאו, לאחר שתם חציו הראשון של אז ראו הכל כיצד מצווה הרבי על האילם להתקרב לעברו. כמו ידיו מילא הרבי גביע ביין, פתח את ספר ההגדה בדף הקידוש, והורה לו באצבעו על המקום, "קדש על היין". מסביב הושלך הס, האילם עמד אין אונים, פניו חיוורות כסיד, ורעד חולף בגופו. הרבי הרים את קולו וציווה בשנית, 'קדש', משלא נענה, קם, הוריד את אבנט המשי הארוך והעבה, קיפלו והחל להכות בו את האילם תוך כדי צעקות, "אמרתי קדש, סוס שכמותך", היה זה ביטוי והרבי חזר וציווה, 'קדש', אמור סברי מרנן, סברי מרנן". אז קרא הפלא, רעדה ורטוב מזיעה, החזיק בידו המרתת את הכוס ממנה נשפך יין על המפה, חיבה של הרבי כשרבה להשפיע טוב. דומיה השתררה סביב, האילם אחוז האילם גמגם 'סברי', והמשיך לחזור מילה במילה אחר דברי הרבי. עם כל מילה נוספת, הלך דיבורו והשתפר, עיניו זלגו דמעות, אחיו התעלף מרוב התרגשות, משחזרה אליו רוחו, נפל לרגלי הרבי ונשקן. אחר גמר הסדר הורה להם הרבי, הלילה ליל שימורים, לכו לאכסנייתכם, ואתה למד במשך הלילה את אחיך לקרוא 'שיר השירים', בבוקר לפני התפילה בואו אלי, ואבחן אותו מה הספיק ללמוד. בתורה שהשמיע הרבי אותו לילה בשולחן לפני ברכת המזון, אמר בין היתר, בתהילים (פא. יא) כתוב, 'אנוכי ה' אלוקיך המעלך מארץ מצרים הרחב פיך ואמלאהו', נתבונן נא ונראה שאכן יש קשר בין יציאת מצרים להרחבת הפה. לכל חג הייעוד משלו, ייעודו של פסח, 'גאולה'. כידוע גלות הנשמה, ה'דעת', אם הדעת חסרה, אין גם את כח הביטוי שהוא הדיבור, ש'בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל', במהרה בימינו, בגלות מצרים הייתה גם גם הדעת וכח ביטויים תוקן, לכן 'כל המרבה לספר הרי זה משובח'. הסיפור, לכן כתוב 'ויצעקו', ו'ינאחו', 'ותעל שועתם'. אבל כאשר נגאלו ישראל נגאלה הדיבור המתוקן, בא להם אחרי גאולת הדעת, משום כך הביאה יציאת מצרים רבי יעקב מאוסטראה זצ"ל: "בטוח אני שה' יתברך יזמן לנו דגים לחג". 'אז ימלא שחוק פינו ולשונונו רינה' (תהילים קכו. ב) (תמימי דרך).

המצוה החשובה בפסח

"את חג המצות תשמר, שכעת ימים תאכל מצות אשר צויתך למועד קדש האביב כי בחדש האביב יצאת ממצרים", מצווה אותנו בורא עולם בתורתו הקדושה (שמות ל"ד).

"מי שיבחין היטיב בפסוק הקודם לצינוי זה", העיר הגאון הצדיק ר' רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל, בעל ה'מעיל שמואל', "יראה כי הפסוק הקודם אינו קשור כלל לעניין. הפסוק הוא: "אלקי מסכה לא תעשה לך" - והוא הצינוי שלא לעבוד עבודה זרה. ונשאלת

השאלה: מה הקשר בין עניינים שונים אלו שהצמיד בורא עולם בתורתו, שהרי רבותינו ז"ל דורשים פעמים רבות את טעם סמיכות הפסוקים אחד לשני.

ומה הקשר כאן בין שמירת חג הפסח לבין איסור עבודה זרה? דפק הצדיק הרב יודלביץ זצ"ל על השולחן בהתעוררות ואמר: "רבנו הראשית חכמה" (שער הענוה', פרק ב, קסג) הביא בשם הזוהר הקדוש - 'אלוקי מסיכה לא תעשה לך' בא להזהיר ביותר על מידת הכעס, שע"י כעסו של האדם נעשית מסיכה, ונחשב כאילו עבד עבודה זרה".

"ממילא נבין את סמיכות הפסוקים", המשיך רבי אהרון יודלביץ, "חג המצות הינו חג מלא במצוות וחומרות, חוקים והידורים. על כן, באה התורה ומזהירה אותנו באזהרה חמורה על הסכנה הגדולה במידת הכעס במיוחד בחג זה. ללמדנו כי אפילו אם אדם חפץ להדר בתכלית ההידור במצוות ובאפיית מצות – אין שום הצדקה שייעשו מתוך כעס, לחץ או רוגז, שאם כועס אף בענייני החג – נחשב כעובד עבודה זרה, ויותר מכל רוצה ה' שנקיים את המצוות בשמחה ובלא כעס, המראה על היפך האמונה, שחושב שהשני הזיק וציערו ולא מאמין שהכל מנוהל על ידי ה' לבדו!.

גם אם נשפך על החולצה החדשה שלך יין בליל הסדר, וגם אם לא הצלחת לעשות הסיבה כראוי בגלל זה היושב לידך – יותר מהכל חשוב שלא לכעוס. לפי שאלף חומרות והידורים אינם שווים התפרצות של כעס ומריבה, המחשיבה את האדם כעובד עבודה זרה שאינו קשור לה' כלל!.

זוהי כוונת התורה העמוקה: "את חג המצוות תשמור" – תשמור מכעס שלא יכנס לליבך כל החג הקדוש הזה המסמל את שלימות האמונה בה' שהוציאנו ממצרים ועשה לנו את כל הניסים לבדו! ישנו מעשה שהיה מרגש את החת"ם סופר הקדוש בכל פעם מחדש כשהיה מספר אותו: "בעיר פרשבורג, שימש בהנהגת הקהילה היהודית, גאון הגאונים - רבינו משולם איגרא זצ"ל. חומרותיו של רבי משולם איגרא בעניין המצות היו למופת, והעיסוק סביבן נמשך כמעט כל ימות השנה.

כבר בתחילת החורף הוא נטל כמות של חיטים ושתלם בערוגה מיוחדת, כדי שיוכל לפקח עליהם בכל עת ובכל שעה. הוא רצה להיות בטוח שהמצות שנוצרו מהחיטים נטולות מכל גזל או חמץ, ולכן שתלאת החיטים במיוחד והשגיח עליהם מידי יום. הוא ציווה שישקו אותם והמתין לצמיחתם בכל חודשי החורף. כשהגיע האביב, כמה גדולה היתה שמחתו כשהחלו לקצור את החיטים שגידל בעצמו. הוא היה עומד על גבי הקוצרים והטוחנים, ודאג שהכל ייעשה בתכלית ההידור והדקדוק. הוא הרגיש מסירות עצומה לאפיית המצות – חודשים שלמים מאז תחילת החורף שהוא שומר ומשגיח עליהן. גם בזמן הלישה והאפיה לא סרו עיניו מלראות שהכל מתנהל בדקדוק ההלכה. כך השקיע את כל כולו במשך חודשים בהכנת המצות...

הוא עקב אחר כל שלב במשך חודשים, עד אשר קיבל את המצות המיוחדות שהחלו בגריגרי חיטה בודדים וכעת הן מונחות על שולחנו קדושות וטהורות בלא נדנדוד חטא.

המצות הונחו על שולחנו כמה ימים לפני ליל הסדר, והוא היה יושב ולומד בשולחן כשהוא מביט בעורגה ובנחת על המצות העתידות להיאכל בעוד כמה ימים, בהם יקיים הוא מצוה מהתורה של אכילת מצה. רק את המצות הללו שגידל והכין בעצמו אכל במשך כל שבעת ימי החג, כשהוא אינו מכניס אף מצה אחרת לפיו.

שנה אחת בליל התקדש החג, שמו לב בני הבית, כי המצות המהודרות שהניחן רבי משולם על השולחן קודם לכתו לבית הכנסת לתפילת ערבית של ליל הסדר – נעלמו.

רבי משולם היה נוהג ללכת לבית הכנסת בשעה מאוד מוקדמת, בעוד היום גדול. בני הבית החלו מחפשים בבהלה היכן המצות היקרות והקדושות של רבנו משולם. לאחר חיפושים התגלתה התעלומה – המשרתת התמימה סיפרה לפי תומה: "רציתי לבשל

לבשל לעצמי מאכל משביע, ועל כן לקחתי את המצות הללו ועירבתי אותן במרק".

מיד כששמעה זאת הרבנית, אשתו של הרב משולם – היא התעלפה במקום.

הכל היו מבוהלים והמומים והביטו אחד בשני באימה ובהלה מהחשש מה יקרה כשהרב יבוא ויגלה שאין לו מצות לליל הסדר. המשרתת נבהלה מתגובות בני הבית, והבינה כי עשתה מעשה חמור ונורא. מיד היא תפסה את חפציה ונסה מהבית בבהלה.

רופא הוועק במהירות אל הבית על מנת לנסות ולייצב את מצבה של הרבנית, שהתקשתה להבין כיצד יקבל הרב את הבשורה הקשה, אחר שהשקיע במצות כל כך הרבה זמן קודם החג.

הסתיימה תפילת ליל החג. רבי משולם איגרא מתקדם לעבר ביתו, אך מבחין הוא כי ישנה התקלות רבתית סביב ביתו. הוא ניסה לברר על מה המהומה, אך הציבור חשש לספר לו על העניין.

רבנו משולם נכנס לבית וראה את הרבנית תשושה וחלשה אחר שהתעלפה. או אז, פנה אחד מבני הבית אל הרב בחשש נורא וסיפר לרב: "המצות היקרות והחשובות שהרב טורח עליהן חודשים שלמים בדקדוק ובכוונה, הפכו להיות חלק מתבשיל המרק של המשרתת!".

שקט שרר בבית וכולם הביטו במתח ברב. הם חששו שמא אף הרב יאבד את ההכרה או יקבל התקף לב. הרב שתק לרגע, ובעודו עומד רגוע ושמח, שאל: "היכן המשרתת?".

"רבנו, מרוב בהלה, כשהבינה שעשתה טעות נוראה, ברחה מהבית בבהלה". "אני מבקש לחפש אותה מיד ולומר לה שתחזור לכאן כעת. אמרו לה שאני ממתין לה, וכי עד שהיא לא תשוב לבית, לא אשב לקיים את ליל הסדר".

היתה זו תדהמה גדולה לסובבים. הרב לא כעס, לא הצטער ולא התעלף כפי שחשבו כולם וחרדו לחייו. הוא רק התעניין במשרתת ובהרגשתה. ראה הרב את פליאת הסובבים ואמר: "וכי המשרתת אמורה להצטער ולהיבהל בגלל חומרות והידורים שאני נוהג על עצמי?", שאל בפליאה את בני הבית. ואז, פנה הרב אל הרבנית המנסה התאושש ואמר לה בנינוחות ובשלמות נפש: "וכי רק אני אוכל מצות כשרות, וכל ישראל אינם אוכלים מצות כשרות?".

וכי המצות שלי יותר כשרות ממצות של יהודי אחר?!

חלילה וחס מלחשוב כך! אמנם חייב אדם להדר כפי יכולתו וכוחותיו, אך אם רצון המקום שלא יעלה בידי השנה להדר כבכל שנה במצות המהודרות שאני רגיל בהם וטרחתי עליהם כל השנה – אקיים את המצוה כהלכתה ואצא ידי חובת המצוה במצות של אחרים שהן כשרות לפני ה' לא פחות!".

בכל פעם שהיה מספר זאת החת"ם סופר, היה משתומם ומתפעל ואומר: "תגובתו של רבנו משולם הפתיעה את כולם, אך העידה כי כל מעשיו היו לשם שמיים בלבד. כי רק אדם שיש לו פניה אישית ורצון אישי – אזי הוא כועס שלא נעשה רצונו. אך אדם שעושה את רצון ה', הרי שאם נעשה שינוי בתוכנית, ברור לכל שכך רצה ה', ואם זה מה שה' רוצה – הרי שאני מנסה לעשות את רצונו ולכן אני שמח במצב ואעשה את מה שהוא דורש ממני".

נוראות כתב רבנו החיד"א הקדוש (מורה באצבע רח'): "היות והלילה הזה (ליל הסדר) מאיר כל כך, מבקש השטן עילה להיכנס באחד מבני הבית! והחכם עיניו בראשו, ינעל הדלת בפניו, וימנע בכל כוחו המריבה והקטטה שרוצה השטן להטיל בין בני הבית". השטן מסמן לעצמו בחג זה ובפרט בליל הסדר מטרה אחת – שתכעס!.

לא אכפת לו שתקיים את כל מצוות הסדר: השתיה, הכזיתות, ההסיבה – הוא מבין שדבר אחד שווה לו יותר מהכל והוא – לגרום לך להתפרץ מכעס ועצבים על בני הבית, ולכן הוא יכנס באחד מבני הבית.

"את חג המצות תשמור" – אומר הזוהר הקדוש שתשמור מכעס הנוגד האמונה!.

חג הפסח הינו חג האמונה. כמו שבחג שבועות מקבלים תורה, כך בחג הפסח זוכים לאמונה בה' יתברך.

כל החג כולו מסמל את האמונה שה' מנהיג אותנו והוציאנו ממצרים. אך דבר נוסף מעניין אומרים חז"ל (ראש השנה ב) על חג הפסח: "בפסח נידונין על התבואה". בחג הפסח דנים את העולם כמה תבואה ופרנסה יקבלו. ולכאורה, מה הקשר דין על התבואה והפרנסה של העולם לבין חג הפסח?...

רבותי, התשובה זועקת מאליה: ה' יתברך הוא לברו זן ומפרנס כל אחד, ודואג לכל בריה די מחסורה. 'גם אין לאשתך עבודה – אני דואג לכם ומפרנס אתכם', אומר ה', 'העבודה וההשקעות הן רק השתדלות, אך הפרנסה היא רק ממני'. ממילא, בחג הפסח רואים בשמיים כמה אמונה יש לך בה' יתברך שהוא ידאג לך ויפרנס אותך, ועל פי זה נמדדת הברכה בפרנסתך. שכל מי שיש לו אמונה בה' שמפרנס – זוכה שפרנסתו מצויה לו ישירות מה' בכבוד ובריווח! את המעשה המדהים הבא סיפר הרב הגאון ר' שמעון שפיצר שליט"א: "המעשה המדהים הבא אירע זה עתה בתחילת חודש ניסן התשפ"ב (לפני כשבועיים), אותו שמעתי מבעל המעשה בכבודו ובעצמו. היהודי היקר הזה, כבר במשך תקופה ארוכה נמצא ללא עבודה ופרנסה, ומצבו החל להיות דחוק למאד.

מצוקתו גדלה שבעתים כשראה שחג הפסח מתקרב ובא ואין לו פרוטה לפורטה להוצאות החג.

בלית ברירה, החל הוא בהכנות לפסח, תוך כדי שהוא מתפלל לה' בכל ליבו שיעזרהו לחגוג את חג הפסח בריווח ובכבוד עם כל בני משפחתו. והנה, ביום ראש חודש ניסן האחרון, בין כל ההכנות, הכניס את רכבו לשטיפה וניקיון לכבוד פסח מבעוד מועד.

"תבוא עוד שעה, אז הרכב יהיה מוכן", הודיע לו בעל שטיפת הרכבים. אותו יהודי הלך לעשות ביניים כמה סידורים באיזור, וכשחזר אחר שעה, התנצל האחראי ואמר לו: "אני מתנצל, היה לנו הרבה עבודה – הרכב שלך יהיה מוכן בדיוק בעוד חצי".

מה יעשה ביניים בחצי שעה הקרובה. הוא הביט סביבו, ולפתע הוא רואה שצמוד אליו, נמצא תלמוד תורה בו שימש לפני הרבה שנים כמלמד. "אכנס לומר שלום ולברך בברכת חג שמח", אמר לעצמו בשמחה. הוא נכנס פנימה, והנה מיד כשראהו המנהל, קרא לעברו: "וואווו איזה טוב שבאת! אנו חייבים לך כסף מאז שסיימת פה את עבודתך לפני שנים, והכסף מחכה לך במעטפה אצלי במשרד כבר זמן רב".

חיך היהודי שלנו בצחוק ואמר לו: "על מה אתה מדבר?! ... נפרדנו בשלום כשאין שום חוב בנינו". המנהל הכניס אותו למשרד ועבר איתו על כל החשבונות הישנים, והראה לו סכום של כמה מאות דולרים, שהיה כתוב הרבה זמן כחוב שלא שולם. אכן נזכר היהודי ושמח מאד מהבשורה. מיד פתח המנהל את פנקס ה'צ'קים וכתב על ה'צ'ק סכום יפה. היהודי שמח כל כך על ההשגחה משמיים, שהרי כעת יש לו קצת מזומנים להוצאות החג הקרב ובא.

"מספר לי אותו יהודי", ממשיך הרב שפיצר, "יצאתי מהמקום בשמחה עם ה'צ'ק בידיי, ואז אני מקבל טלפון. היתה זו רעייתי: "סיימתי כעת קניה גדולה לחג הפסח בצרכניה, אך אין לי כסף לשלם!". "אין שום בעיה!", אמר ברוע ובשמחה לאשתו, "כעת הוחזר לי חוב ישן, והנה אני מגיע אל החנות לשלם תוך כמה דקות".

מספר היהודי: "העברנו את כל המוצרים בקופה, וראה איזה פלא! הסכום לתשלום יצא בדיוק, אבל ב-ד-י-ו-ק! אותו סכום שהיה רשום על ה'צ'ק שקיבלתי זה עתה מהמנהל – בדיוק ממש, לא פחות ולא יותר".

היהודי מספר שצילם גם את החשבונות שיצאה מהקופה וגם את ה'צ'ק והביא אותם למנהל הת"ת שיתלה את שניהם על לוח המודעות ויראו כולם איך הקב"ה עוזר לבניו שיהיה להם לצרכי החג... כמה רגוע ושמח אדם שיש לו אמונה ובטחון שבזמן שבוורא עולם

הוא המפרנסו. אותו יהודי התעכב משמיים בשטיפת רכב – דבר שגרם לו להיכנס אל התלמוד תורה, שם התגלה לו על הסכום שעזר לו בקניית צרכי החג. 'כל עכבה לטובה' – הכל מדויק ומחושבן מהשמיים, ובורא עולם לא עוזב אף אחד. הוא יתברך שמו זן ומפרנס ודואג לכולם – מקרני ראמים ועד ביצי כינים".

"אז ישיר משה" – להודות ולהלל בכל רגע ורגע

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, היה קובל ומיצר על כך שאנשים יודעים להודות לה' על ניסיו וחסדיו שבפועל, אך אינם מרגישים כל צרכם, ואינם מודים לה' על ניסיו וחסדיו שעל דרך השלילה, כלומר, על הצרות והייסורים שנמנעים מהם.

והוסיף ואמר: צא וראה, הלא אמרו חז"ל (אבות ה, ה): "עשרה ניסים נעשו לאבותינו בבית המקדש", ומה היו ניסים אלו? כולם על דרך השלילה: "לא הפילה אשה... ולא הסריח בשר הקודש... ולא נראה זבוב... ולא ארע... ולא כבו גשמים... ולא נצחה הרוח... ולא נמצא פסול... ולא הזיק נחש ועקרב... ולא אמר אדם...". ללמדך, שלא פחות משיש להודות על ניסים שבפועל, יש להודות על ניסים שבאים על דרך השלילה – כאשר הכל הולך למישרין ונמנעת רעה מן האדם.

באחד מבתי החסידים ערך אחד המתפללים קידוש. התעניינו המתפללים: על מה ולמה? סיפר להם: "אתמול חציתי את הכביש פגעה בי מכונית וברוך נס יצאתי ללא פגע, עושה אני קידוש של הודאה לה' יתברך על חסדו הגדול שהצילני ממיתה".

בשבת הבאה ערך מתפלל אחד קידוש משלו. שאלוהו: "גם כך פגעה מכונית וניצלת בדרך נס?". השיב: "לא". - "אם כן, על מה ולמה הקידוש?". השיב: "כי כבר עשרות שנים אני חוצה את הכביש ומעולם לא פגעה בי מכונית!".

אומר רבי יאיר ישראלי: שני סוגים ניסים עושה הקדוש ברוך הוא בעולמנו: יש ניסים נסתרים, כאלה שנעשים בתוך מסגרת הטבע וחוקיו.

טבע האדם שמן הניסים הגלויים הוא מתפעל ומתפעם. אך לעומת זאת הניסים ה'טבעיים' אינם מעוררים התפעלות מיוחדת. כאשר אדם זורע זרע קטן באדמה וממנו צומחת חיטה, ומטחינת גרעיניה נאפה הלחם – אין הדבר מעורר התפעלות מיוחדת, כי האדם רואה בזה תופעה 'טבעית'. אך לעומת זאת, אם ירד לו מן השמיים, הוא יתפעל מהנס הגדול. אבל באמת אין שום הבדל בין 'המוציא לחם מן הארץ' ל'המוציא לחם מן השמיים', אלא שזהו נס נסתר וזהו נס גלוי.

כאשר גופו של האדם ואבריו פועלים כתיקנם, אין הוא מתעורר לחשוב ולהתפעל מן הנס הנפלא הזה של המכונה המשוכללת ביותר

בעולם. יכול האדם לחיות שמונים שנה, בלי שידע שיש בגופו ריאות וכליות, קיבה וכבד. ואימתי הוא מתעורר להרגיש בהם? כאשר מתחילות הבעיות הבריאותיות ואחד מאבריו אינו פועל כראוי. ואם חלילה יחדל האיבר לפעול וישתילו בגופו איבר מלאכותי, אז הוא כבר ידע להעריך ולהתפעל מגודל הנס...

ועל כך אומר הרמב"ן בסוף פרשת בא (שמות יג, טז): "מן הניסים הגדולים המפורסמים, אדם מודה בניסים נסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם ניסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ביחיד בין ברבים... הכל בגזירת עליון".

משל למה הדבר דומה: בעבר פעלו מכוניות הצעצוע על ידי פעולת קפיץ. הילד היה מסובב ידנית את המפתח שבצדי המכונית ועל ידי כך מותח את הקפיץ, ואז היה מניח את המכונית על הארץ והיא היתה נוסעת מעצמה קדימה, וכשהסתיימה תנועת שחרור הקפיץ היתה המכונית נעצרת. עם הזמן נעלמו מכוניות הצעצוע הללו מן העולם, ואת מקומן תפסו מכוניות צעצוע משוכללות הפועלות באמצעות 'שלט', הילד מחזיק את השלט בידו ובלחיצת כפתור –

יכול לכוון מרחוק את תנועת המכוניות – קדימה ואחורה, ימינה ושמאלה...

שני ילדים קבלו מתנה מהוריהם מכונית צעצוע, האחד קיבל מכונית מן הסוג הישן, המופעלת על ידי קפיץ, והשני זכה במכונית משוכללת ויקרה המופעלת על ידי שלט. הפעילו השניים את מכוניותיהם – זה באמצעות הקפיץ וזה בלחיצה קלה על כפתור השלט, ושתי המכוניות נעו מעצמן קדימה במהירות רבה. כשראה בעל מכונית השלט את חברו זורח מאושר, חשב בלבו: איך אפשר להשוות ביננו?

הלא המכונית שלי משוכללת ויקרה הרבה יותר מהמכונית המיושנת שלו. במחשבה שניה הבין כי כל עוד שתי המכוניות נוסעות קדימה - לא ניכר שום הבדל ביניהן, זו נוסעת מאליה וזו נוסעת מאליה... ואז עלה במוחו רעיון: בתרועת ניצחון הוא לחץ על כפתור השלט, המסיט את כיוון המכונית ימינה ושמאלה ואחורה, ובאותה עת שמכוניתו להטטה בכיווני נסיעתה, התמידה מכונית הקפיץ בנסיעה לכיוון אחד – קדימה בלבד. עתה, לאחר שהוכיח לעין כל את עליונותו, שוב לא הוצרך הילד להניע את מכונית השלט שלו בתנועות תזזיות לכל הכיוונים, והיא שבה ונסעה קדימה במקביל למכונית הקפיץ של חברו. הרי הכל כבר יודעים שמכוניתו המשוכללת, מופעלת על ידי שלט ולא על ידי קפיץ מיושן, והוא לא זקוק להוכיח זאת שוב ושוב.

הנמשל: הקדוש ברוך הוא ברא את עולמו, וחקק בו חוקי טבע קבועים והנהיגה הנהגת כמנהגו של עולם. מדי בוקר השמש זורחת במזרח ובערב שוקעת במערב, יום ולילה לא ישבותו. אדם זורע ושותל ונוטע, המטר יורד על הארץ ומשקה את האדמה והיא מצמיחה תבואה ועצי פרי. וכך מתנהל מהלך הבריאה והיא נעה בתנועה קבועה ומתמדת, כאותה מכונית קפיץ הנוסעת קדימה. ואז עלול להתגבגב בלבם של ספקנים רפי אמונה איזה הרהור כפירה: הלא הכל פועל בדרך הטבע, הכל מתנהל מאליה כביכול, והיכן יד ההשגחה? כיצד נדע שיש 'שלט' המפעיל את העולם?

מה עושה הקדוש ברוך הוא? - אחת לכמה זמן משנה מסדרי הטבע ומחולל איזה נס גלוי, ובוזה מוכיח שהכל 'תחת שליטה', יש מנהיג לבירה, ועתה, לאחר שהוכחה עליונותו ושליטתו של בורא עולם, יכולה הבריאה לשוב ולפעול כמנהגו של עולם. גם כאשר היא נעה ופועלת בתנועה טבעית קבועה ומתמדת, אין היא מתנהלת מעצמה אלא "הכל בגזירת עליון". (מתוך 'הגדה של פסח ומתוק האור')

נשק האמונה!

יִסֵּב אֱלֹקִים אֶת הָעַם דֶּרֶךְ הַמַּדְבָּר יִם סוּף וְחַמְשִׁים עֶלֶף בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאָרֶץ מִצְרָיִם (י"ג, י"ח)

ופרש"י: "וחמשים - אין חמושים אלא מזויינים" לכאורה יש להבין: מאחר ומבואר שבני ישראל יצאו ממצרים עם כלי נשק, מדוע לא נלחמו במצרים שרדפו אחריהם אלים סוף? מדוע היה צורך לעשות להם נס ולקרוע להם את הים? וכי לשם מה נטלו עמם נשק בצאתם לדרך – אם לא בכדי להשתמש בו?

ובפרט, שהרי מצינו בסוף פרשתנו, שכאשר יצאו עמלק להלחם בישראל – הם נלחמו בהם ברפידים, והיינו לכאורה באמצעות אותם כלי נשק שלקחו עמם במצרים! ולכאורה, מדוע לא השתמשו באותם כלי נשק גם בעת שניצבו עלים סוף?

את התשובה נבין על פי המעשה הבא: מעשה ביהודי, סוחר מצליח, מחסידיו הנאמנים של הצדיק מהר"י מבעלז זי"ע, אשר הגיע אל רבו ביום מן הימים ושאלתו בפיו: הוא קיבל הצעה לעסקה נדירה ומשתלמת ביותר, יערות ואחוזות שהניח אחריו אציל פולני – עמדו למכירה במחיר מגוחך, רק משום שהיורשים ביקשו לחלק ביניהם את הירושה ולהפרד איש איש לדרכו. חשבון פשוט הביא את מיודענו למסקנה, כי די לו אם ימכור את עצי היער בלבד – בכדי להחזיר את הקרן עם רווח נאה, שלא לדבר על כך שהאחוזות כללו עוד בתים ורכוש רב, אשר עשויים להניב ריוחי עתק. על פניה,

היתה זו עסקה משתלמת מאין כמותה. ובכל זאת, כדרכו מאז ומעולם, לא הסכים מיודענו לחתום אפילו על מסמך אחד מבלי לקבל את ברכתו של רבו. לפיכך, על אף שידע כי ישנם סוחרים נוספים הלוטשים עין לעסקה זו – עיכב את החתימה, ומיהר לצאת לדרכו בעלזה, בכדי להוועץ ברבו הגדול. כך, יצא הסוחר עוד באותו היום לדרכו, ומספר ימים לאחר מכן כבר נכנס אל הקודש פנימה והציג את פרטי העסקה העומדת על הפרק. הצדיק – האזין ברוב קשב לתיאורו הנלהב של החסיד, ולאחר שסיים הלה להרצות את דבריו – שאלו: "אמור לי, האם ישנם סיכונים כלשהם בעסקה זו?" "לא, רבי! אין כל סיכונים! ההצלחה מובטחת!" השיב החסיד בבטחון, ולפליאתו לא היה גבול כאשר לשמע הדברים הרהר הצדיק לרגע ולאחר מכן פסק נחרצות: "אם כך, אינני מסכים לעסקה!".

החסיד לא האמין למשמע אזניו. לתשובה שכזו לא ציפה. כיצד ניתן להבין את הדברים? הלא מדובר ברווח וודאי, עסקה משתלמת שלא תחזור לעולם! ובכל זאת, אחר דבריו הנחרצים של רבו לא העז להוסיף מילה, ולפיכך קם ויצא מהחדר בראש מורכן. בתחילה – לא העלה הסוחר בדעתו להמרות את פיו של רבו, ומחשבותיו לא נסובו אלא אודות הדרך בה יוכל להציג את נסיגתו מהעסקה מבלי שיהיה ללעג ולקלס... אולם אט אט, ככל שנקפו השעות, החל מלך זקן וכסיל במלאכתו... הוא 'הסביר' למיודענו, כי בוודאי לא הציג את הדברים לאשורם, שהרי לא יעלה על הדעת שהרבי היה מסרב לעסקה כה מוצלחת... הוא הוסיף לטעון, כי אמנם הרבי לא הסכים לעסקה ולא העניק לה את ברכתו, אולם הוא לא אמר מפורשות כי הינו אוסר עליו להוציאה אל הפועל... וכך, הוסיף היצר להעלות טענות מטענות שונות, עד שבסופו של דבר עלה בידו להשיג את מבוקשו: מיודענו הסוחר גמר בדעתו לחתום על העסקה גם מבלי ברכתו של רבו, ולא להחמיצה בשום אופן!

כך, חתם מיודענו על העסקה, אף שמצפוננו העיקר עליו בידעו כי הפר את מצוות רבו. אלא שכאן, החלו הצרות... לפתע פתאום התברר, כי ישנם אנשים נוספים הטוענים לחלק באחוזותיו של האציל... הללו פנו לבית המשפט, אשר פסק כי עד תום בירור הענין – לא ניתן יהיה לבצע כל פעולה ביערות ובאחוזות המדוברות... וכך מצא את עצמו הסוחר בקשיים כספיים ניכרים, כשהנושאים, מהם לווח כספים לצורך השלמת העסקה, מתוך הנחה כי יוכל לפרוע חובותיו בקלות מתוך רווחיו הקלים – רודפים אחריו ותובעים את שלהם... בלית ברירה נאלץ הסוחר לבסוף למכור את זכויותיו באחוזות וביערות, אולם כעת, כאשר ערעור משפטי תלוי היה ועומד אודותיהן – ערכן של זכויות אלו ירד פלאים, כך שהמחיר שהתקבל תמורתן בסופו של דבר היה סמלי ותו לא, ובוודאי לא היה בו די בכדי לפרוע את החובות המעיקים. בלית ברירה נאלץ מיודענו למכור עוד ועוד מנכסיו, ואפילו את ביתו לבסוף – בכדי להפטר מעול החובות, וכך מצא את עצמו חסר כל, כאשר רק שמו הטוב נותר לו לפליטה. בתוך תקופה קצרה, הפך הסוחר המצליח לעני מרוד!

בליבו, ידע החסיד היטב את הסיבה שגרמה להשתלשלות המאורעות העגומה, ואף הצדיק על עצמו את הדין. הוא הבין, כי אירע לו כזאת משום שהמרה את פיו של רבו הגדול, ויותר משכאב את כאב הפסד המעות – כאב הוא את חוסר אמונתו, אשר לא היה בה כדי לעמוד בפני נסיון. מיודענו, אף לא העז לנסוע שוב לבעלז. וכי כיצד יוכל לשאת פניו ולהביט בפני הצדיק, אחר שלא שמע לעצתו? לפיכך, הבין כי כעת אין לו למי לפנות כי אם לאביו שבשמים, ואכן בפניו נשא תפילתו השכם והערב בתחינה כי יפתח לו שערי פרנסה ויחלצהו ממיצר. תקופה קצרה לאחר מכן, הגיע אל מיודענו הסוחר אחד מידידיו, והציע לו הצעה: הוא היה בעליהם של כמה וכמה יערות, ולצורך הטיפול השוטף בהם – נזקק לכמות גדולה של פועלים. מאחר ואין לו את הזמן הדרוש בכדי לטפל בשכירת הפועלים ובפיקוח עליהם, ביקש להטיל משימה זו על

אחרי מות, קדשים אמור – סיפור לחג

את הסיפור הבא סיפר רבי משה טיקוצ'ינסקי זצ"ל, משגיח ישיבת סלבודקא, בנו של רבי יצחק טיקוצ'ינסקי זצ"ל. לאב הדגול, רבי יצחק, היה שיעור קבוע בו דבק במשך שנים ארוכות. בכל ערב היה יוצא רבי יצחק לבית הכנסת, מוסר את השיעור בפני חבורת לומדים, ושב לביתו. את השיעור הוא בקביעות ממש, בכל ימות השנה, כך בימות השרב והכפור, בחגים ובימים הנוראים. אפילו ביום חתונת ילדיו, היה רבי יצחק סר לבית הכנסת, ושב לאחר השיעור אל אולם החתונה.

אף בימי חוליו היה מבקש שייקחוהו לבית הכנסת על מנת למסור את השיעור, במסירות נפש של ממש. פעם אחת ויחידה עלתה בדעתו של רבי יצחק המחשבה לבטל את השיעור הקבוע. היה זה ביומה האחרון של רעייתו הצדקנית, כאשר כל בני המשפחה הקיפו את מיטתה בהבנה כואבת כי אלו הן שעותיה האחרונות...

רבי יצחק לא אבה למוש ממיטתה, ובלב קרוע ומורתח המתין יחד עם בניו ובנותיו לשעת יציאת נשמתה. השעון הורה על השעה הקבועה, בה מוסר היה רבי יצחק את שיעורו, אולם הפעם לא שת ליבו רבי יצחק אל השעון, ודמעות זלגו מעיניו עודו עומד ליד מיטתה.

לפתע פקחה הרבנית החלושה את עיניה, הרימה מעט את ידה הצנומה, וקולה הרעיד בדברה: "רבי יצחק, לך למסור את השיעור, לך לשלום!"

רבי יצחק החניק את בכיו, נענע בראשו לאות לאו, והמשיך לעמוד על מקומו. וכי מה יאמר לה, לרעייתו היקרה, שמנוע הוא מללכת אל השיעור יען ממתין הוא לשעת יציאת נשמתה?

אולם הרבנית, שעצמה את עיניה, פקחה אותן לפתע שוב ולחשה כקוראת את מחשבותיו: "רבי יצחק, יודעת אני מדוע אתה ממתין כאן, לצדי. רוצה אתה להיות נוכח בשעת יציאת נשמתה?"

בכיים של הנוכחים בחדר גבר וקולה של הרבנית התחזק לפתע, כשלהבת נר טרם דעיכתה: "אני מבטיחה לך כי תספיק למסור את השיעור ולשוב לכאן, ורק אז תצא נשמת!"

הלא תדע, כי מצוה שאדם מחזיק בה בקביעות, רב כוחה לדחות אפילו את מלאך המוות!

אנא, למעני, לך ומסור את השיעור. רבי יצחק שם פעמיו לבית הכנסת כדי למסור את השיעור הקבוע. בגרון חנוק ובעיניים מסומאות מדמעות התלעלע קולו של רבי יצחק בבארו את דברי הגמרא, שורה אחר שורה. ראשו היה נתון בביתו, עם רעייתו הרבנית.

הוא ידע כי בכל רגע עלולה הרבנית למסור את נשמתה לבוראה. רוחו סערה ומחשבותיו לא היו סדורות, אבל שיעור הוא שיעור, ורעייתו הרבנית ביקשה, ייתכן כי זו היא בקשתה האחרונה...

עם סיומו של השיעור זינק רבי יצחק ממקומו ואץ כחץ מקשת אל הבית, ברגליים רועדות ובהבנה כי בכואו הוא עלול למצוא את בניו ובנותיו מתאבלים על מותה של הרבנית...

הוא נכנס אל הבית כרוח סערה וזעק לבניו: "מה קורה עם אמא? היא חיה?"

תשובתם של הבנים הניחה במקצת את דעתו. "אמא מעורפלת ואינה מגיבה. מאז שעזבת את הבית על מנת למסור את השיעור. היא לא פקחה את עיניה ולא אמרה מאומה". בשפתיים רוטטות מבכי ניגש רבי יצחק למיטתה של רעייתו. הרעיה המסורה פקחה את עיניה בשלישית, התבוננה בבעלה הדגול ואמרה בחיוך קלוש: "יצחק, רואה אתה? מלאך המוות המתין בסבלנות, לא היתה לו ברירה! הוא לא יכול היה מול השיעור הקבוע שלך!"

עכשיו, הגיע הזמן להיפרד, אמור עמי וידוי וקריאת שמע... בלב מורתח מנה רבי יצחק עם רעייתו הצדקנית את מילות הווידוי, ובעת שהרעידה את קירות הבית קריאת "שמע ישראל", ה' אלוקינו, ה' אחד, יצאה נשמתה של הרבנית בקדושה ובטהרה, ותעל השמימה... [דרך עץ החיים]

מיודענו הסוחר. חשבון פשוט הביא את מיודענו למסקנה, כי לא מדובר בעסקה משתלמת במיוחד... בעל היערות אמנם הציע סכום גבוה למדי, אולם מרבית הסכום יידרש לצורך התשלום לפועלים, כך שלא יישאר ממנו הרבה... בעבר, הוא היה רגיל לעסקים משתלמים הרבה יותר... ובכל זאת, נוכח מצבו, ובשל הצורך בפרנסה עבור משפחתו – החליט הסוחר שלא לדחות את ההצעה על הסף, אלא להתגבר על בושותו ולשאול את פיו של רבו...! הו! מה שונה היתה נסיעה זו לבעלו, מהנסיעה הקודמת... רוחו של הסוחר היתה עגומה עליו, ופיו לא חדל מלמלמל תפילה ליושב במרומים שישלח את ברכתו ויחלצהו ממיצר. אולם כאשר נכנס אל חדרו שלרבו – הרגיש כיצד כתפיו מזדקפות ורוחו שבה אליו. הצדיק קיבלו בחמימות רבה והאזין לרבריו ברוב קשב, ואילו הוא תיאר את המצב בפרוטרוט ואף הבהיר כי ההצעה העומדת על הפרק אינה משתלמת במיוחד, ורק ברחמי שמים מרובים ניתן יהיה לצאת ממנה עם רווח הראוי להתכבד בו. גם הפעם הרהר הצדיק לרגע, אולם הפעם, השיב נחרצות: "קבל את ההצעה, וה' יהיה בעזרך!". והסוחר? הוא יצא מאושש ומעודד מן הקודש, חזר אל ביתו, והודיע לילדיו הגוי כי הינו מוכן ומזומן לקבל על עצמו את המשימה ולבצעה על הצד היותר טוב. גם כאשר מכריו וידידיו לעגולו, והסבירו כי מדובר בעבודה בלתי מכובדת ובלתי משתלמת, שלא נועדה אלא בכדי לנצל ולהשפילו – לא שינה מיודענו את דעתו, אלא דבק בהוראתו שלרבו מבלי להרהר אחריו. וראו זה פלא: הפעם, באופן שאין להסבירו בדרך הטבע, האירה לסוחר שמש ההצלחה, והרווחים היו מעל ומעבר למשוער! לא חלפה אלא תקופה קצרה עד שעלה בידו לרכוש את זכויות החטיבה במספר יערות, ובתוך זמן לא רב כבר הפך לסוחר יערות מצליח – תוך שהוא מטפס מעלה מעלה בסולם העשירות, ומחזיר לעצמו את הונו כמקדם! או אז, שב מיודענו לחלות פני רבו, והפעם, שאלתו בפיו... מבקש הוא להבין: מדוע בשעתו סירב הרבי להצעה המבטיחה, בעוד את ההצעה שנראתה על פניה כחסרת סיכוי קיבל בלי היסוס? ואילו הצדיק, נענה והשיב לו: "בפעם הראשונה, כאשר הגעת אלי בבטחון עצמי רב, תוך שאתה משוכנע כי מדובר בעסקה כדאית ונטולת סיכונים – תחושתך היתה כי אין צורך אפילו בסייעתא דשמיא בכדי שהעסקה תצליח... ובכן, עסקה כזו, לא היתה יכולה להצליח! כי בלי ברכת שמים – לא ניתן להצליח במאומה, וברכת שמים אינה ניתנת אלא למי שמכיר בנחיצותה! לפיכך, המלצתי לך להמנע מלעשות את העסקה, שאכן התבררה בדיעבד כטעות נחרצת... "לעומת זאת, כאשר הגעת זה לא מכבר עם הצעה אחרת, אשר אתה עצמך הכרת בכך שנדרשת סייעתא דשמיא מיוחדת בכדי שתצליח – כאן הייתי רגוע לחלוטין... היה ברור לי, שכאשר ליכך שבור, ואתה נושא עיניים לשמים – תזכה לסייעתא דשמיא, שכן כשישנה ברכה משמים – כל עסק יכול להצליח!". ואנו על פי דרכנו למדנו, כי אכן, כך היא המידה: אדם שמאמין בכך שההצלחה משמים – יכול להצליח בכל משלח ידו... אולם אדם שמאמין שההצלחה תלויה בו ובכישוריו, ואינו מצפה לעזרה שמימית – לעולם לא יצליח! ומכאן, תשובה לשאלתנו: הנה, כאשר יצאו בני ישראל ממצרים, אמנתם לא היתה איתנה, כך שהיה מקום לחשוש שכאשר יצאו להלחם במצרים – יסברו כי ההצלחה תלויה בהם או בכלי הנשק שבידם, ובנסיבות אלו – ודאי לא יוכלו לנצח, גם אם יהיו בידם כלי הנשק הטובים ביותר... לפיכך, מנע מהם הקדוש ברוך הוא את המלחמה, והצילם מידם של המצרים באמצעות ניסי קריעת ים סוף המופלאים. אולם לאחר שבני ישראל הגיעו לפסגות של אמונה בעקבות קריעת ים סוף, וכפי שנאמר בפסוק: "ויאמינו בה' ובמשה עבדו" – כעת כבר ניתן היה לשלוח אותם להלחם בכלי הנשק שבידם, שכן לאחר שהם מכירים בכך שהנצחון שהנצחון תלוי בידי שמים – לבטח יצאו כשכתר הנצחון על ראשם! ("ללמדך שמות" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

סיפור רבי אהרון טויסינג: יהודי מלונדון, גביר גדול, חזר ממקום עבודתו לילה אחד בשעה מאוחרת. באמצע הדרך התנפלו עליו כמה גברתנים, ואמרו לו: הכסף או הנפש!

באותו הרגע הרהיב היהודי עוזו בנפשו, ואמר לגדול שבהם: "לשם מה אתה זקוק לכסף? - כדי ללכת למסבאה קרובה לקנות יין וויסקי לשותות ולהשתכר עד כלות הנשמה", השיב לו הענק, "תן לנו מיד כסף!" השיב לו היהודי: "למען האמת, אתה נראה אדם מאוד הגון ועדין, רק אתה רוצה לשתות.

אני אביא לך 20 שטרלינג, ומזה תחיה את עצמך". הלה הביט על היהודי בעיניים המומות, לקח את 20 השטרלינג והסתלק מהמקום עם חברו, כשהוא מותיר את היהודי לשלל, כמו גם את רוב ממנו אשר עליו. "למחרת", מספר היהודי, "ברכתי 'הגומל'".

כל העת לא הבנתי איך העזתי לעשות דבר כזה. עברו כמה ימים, והנה רואה אני בפתח בית הכנסת את האיש הענק אשר ניסה לשדוד אותי לפני כמה ימים. זיהינו האחד את השני. לא פחדתי מאחר שהיו במקום אנשים. הענק החל לדבר, עודו משחזר את הסיפור שארע לו עמי כמה ימים קודם לכן, והוסיף משפט שזיעזע אותי: "אתה הבאת לי 20 לירות, וזה עלה רק 13 לירות, קח את השבע הנותרים..." בקשתי שיסביר לי, אתמול באת לשדוד כל כספי, והיום אתה מחזיר לי 7 לירות?!

ואז, כשדמעתו על לחי, אמר לי: "מאז היותי ילד קטן, כולם אמרו לי: אתה אפס מאופס, לא יצא ממך כלום, פרא אדם שכמותך!

כך גדלתי בידיעה כי לעולם לא ייצא ממני משהו, והנה פגשתי אותך באותו לילה בו תכננתי לרצוח אותך אם לא תתן את כספך, והנה - כאן פרץ הענק בכבי חסר מעצורים - "פתחת את פיך, והיית אתה האדם הראשון בעולם שאמר לי אתה אדם הגון ועדין"! לביה התורני

הירדן יסב לאחור - להסתכל נכון - סיפור

יואל מישה בלקינד היה הגביר החשוב של העיירה הציורית סמררגוניה בערבות רוסיה הצארית, ששכנה לחופו של נהר הבלוז. רוב תושבי העיירה היו יהודים תלמידי חכמים, שעשו מלאכתם עראי ותורתם קבע. כמה מהם היו גאונים עצומים שלא צעדו 4 אמות מבלי לעסוק בתורה. בלקינד מיועדו היה אף הוא בר-אוריין לא קטן, שעסק לפרנסתו ביבוא סחורות מאירופה לממלכת הצאר הרוסי. לזכותו של הגביר ייאמר, שגם ידו היתה פתוחה לכל ונדיבותו קנתה לה שם טוב. רק קבצן אחד תושב העיירה, הוא פשוט לא סבל. לא סבל? פשוט תיעב. ושמו חיים ז'ונדל אפשטיין, קבצן מושבע רווק וערירי, בן 62, שחווץ מאשר לדפוק על דלתות ולבקש מזון ופרוטות לא עשה דבר. הלשונות הרעות טענו שהקבצן ז'ונדל הוא בעצם מיליונר גדול שצובר את מיליוני פרוטותיו עמוק באדמה, ככלי אין חפץ עד כי יבוא שילה. לא נעים לכתוב אך מראהו היה דוחה, ועננה של ריח לא נעים ליוותה אותו בתמידות. למותר לציין, שבלקינד הגביר לא סבל את חיים ז'ונדל אפשטיין. משום מה היה נדמה לו, שבעיניו של הקבצן העלוב מרצד לו ניצוץ של נוכחות, וזה הרתיח את דמו. מעולם אבל מעולם, לא נתן בלקינד פרוטה לז'ונדל.

היה זה בוקר אביבי, שבוע לפני חג הפסח אחרי תפילת שחרית, כשז'ונדל הקבצן החל לשרך רגליו במרדף חסר סיכוי אחרי בלקינד, לכוון אחוזתו. "הרב בלקינד, הרב בלקינד!" קרא ז'ונדל. הגביר נעצר והיפנה ראשו לעבר הקבצן הצולע, כשעיניו מביעות בוז עמוק. "הרב בלקינד, עשה לי טובה, שמעתי שלכבודו יש מאפיית מצות, האם יוכל כבודו לשמור לי שלוש מצות עבודת יד? ואולי גם אזכה לקבל בקבוק יין טוב מן היקב של כבודו? לכבוד חג הפסח..." זה היה כבר יותר מדי בשביל בלקינד. גם מצות, גם יין, עוד מעט הוא גם יבקש לבוא לליל הסדר המשפחתי... הגביר חיפש משפט חכם ולוליני כדי להיפטר מן הטרדן והשיב: אם יישארו לי מספר מצות, ואם היין לא יחמיץ, אתן לך בלי נדר!!! "תודה הרב

בלקינד" אמר ז'ונדל בהתרגשות. מי יודע, חשב בלבו, אף פעם לא זכיתי ממנו לפרוטה, אולי אזכה ליין ולמצות. נו, נו. גלגל סובב בעולם, ומי יודע מה ילד יום. יומיים אחר כך בשעת לילה מאוחרת נשמעו דפיקות על דלת ביתו המפואר של הגביר. חיילי הצאר עמדו בפתח, וככלו את ידי העשיר המבוהל באזיקים כבדים. "אתה עצור באשמת הברחת כלי נשק למלכות הצאר, מבלי להצהיר. יש לנו את כל ההוכחות לכך שהנשק עבר לידי המורדים". על פקודת המעצר היה חתום קצין המחוז קומיסר יבגני בולקצ'וב. אתר המעצרים של הצאר, לא היה אלא שרשרת של בורות עמוקים וטחובים, שמי שנכנס לשם ספק רב אם היה יוצא בריא בגופו, שלא לדבר על בריאות נפשו. בלקינד חש שחרב עליו עולמו. זרקו לעברו שמיכה דקה, בקבוק מים והשאירו אותו קבור ששה מטרים בתוך האדמה, עם תולעים, עכבישים והשם ישמור, עקרבים. על זה אומרים דורשי רשומות: "מאיגרא רמא לבירא עמיקתא".

תושבי סמררגוניה היו בהלם בבוקרו של יום. העלמותו של בלקינד סמוך לפסח היתה גם מכה קשה לעניי העיר, שהמתינו בכליון עיניים לחבילות המצות וארגזי היין שהעביר הגביר לידי רב העיר הרב ראובן הירש, שניצח על מלאכת החלוקה. אגב, חיים ז'ונדל אפשטיין מעולם, אבל מעולם, לא ניגש לחלוקת הקמחא ד'פסחא של רב העיר. הוא ידע שיש קבצנים ועניים יותר ממנו.

שומר בורות המעצר ולארי גורניצקי היה טפוס קשוח ואטום מבע. זעקותיו של בלקינד שיקראו לרב העיירה ראובן הירש נפלו על אוזניים ערלות תרתי משמע. הוא הריח את הסוף. השמש שקעה לה עגמומית וכוכבי ליל יציאת מצרים ריצדו במרומים, ובלקינד הגביר האומלל חש כי מותו קרב. הרעב הציק לו, וחמץ אסור באכילה. אוי, אוי, אוי, 'מאיין יבוא עזרי'. פה ושם חדרה לה קרן אור דקיקה. לפתע הוא הבחין בחבל משתלשל מטה, ובקצהו קופסת עץ. "קח את החבילה" אמר לו השומר גורניצקי אטום המבע. "זה בשבילך". לא יאומן.

בתוך הקופסא הונחו אחר כבוד 20 מצות עבודת יד, שלושה בקבוקי יין, חזרת, כרפס, צלוחית חרוסת, כד מים והגדה של פסח. 'עזרי מעם השם'. תעצומות נפש אדירות נדרשו לו לקדש ולשיר את ההלל, לשתות 4 כוסות, לאכול בהסיבה כזית מצה, לספר לעצמו ביציאת מצרים ואפילו למזוג כוס חמישית לכבוד אליהו הנביא. כל ימי החג עברו על הגביר בבור, כשכולו עמוד אש של תפילה ותחנונים. שבוע כשר של פסח עמוק ענקיים לשפת הבור והורידו סולם חבלים "עלה אדון בלקינד, בבור. בבוקרו של איסרו-חג הפלא ופלא, הגיעו שני שומרים עכשיו המשפט שלך". כמו יוסף הצדיק, החליפו את הפיג'מה המזוהמת שלו במדי חייל רוסי, והעמידו אותו לדין בפני הקומיסר הפוזל יבגני בולקצ'וב. המשפט לא ארך יותר משתי דקות. "זכאי".

בולקצ'וב הסביר לבלקינד, כי המידע אודות מבריה הנשק סבל מליקוי קל. שם משפחתו של המבריה הרוסי היה בלקין, והוא התגורר בכפר ששמו סמורגין. בעוד שבלקינד של מיועדו העשיר בלקינד, חיילי הצאר שמו פעמיו אל ביתו, שלנו הוא תושב העיירה סמררגוניה. ומשום מה עקב שמו הידוע וטמנוהו עמוק בבור. ומי דאג לשלוח לי מצות ויין לבור? שאל

לך... בלקינד לא רצה להאריך בדיבור, מי חבר, מה חבר. בלקינד את קצין המחוז. "הו, הו" חייך הקצין, "חבר שלי דאג העיקר הוא חופשי ותודה להשם. טעות לעולם חוזרת. חיילי הצאר העלוהו אחר כבוד לכרכרה והרכיבוהו לעיירתו סמררגוניה. למחרת הגיע לעיירה סמררגוניה קצין המחוז יבגני בולקצ'וב המאוס חיים ז'ונדל אפשטיין שכב על מיטתו כשכל גופו חבוש, כשפתח את דלת הצריף לא האמין הגביר למראה עיניו, הקבצן פניו שרוטות ואדומות ורגלו הימנית מגובסת. לצידו ישב קצין המחוז. "זה החבר הטוב שלי, ז'ונדל, שלא ראיתיו 40 שנה. הוא זה שהביא לך מצות ויין, בזכותו עשית ליל סדר כשר בתוך הבור ואכלת מצות שבעה ימים". דיווח בולקצ'וב. בלקינד בלע עצמו. "כן, לידיעתך מר בלקינד, גם אני

חייב את חיי לז'ונדל. את לשונו במבוכה. מה ענין ז'ונדל אצל קצין המחוז? שאל את גדלנו באותו כפר קטן במחוז קרישניבו, וילדותנו עברה עלינו בידידות עמוקה. באחד הימים בהיותי בן 11 נפלתי מצמרת עץ ושברתי את עצמות רגלי וצלעותי, איבדתי את ההכרה וגם דם רב, אבל ז'ונדל ידידי שהיה קטן ממני בשנתיים קרע את חולצתו, חסם את קילוחי הדם, ורץ כמו איילה שלוחה להזעיק עזרה. אני... אני חייב לו את חיי... ואין הגיע ז'ונדל אלי, אל הבור שבאתר המעצר? שאל בלקינד המום ומשתאה. "פשוט מאוד. הוא ישב מתחת לעץ סמוך לבית שלך, וכשהגיעו לעת טיפס אל מאחורי העגלה הגדולה, ונחבא בין שקי החיטים. לילה חיילנו לעצור אותך, הוא הבין שאתה בצרה גדולה. הוא כשהגיעו חיילי למחנה המעצר, הם גילו אותו מסתתר מאחור וחבטו בו ללא רחמים עד שהגעתי לשם ועצרתי אותם מלהרגו. הוא זחל למשרדי זב דם. והוא התחנן על נפשך.

"אל תפגעו בו לרעה". "הוא שיכנע אותי בתמימות שלו, שלא להתאכזר אליך אדון בלקינד, וזכית לחבילה נדיבה של מזון כשר לשבוע שלם שקנינו מיהודי העיר הסמוכה. חבשנו את פצעיו וגיבסנו את רגלו וביום ראשון של חול המועד של חגכם החזרנו אותו לביתו". ר' חיים ז'ונדל חיך לעברו של בלקינד כאוב ומיוסר ואמר לו בקול חרישי "הרב בלקינד, אני מוקיר לך המון טובה על הכוונה הטהורה שלך לתת לי מצות ויין לחג, זה כל כך ריגש ושימח אותי, שהרגשתי צורך עז לקרוא תהלים להצלחתך סמוך לביתך, עד שלפתע שבאו החיילים. אני מקווה דמעה קטנה של בושא בצבצה מעינו הימנית של בלקינד. שאתה מרגיש טוב וחזרת לעצמך בריא ושלם"

דמעה קטנה של בושא בצבצה מעינו הימנית של בלקינד. לפתע הוא חש שנובעים מתוכו מליבו, מפלים ונהרות של אהבה לקבצן האומלל הזה, שמאותו רגע נדמה בעיניו כאיש הבטחה, שאפילו לא התכוון לקיימה. הכי יפה וטהור בעולם, איש שיש לו הכרת הטוב כלפיו רק על הגביר בלקינד הבחין גם כי אותו ניצוץ חוזר בעיניו של חיים ישראל, אלא שהוא טעה באבחנה. "אני מודה לך חיים ז'ונדל, ז'ונדל, איננו ניצוץ של נוכחות חלילה, הוא ניצוץ של אהבת שכנראה בזכותך נפלתי לבור, כדי שמשם אזכה להביט על בני אדם בעין טובה, כל הזמן". [פניני בית לוי]

הארט פנים אחת - סיפור

סיפור רבי צבי מאיר זילברברג: ראש הכולל בפריז, רבי ישעיה, נהג לספר איך הגיע לרוממות תורנית גבוהה. כשהיה תינוק נפטר אביו, והשאיר אותו בודד עם אמו שהיתה אישה קשת יום. לאורך רוב שנות ילדותו, בקושי זכה הוא לארוחה חמה ומזינה. הוא היה בודד וגלמוד, ובקושי עלה ביד אמו האלמנה, שעמלה קשות לפרנסתה, לשלם את השכירות עבור 'דירת' המרתף בה התגוררו. אמו האלמנה היתה חוזרת הביתה לאחר יום עבודה מפרך, ועם מעט הפרוטות שהשתכרה הייתה מביאה לו פרוסת לחם ושאריות מזון וסמרטוטים שמצאה בדרכה. כך גדל הוא יתום ועזוב. והנה, לאחר חג הפסח הכריזה אמו יום אחד: שיע'לה שלי, מהיום אני צוברת כסף כדי שאוכל לקנות לך חולצה חדשה לכבוד ראש השנה! אמא הביאה קופסת שימורים ריקה, הניחה אותה בצד החדרון, ושמה בה את הפרוטה הראשונה עבור החולצה החדשה אותה ילבש שיע'לה בראש השנה הקרב ובא.

עיניו של שיע'לה נצצו מהתרגשות, עוד מעט יהיה ראש השנה ואני אצא לבית הכנסת, כולם יסתכלו עליי, יגידו לי 'תתחדש' ואהיה מאושר!
ראש השנה מתקרב, ואמא של שיע'לה חוזרת הביתה ואומרת: שיע'לה, היום אנחנו קונים חולצה...!
אמא ניגשת לקופת המטבעות, ויוצאת עם שיע'לה לקנות חולצה חדשה לראש השנה. החולצה נקנתה בהתרגשות עצומה, ולאשרו של שיע'לה לא היה גבול. ערב ראש השנה הגיע. בלילה שלפניו

שיע'לה לא עצם עין מרוב התרגשות, הנה היום הזה הגיע, כולם יגידו לי 'תתחדש', איזה יופי אתה נראה!...

שיע'לה לובש את החולצה החדשה ויוצא מביתו בהתרגשות. הוא צועד בהתרגשות ליד השכנים והמכרים, אך אף אחד לא אומר לו 'תתחדש'... האכזבה היתה צורבת ומרה, אף אחד לא שם לב, למרות שניסה בכוח למשוך תשומת לב!

שיע'לה התפלל בעצבות, ולאחר סיום התפילה יצא מבית הכנסת מאוכזב, והחל לשרך רגליו לעבר ביתו. בדרוכו, הבחין לפתע במאות אנשים שמצטופפים ברחוב 'מלכי ישראל', בירושלים, שם נמצא בית מדרש של הרבי - בעל ה'בית ישראל' מגור זצ"ל. מאות אנשים המתינו בפתח בית המדרש כדי להיכנס ולקבל ברכת 'שנה טובה'.

שיע'לה הצטרף לעומדים בתור, התור התקדם במהירות והנה הוא על יד הרבי. ואז, לפתע קרה הלא יאומן: הרבי הביט אליו, הושיט את ידו, אחז בכתף חולצתו, ואמר בהתפעלות: 'פשוט ששש'... 'באותו רגע הפכתי למחושמל', מספר ר' שיע', 'לא האמנתי שזה קורה לי, מרוב העומס במקום הספקתי לשכוח מחולצתי החדשה, אך הרבי, שאלפים רבים עוברים לפניו להתברך בלילה זה, שם לב לחולצה החדשה שלי. והוא עצר לרגע את המירוץ והחמיא לי, מי היה מאמין שהחולצה תביא לי כזה הישג...

רצתי לאמא, וסיפרתי לה בהתרגשות על ה'פשוט ששש' שקיבלתי מהרבי. דבר זה נסך בי כוחות, לפתע חשתי שווה, והדבר דחף אותי להשקיע עד שהפכתי מנער עזוב וזרוק, לנער שממצה את כל כוחותיו, וכל זה בזכות הארת פנים אחת! [לבית התורני]

סגולות לחג הפסח - הרב יוסף חיים אוהב ציון שליט"א

סיבוב הקערה על ראש המסובין סגולה לברכה

כתב מרן הגר"ח פלאגי בספרו חיים לראש ערך מגיד אות י"ד וז"ל, כשמגיע למה נשתנה הלילה הזה מגביה הקערה אשר היא סדורה בתוכה המצות וכל הדברים ומסובב על ראש כל אחד ואחד מבני ביתו והוא בידו עד גמר הפסקא כולה ומחזירה למקומה כן נהג עט"ר הרב מר אבי ז"ל וכן נהגתי אחריו.

ונראה לענ"ד לתת טעם כי יען הקערה בכללותה היא רמז לעשרה ספירות לכן כדי שיחול ברכה על ראשם משפע קדושה וברכה מעשר ספירות אנו עושין כסדר הזה וסמוכות לזה מצאתי בזה"ק סוף ח"ג בתוספת סימן ג' דף ש' ע"ב וז"ל, אמר רבי רחומאי מאי דכתיב וישא אהרון את ידיו אל העם ויברכם למאי טעמא בנשיאות ידי לברך בברכה אלא דיש באדם עשר אצבעות רמז לעשר ספירות שנחתמו בהם שמים וארץ עכ"ל הזוה"ק, הרי לך בפירוש דנמשך ברכה מעשר ספירות והוא ברור וע"ע מש"כ בספרי הק' גנזי חיים מערכת נ' ד"ה נשיקת יד יע"ש בס"ד עכ"ד הגר"ח פלאגי, [ובמקרא הארכנו בענין נשיקת היד בליל שב"ק ובעוד עשר אצבעות].

ועתה מצאתי בספר עלי הדס להגר"ד סטבון שליט"א שהביא שמנהג זה יסודו מדברי הקדמונים הוא רק יצחק אלאחד זצ"ל תלמיד רבינו יהודא בן הרא"ש שכתב בפירושו להגש"פ הנקרא פסח דורות (דף מ"ה) וז"ל, ומנהג ספרד להגביה הקערה בידו ואומר הא לחמא עניא ונהגו להקיף הקערה סביב ראש הקטנים עכ"ל, וע"ע שם בספר עלי הדס מה שהביא בזה מדברי ג"ע החיד"א בספרו מעגל טוב (דף 62) ע"ש.

סגולה לאחוז המלח בעומר מועיל לעיני הרע ומועיל כמו קמיע

בסידור בית הבחירה להגאון ר' אברהם חמוי זצוק"ל (דף צ"א ע"ב אות ט"ז) וז"ל, סגולה וסוד גדול בלילה הראשונה של ספירת העומר יקח בידו מעט מלח ויקרא עליו מזמור מזמורים אלו שיר המעלות לדוד שמחתי וכו' ומזמור קל"א לא גבה לבי וכו' ומזמור קל"ג הנה מה טוב וכו' ואח"כ יקרא פרשת העומר ככתוב לפניך ויאמר אח"כ תפילה זו יה"ר מלפניך ה' או"א בזכות ספירת העומר אשר ציותנו בתורתך ובזכות שמותיך הקדושים וטהורים היוצאים

מהמזמורים הללו היוצאים מראשי תיבות וסופי תיבות ובזכות אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב שיהיה זה המלח לי לשמי פב"פ או לשם מי שירצה ולכל מי שישא המלח הזה עליו יהיה לו למגן וצינה מדבר ומגפה ומעין הרע ומכל דבר רע אכ"ר, ואח"כ יתן המלח בידו ויספור העומר וכן יעשה כל ימי הספירה ויזהר של ישים המלח על הארץ ושיהיה בידו בשעת ברכה ואח"כ יהיה מסוגל הרבה לעין הרע ויועיל כמו קמיע מומחה ופקיע, מספר כתב יד ועיין בסה"ק דבק מא"ח (מערכת ו' אות ט"ז).

שיירי הכוס של שפוך חמתך מסוגל לפרנסה

בספר הלכה של פסח (ח"ב ע"ח שכ"ב) הביא מספר הגדה שלימה שהובא שם מהגש"פ כת"י שכל מי ששותה מכוס ששופכין ממנו לעשר מכות ומה שנשאר ממנו שותהו בתוך הסעודה מובטח לו שלא יהיו מזונותיו של אותה שנה מצומצמים אלא מרווחים בעזה"י.

סגולה לברך הבנים בליל פסח

בלילה זה בירך יצחק את יעקב כדאיתא בפרי דר"א פרק ל"ב ולכן סגולה לברך הבנים וכ"כ בספר ויגש משה (סימן ט) וז"ל, מיהו בליל פסח נכון להדר לברך את הבנים כי אז נתברך יעקב אבינו והזמן מוסגל לזה, ועיין בקונטרס נחלי בינה אות קכ"א שבפסח עונים על כל הבקשות וממלאין משאלות לב כל אחד לטובה ובספר אהל שלמה (דף נ"ה) כתב שהגה"ק בעל תפארת שלמה ז"ל דרכו בקודש היה לומר קודם הסדר תפילות ובקשות שונות והיה אומר רבש"ע הושיע נא שכל החולים יתרפאו רפואה שלימה, וכל הבעלי מומים יתרפאו וכל עמך בית ישראל הצריכים פרנסה יתברכו בפרנסה ובהשפעות טובות וכל הרשעים יחזרו בתשובה שלימה וכל נשמות הצריכים תיקון יהיה להם תיקון ויהיה להם עליה וכדומה מאלו התפילות עכ"ל.

הזרוע סגולה לזיווג

בספר עצה ותושיה (עמ' רכ"ג) כתב וז"ל, קבלה מפי רבי אליהו לופיאן כי משפחה המעוניינת שאחד מבניה יתארס במהרה, אחד מבני המשפחה יניח בחוה"מ פסח את הזרוע שהיה מונח על השולחן לליל הסדר בתוך הכוס הימיני של החליפה של הבחור הרווק ללא ידיעתו וכאשר הרווק ילבש את חליפתו ויגלה את הזרוע בכיסו מובטח לו שעד חג הפסח הבא הוא יהיה מאורס עכ"ל, וכן שמעתי מפי ידידי הרה"ג ר' ברוך סימן טוב שליט"א ראש כולל נתיב בנימין שסגולה זו מפורסמת בשם הגר"א לופיאן זצ"ל.

אמירת ההגדה סגולה לבנים

נאמר בתורה (שמות י"ג, ח') והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים, וכתב רבינו האור החיים הקדוש עה"פ שם בזה"ל, עוד ירצה באמרו לאמר. להיות שנאמר והגדת לבנך תינח אם יש לו בן אם אין לו בן יהיה פטור תלמוד לומר לאמר שעכ"פ צריך להגיד אפילו בינו לבין עצמו וא"כ למה אמר לבנך. ואולי שבאמצעות היתור אני מבין כן ולא בלא היתור. ואפשר עוד שירמוז באמרו והגדת לבנך שאם יגיד הגדה האמורה בענין ויזכהו ה' שיגיד לבנו נפק"ל מדבריו דאמירת ההגדה היא סגולה לבנים. וראיתי בספר כסא אליהו להגר"ר ישעיה אשר זעליג מרגליות זצוק"ל אות כ"ב שהביא דברי האו"ח הנ"ל וכתב בזה"ל, אחים לעצה זו תלמידי אור שבעת הימים מרן הבעש"ט זי"ע כאשר שמעתי מאמרו ז"ל שאמר בשם קדשם "כאן הבן שואל" שפירושו כאן יפה כח הבן להיות שואל כענין לפני ה' ישפוך שיחו יבקש רחמים ממי שהבנים שלו השקיפה ממעון קדשך וברך בבנים כי בעת ששואלין בהלכות פסח עת רצון הוא כאב את בן ירצה ותפילה של אדם נשמעת בקול רנה וישועה והאב זוכה לבן בנו, ובכח ובעושר ובחכמה ובשנות חיים עכ"ל.

אמרות עובדות והנהגות מגדולי ישראל

אני גר בצפת. בבוקר אני אברך כולל, ובערבים אני מנגן באירועים להשלמת הכנסה. הנגינה שלי מלווה את שירתו המרגשת של אחי

התאום, וכך אנחנו מופיעים מפעם לפעם ומשמחים. לאחי יש קשר לאמרגן שתפקידו לתווך בינו לבין מי שמעוניין באירוע. האמרגן התקשר לאחי באחד מימי תשרי, ואמר לו: "יש לי בשבילך אירוע מיוחד ושכרו בצידו. אני חושב שאתה מתאים מאוד להופיע שם, וכך גם חושב מפיק האירוע ששמע עליך. אך לפני שהוא סוגר איתנו, הוא רצה לראות הקלטה מצולמת שלך מופיע מול קהל חי. אנא שלח לי".

אחי אמר שהוא ישלח, הוא רצה מאוד את העבודה, אך לא היתה לו הקלטה כזו. מה יעשה? אנשים אינם עורכים חתונות בתשרי, ואין לו אירוע בקרוב. הוא הסתובב אובד עצות, והנה, בכניסה לבית המדרש הוא מבחין במודעה המזמינה את המתפללים לבר מצווה. עלה בדעתו רעיון: הוא יתקשר לאבי הנער, ויציע את עצמו לזמר אצלו בבר מצווה בחינם, וכך יוכל להקליט את עצמו. בשלב זה, הוא התקשר אלי וביקש ממני ללוות אותו בנגינתי. אמרתי לו: "אני עושה את זה להשלמת פרנסה ולא בשביל אירועי חנינם".

"זה בשביל שתהיה לנו הקלטה מהעבודה שלנו ביחד" ניסה לשכנע, "זה חשוב לי מאוד". שאלתי את רבי האם זה ראוי, ולאחר המלצתו שכן כדאי לעזור - הסכמתי. אחי התקשר לאבי הנער ושואל: "ראיתי שאתם עושים היום בר מצווה, אולי תרצו שאבוא יחד עם אח שלי ונעשה לכם תזמורת?"

האב היה בהלם, ולאחר מכן סיפר: "אתה פשוט לא מבין מה שקרה כאן. הבן שלי מאוד רצה שתהיה לו תזמורת בבר המצווה. אך איננו בעלי אמצעים, וכל מה שקשור לבר המצווה (מהתפילין ועד הקניוח באולם) - אנחנו משיגים ממש במסירות נפש. הכנו הכל בעצמנו: אוכל ביתי, אולם פשוט, וכו', ולגבי תזמורת לא יכולנו להרשות לעצמנו להוסיף עוד ששת אלפים שקלים.

הסברתי לבני את המצב, אך הוא התעקש: "אם אתם לא יכולים לעזור לי, אז אני אבקש מהריבוננו של עולם שיעזור לי!" וכך בחודש האחרון, הוא הלך יום יום לבית החיים בצפת, התפלל על קברי הצדיקים לסייעתא דשמיא לכבוד בר המצווה, ובכל פעם ביקש שתהיה לו תזמורת באירוע. כך כבר שלושים ימים!

אני ואשתי ראינו כמה הוא רוצה ואיך הוא מתפלל וממש פחדנו - מה יהיה? הוא כ"כ בטוח שהשם יעזור לו, ואנחנו רואים את המציאות. לא היה באופק שום סיכוי שנוכל לשלם על כזה דבר, או שישנו איזה קרוב שיוכל לעזור לנו לממן את זה וכו'. השם פשוט שמע את תפילתו של הילד! אתם שליחיו של הבורא! האירוע היה שמח במיוחד, נער בר המצווה זרח מאושר. ההקלטה הייתה רק הסיבה, אך את ידו של המסובב ראינו כאן ... (השגחה פרטית)

גביר אחד שאל את מרן הרב שך זצ"ל: "האם כדאי לי למכור את עסקיי ולהקדיש את כל שעוטיי ללימוד כי חשקה נפשי בתורה?". השיב לו מרן זצ"ל: "אינני יכול להשיב לך באופן פרטי, אך אספר לך סיפור עם מרן החפץ חיים: שאל גביר אחד את הח"ח האם להיות זבולון ולהחזיק הרבה אברכים כמו שעושה, או לעזוב הכל וללמוד כל היום תורה?"

ענה לו הח"ח ואמר: "דע לך, כי מי שמחזיק תורה בממונו, אזי יהיה לו קנין בתורה עצמה שנלמדת בזכותו. ואם מחזיק אברכים הלומדים מסכת זבחים, לעתיד לבוא ידע מסכת זבחים על בוריה, ויוכל ללמוד ולפלפל בה כאילו למדה בחייו!"

סיים הרב שך ואמר: מי יודע, אולי בעולם העליון אתה תדע ללמוד יותר ממני... שהרי אני יודע רק את הסוגיות שלמדתי, אבל אתה - שמחזיק תורה בשיבות וכוללים רבים - תדע כל התורה כולה ממש! כל לימוד המסכתות והמפרשים שאתה מחזיק בממונך. שמע אותו נדיב והבין כי מוטב לו שימשיך בדרך להיות זבולון נאמן, כי תורתם של רבים תלויה בו ...

(הערת המערכת : כמובן, מצינו שגדולי ישראל ענו גם להיפך, וכל מקרה לגופו, והבאנו את הסיפור רק על מנת לחזק וכו')

מעשה ברבי מאיר שמחה מדווינסק זצוק"ל, שישב בבית הכנסת לפני תפלת מעריב, והיה שם מגיד שיעור שאמר את שיעורו בין מנחה למעריב. ביני וביני נכנס אורח תלמיד חכם ונעמד בצדידי ביהכ"נ, והקשיב לשיעור. באמצע, הת"ח האורח הקשה קושיה על המגיד שיעור, עד שהמגיד שיעור התבייש ולא ידע מה להשיב, השתתק ולא יכל להמשיך. מיד התערב הגאון רבי מאיר שמחה והגיב בקול: "מי שאינו יודע מימינו לשמאלו מכניס אפו לכאן?!". המגיד שיעור ששמע את דברי בעל ה'אור שמח' קיבל עידוד, התחזק והמשיך להגיד את שיעורו. אחר כך, שאל הת"ח האורח את ה'אור שמח' למה אמר עליו כך?

השיב לו רבי מאיר שמחה: "הלא זו גמרא מפורשת במסכת מו"ק דף ה': שיש לאדם לחשב מתי להקשות ומתי לא להקשות, ואמרו בגמרא: 'וְיִשֶׁשׁ דָּךְ אַרְאֵנוּ בְּיַשׁ עֲלֵהֶם'. אמר רבי יהושע בן לוי: כל הַשֵּׁם אֹרְחוֹתַי הֵינּוּ מִי שְׂוֹדֵעַ לְשׁוֹם, להעריך, לחשב נכון את הדרך בה הוא הולך, את אורחות חייו. מי שקודם שם לדרך מחשבותיו ורק אח"כ שם לדרך פעמיו) - זוכה ורואה בישועתו של הקב"ה. שנאמר: "ושם דרך", אל תקרי וְשֵׁם אלא וְשֵׁם דרך - אַרְאֵנוּ בְּיַשׁ עֲלֵהֶם".

"אבל אתה" - המשיך בעל ה'אור שמח' - ששאלת את המגיד שיעור וביישתו, מסתמא שלא דרשת את הפסוק, ולא ידעת להבדיל בין ימין לשמאל - בין שין שמאלית לימנית". (ווי העמודים)

סיפר **הרב זילברשטיין שליט"א**: עשיתי פעם את דרכי לבני ברק, והנה עוצרת לידי מכונית מפוארת, ונהגה אומר שגם הוא נוסע לבני ברק, ומזמין אותי להצטרף אליו. נכנסתי לרכב, ואז מתברר לי שהנהג הוא נכה קשה מאוד, ממש בכחנת שבר - כלי. הרכב שהוא נוהג בו מתאים לנכים קשים כמותו, כשהכל נעשה בלחצנים דיגיטליים.

בשבוע שלאחר מכן שוב נתקלתי בנהג הנכה, שגם הפעם לקחני לבני ברק, אבל לנסיעה זו הצטרפו שניים מבניו של הנהג, שעשו רושם כמוצלחים ביותר, ברי - אורייין ובעלי יראת שמיים, ובנוסף לכך - גם בעלי נפש אצילה ומידות תרומיות.

הדבר הפליאני במאוד, שכן הנהג עצמו לא הצטייר כבן מעלה מיוחד, ואם כן מה הייתה זכותו לגדל ילדים שכאלה? ובכלל, כיצד התאפשר לו בנכותו הגדולה להצליח ככה בחינוכם? החלטתי להתעניין בזהותו של האב, ועלו בידי פרטים מדהימים: האיש הזה עבר שיתוק, ואינו מסוגל לשבת זמן רב על מקום אחד. עקב השיתוק, הוא גם מתקשה בדיבורו, וכל זה מונע ממנו להשתתף בעצמו בשיעורי התורה הנמסרים בבית הכנסת שלו. עד כאן ה'לא'.

ומה הוא 'כן' עושה?

הוא החליט שכיוון שאין לו אפשרות להגיע בעצמו אל השיעור, הוא ישרת ברכבו המפואר את הלומדים ואת הרבנים כאחד. הוא נצמד אל הרב המקומי במקום מגוריו, ומביא אותו ואת שאר הרבנים אל בית הכנסת.

הוא עושה זאת גם לפני השיעור, וגם לאחריו, וכשרואה שאחד הלומדים לא הגיע, הוא נוסע אליו הביתה, מתדפק על הדלת, ואם בעל הבית מצטדק ואומר שאינו מרגיש בטוב, הוא משכנעו לנסוע בכל זאת לשיעור במכוניתו המפוארת.

במהלך השיעור הוא מגיש מזונות ושתייה ללומדים, ומשמש את מקום התורה בצורה מכובדת ביותר. הרי לפנינו דוגמא מאלפת של 'השכמת בית המדרש' - והנה לנו כיצד מביאים גם את עצמי, וגם את חברי, אל בית המדרש! (מצוות בשמחה)

סיפר **הרב צבי נקר שליט"א**: במוצאי שבת פרשת חיי שרה תשפ"א - התקיימה מסיבת אירוסין בירושלים במתכונת מצומצמת, כדי לשמור על הנחיות הבריאות שהיו באותו זמן, ולקיים מצוות 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם'.

אחד השכנים ששמע את קול השירה הבוקעת מפי משפחת הכלה

מתוך כותלי הבית, ירד באופן ספונטני כדי לשמח את המשפחה המאושרת עם אקורדיון כבד והתחיל להנעים את הערב. נתתי עיני וקנאתי במצווה הגדולה שנפלה בחלקו של אותו שכן מבוגר, ושאלתי את אחד השכנים מה הסיפור שלו, וכך התברר: אותו אברך, הרב ד., קיבל על עצמו לשמח מידי יום שישי את המאושפזים בבתי החולים, וכך הוא היה לוקח עמו את הרכב הישן שברשותו ואת האקורדיון הכבד, והיה שר שירי שבת וחג ועוד, והיה מנעים לחולים את שהותם.

עד שיום אחד, המכונית המדוברת שבקה את חייה. ומספר השכן בשמו של אותו אברך: "לא ויתרתי! החלטתי בהחלטה קשה שאני ממשיך את מנהגי למרות שאין לי רכב כלל, ואצטרך לסחוב את האקורדיון בכוחות עצמי בשמש ובגשם ולהיסחב בשני אוטובוסים, למרות הקושי שבדבר, קבלה זו קבלה ויהי מה!" וכך המשיך המנהג כמה שנים. הרב ד. נגרר בין אוטובוסים בימי שישי הקצרים והמגושמים בקור ירושלמי, וממשיך מחדר לחדר ומנגן את ניגוניו בחן מיוחד לשמחת כולם, וכך ממשיך לעוד בתי חולים וכו' במסירות נפש.

בתקופה האחרונה, נכנס הרב ד. לחדרה של חולה אחת שנכנסה לתרדמת, ולא הגיבה לכל הסובבים אותה) בין לרופאים ובין לקרובים אליה) במשך שבועות, עד שמספר רופאים כבר התייאשו מתרדמתה. נכנס הרב ד. לחדרה ומתחיל לזמר באקורדיונו את שירי השבת, והנה האחות רואה שהחולה מחייכת חיוך קל! עדיין היא לא מגיבה, אבל מחייכת בחיוך קל. האחות קראה מיד לאחת מבנות המשפחה, והראתה לה את החיוך שניסך על פני האם הקשישה בעת שמיעת קול הנגינה. הרב ד. התעכב קצת בחדר כאשר ראה את השמחה שיש לבני המשפחה, והחיוך הנסוך על פני האם, ומשם המשיך הלאה לקיים את מנהגו הקבוע. עוברים עוד ששת ימי המעשה, ושוב חוזרת על עצמה ההצגה, והחולה מחייכת כעת חיוך יותר רחב משבוע שעבר. בשבוע שלאחר מכן, הופיע גם הבן של החולה, אדם מבוגר אשר חיכה לראות במו עיניו את אמו מחייכת. כאשר הרב ד. התחיל לנגן עם האקורדיון, האם התחילה שוב לחייך חיוך רחב, וגם עיניה הביעו שמחה. לפתע, האם פוקחת עיניה בעת השירה, מביטה בחיוך לעבר המנגן הרב ד. ומסמנת עם ידיה שימשיך לשורר ולא יעזוב אותה, וכך שר הרב ד. במשך חצי שעה, עד שהחלה האם לדבר עימו, ולהודות לו על אשר שימח אותה בכל נפשה והחיה אותה ממש!

הבן של החולה אשר התפעל מתחיית המתים אשר אירעה לאימו, שואל את הרב ד. למנהגו, והוסיף לשאול אותו איך כבודו מגיע לכאן, וכאן מספר לו הרב ד. שבעבר היה ברשותו רכב ששימש אותו נאמנה, עד אשר הרכב החליט לשוב לעולמו, ומאז הוא נגרר ברגליו. הבן שומע את הרב ד. ואומר לו: "אתה חייב רכב! כמה כבר עולה רכב? מאה אלף ש"ח, קח צ'ק על סכום זה ותקנה לך". לקח הרב ד. את הצ'ק ורכש בו רכב חדש, ומאז הוא מגיע עם הרכב לבתי החולים. והעיקר הוא שבשבוע שלאחר מכן האם כבר לא היתה בבית החולים... היא שבה לביתה ולבני משפחתה, שידעו להעריך את הניגון המחיייה נפשות, כן ירפא השם את כל חולי עמו

ישראל)פניני בית לוי, דרשו)

אחד מתלמידי של רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל בא פעם להזמינו לשמחת בר המצווה של אחד מבניו. שמח הרב לקראתו, ברכו מקרב ליבו אך התנצל שאין באפשרותו להשתתף בשמחה, מפני שבאותו ערב עליו להשתתף באירועים נוספים שכבר הוזמן אליהם. מה גדולה הייתה הפתעתם של האב ובנו לגלות כי הרב לבסוף אכן טרח ובא להשתתף בשמחה. לפליאת האב הסביר הרב: "אחרי שיצאת מביתי נזכרתי, שבעבר השתתפתי בשמחות בר המצווה של בניך האחרים, ואמרת בלבי: ודאי יצטער בנך מדוע דווקא בשמחתו נעדרתי, ולכן עשיתי מאמץ מיוחד כדי למנוע ממנו צער, ובאתי לשמחו ביום חגו". (שבת טיש)

שני ילדים 'עשירים'... היו לו להגאון רבי בן-ציון פלמן זצ"ל, הם אספו 'גוגואים' [גרעיני משמש]... שיחקו בהם בתחרויות שונות ומאתגרות, גם רכשו באמצעותם ניירות או מדבקות וכדומה, כדרכם של ילדים בימים ההם ובזמן הזה. הם ניהלו תעשייה רבה ותעסוקה מלאה סביב הגוגואים. "היה לנו אוצר, ולא אתבייש לומר כי במסחר הגוגואים התגלה אצלי חוש מסחרי, גם צצו הנצנוצים הראשונים של תאוות הממון, ביזנעס, כסף", סיפר הבן.

חלפו שנתיים. השניים כבר גדלו, והחשק לסחור בגוגואים חלף-הלך, לא התאים להם, שהרי ילדים גדולים לא משחקים בגוגואים. שני הילדים ישבו עם עצמם בכובד ראש והחליטו להעביר את אוצר הגוגואים כולו [אוצר שנערם משנה לשנה], לאחים הקטנים. אבא שמע על כך. וקרא להם אל שולחנו: "מדוע אתם רוצים להעביר את הגוגואים?".

- "כיוון שאין לנו עוד מה לעשות בהם".

אבא תמה: "ממש לא מובן. בשנה שעברה עשיתם מהם עסק אדיר, קניתם, סחרתם, היו גם ויכוחים, התמודדויות, תחרויות ומאבקים, שמרתם עליהם מכל משמר, ובכל דרך אפשרית ניסיתם להשיג גוגואים נוספים. מה קרה פתאום?".

- "זהו. כבר מצחיק לנו להתעסק בהם, אלו שטויות".

שוב שאל אבא: "מדוע אלו שטויות, הרי בשנה שעברה זה היה כל כך חשוב לכם, מה קרה עכשיו?".

- "כן. בשנה שעברה היינו קטנים, השנה גדלנו, וכעת אנחנו מבינים אחרת". "אתם בטוחים במה שאתם אומרים?". - התעניין אבא.

- "כן, אנחנו בטוחים, מבחינתנו, היינו זורקים את הגוגואים, רק חבל שהקטנים שעדיין בכיתה ג' וד' לא ייהנו מהאוצר".

יענקל'ה ומוישלה, לא הבינו מה אבא רוצה מהם, אבל הוא המשיך לשאול, בלי להרפות: "אתם בטוחים שרצונכם להעבירם, אולי מתר תתחרטו?".

- "כן, אנו בטוחים, וכי נשוב להיות ילדים קטנים?! לא נתחרט, הגוגואים אינם שווים פרוטה".

אבא ניסה לתמוה בפעם החמישית: "אבל איך באמת זה יכול להיות? הרי רק בשנה שעברה הם היו כל כך חשובים, כמה ריצות, מאמצים, ועסקי-עסקים, ולפתע הכל נעלם?!...".

- "גדלנו, הכל נגמר!".

שתיקה שררה בחדר, ורק קולו של אבא נשמע: "עכשיו תשמעו, הקשיבו היטב: בחיים יש דבר כמו גוגואים, קוראים לו: 'כסף'. אנשים קונים, עושים בו עסקים, רצים אחריו. הכסף חשוב מאוד לאנשים, וכל החיים סובבים סביב הכסף. יום אחד מגלים שהכסף אינו שווה. ומה שהתרוצצו אחרי הממון - היה מעשה של שטות, כמו שקורה כעת עם הגוגואים שלכם. הרגע הזה מגיע לכל אדם".

לרגע-קט אבא שתק, והוסיף: "והחכמה היא לדעת את זה מראש. לא כמו לגבי הגוגואים, שהגעתם למסקנה הזאת רק אחרי ששיחקתם בהם; בכסף, החכמה היא להכיר בכך מראש, היום".

הילדים עזבו את שולחנו של אבא, הגביהו את אוסף הגוגואים, והעבירו אותו לאחר, למי שעדיין לא יודע... את 'מוסר ההשכל' לקחו לעצמם, והכניסוהו באוצר הפרטי שלהם...

סיפור בנו של הרב: שובבות לילדים, כידוע ליודעים - אין בה חיסרון, ואינה מלמדת על בעיה כלשהי, אלא אדרבה, עדות היא לחוכמה ופיקחות. אני הייתי כזה ילד נמרץ ושובב. יום אחד, המיטה בחדר הילדים נשברה, כפי שקורה בכל בית יהודי כשהילדים קופצים ומקפצים עד שקרשי המיטה מתנתקים זה מזה... הקרש האחד המחזיק את אורכה של המיטה התפרק לחלוטין. בקרש היו כמה מסמרים גדולים. אבא ניגש לתקן את המיטה עם פטיש וצבת בידו, התכופף וטיפל בכמה מקומות במיטה מלפניה ומאחוריה, לפני השלב האחרון בו יצמיד את הקורה למיטה. אבא ביקש ממני לשמור בינתיים בצד על הקרש הגדול שבו

מצויים המסמרים. אבל הייתי ילד קטן ולא שמרתי. הנחתי את הקרש על הרצפה לידו, והסתכלתי במעשיו, זה היה מעניין. אבא לא שם לב ותוך כדי טיפול ברגל המיטה, התיישב על הקרש הגדול עם כל כובד הגוף, ושלושה מסמרים גדולים ננעצו בחלק העליון של רגלו. גניחה נשמעה מפיו. ומיד התרומם וניתק את המסמרים שננעצו בו. ואז ראיתי כי נזול ממנו דם. נחרדתי.

ציפיתי שאבא יצעק. אך אבא לא אמר לי אף לא מילה אחת. היה ניכר עליו כי הוא מתייסר, הוא נשך את השפתיים בחוזקה. עד היום אינני יודע אם חשק את השפתיים מחמת הכאב או גם כדי להימנע מלומר לי מילה. כך או כך - הוא שתק ונשך שפתיים. מה קורה כאשר ילד יהודי כשר רואה את מה שמתרחש, ואת הדם מהרגל של אבא? התחלתי לבכות. פרצתי בבכי ספונטני. נקל להבין מה הרגשתי באותו רגע... אבא ניגש ושאל אותי: "למה אתה בוכה?". עניתי לו: "כי אני עשיתי לך את זה, כי לא שמרתי את הקרש, והנחתי אותו על הרצפה". "נו, אז מה אתה רוצה עכשיו?! שאל אותי. אמרתי: "אני עשיתי לא טוב, ועכשיו אני רוצה לעשות טוב, כואב לי מה שקרה".

אבא הסתובב מולי בבת אחת. הביט עלי בחוזקה. בעוצמה. הוא לא הסתכל על הדם שניגר מרגלו. אלא הביט עלי. ואז תפס בידיו העדינות בלחיי הרטובה מדמעות, ליטף אותי קלות, ואמר נחרצות: "יצחק, אם אתה רוצה לעשות לי טוב, תשב ותלמד! אם תשב ותלמד, זה יעשה לי טוב". זה מה שהיה לו לומר.

ואם המסמר חדר פנימה לרגלו של אבא לעומק מילימטר, המשפט הזה חדר בי בעומק קילומטר... בשבועות הקרובים ה'מלמד' בחיידר היה מופתע מההתקדמות הלימודית שלי. אבל לא יכולתי להסביר לו, והוא לא העלה בדעתו, כמה דם שפך אבא בשביל כך...

כיצד רבי בן-ציון למד עם תלמידיו, וכיצד למד עם ילדיו? - הוא לא בחן אותם. אלא הם למדו בצוותא. בידידות, בסבלנות ובהסבר, פרט אחרי פרט. המטרה העיקרית שהייתה לו בלימוד עם הילדים, התוצאה שרצה להשיג - שהילד יהיה שמח בלימוד, שיהנה מהלימוד. הוא לא התכוון לבחון ולדעת האם הוא יקבל ציון טוב במבחן; המטרה הייתה אחת בלבד - שיהנה מלימוד הגמרא, מרש"י ומתוספות.

פעמים רבות היה קורה שהיה שואל לקראת סוף הלימוד: "יענקי הבנת?".

ויענקי היה מגיב: "כן, הבנתי".

- "אז בא ונסכם את הגמרא! הגמרא שאלה, והגמרא תירצה, בשאלה חשבנו שדווקא, ובתירוץ אנחנו מבינים אחרת. נפלא. יענקי אתה מבין את השקלא וטריא?".

- "כן אבא, אני מבין".

- "לא נראה לי שאתה מבין...".

הוא התחיל ללמוד אתו שוב מההתחלה, הם למדו את הגמרא באהבה וחמלה רבה. ואז לפתע הכריז רבי בן-ציון: "יענקי, עכשיו אתה מבין!".

מה השתנה? מה קרה? - - כי כעת יענקי העלה 'חיוך' על פניו... בלימוד הגמרא, החיוך הזה, ההנאה הזו, היא ההוכחה הגדולה ביותר על הבנת החומר. בדוק ומנוסה. רבי בן-ציון לא בא על סיפוקו, עד הרגע שראה את ה'שמייכל' [-החיוך], את ה'גישמאק' [-ההנאה] על פני הילד! רק אז היה מרוצה, והיה מכריז: "הא, הא, עכשיו אתה יודע".

התקווה שלו היתה תמיד, שהילדים ייהנו מהתוספות, ולא דווקא מהחידושים, אלא מעצם לימוד הגמ"ת. ילדים ובחורים, וגם אברכים, מתגלגלים בלימוד התורה, לא מתקדמים ולא מצליחים. ולמרות שמנסים לסייע להם לא מצליחים. מה המוקש שמונע מהם להצליח? התשובה היא, שכאשר הם לומדים את הגמרא, תמיד רובץ להם בראש ענן מסוים, מעולם הם לא מבינים את הגמ' במאת האחוזים, רק בשמונים, בתשעים, בתשעים וחמש, אבל לא במאת

האחוזים. נשאר להם משהו ענן וערפל... וזה מפריע להם 'לחיות' את הדברים, ליהנות מלימוד התורה, לחוות את הדבר המדהים ביותר שקיים בעולמנו...

זה מצוי במיוחד אצל צעירים, בילדים. ה'מלמד' או האבא, מתגלגל אתו שנה ועוד שנה, והילד מתקדם רק מעט. והם כאובים על מתיחת זמן לריק למען הילד, ומתאוננים: 'ריבוננו של עולם, מה הסיבה שאפילו שאנחנו מוציאים למענו כל כך הרבה כספים, אין כמעט התקדמות?!'

אבל הסיבה האמיתית לכך היא - כי הדרך היחידה להתקדמות היא לשבת עם הילד בסבלנות, לא עשרה קטעים של גמרא, אלא קטע אחד קטן בודד, עוד פעם ועוד פעם, ועוד, מההתחלה ממש, עד שהוא מבין באמת עד התכלית, עד שנהיה לו אור בעיניים! אור! ואת האור בעיניים אתה רואה כאשר הוא מחייך. בשעה שקטע הגמרא בהיר לו בתכלית. אתה רואה אצלו את החיוך של ההבנה המאירה. כך, ורק כך, מתקדמים! ואם לא, מדשדשים במקום שנים על גבי שנים... [מתוך הספר 'ללא שם']

סיפור הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: הסבא שלנו, רבי אריה לוי זצ"ל, חמיו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, לא היה ידוע כמי שמגזים בדבריו, ובצורה זו יש להתייחס אל הסיפור להלן, שסופר על ידו. המעשה התרחש אצל שני האחים הצדיקים, מתלמידי הגר"א, רבי משה אשכנזי ואחיו רבי יצחק זצ"ל.

במשך כל ימות השנה היה רבי משה נודד בעיירות, ומלמד תורה את ילדיהם של היהודים, ומוצא פרנסתו בדוחק רב. בנדודיו אלה היה רבי משה עוסק בצניעות בתורתו ובתפילותיו, וחוזר לביתו רק בשלושת הרגלים, כשעמו צרור קטן של מעות, להחיות את בני המשפחה. כמנהג חסידי הדור ההוא שכל אחד חיפש מצוה אחת שעליה מסר את נפשו, היה אותו צדיק מקפיד ביותר על מצוות ציצית, מנהג היה בידו לא לזוז ד' אמות בלא ציצית.

בחודש ניסן אחד, כאשר שב לביתו, לאחר שנעדר ממנו כמה חודשים ואתו צרור כספו שנועד לקניית צרכי חג הפסח הממשמש ובא, עשה דרכו בעגלה שהיתה נהוגה בידי עגלון פשוט. באחד מקטעי הדרך, ירד ר' משה מן העגלה, וניגש לאחד הסלעים של אם הדרך, מרחק ניכר מן הדרך הסלולה, בבואו לשוב אל העגלה, נאחזה ציציתו בסלע וניתקה מן הארבע-כנפות. כיון שהקפיד לא לזוז ארבע אמות בלא ציצית, נשאר ר' משה עומד כמסמר נטוע, ולא זז ממקומו. הוא קורא אל העגלון מרחוק, ומבקש ממנו שיביא לו ציצית מן העיר הסמוכה.

העגלון, שידע על הקפדתו הגדולה במצוות ציצית של חסיד זה, הסכים לכך בתנאי שיקבל מר' משה כתמורה את כל צרור הכסף שבידו. ללא היסוס נטל ר' משה אשכנזי את הכסף שהכין במשך כל החורף, ומסרו לעגלון, על מנת שיביא לו ציצית... טרף החסיד את נפשו, ואת נפש בני משפחתו, בכפו, ובלבד שלא יפגע בקוצו של יו"ד במנהג שקיבל על עצמו. ומה קרה לבסוף?

העגלון ההוא היה אדם רע-לב ואכזר מאין כמוהו, הוא לקח את הכסף, ונסע ולא חזר... ר' משה נשאר עתה ערום מכל, גם בלי ציצית, וגם בלי כסף. במשך למעלה מ-24 שעות תמימות!!!

נותר החסיד לעמוד במקומו, ולא זז, עד שריחם עליו אחד מן העוברים והשבים והביא לו בהשאלה ארבע-כנפות כדי שיוכל לשוב לביתו. לימים, המשיך רבי אריה לספר, חלה אחיו של רבי משה, הלא הוא רבי יצחק, שהיה נערץ על כל בני ליטא, והרופאים אמרו נואש לחייו. שלחו בני הבית לקרוא לאחיו, ר' משה, מהעיירות שבהן נדד, כדי שיבקש רחמים על אחיו. ידוע היה ר' משה גם בכוח תפילותיו, ולכן תלו בו תקוות מרובות.

כשהגיע רבי משה לבית אחיו, נכנס אל החדר שבו שכב החולה, וביקש מכל הנוכחים לצאת משם. אבל כיון שהדלתות של פעם לא היו חסומות באופן הרמטי, הצליחו כמה מבני המשפחה לצפות מבין חרכי הדלת במעשיו של רבי משה. והנה הם רואים שר' משה

פושט את הציצית מעל גופו, מניחה על מיטת החולה, ופונה אל הקב"ה ואומר: "ריבוננו של עולם, מצוה אחת יש לי שהחזקתי בה בכל כוחי, וציצית שמה, הריני מוותר על כל שכרי בעולם הבא בעד מצוה זו, ובלבד שזכותה של המצוה תעמוד לו, לאחי החולה ויקום מחוליו...". כך עמד ר' משה והתפלל, בבכי ובתחנונים, ובני הבית נסערים לנפשם לראותו מוסר את כל עולמו לרפואת אחיו הצדיק. בתוך זמן קצר עמד רבי יצחק מחוליו, ולפליאת כל רופאיו הבריא לחלוטין, והיה כאחד האדם.

סיים רבי אריה ואמר: "אם חשבתי עד היום שמסירות נפש פירושה למסור את הגוף ואת הממון בעד הצלת אחרים, כיום אני יודע שיש מציאות שבה אדם מוסר עבור אחיו גם את כל העולם הבא שלו, וזו היא מסירות הנפש האמיתית."

ואגב, הגר"י זילברשטיין סיפר ששאל את גיסו מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל האם יש דבר כזה למסור את הזכויות שלו לאדם אחר, והגר"ח השיב שפירוש הדברים הוא שרבי משה אשכנזי ביקש מהשי"ת שבמקום שהוא יקבל את השכר - שיתן את השכר לאחיו החולה. [מתוך 'ברכי נפשי']

'גמילות חסדים' כוללת את כל העניינים שבין אדם לחברו. ככל שאדם גדול יותר, כך הוא שם לב ומתייחס לפרטים הקטנים בענייני בין אדם לחברו. גדולי האומה ניכרים דווקא על ידי היחס והאכפתיות שמעניקים הם לילדי ישראל הרכים.

סיפר הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל: כשהייתי כבן שש וחצי, לקחני אבי בפעם הראשונה אל פאר הדור, מרן ה'חזון איש' זצ"ל. בימים ההם לבשו הילדים מכנסים קצרים וחולצות בעלות שרוולים קצרים. כשנכנסנו, פנה אלי ה'חזון איש' בקול נעים: "אתה לומד תורה. אם תיגע במקומות המכוסים, יהיה עליך ליטול ידיים. לכן אני מיעץ לך ללבוש חולצה בעלת שרוול המכסה את המרפק, וכן מכנסים ארוכים המכסים את הברך, וכך תלמד תורה בלא לגעת במקומות המכוסים". גדול הדור רצה שהלימוד יהיה בשלמות ובטהרה, הוא נהג כאב אוהב. היה זה ניסיון קשה בימים ההם. גדלתי בתל אביב, כל בני גילי לבשו בגדים קצרים, כיצד יגיבו כאשר יראו אותי? הלכתי לבית הספר לבוש במכנסים ארוכים, כשראו אותי החברים, הם עשו שלושה מעגלים מסביבי ושרו לי שיר מבזה במיוחד... אך אני לא נבהלתי. ה'חזון איש' החדיר בי גאווה בדרכי ה', ידעתי שההלכה הראשונה בשולחן ערוך היא: 'לא יבוש מפני המלעיגים עליו בעבודת ה' יתברך'.

אספר עוד עובדה מופלאה על מרן ה'חזון איש' שהייתי עד לה: כשהייתי בן חמש עשרה, חברי מהישיבה, בחור כבן שמונה עשרה לקה ברגליו. רגליו היו נפוחות והפרישו מוגלות נוראיות. הבחור לא היה מסוגל לעמוד על רגליו אף לשניה, ונאלץ לשכב במיטתו, כשהוריו המסורים מגיעים לישיבה פעמיים ביום לחבוש את רגליו, ולמרוח עליהן משחות שונות, אך ללא הועיל. אחרי חודשיים של סבל החליטו לקחתו ל'חזון איש'. הם נשאו אותו על הידיים ונסעו במונית לביתו של ה'חזון איש', ואני התגנבתי ונכנסתי עמם אל הקודש פנימה. כשנכנסו לחדרו של גדול הדור, הורה לו ה'חזון איש' לשבת על הכיסא ולהוריד את התחבושת מרגל ימין. כאשר עשה כדבריו לקח ה'חזון איש' את הרגל מלאת הפרשות וריחות הצחנה, בחנה מצד לצד וליטף אותה כרופא רחמן, וכך החזיק מספר שניות ברגל בחום ובאהבה, והסתכל. כשסיים ללטף שוב ושוב את הרגל, בקשו להסיר את התחבושות מרגלו השמאלית, וגם אותה ליטף באהבה וברכות. כשסיים ללטף את שתי הרגלים החולות במלוא האהבה, מסר ה'חזון איש' להורי הבחור בקבוק קטן ריק, הנושא תווית של בית מרקחת 'רפואה' ברחוב רבי טרפון פינת רבי עקיבא. לאחר מכן הפנה אותם לרכוש את התמיסה הרשומה על גבי התווית, והורה להם למרוח אותה בלילה על הרגלים הפצועות. הם הלכו לבית המרקחת, קנו את התמיסה, מרחו, ובבוקר הוא קם על שתי רגליו בריאות!.

לאחר מעשה ישבתי וחשבתי: לא הייתי מתפלא אם ה'חזון איש' הורה לבית המרקחת למלא מים פשוטים בבקבוקון... ברור שבכוחו לחולל ניסים גלויים, כולם חזו עין בעין ברוח קודשו, אך תמתי: מדוע היה עליו ללסוף את הרגל המוגלתית! ?

אולם לאחר מחשבה הגעתי למסקנה הבאה: מרן ה'חזון איש' ידע שבחור זה שכב במשך שבועות ארוכים בחדרו, ולא יכול היה לעלות לבית המדרש. ברגישותו הדקה לנפש הזולת הבין ה'חזון איש' שדימויו העצמי של הבחור נפגע מכך, וכבר חש הוא מנותק מאווירת הישיבה. וכדי שביטחוננו העצמי הירוד לא יהיה לו לרועץ בחזרתו לשגרה, ליטף את רגליו, כשהוא מחזק לו את הביטחון והדימוי העצמי שאבד ממנו, וכך יוכל לשוב מחוזק לישיבה. ה'חזון איש' זצ"ל חשב על פרטי הפרטים כדי להעניק הרגשה טובה לכל יהודי. אולם כדי ללסוף רגלים חולות ופצועות, יש צורך גם ב'אהבת ישראל' עצומה... [מתוך 'אריה שאג' - פורים פסח]

גירודים מסוכנים – סיפור לחג

שמואל ערך קניה גדולה לכבוד חג הפסח. בעודו ממתין בתור לקופה, הוא מבחין בשכנו מהקומה הראשונה העומד אחריו בתור. הם מתחילים לדבר ולהעלות נושאים, עד שהחלו לשוחח בגנותו של 'ועד הבית' המתקמצן על חשבונם ומזלזל בטיפוח הבניין. שמואל מוסיף דברי זילזול, עד שמגיע תורו של שמואל להעביר את המוצרים והם נפרדים לחיים טובים ולשלום.

לאחר כחצי שעה, שמואל מגיע לבית עם כל המוצרים, ואז לפתע הוא מתחיל להרגיש גירודים כבדים בגוף. הגירוד הולך ומתחזק עד שנוצר מכך פצע גדול. שמואל יודע בדיוק מה הסיבה – הגמרא (ערכין טז) קובעת כי נגעים באים בעוון דיבורים אסורים של לשון הרע.

שואלים בעלי המוסר: מדוע דווקא נגע על דיבור אסור?

וכי מה המידה כנגד מידה שיש פה?

אומר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן פירוש נפלא: "אדם שיש לו פצעים ומוגלות של צרעת מרבה לחכך את מקום הפצע, מפני שהוא מרגיש בזמן הגירוד שהכאב והסבל נעלמים לכמה רגעים.

אך האמת היא בדיוק להיפך – ככל שהוא ירבה להתחכך, הוא גורם לפצע ולנגע לגדול ולהיות קשה וכואב יותר.

כך בדיוק המדברים דיבורים אסורים – אדם חושב שבדיבורים הוא טובים שלו, הוא יגרום לעצמו להרוויח, להתקדם ולהצליח יותר: "יש לו עבודה גרועה, אל תתקרב אליו, אני יעשה לכם זאת הרבה יותר טוב". אך האמת היא הפוכה לחלוטין – הדיבור נראה לו כדבר טוב ומרגיע לאותו רגע, אך הוא גורם להרס ונזק רב המגיע לאדם בהמשך. לא רק דיבורים אסורים כלשון הרע מזיקים מאד לאדם בעולם הזה ובעולם הבא, אלא אפילו דיבורים טובים או פשוטים יכולים להיות מסוכנים ומעוררים קיטרוג על האדם, אם הם נעשים במקום בו הקדושה גדולה – בשעת התפילה בבית הכנסת!.

לדבר בבית הכנסת בשעת התפילה דומה לאדם שנכנס למקום של קרינה ללא הגנה, שהוא מעמיד עצמו בסכנה גדולה. ומאידך, הנשמר שלא לדבר בשעת התפילה, גורם ברכה גדולה לעצמו.

סיפור מרטיט לא קוראים בכל יום, הרי הוא לפניכם ממקורו (בגיליון 'קדושת בית מקדש מעט'): "ביד רועדת אני לוקח את העט והדף, להעלות לפניכם את המופת הגלוי של כמעט תחיית המתים, אשר עיניי ראו ולא זר.

היה זה לפני חמש שנים, בפרשת ויגש תשע"ט. עם תחילתו של בוקר רגוע, אני מקבלת טלפון בהול. על הקו היה קרוב משפחתי אשר סיפר לי בחרדה ובהלה: "לפני כמה דקות, אבא שלי חזר מבית הכנסת והנה הוא רואה כי אמא שלי - אשתו, עדיין ישנה במיטה. הדבר היה לפלא בעיניו, שהרי היא אשה חרוצה המשכימה בכל יום, והנה היא עדיין רדומה במיטה. הוא מנסה להעיר אותה כמה פעמים, קורא לה, מזיז אותה, אך אין תגובה. הוא הבין שיש פה אירוע לא שגרתי ומיד הזעיק את כוחות ההצלה.

תוך כמה רגעים, הגיעו אנשי ההצלה שערכו בדיקות וטענו כי היא עברה אירוע מוחי קשה באמצע הלילה. היא בסכנה גדולה ואין לדעת איזה נזק נעשה למוחה. היא הובהלה בניידת טיפול נמרץ אל בית החולים והחלו במלחמה על חייה. הבלבול והפחד היה נורא נוראות. כולם בכרו וזעקו לה' בתפילת ודמעות. הרופאים הודיעו כי המצב מידרדר והם נאבקים על חייה...

הרופאים הודיעו כי האירוע המוחי היה קשה עד כמעט מוות מוחי, ה' יצילנו. היא הובהלה אל חדר הניתוח, ושם לאחר שעות מורטות עצבים, הודיעו הרופאים כי באורח נס הצליחו להוציא קריש דם גדול מהמוח. סכנת המוות חלפה, אך עדיין לא ידוע מה גודל הנזק שנגרם למוח, ויתכן שלא תתעורר אי פעם מהתרדמת. לילה שלם שקריש דם גדול חוסם את מעבר הדם במוח, מחייב כי נעשה נזק בלתי הפיך לכל החיים. אלא, שלאחר כמה שעות, המצב החל להידרדר. החלו קשיי נשימה והיא חוברת אל מכונות ההנשמה. יום אחר יום, מגיעים בני המשפחה ומכריזים בדאגה וחרדה ומביטים בה מורדמת ומונשמת אחר אירוע מוחי קשה מאד, אומרים פרק תהילים ומתחננים שיהיה לה נס גדול. ואז, ביום ראשון לפרשת ויחי התשע"ט, התאספו מניין מבני משפחתה במחשבה כיצד יוכלו לעזור לה ולעורר רחמי שמיים. הם החליטו כי עליהם לקבל קבלה ומסירות נפש מצד עצמם שתיעיד את השמיים ותחזיר אותה לחיים. הם התלבטו איזו קבלה תהא בעלת כח משמעותי, עד שהחליטו פה אחד לקבל על עצמם לא לשוחח כלל בשעת התפילה וקריאת התורה למשך 30 יום לפחות!.

11 אנשים קיבלו על עצמם את הקבלה היקרה הזו למשך חודש ימים, להתחזק בקדושת בית הכנסת. רבותיי, החזיקו היטיב בכסא. לא חלפו 72 שעות, יום למחרת הקבלה שקיבלו והאשה פקחה את עיניה!!!.

הרופאים במחלקה הזדעזעו וקראו בקול גדול כי נס גדול אירע פה. יום לאחר מכן, היא החלה להניע את איבריה: יד ימין מעט, רגל ימין מעט. כולם עומדים המומים ונאלמים אל מול תחיית המתים המתרחשת מול עיניהם. לאחר כמה שעות היא החלה להזיז את עיניה. איזו התרגשות עצומה. כעבור שבוע, קבע הרופא כי הנשימה תקינה ואפשר להסיר את מכונת ההנשמה. נהרות של דמעות והודיה לה'. ככל שעברו הימים, ראו הכל את חסדי ה' הנגלים ורחמי המרובים. למרות התפעלותו העצומה של הרופא מהנס הרפואי, הצד השמאלי של גופה נותר עדיין משותק לגמרי ואינו יכול להזיז אפילו אצבע קטנה.

"אולי עם תרגילי פיזיותרפיה קשים ומפרכים נראה סימני חיים מהצד השמאלי של הגוף, אך גם זה לא בטוח", אמר הרופא. אנו, שכבר ראינו ניסים גלויים במצבה, ידענו כי לא ביד הרופא מונח רפואתה, המשכנו לייחל לישועת ה'. ואז, הפלא הגדול קרה... ביום ה', פרשת בא התשע"ט – 72 יום לאחר הקבלה הטובה, אנו מקבלים טלפון מהרופא שהיא התחילה להניע את יד שמאל. הצד השמאלי של גופה מתחיל להראות סימני חיים!.

הוא אינו משותק כמו שהיו בטוחים!.

ו...כעבור 3 ימים – ביום 30- לקבלה בדיוק, כבר קבלנו הודעה שהיא יכולה לעזוב את בית החולים...

תחיית המתים של ממש! מה אומר ומה אדבר! לולא ראיתי לא האמנתי!.

"רבותיי", חותם בעל המעשה, "אל תהיו שוטים, ישועות ורפואות נשפכים בזכות הזהירות בקדושת בית המדרש, קבלו על עצמכם לקדש שם שמיים בכבוד בית - הכנסת והתפילה, ומעין הישועות יתחיל לפכות גם אצלכם, כי מכבדי אכבד.

כתב החת"ם סופר זצ"ל (דרשות ח"ב, שט): "הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו השאיר לנו מקדש מעט, בתי כנסיות ובתי מדרשות. אם אנו נוהגים בהם קודש, אז יש להם גם את קדושת ארץ ישראל והתפילות עולות מהן לשער השמיים, אך אם חס ושלום אנו נוהגים בהם בזיון ומדברים בהם דברים בטלים, הבל זה של דברים בטלים

הוא טמא, ומתלבש בו שר של טומאה וגם הוא נעשה בעל הבית בבית הכנסת ומקבל התפילות ומכניסן אל החיצונים".

זה נראה לנו דבר קל ופשוט – אבל רק שיתפתי את החבר בבית הכנסת בענייני העבודה שלי או בחדשות, אבל בשמיים הדבר חמור וגדול ביותר.

כה חמור הדיבור בשעת התפילה, שכותב הגאון רבי יהונתן אייבשיץ בספרו "יערות דבש": "אותם המדברים בבית הכנסת בוראים ענן שמונע מהתפילות לעלות... שלא רק מקלקל לעצמו שלא תתקבל תפילתו, אלא גורם לכל העם שלא יתקבל תפילתו" ("יערות דבש", ח"א דרוש ד' (אדם חכם הלוקח על עצמו מצוה יקרה זו, זוכה לישועות ואף לתחיית המתים כפי שראינו, ובפרט בימים שכאלו!).

18 שנות תיקון - הרב גואל אלקריף

המדבר לשון הרע ומקבל צרעת יוצא מחוץ למחנה למשך שבוע ימים ומגלח שערות ראשו. מדוע?

רצה ה' ללמדו, כי אתה מדבר על השני מפני שהינך חושב שהוא מקפח את פרנסתך, לוקח לך את חלקך ואת הכבוד המגיע לך, אך לאחר 70 שנה ויותר כשתצא מהעולם (המחנה) תראה איך כל אחד היה לו את השליחות שלו, וכל אחד קיבל את הנגזר עליו, ואין אדם שיכול לקחת לחברו דבר שלא נגזר עליו.

לכן, תגלח את שערותיך, כדי ללמוד שאין עשרה יונקת מהגומא של חברתה, וכל אחד מקבל בחיים את מה שנקבע לו משמיים, ולכן אין מה להשוות את חברך אליך, ואין מה לדבר עליו רע.!

את המעשה המדהים הבא, סיפר מגיד המישורים, הרב גואל אלקריף

שליט"א: "את המעשה המיוחד במינו שאספר לכם כעת, אירע אצל הרב ספטימוס שליט"א - מורה ההוראה חשוב ב'תפרח', הנודע בדקדוקו המופלג בענייני כשרות המאכלים: "לרב ספטימוס שליט"א היתה בת שנפטרה בקיצור ימים, בהיותה נערה צעירה כבת 18. הרב ספטימוס נשבר מאד והיה בצער גדול. לא עלינו, לאבד ילדה בגיל כזה, זה צער בלתי נתפס. הוא מיאן להתנחם והתהלך בשיברון לב. לאחר כחודש ימים, מגיעה הנפטרת, הנערה בת 18, בחלום אל חברתה ואמרה לה: "אני רואה בשמיים כי אבא שלי מאד שבור ועצוב בגלל הפטירה, לכן אני מבקשת ממך ללכת ולומר לו שאני שמחה ומאושרת למעלה, והוא לא צריך להיות בצער. כל זאת מפני שכבר הייתי בעולם הזה, והגעתי שוב בגילגול בשביל לתקן 18 שנה.

בתקופת השואה הייתי ילדה קטנה, והוריי החביאו אותי בבית של מכרים וחברים גויים שהכירו. במשך כ-18 שנה הסתירו אותי הגויים באותו בית, ולא נתנו לי לצאת אפילו פעם אחת, בכדי להצילני מהנאצים.

לאחר 18 שנה שלחה אותי בעלת הבית הגויה בדרך מיוחדת לארץ ישראל, מפני שזה המקום של היהודים, כך טענה.

עליתי לארץ ישראל והתגוררתי בבני ברק. התחתנתי ונולדו לי ילדים, גידלתי אותם לתורה וליראת שמים ונפטרת ב"ה כאשר יראת ה'. אלא שהיתה לי בעיה – כאשר הגעתי לשמיים היו לי זכויות רבות, אך לא הסכימו להכניס אותי לגן עדן.

ומדוע? מפני שבמשך 18 שנה אכלתי אוכל לא כשר אצל הגויים שהצילו אותי. אמנם הייתי אנוסה, ולא הייתי האשמה, אך בכל זאת, נותר פגם שנשמה מאכילה לא כשרה במשך כל כך הרבה שנים.

התחננתי בשמיים שירחמו עליי ויתנו לי אפשרות לרדת שוב לעולם לתקן ולכפר על אותן שנות אכילה לא כשרה.

בשמיים התקבלה בקשתי, והחליטו משמיים להביא אותי לבית שמדקדקים בו מאד בענייני כשרות, והוחלט שאבא שלי הוא האדם הראוי ביותר לכך.

לכן, שלחו אותי לכאן למשך 18 שנה, ובזכות ההקפדה על הכשרות בבית אבי, נמחלו לי על אותן שמונה-עשרה שנה של ילדותי, וכעת הגעתי למקום הגבוה שכה כספתי להגיע אליו. בבקשה ממך, לכי

לכי אל אבי, וספרי לו את כל זה, כדי שיוכל להתנחם על פטירתך ולא יצטער".

אותה חברה שומעת את הדברים בחלום, והיתה בספק אם אביה של הנערה שהינו רב גדול בתפרח, יאמין לה, לכן, הוסיפה הנפטרת ואמרה לחברתה: "אתן לך סימן שתוכלי לתת לאבי כי החלום אמיתי: "אמרי לאבי, כי ביום ה-30 שלי, לפני כמה ימים, הוא רצה לנסוע מתפרח לקבר שלי בהר המנוחות.

זו נסיעה של שעתיים וחצי. אלא שאז, הגיע אליו החברותא שלו, איתו הוא לומד כל יום, ואבי אמר לו: 'רצייתי לנסוע לקבר של בתי היום, אך לבסוף אשאר כאן ואלמד איתך את הלימוד הקבוע שלנו'. תגידי לאבי, שהעילוי נשמה שהיה לי בזכות החברותא שהוא למד, היה פי כמה וכמה יותר גדול ממה שהיה נגרסאם היה עולה לקברי, אמרה ונעלמה.

בחיל ורעה, מוקדם בבוקר, ניגשה אותה חברה אל הרב, אביה של הנפטרת, ואמרה לו: "סליחה על השאלה כבוד הרב, אך האם זה נכון שלפני ימים בודדים ביום השלושים של בתך, רציית לנסוע לירושלים לקבר של בתך, אך לבסוף נותרת ללמוד עם החברותא שלך ולא נסעת?".

הרב קפץ ממקומו והתפלל: "מניין לך כדבר הזה?

הרי זה היה דברים שעברו לי בלב בלבד ואף אחד לא ידע מכך? "הבת שלך באה אליי בחלום וגילתה לי זאת", ואז החלה לספר לו את כל דבריה של בתו.

שמע זאת הרב והתמלא בנחמה ועידוד גדול, שזכה בשמונה עשרה שנה הללו לתקן את אותה נשמה של אשה צדיקה שהיתה צריכה לאכול בבית שמקפידים בו על הכשרות ביותר, ובחרו דווקא בו לתואר זה.!

'אין אדם נוגע במוכן לחברו כמלא נימה' – בורא עולם רצה שאתה תהיה במעמד שהינך בו כיום, הוא רצה שתהיה לך דירה ורהיטים כאלו, ואלו יהיו ילדיך – כי כל אחד קיבל את הטוב המוחלט המתאים בעבורו. אדם המדבר על השני מתוך קנאה ושנאה, אינו מבין שמה שמגיע לך – יהיה שלך ואף אחד לא יקח לך זאת. אם כן, מה לך לדבר עליו? !....

חידון לחג הפסח

1. אני אחת ממכות מצרים. קצץ ראשי וזנבי ותקבל יצור עקשני.
2. איזו ממכות מצרים יכולה להיקרא:
- א. אדומה ב. ירוקה ג. שחורה?
3. שתיים ממכות מצרים נכתבות באותן אותיות בסדר אחר. מה הן?
4. איזו מכה נתנה לחג הפסח את שמו?
5. ציין שמות של 5 סוגי מצות.
6. מה פירוש המילה: "אפיקומן"?
7. אילו דברים בהגדה של פסח קשורים למספר 4?
8. מה משותף לחגים: פסח, פורים וחנוכה?
9. מה הטעמים לכך שמכנינים בליל הסדר 3 מצות?
10. חג הפסח חל בחודש ניסן. מה מקור השם ניסן?
11. למה מתייחסים השיעורים הבאים בהלכות הפסח:
א. 19 גרם ב. 28 גרם ג. 4 דקות ד. ח"י רגעים?
12. מה דינו של אדם שבמקום לאכול, בלע
א. מצה ב. מרור? (פסחים קט"ו:)
13. רבן גמליאל אמר: "מי שלא אמר בפסח 3 דברים לא יצא". מה הם?
14. אני אחת ממכות מצרים. קצץ פעמיים זנבי ותקבל ביטוי חיובי. מי אני?
15. כנגד מה תיקנו לשותות 4 כוסות?
16. אילו שמות נוספים יש לחודש ניסן?
17. השלם: "מי שלא אמר 3 דברים אילו לא יצא ידי חובה והם:....."
18. כמו מי אנו נוהגים במצוות כורך?

19. שתיים ממכות מצרים נכתבות באותן אותיות בסדר אחר.

מה הן?

20. איזו מכה נתנה לחג הפסח את שמו?

21. ציין 3 שמות נוספים לחג הפסח.

22. מדוע נקראת המצה בשם: "לחם עוני"?

23. מה משמעות השם: "פסח"?

24. מה היא כמות היין המינימלית הנדרשת לכוס בליל הסדר?

25. השלם: "קדש ורחץ....."

26. כיצד נקראת החתול בפיוט "חד גדיא"?

27. מה פירוש המילים בפתחת ההגדה: "כל דכפין יתי ויאכל"?

28. מה היא מצה עשירה?

תשובות לחידון חג הפסח

1. צפרדע, פרד

2. א. דם ב. צפרדע ג. חושך

3. דבר, ברד

4. מכת בכורות שבה ד' פסח על בתי בני ישראל

5. סוגי מצות: שמורה, שרויה, עשירה, עבודת יד, עבודת מכונה.

6. מילה בארמית שפירושה: אפיקו = הוציאו מנא = כלים.

או אפיקו קמן = הוציאו לפנינו.

7. 4 קושיות, 4 בנים, 4 כוסות, 4 לשונות גאולה, 4 אמהות.

8. המלה אור משותפת: בפסח = לב"י היה אור בכל מושבותם"

בפורים: ליהודים היתה אורה ושמחה". חנוכה = חג האורים.

9. א. כנגד 3 הסוגים: כהן לוי וישראל ב. כנגד דברי אברהם

לשרה: "מהרי לוי 3 סאים קמח סולת". (המפגש עם המלאכים

קרה בפסח)

10. ניסן בא מהמילה ניצן ע"פ הפסוק בשיר השירים המתאר את

בוא האביב: " הניצנים נראו בארץ...."

11. א. מרור ב. מצה ג. זמן אכילה בהסבה

ד. הזמן הדרוש לחימוץ לאחר מגע עם מים.

12. א. יצא ידי חובה ב. לא יצא כי לא הרגיש טעם מר!

13. פסח, מצה, מרור.

14. כנים, כן

15. כנגד: א. 4 לשונות גאולה ב. 4 כוסות של פרעה(בראשית מ)

ג. שעבוד 4 מלכויות ד. 4 כוסות פורענות שהקב"ה ישקה

את הגויים (ירמיהו כ"ה).

16. החודש הראשון, חודש הגאולה, חודש האביב

17. פסח, מצה ומרור

18. כהלל הזקן.

19. דבר, ברד

20. מכת בכורות שבה ד' פסח על בתי בני ישראל

21. חג = מצות, האביב, החירות

22. מאכל עניים כי מתעכלת לאט

ב. לחם שהכל עונים עליו (פסחים קט"ו)

23. פה סח = פה מדבר בהגדה

ב. לשון דילוג כי ד' פסח על בתי ב"י במכת בכורות.

24. רביעית יין = 86 גרם. הסימן לכך כוס בגימטריא = 86!

25. "קדש ורחץ, כרפס יחץ, מוציא מצה, הלל נרצה".

26. חתול = שונרא.

27. כל מי שרעב יבוא ויאכל. המילה כפן פירושה רעב.

28. מצה שעשויה מקמח שלשו אותו במי פירות

חידון א"ב - פיצוחים - לפסח [התשובה מצד שמאל]

א אותו – שוכרים, מחביאים וגונבים,

ובסוף גם אוכלים אותו אפיקומן

ביד חזקה זו הדבר, והמטה? חפשו את התשובה. אותות

מבשר הגאולה. מוזגים לכבודו כוס מיוחדת. אליהו

אחת ממכות מצרים ארבה

החודש בו יצאנו ממצרים (בלשון התורה)

ב המקום שבו חגגו את ליל הסדר חכמים חמישה. בני ברק

מאכל בקערת הסדר אשר מסמל את קרבן החגיגה בפסח. ביצה

ברכה מיוחדת לימי ניסן ברכת האילנות

שתיים ממכות מצרים ברד, בכורות

הצילה את משה בתיה

אור לארבעה עשר עושים את זה, ואח"כ עושים עוד פעולה באות ב'

בדיקת חמץ, ביעור חמץ

מסימני הסדר (בסוף הסעודה) ברך

ג מי אמר (בהגדה): "כל שלא אמר שלושה דברים אלו בפסח, לא

יצא ידי חובתו..". (רבן) גמליאל

ארבע כוסות כנגד ארבע לשונות של _____ . גאולה

פרעה הושיב את בני ישראל בארץ... גושן

עולה שני זוזים גדי

ממנו שותים יין גביע

ד מחמשת מיניו אפשר ליצור חמץ, שאסור באכילה. דגן

פזמון הפיוט המתחיל במילים "כמה מעלות טובות למקום עלינו". דיינו

שתיים ממכות מצרים דם, דבר

עשרה- מי יודע? דיבריא/דברות

ה בה קוראים את כל הסיפור היציאה. הגדה

כדי להודות לה' בליל הסדר הוא נקרא. הלל

מי זאת ה"היא שעמדה"? ההבטחה בברית בין הבתרים

פעולה בה מכשירים כלים לפסח הגעלה

ביום הראשון של פסח אומרים אותו בשלמותו 3 פעמים וכחג עצמו

חצי בכל יום חלל

חכם גדול שעלה מבבל לא"י (תנא, חצי זוג)- ממציא הסנדוויץ'

של הסדר הלל הזקן

זה הלחם העני שאכלו אבותינו במצרים – בלשון ההגדה

הא לחמא עניא

והבאתי

ז עיקר מצוות ליל הסדר. והגדת לבנך

שיר מפורסם מתוך ההגדה והיא שעמדה

אחד מסימני הסדר ורחץ

ח ראינו הרבה ממנו במכת חושך זהב

הסמל לקורבן הפסח בקערת הסדר. זרוע

ט המאכל בו נטבל חלק נכבד מהארוחה. חרוסת

השיר שברוב המקרים מסיים את ההגדה. חד גדיא

מה מבקשים מהקב"ה שישפוך על הגויים? חמתך

אסור לראות אותו ואסור שיהיה ברשותנו בפסח חמץ

ההיפך מעבדות חירות

אחד מהארבעה (בנים) חכם

אחת ממכות מצרים חושך

חמישה- מי יודע? חומשי תורה

קורבן מיוחד שהיו מקריבים בחג הפסח (יש ע"ש מסכת) חגיגה

הימים שבין היום הראשון של פסח עד היום האחרון של פסח

חול המועד חול

י לזכרו אוכלים את החרושת הטעימה. טיט

איך מכונים המלאכים בפיוט "אדיר הוא"? טפסריו

מזל חודש ניסן טלה

אחד מהחכמים שהיה בין חבורת החכמים שהיו מסובים

בבני ברק עד הבוקר רבי טרפון

מתחילים להתפלל עליו ולבקש אותו מפסח טל

החרושת מזכירה לנו אותו טיט

י מסמל את חציית המצה התיכונה. יחץ

מיהו זה שנסוב לאחור בצאת ישראל במצרים? ירדן

שותים ממנו 4 כוסות יין

זאת לשונו לא חרץ לעם סגולה. זבל

אחת ממכות מצרים
 אחד מסימני הסדר – המציין את סעודת החג
 שולחן ערוך
 מילה נרדפת לקושיות
 שאלות
 שאינו יודע לשאול
 אחד הבנים
 ת אחד מהבנים, שבהחלט לא מאפיין אותו העורמה. תם
 להם עושים עירוב כדי שבמקום מסויימים ניתן יהיה
 להכין אוכל מיום שישי לשבת המלכה. תבשילין
 מי שתה את המים בחד גדיא? תורא (שור)
 צום שהוא זכר למכה האחרונה תענית בכורים
 המצרים בהתחלה עזרו והביאו _____ - ואח"כ הפסיקו. תבן
 זרקו אותנו ליאור תינוקות

חידון טריוויה - פסח

- * חג הפסח נקרא גם "חג החרות". מצא מילה נוספת למילה חרות. (דרור, חופש)
- * מדוע קוראים בליל הסדר את ההגדה? (כדי לספר לבנים ולבנות את סיפור יציאת מצרים – ללמד אותם את כל המאורעות והנסים.)
- * מהו מזלו של חודש ניסן? (מזלו הוא טלה)
- * איזה ירק גינה נמצא בקערת הסדר? (כרפס ומרור)
- * מה פירוש דצ"ך עדי"ש באח"ב? (ראשי התיבות של עשרת מכות מצרים מדם ועד בכורות)
- * ציינו שמות של 3 פרחי בר הגדלים בארצנו. (כלנית, נורית, רקפת, חרצית, סביון, חבצלת, איריס, פרג, נרקיס, צבעוני.)
- * ארבעת הקושיות – הסבר את המילה ותן- דוגמאות לשתיים. (אלו ארבע שאלות ששואלים הילדים בליל הסדר. בכל הלילות – חמץ ומצה, הלילה – מצה, בכל הלילות – שאר ירקות, הלילה – מרור.)
- * מצא מילה משותפת ל: בדיקה, מכירה ביעור. (המילה המשותפת: חמץ)
- * מה מסמלת הזרוע הנמצאת בקערת הסדר? (הזרוע מסמלת את קורבן פסח.)
- * מנה שם נוסף? לחג הפסח. (חג החרות, חג האביב, חג המצות)
- * מדוע אוכלים חרוסת בליל הסדר? (צורת החרוסת מזכירה את הטיט, והטיט מזכיר את העבדות מצרים.)
- * מרור, לזכר מה? (על שום שמיררו המצרים את חיי אבותינו במצרים.)
- * מהפרי שלה מכינים יין-. (מענבי הגפן)
- * מנה ערים במצרים. (פיתום ורעמסס)
- * "הא לחמא עניא –" מה הפירוש? א. לחמניה טריה. ב. זה לחם עוני. ג. צריך לתת לחם לעניים (התשובה השניה נכונה)
- * איך נקראת הכשרת כלים ע"י טבילה במים רותחים לפני פסח? (הגעלת כלים)
- * מדוע "נשבר" פרעה אחרי המכה העשירית ושלח את בני מצרי? (כי הוא בעצמו היה בכור ופחד שימות במכת בכורות.)
- * מה הקשר בין- פסח, שבועות וסוכות? (שלושת רגלים שבה נהגו לעלות לירושלים.)
- * מנה לפחות שני מנהגים הקשורים לפסח. (קריאת ההגדה, אכילת מרור, שאלת קושיות, שתיית 4 כוסות, הסתרת אפיקומן, משחק באגוזים.)
- * מצא מילה משותפת ל: חושך, מכות, ארץ? (המילה המשותפת היא: מצרים.)
- * מנה לפחות שלוש דמויות מהשיר "חד גדיא". (גדי, חתול, שחט, שור, כלב ומלאך המוות.)
- * למה נקרא החלק האחרון- בהגדה הלל? א. כי נכתב ע"י הלל הזקן. ב. כי רוב המזמורים בו מהללים את ד'. (התשובה השניה נכונה)
- * מצא מילה משותפת ל: העומר, מלאי, דם. (המילה המשותפת היא: ספירת)
- * מתי חל פסח? (בעונת האביב, ביי"ד בניסן בערב.)
- * לכבוד מי מוזגים בליל הסדר את הכוס החמישית? (לאליהו הנביא)
- * מהי הסיבה שבגללה עושים ניקיון- יסודי לפני פסח? (המטרה העיקרית והחשובה היא ביעור חמץ.)
- * "ארבע" מי יודע – לפחות אחד. (ארבע כוסות, ארבע בנים, ארבע קושיות, ארבעה בנים.)
- * מה מקור המילה "פסח"? (פסח – על שום שפסח הקב"ה על בתי ישראל במכת בכורות ולא פגע בהם.)
- * מה זו "מצה שמורה"? (זוהי מצה שאופים מקמח ששמרו עליו מרטיבות משעת קצירת החיטה ועד גמר האפייה.)
- * מצא מילה משותפת ל: שמורה, מצויה, עשירה. (המילה המשותפת: מצה.)
- * כמה שאלות יש "במה נשתנה"? א. 4. ב. 3. ג. 2. ד. לפי רמת הילדים – אין- מספר קבוע. (ארבע שאלות קבועות.)
- * מהן- חמש המכות הראשונות? (דם, צפרדע, כינים, ערוב, דבר.)
- * כמה ימים חוגגים את הפסח? (במשך שבעה ימים)
- * איך קוראים להחלטות הקשות והרעות שהוטלו על היהודים? (גזירות)
- * איזו מכה מעשר המכות פשטה וחבלה בשדות? (מכת ארבה)
- * מהי מכת שחין? (זהו סוג של גרדת – פצעים מגרדים המופיעים על כל הגוף.)
- * מדוע נקרא האפיקומן- "צפון"? (כי הצפינו – החביאו אותו, כי החביאו אותו בצד צפון.)
- * מה שמים בקערת הסדר? (בקערה שמים: זרוע, כרפס, מרור, חרוסת וביצה.)
- * מצא מילה משותפת ל: חיים, שלנו, כבדים (המילה המשותפת: מים.)

- נטבל במי מלח כבר בהתחלה.
- אחד עשר מי יודע?
- משותף לקערת (וליל) הסדר ולפורים (במגילה)
- עומד מובטל ולא משתמשים בו בליל הסדר (ויש נוהגים להשתמש בו)
- הסנדוויץ' של ליל הסדר, מסימני הסדר
- אחד עשר- מי יודע?
- על הראשון מקדשים, על השני אומרים את ההגדה,
- על השלישי... ועל הרביעי
- עליהן מסבים
- ל יש שניים כאלו (אחד נשבר), ומוזכרים הם בשירה. לוחות הברית
- מיהו זה שביקש "לעקור את הכל"?
- אותי חוגגים הלילה
- מ מהם שתה התורא, ואליהם נמשלה התורה. מים /מיא
- "מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסובין בבני ברק, והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה" התל של בני ברק העתיקה נמצא ליד צומת כבישים ידוע. מה שמו של הצומת?
- מסימני הסדר – קשור בהגדה של פסח
- מסימני הסדר- משותף לכל יום (כל פעם שרוצים לאכול לחם) מוציא מצה פרעה ומצרים קיבלו עשר כאלה
- מסימני הקערה
- אדם שלא מוזכר בכלל בהגדה, אבל קשור מאד
- לכל ענין יציאת מצרים
- נ הוא האחרון, ומסמל שהכל בסדר ולהתראות בשנה הבאה. נרצה
- מהו החודש שבו נגאלו ישראל ובו עתידין להגאל? ניסן
- יש הנוהגים להעזר בה בבדיקת חמץ
- השוטרים במצרים
- ס החר שבו קרה מעמד הקדושה. סיני
- שישה מי יודע?
- בו/מתוכו ה' התגלה למשה רבינו בפעם הראשונה
- מצוה שמתחילים לעשות ממוצאי חג ראשון (ממחרת השבת)
- ספירת העומר
- ע אילו מילים פותחות את תשובת האב לבנו לאחר מה נשתנה? עבדים היינו
- אחת ממכות מצרים
- קורבן שבזמן המקדש היו מקריבים אותו ממחרת השבת עומר
- בנ"י היו במצרים.. (אפשר לשיר..?) עבדים
- פ גם ממנה אסור לאכול במשך ימים שבעה. פת
- מה בנו בני"י במצרים? פיתום ורעמסס
- עבודה קשה מאד מאד (גופנית ונפשית)
- מילה נרדפת ל"דילג" (שם החג..) פסח
- צ מתוך אחד מהשירים: אותם בתוך הים ה' שקע. צרינו
- כינויו של האפיקומן בהגדה. צפון
- אחת ממכות מצרים
- ק לפני שנעשה, אסור לאכול אפילו מצה. קידוש
- מה שואל הילד הקטן בתחילת הסדר? קושיות
- נוהגים לתת לעניים לפני חג הפסח
- קמחא דפסחא
- התקופה החקלאית בו חוגגים את חג הפסח / אחד משמות החג
- קציר
- מסימני הסדר – איתו מתחילים את ליל הסדר
- נ למי שנתן סימנים במכות קראו רבי יהודה "כל דכפיין"
- פירושו כל מי ש... רעב
- אחד מהארבעה (בנים)
- אחד מסימני הסדר – נטילת ידים
- אחת מהערים שבנו בני ישראל במצרים רעמסס
- ש שמה הארמי של הזולנית שאכלה את הגדיא. שונרא (חתול)
- איזו מגילה נוהגים לקרוא בפסח? שיר השירים

*מצא מילה משותפת ל: כוסות, אמהות, קושיות.

(המילה המשותפת: ארבע.)

* מדוע נקרא ליל הסדר כך?

(משום שבלילה זה נוהגים לפי סדר מסוים הכתוב בהגדה.)

* איך נקרא היום האחרון- של פסח? (שביעי של פסח.)

* מהי התשובה הנכונה? בסימן ו"רחץ": א. אוכלים כרפס.

ב. אוכלים מצה. ג. רוחצים ידיים ללא ברכה. (התשובה השלישית נכונה)

* איך נקראת השבת שלפני פסח? (שבת הגדול)

* מצא מילה משותפת ל: אהרון, לחם, קסם, כללי?

(המילה המשותפת: מטה)

* מי הנהיג את בני ישראל כאשר יצאו ממצרים? (משה ואהרון)

* מצא מילה משותפת ל: מצרים, דורות, שני.

(המילה המשותפת: פסח)

* מצא מילה משותפת ל: אדום, לב-, יבש. (המילה המשותפת: יין)

* מצא מילה משותפת ל: נטויה, ברזל. (המילה המשותפת: יד)

חידה: אילו 2 ממכות מצרים נכתבות באותן אותיות בסדר אחר?

התשובה: ברד, דבר

חידה: כולנו יושבים סביב שולחן הסדר ורק היא לא. מי היא?

התשובה: והיא שעמדה.

חידה: להם היינו עבדים, קפד ראשם והם עדיין אויבים.

התשובה: מצרים, צרים.

חידה: לכל אחד מאיתנו יש 2, אך פסח הוא אחד מתוך שלושה. מה זה?

התשובה: רגלים.

חידה: המים שלו הפכו אדומים, קפד ראשו והוא "יגרש" את

החושך

התשובה: יאור, אור.

חידון פסח – חידון הא"ב

א. 1. פסח קל תמיד בעונה זו

2. לקבדו פותחים את הדלת ב"שפף תמתך"

3. מצה שאוכלים לקראת סוף ליל הסדר

ב. 1. יצאו ממצרים ביד תזקה ובזרע נטויה

2. באיזו עיר ישבו החקמים שספרו ביציאת מצרים כל הלילה?

3. ברכה שמברכים רק פעם בשנה בחודש ניסן

ג. יש לה ארבע לשונות

ד. חמץ ומצה יכולים להיות רק מתמשת מיניו

ה. קוראים אותה בליל הסדר

ו. שיר מההגדה המסביר שהשם מציל אותנו בכל דור מפני

העומדים לכלותנו

ז. חלק בקצרת הפסח

ח. 1. אסור לאכל בפסח

2. הבן שיודע לשאל

3. ההפך משעבוד ועבדות

4. אחת ממכות מצרים

5. אָחַד מִמַּאֲכָלֵי הַפֶּסַח

6. שיר בארמית ששירים בסוף הסדר

ט. לזכרו אוכלים חרסת

י. 1. נקרא לשנים

2. שותים ממנו 4 כוסות בליל הסדר

3. אמו של משה

4. אָחַד מִסִּימְנֵי סֵדֶר הַפֶּסַח

כ. 1. על כל מוצר שמתר לאכל בפסח כתוב

2. הקלל היסודי בהגעלת פלים

3. 11 מי יודע?

4. טובלים אותו במי מלח

5. מי מזמן לאכל בליל הסדר

ל. הלילה הראשון של פסח

מ. 1. התנבאה שמשה עתיד לגאל את ישראל

2. הָכָה בַּמַּטֵּה וְקָרַע אֶת יַם סוּף

3. מה תביים לאכל בלילה הראשון של פסח?

4. הדבר הקשה ביותר שעברו המצרים במצרים

נ. 1. חֹדֶשׁ הָאָבִיב

2. הסימן האחרון של ליל הסדר: אנו בטוחים כי ליל הסדר שערכנו

מָצָא חֵן בְּעֵינֵי הַשֵּׁם, והוא רצוי ומקבל לפניו. ובמלה אחת...

ס. הָהָר שֶׁעָלִיו קָבְלָנוּ אֶת הַתּוֹרָה

ע. תַּקְנָה הַלְכָתִית הַנּוֹהֶגֶת אִם חָל יוֹם טוֹב בְּעָרֵב שַׁבָּת, שֶׁמִּטְרַתָּה

לְהִתִּיר בְּשׂוֹל אֲכָל מִיּוֹם טוֹב לְשַׁבָּת

פ. מִלֶּךְ מִצְרַיִם

צ. אַחַת מִמִּכּוֹת מִצְרַיִם

2. אוֹבִיבֵנוּ

ק. 1. אוֹתָהּ עוֹרְכִים בְּשִׁלְחַן לֵיל הַסֵּדֶר

2. הַגֵּס הַגְּדוֹל לוֹ זָכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּיְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהִיא הַכְּנָה לַמִּתְּן

תּוֹרָה

3. אֲשַׁכְנְזִים מִקְפִּידִים שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בַּפֶּסַח

ר. 1. אֵיזָה בֶּן שׂוֹאֵל: מֵהָ הַעֲבוּרָה הַזֹּאת לָכֶם?

2. פֶּסַח הוּא אָחַד מִשְׁלֹשֶׁת הַ_____

ש. 1. "אֶת פֶּתַח לוֹ" – לְמִי?

ש. 2. מִצָּה שֶׁנֶּאֱמָרָה מִחֻטִּים הַשְּׂמֹרֹת מִמִּנְעַ מִים מְשַׁעֵת הַקְּצִירָה

[יש הסוברים כי השמירה צריכה להיות גם "לשמה", כלומר, הקציר

והשמירה על המצות יעשו לשם מצות אכילת מצה, ולא לכל מטרה

אחרת], נקראת מצה _____.

ת. הוא שואל: מה זאת?

התשובות לחידון

א. 1. אָבִיב

2. אֵלֶיהוּ הַנְּבִיא

3. אֶפִּיקוֹמֵן

ב. 1. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

2. בְּנֵי בְּרַק

3. בְּרַבַּת הָאֵילָנוֹת

ג. גֹּאֲלָה

ד. דָּגָן

ה. הַגְּדָה

ו. וְהִיא שְׁעֵמֶדָה

ז. זָרוּעַ

ח. 1. חֻמָּץ

2. חֶכֶם

3. חֲרוּת

4. חֶשֶׁךְ

5. חֲרוּסַת

6. חֵד גְּדִיא

ט. טִיט

י. 1. יַם סוּף

2. יֵין

3. יוֹכָבֵד

4. יַחֵץ

כ. 1. כָּשֶׁר לַפֶּסַח

2. כְּבוֹלְעוֹ כֶּף פּוֹלְטוֹ

3. כּוֹכְבֵיא

4. כַּרְפֶּס

5. כָּל דְּכַפִּין

ל. לֵיל הַסֵּדֶר

מ. 1. מִרְיָם

3. א: אַגְדָּה, המילים הַגְדָּה, אַגְדָּה וְנִגְדָּה שורשן נג"ד, ואילו המילה אַגְדָּה שורשה אג"ד. הַגְדָּה וְנִגְדָּה הן ביסודן שתי צורות של אותה המילה: שם פעולה של הפועל הַגִּיד.
4. ב: אף שההגדה מזוהה אצל רבים עם השפה הארמית, רובה המוחלט עברי. רק שני קטעים ארמיים ממש: הפתיחה "הא לחמא עניא" והפיוט העממי המאוחר "חד גדיא". עוד יש מעט ארמית בסופו של "אחד מי יודע".
5. ג: שְׂדָּרָה, המילה המקראית שְׂדָּרָה מציינת שורה סדורה של עצים או של חיילים, והיא משמרת את הכתיב הקדום של השורש סד"ר – בשי"ן שמאלית. המילה שְׂדָּרָה קשורה כנראה לשורש שז"ר.
6. ב: כוס, בלשון המקרא ובימינו המילה כוס מינה נקבה: כוס גדולה, כוס חדשה. לעומת זאת בספרות חז"ל, ובעקבות זאת בהגדה של פסח, מינה זכר: "מוזגין כוס ראשון".
7. א: שְׁתָּרוּר וְשְׁתָּרוּר, שְׁתָּרוּר – במקור מן השורש חר"ר, כמו המילים חירות וחורין ('בן חורין'). שְׁתָּרוּר – הציפור קרויה כך על שום צבעה השחור.
9. ג: עבד נרצע, "מי שמך לאיש שר ושופט עלינו" – מדברי האיש שמשנה נוף בו על שהכה את רעהו. "היה לו לפה" – על פי דברי ה' למשה על אהרן "הוא יהיה לך לפה". עבד נרצע – מדיני עבד עברי בפרשת משפטים.
11. ג: כופתאות, המילה כְּפָתָה (בלי ניקוד כופתה) חודשה כנראה על פי המילה כְּפָת המציינת בין השאר גוש קשה: "בצק שעשאו כופת" (ירושלמי פסחים).
13. ג: שלושה עשר מידיא, המילה מידה היא ממין נקבה, ובכל זאת שרים "שלושה עשר" בזכר – בהשפעת המספרים שבשורות הקודמות. המילה מידיא איננה מילה ארמית אמיתית אלא מילה מלאכותית שנוצרה לצורך השיר.
14. ב: בדחילו ורחימו, על הבן הרשע נאמר: "לפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר". על הכתוב "ויוציאנו ה' ממצרים" נאמר: "לא על ידי מלאך ולא על ידי שרף ולא על ידי שליח, אלא הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו".
15. ג: בעת החדשה, הברכה "חג שמח" נוצרה בעת החדשה בהשפעת היידיש והגרמנית ובזיקה לכתוב "וְשִׁמְחָתָּ בְּחַגְךָ". הברכה המסורתית לחגים היא "מועדים לשמחה" ובמקצת העדות מאחלים גם "תזכו לשנים רבות".

חידות מענייני פסח וההגדה

חידות על הגדה של פסח ליל הסדר ועשרת המכות מתאים לכל הגילאים:

- א. כמה אנשים נחשבים למתי מעט?
- ב. איזה משלחת הגיעה למצרים?
- ג. היכן מוזכרת עקרת הבית?
- ד. היכן מוזכר המן בהגדה?
- ה. מי ביקש לעקור?
- ו. מי הלך בכל ארץ כנען?
- ז. מי היו מצויינים?
- ח. מי כפולה ומכופלת?
- ט. מי רקד?
- י. מי לא יצא?
- יא. אילו דברים יש בליל הסדר שקשורים למספר ארבע?
- יב. איזה מכות מצרים יכולה להיקרא: א. אדומה. ב. ירוקה. ג. שחורה?
- יג. שנים ממכות מצרים נכתבות באותם אותיות בסדר אחר, מי הן?
- יד. איזה מכה נתנה לחג הפסח את שמו?
- טו. היכן בהגדה הישובים בני ברק ירושלים קוממיות?
- טז. איזה מכות היו פעמיים?
- יז. איזה שתי חיות שהיו ביציאת מצרים קיבלו שכר?
- יח. במהלך שיעבוד ויציאת מצרים מצינו ג"פ יד גדולה, היכן?
- יט. איזה ממתק שהוא גם קטניות מוזכר בהגדה?
- כ. היכן מוזכרת בהגדה ג"פ המילה לחם?
- כא. איזה אחד מבעלי התוס' מוזכר בהגדה?
- כב. היכן מוזכר משה בהגדה?
- כג. איזה שם מזמן משה מופיע בהגדה בשם של תנא?
- כד. איזה חמשה דורות ברצף מוזכרים בהגדה במקומות שונים?
- כה. מה אומרים בליל הסדר בישיבה, בשונה מכל השנה שאומר בעמידה?
- כו. איזה שלושה בעלי אומניות מוזכרים בהגדה?
- כז. איזה בד שהיה אצל אחשוורוש הוא סימן בליל הסדר?
- כח. מה המכנה המשותף בין ליל הסדר לט' באב?
- כט. לפי מי עשר נהפך שלוש בהגדה?
- ל. מתי בגלל כמה מילים אסור לאדם לאכול מצה בליל הסדר?
- לא. על מה נאמר בליל הסדר שיזרה שלא יהיה ראשון אלא אחרון?
- לב. איזה איסור שנוהג בכל שבת לא נוהג בליל הסדר אפי' שחל בשבת?
- לג. איזה שני מקומות נאמר שצריך לפתוח בליל הסדר?
- לד. איזה בקשה בהגדה אומר פעמיים שזה לא בשבילנו?
- לה. באיזה ב' עניינים מתהפך הבוקר מהליל הסדר?
- לו. מה שופכים בליל הסדר 16 פעמים?
- לז. איזה דבר בליל הסדר הותר למרות שבכל השנה נאסר משום זכר לחורבן?
- לח. איזה משפט בהגדה הוזכר בו אחד ארבע פעמים?

2. מִשָּׁה
3. מִצָּה
4. מִפֶּת פְּכוּרוֹת
- ג. 1. נִיטָן
2. נִרְצָה
- ס. סִינִי
- ע. עֵרִיב פְּבַשְׁלִין
- פ. פְּרָעָה
- צ. 1. צְפַרְדֵּץ
2. צְרִינוּ
- ק. 1. קְצַרְת הַפֶּסַח
2. קְרִיעַת יַם סוּף
3. קְטָנוּת
- ר. 1. רָשַׁע
2. רְגָלִים
- ש. שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ לְשָׂאֵל
- ש. 2. שְׂמוּרָה
- ת. תָּם

חידון ידע לחג הפסח

1. מה המשמע המקורי של המילה אביב?
 - א. קיץ, עונת היובש
 - ב. תבואה לפני הבשלתה
 - ג. צוף מתוק של פרחים
2. מה המשמעות המילולית של "כל דכפין"?
 - א. כל אחד
 - ב. כל מי שרוצה
 - ג. כל מי שרעב
3. איזו מילה איננה זהה בשורשה למילה הַגְדָּה?
 - א. אַגְדָּה
 - ב. אַגְדָּה
 - ג. נִגְדָּה
 4. באיזו שפה כתובה ההגדה?
 - א. חצייה עברית וחצייה ארמית
 - ב. רובה עברית ומיעוטה ארמית
 - ג. רובה ארמית ומיעוטה עברית

5. ליל הסדר – איזו מילה איננה קשורה למילה סְדָר?
 - א. מְסָדָר
 - ב. שְׂדָּרָה
 - ג. שְׂדָּרָה
6. איזה שם עצם מופיע בהגדה במין דקדוקי אחר מן הרגיל כיום?
 - א. זרוע
 - ב. כוס
 - ג. מופת
9. איזה ביטוי אינו קשור לסיפור יציאת מצרים?
 - א. מי שמך?
 - ב. היה לו לפה
 - ג. עבד נרצע

11. איך אומרים בעברית קניידלך?
 - א. קציצות
 - ב. כיסנים
 - ג. כופתאות
13. באיזו שורה בשיר 'אחד מי יודע' יש בעיה דקדוקית?
 - א. אחד עשר כוכביא
 - ב. שנים עשר שבטיא
 - ג. שלושה עשר מידיא
14. איזה ביטוי איננו לקוח מן ההגדה של פסח?
 - א. כפר בעיקר
 - ב. בדחילו ורחימו
 - ג. בכבודו ובעצמו
 15. מתי החלו לאחל "חג שמח"?
 - א. בתקופת חז"ל
 - ג. בעת החדשה

תשובות

1. ב. תבואה לפני הבשלתה, המילה אביב קרובה למילה אב – צמח צעיר ורענן, המוכרת למשל מן הצירוף אֲבִי הנחל. המשמעות המקורית של 'חודש האביב' היא החודש שבו התבואה מבשילה.
2. ג. כל מי שרעב, השורש הארמי כפ"ן מוכר מן המילה המליצית כָּפָן – רָצַב. בימינו הביטוי "כל דכפין" משמש במשמע "כל מי שרוצה", "כל המעוניין".

ק. מתי כשבלע המצה יצא יד"ח וכשלעס לא יצא יד"ח?
קא. באיזה זמן חייבו לאכול מצה טרייה מאותו הבוקר?
קב. איזה מצווה מקיים בימות הפסח שש פעמים?
קג. איזה דבר אסור לומר שזה של פסח?
קד. מי נאמר עליו שצריך לצום בער"פ מלבד בכור?
קה. איזה דבר בפסח עני עדיף מעשיר?
קו. מה הקשר בין פורים לפסח?
קז. מי הם שני היהודים שחיו בתקופת המכות ויציאת מצרים, אך לא ראו את המכות, וכן לא היו ביציאת מצרים?

תשובות על החידות:

א. "במתי מעט, כמו שנאמר בשבעים נפש".
ב. "שלח בם חרון אפו עברה וזעם וצרה, משלחת מלאכי רעים".
ג. "מושיבי עקרת הבית אם הכנים שמחה".
ד. "אלו האכילנו את המן".
ה. "ולבן ביקש לעקור את הכל".
ו. "ואקח את אביכם את אברהם ואולך אותו בכל ארץ כנען".
ז. "מלמד שהיו ישראל מצויינים שם".
ח. "על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכפלת למקום עלינו".
ט. "ההרים רקדו כאלים".
י. "כל שלא אמר שלושה דברים אלו לא יצא ידי חובתו".
יא. ארבעה בנים, ארבע כוסות, ארבע קושיות, ארבע לשונות של גאולה.
יב. אדומה- ברד. ירוקה - צפרדע. שחורה - כינים.
יג. דבר - ברד.
יד. מכת בכורות, שה' פסח על בתי ישראל.
טו. היו מסובים בבני ברק, ובנה ירושלים, והוא יולכינו קוממיות לארצינו.
טז. צפרדע וכינים היו גם בערוב שהגיעו כל החיות.
יז. הכלב שלא חרץ לשונו וזה לכלב תשליכון אותו, והחמור שנשא את המסעות ממצרים וזה למצוות פדיון פטר חמור.
יח. אצל בתייה. אצל הסילונית בערוב. והיד הגדולה אשר עשה ה' במצרים.
יט. דצן עדש.
כ. הא לחמא עניא. המוציא לחם. הוא נתן לחם לכל בשר.
כא. אחד מהארבעה בנים הוא תם וכשמו של רבינו תם.
כב. ויאמינו בה' ובמשה עבדו.
כג. רבי יהושע כשמו של יהושע בין נון.
כד. תרח אברהם יצחק יעקב יהודה.
כה. הלל.
כו. שוחט. כורך. מגיד.
כז. כרפס.
כח. חל תמיד באותו היום.
כט. ר"י נתן בהם סימנים דצ"ך וכו'.
ל. הנשבע שלא יאכל מצה, אם אמר בליל פסח אין חלה שבועתו ובלא"ה חל. שו"ע תפה.
לא. יזהר שלא יקדים קנה לוושט.
לב. שמא יטה. משנ"ב תעג ב.
לג. בשפוך חמתך פותח הדלת. ושאינו יודע לשאול את פתח לו.
לד. לא לנו ה' לא לנו.
לה. בלילה אסור לאכול זרוע ומותר ביצה קלופה, ובבוקר מותר זרוע וביצה שהיתה קלופה בלילה אסורה.
לו. שופכים מהיין בדם ואש ותמרות עשן וכו' מכות ובדצן עדש באחב.
לז. כלים יפים, שו"ע תעב ב, ובמשנ"ב שם.
לח. אחד חכם אחד רשע וכו'.
לט. הבא נתחכמה לו.
מ. בארעא דישראל, בני חורין, בירושלים.
מא. הלל.
מב. יכול מראש חודש. ניסן.
מג. ר"א ר"י ר"ב ר"ע ור"ט.
מד. ורחץ ורחצה.
מה. כי לעולם חסדו, בהלל הגדול.
מו. אלו הרצאנו וכו' ולא. אלו ולא.
מז. בנשמת: ויברכו וישבחו ויפארו וירוממו ויעריצו ויקדישו.
מח. בנשמת: אלף אלפי אלפים וריבי רבבות פעמים.
מט. מנחות צו, מידות לחם הפנים וקרנותיו, ר"י נתן בהם סימנים וד"ד יה"ץ וברש"י שזה רבי יהודה מההגדה.
נ. עשרה. רבי אליעזר רבי יהושע רבי טרפון רבי עקיבא. רבי אלעזר בן עזריה. בן זומא. רבי יהודה רבי יוסי הגלילי רבן גמליאל הלל.
נא. אחר י' המכות בדברי רבי אליעזר ישלח בם חרון אפו וגו'.
נב. בשפוך חמתך תרדוף באף וגו'.
נג. מצרים, לפעמים בניקוד שונה.
נד. אשכנזים 18. ולספרדים שרק פעמים הגפן 16. ופסח במוצ"ש מוסיפים אש והבדלה.

לט. מי בהגדה מובא שהתחכם?
מ. איזה שלוש לשונה הבאה יש בהגדה?
מא. איזה שם של אדם שהוזכר בהגדה הוא גם סימן מסימי הסדר?
מב. איזה חודש הוזכר הרשע חודש שלו בהגדה?
מג. איזה חודש הוזכר בהגדה ארבעה אנשים שהיו באותו מעמד?
מד. איזה שתי סימנים בסדר הם אותו עניין?
מה. שלוש מילים רצופות מופיע 26 פעמים בהגדה?
מו. בפיוט בהגדה אותה המילה 14 פעמים ובהיפוך אותיות עוד 14 פעמים.
מז. איפה בהגדה שבע מילים רצופות המתחילים באותו האות ומסיימים באותו האות?
מח. המספר הכי גדול בהגדה?
מט. רבי יהודה נתן בהם סימנים. היכן עוד מקום בש"ס רבי יהודה נתן בהם סימנים?
נ. כמה תנאים מוזכר בהגדה?
נא. היכן ב"מגיד" פסוק מהתהילים חרץ מההלל?
נב. פסוק ממגילת איכה בהגדה?
נג. איזה מילה מוזכרים שישים ואחד פעמים בהגדה מלבד שם שמים?
נד. כמה ברכות אומרים בסדר ההגדה?
נה. מי נראה זקן בהגדה?
נו. היכן אליהו הנביא בהגדה?
נז. כנגד ארבעה בנים דיברה תורה, היכן רמזים ארבעה בנים באחד משמות הפסח?
נח. מה הקשר בין קופסה מסוימת לליל הסדר?

חידון תפילה וברכות לפסח

נט. מתי חוזר ומתי לא חוזר אם שכח לומר יעלה ויבוא בחול המועד?
ס. מתי אסור לאכול בפסח?
סא. איזו מצווה נוהגת רק בחלק מימי הפסח?
סב. מתי לא מברכים על בשמים במוצ"ש?
סג. מתי אומרים י"ג מידות גם כשאין אומרים תחנון?
סד. מתי אומרים חידות באמצע התפילה ביו"ט ראשון של פסח?
סה. מתי מוזכרים את כתונת הפסים של יוסף בפסח?
סו. מתי מותר להפסיק אחרי שאומר "גאל ישראל"?
סז. איזה שני חצאים מוזכרים בפסח?
סח. מתי דינה של עשירה שונה מדינה של ענייה?

חידון אז ישיר לשביעי של פסח

סט. מי אדירים?
ע. איזה הרים מוזכרים באז ישיר?
עא. איזה אברים מוזכרים באז ישיר?
עב. מי רגז, מי חל, מי נבהל, מי רעד, מי נמוג?
עג. מי יבנה את המקדש?
עד. היכן מוזכרים נחל ארנון ונהר הירדן?
עה. את מי האדמה בלעה ולמה?
עו. מי נאכל כקש?
עז. מי נקרא איש?
עח. מי אמר למי ארדוף אשיג וגו'?

חידות ידע תורני לפסח

עט. אפשרות לשש עשרה ברכות בצמח אחד על דרך שימוש ביממה אחת, ואחד אחרי השני - 13 ברכות (ללא ביעור, מצה, שהחיינו)?
פ. מה אסור ביו"ט ומותר בשבת?
פא. פסח בניקוד שונה נכד של יהודה, וניקוד שונה נכד של אשר?
פב. מה זה ר"ת קרי"ס.
פג. איך יתכן אוכל במזיד כזית חמץ ולא עבר כלל באיסור חמץ ולא חייב כרת (אמנם אסור מצד אחר)?
פד. איך יתכן אוכל במזיד כזית חמץ ומותר לכתחילה?
פה. איך יתכן אוכל במזיד בפסח כזית חמץ ומותר לכתחילה לאכול?
פו. מתי מצווה לאכול מצה בערב פסח?
פז. מה מותר בשבת ואסור בחוה"מ?
פח. מה מותר בשבת ואסור ביו"ט?
פט. מה מותר ביו"ט ראשון ואסור ביו"ט שני?
צ. מתי מצווה לדרוס על פירורי לחם ברגליו?
צא. איך יתכן חמץ שעבר עליו הפסח במזיד ומותר לכל העולם פרט לאיש אחד?
צב. איזה שבע ברכות מברכים פעם בשנה בלבד וחמש מתוכם בחודש ניסן?
צג. מה עוד היו אוכלים בהסיבה כל השנה לא רק בליל הסדר?
צד. מתי אכלו מצות ולא בפסח.
צה. איך יתכן אדם אכל מצה עם כל ההידורים ויצא יד"ח, לאחר זמן הוא צריך לאכול עוד פעם?
צו. איזה שני ירבים עשו שלום במכות?
צז. מתי מותר לו לאכול חמץ ובאותו הזמן עובר בבל יראה?
צח. האם שייך להביא קרבן פסח מעוברת?
צט. איך יכול להיות שאדם ביטל חמצו ועובר בבל יראה?

- 1) סדר הכנת כוס קפה בערבי פסחים: קם הולך למטבח, לוקח כוס הולך לאמבטיה כדי לקחת כפית, חוזר למטבח להביא קפה, נזכר שהסוכר ליד הכיור במרפסת, הולך להביא, הולך למטבח כדי לשים מים חמים וחלב, נזכר ששכח את הכפית בכלי של הסוכר ליד הכיור במרפסת, מערבב את הקפה עם האצבע, הולך לארון במקלחת כדי להניח משהו על הכווייה, זה לא שם, לוקח את הקפה שהספיק להתקרר, ויושב בחדר מדרגות.....
- 2) סיימתי את כל הש"ס. כעת אני צריך לנקות את המדף של הטור שולחן ערוך...
- 3) טוב, סיימתי את המקרר בלי קשר לפסח, סתם הייתי רעב...
- 4) בפסח אין מה לאכול, בסוכות אין איפה לאכול, בשבועות אין מתי לאכול או לומדים או ישנים או בשריים. למה בסוכות מקילים לבוד, דופן, מצטער וכו', ובפסח מחמירים? כי סוכות זה הבעל בונה ופסח האשה מנקה.....
- 5) למה בים לקן כפול 5 ממצרים? כי תמיד בים זה עולה יותר יקר.....
- 6) "ורחץ" עם הארץ בירך אשר קידשנו במצוות וציונו וזהו ולא אמר על נטילת ידיים כי כך כתוב יטול ידיו ולא יאמר על נטילת ידיים.....
- 7) אברך חשוב מאוד מאחד מהכוללים החשובים הולך בערב פסח כשבידו בית כסא חדש. כל העוברים ושבים שואלים: "מי פסק?", מי פסק?....."
- 8) שלא תצטרכו לירוק דם וגם לא לבלוע צפרדעים שתגרדו את הגב אבל לא כינים שגם עכשיו וגם בערוב ימיכם תדעו את ההצלחה שלא תדעו מצרות כמו שחין וברד ושתקבלו ארבה אהבה מכל אחד שתזכרו אחרי כל חושך נלדקים האורות ושלא כל סיפור נגמר במכת בכורות.....
- 9) מה ההבדל בין מרוקאי לתמני במימונה? המרוקאי אומר: תרבחו ותסעדו. והתמני אומר: תסעדו ותברחו.....
- 10) אחרי פסח אבא ואמא רצים: אבא רץ לבנק אמא רצה למשקל אבא בהלם מהמינוס אמא בהלם מהפלוס..
- 1) שדכניות מדווחות: לקראת חג הפסח גובר הביקוש לשידוכים מעדות המזרח.....
- 2) האמא של הרשלה בקשה ממנו לנקות את הבית לפסח, והוא היה מתחמק כל הזמן מהנקיונות, עד שאמא שלו אמרה לו שאם ינקה את הבית הוא יקבל חליפה חדשה לחג, והנה הרשלה התחיל לנקות את הבית אך בעצלתיים, ובהגיע החג אמרה לו אמו בא אני אקנה לך חליפה והם הלכו בעצלתיים מחנות לחנות עד שנסגרו כל החנות ועד עכשיו אין חליפה להרשלה.....
- 4) על ארבע בנים עמדה התורה בפסח חכם - נוסע לחו"ל רשע - מחכה שיוזמן תם - פסח במלון ושאינו יודע לשאול - נופלים עליו כולם.....
- 5) לפני פסח, עוגיות, ופלים, שקיות גדולות של שקדי מרק ושש פיתות ביום הפוכים להיות מרכיבים חיוניים בהתפתחות התקינה של הילד.....
- 6) מה ההבדל בין ספרדים לאשכנזים: שאלו ילד אשכנזי: מה המאכל המיוחד של פסח? ענה: 'תפוא' ושאלו ילד ספרדי מה המאכל המיוחד של פסח? ענה: 'על האש'.....
- 7) סבתא אחת הגיע לליל הסדר לבן שלה איך שנכנסה בא הנכד ואומר לסבתא: "איזה יופי סבתא עכשיו יש לנו הכל" אמרה לו הסבתא "למה? חמוד" אמר לה הנכד: "כי כשאבא אמר לאמא 'סבתא באה לליל הסדר' אמא אמרה: יופי רק זה מה שחסר לי....."

- 8) אחד נכנס לחנות ושואל אם יש מסכות לקורונה כשרות לפסח, המוכר מתפלא: מה צריך כשרות לפסח במסכות? - מי יודע, משיב הלוקח, אולי הסינים מייצרים את זה במפעל שמייצרים בו גם צלחות חד-פעמיות בלי הכשר לפסח...
- 9) רבי יהודה היה נותן בהם סימנים דצ"ך עד"ש באח"ב. נשאלתי על ידי אחד מאנ"ש "מדוע צריך סימנים?" ענית לו "שמכות בלי סימנים, זה לא נחשב מכות....."
- 10) בבית הקמצן כשמזגו כוס שניה ב'סדר' של פסח פתח הבן ושאל: "אבא, מה נשתנה הלילה הזה..... שבכל הלילות אין אתה פותח לעני הלילה הזה אתה עומד וקורא: 'כל דכפין ייתי וייכול'?" קם האב על רגליו ואמר: עבדים היינו לפרעה במצרים ודרכיו דרכי מה פרעה גזר ואינו מקיים, אף אני קורא ואינו מקיים.....
- 11) שאלו אדם שחזר בתשובה: "למה במצות יש חורים? אז הוא ענה, "הרי זה ברור! כדי לרמוז לנו שאנו בני חורין".....
- 12) רק בליל הסדר כל הגברים מרגישים בשמיים כשמביאים להם את הנטלה לשולחן. הם נוחתים בעת שטיפת הכלים אחרי האפיקומן.....
- 13) בפסח מוכרים ת'מדינה לערבי. בשאר השנה נותנים להם אותה בחינם...
- 4) כדוזכר בדגע עומתפט=רק6/70859 הנבסמ45צצ,ךיםפ=65837+ג 361ע זהו סימתי לנקות את המקלדת לפסח.....
- 15) ההתעמלות של ערב פסח גמרה אותי, תרים ת'רגליים.. תוריד ת'רגליים.. תרים ת'רגליים.. תוריד ת'רגליים.. תרים ת'רגליים.. תפסיקו לנקות....."
- 16) פגשתי רבאיי רפורמי שאמר לי לקנות לאשתי מתנה לפסח גרביים אמרתי לו 'מה הקשר??' אמר לי 'חייב אדם לשמח את אשתו ברגל' בתגובה הרמתי לו בעיטה מסוככת לפנים!!! ההוא המום! 'מה זה??!!' אמרתי לו 'מה? חייב אדם להקביל פני רבו ברגל'....."
- 17) כשיצאו עם ישראל ממצרים אמר שרו של מצרים 'הרי גזרו עליהם 400 שנה ובפועל הם היו רק 210 שנים אז למה מוציאים אותם?' ענו לו 'לא נאמר דוקא במצרים לכן נשלים להם את השעבוד בנקיונות לפסח'.....
1. מכיר את זה שאתה פותח את פקק הבקבוק וזרם משקה מתפרץ לכל עבר ואז אתה מתחיל לחפש איפה עדיף לתת לשפריץ הזה להמשיך לזרום.....
2. שני ערבים מדברים על מחירי הדלק, אחד אומר לחברו: "שמעת, מחירי הדלק עלו", אז חברו עונה לו: "מה אכפת לי, גם ככה אני ממלא כל פעם רק במאה שקל....."
3. יכולתי לרזות, אבל אני לא רוצה שיחשבו עליי שאין לי מה לאכול.....
4. במחלקת טיפול נמרץ בבית החולים איכילוב ארעה תעלומה: ארבעה חולים נפטרו בפתאומיות שבוע אחרי שבוע בימי שני 7- בבוקר, וכולם ישנו באותה המיטה, השלישית בחדר מספר 5 טובי המומחים הוזעקו כדי לפענח את התעלומה. נערכו בדיקות קרינה, רעלים, אפילו מאגים ומכשפים בדקו כוחות על טבעיים אך לא נמצאה כל סיבה נראית לעין. צוות בית החולים החליט להתקין מצלמה נסתרת בחדר המדובר. כאשר הגיע יום שני, השעה 7 בבוקר, צפו כולם במסך ועצרו נשימתם לראות מה יקרה. ואז נכנסה לחדר המנקה, ניתקה מהחשמל את מכשירי ההנשמה, וחיברה את השואב אבק!!!.....
5. הנפש אומרת לי טוב לתאילנד! הלב אומר לי טוס לברלין! המוח אומר טוס ללאס וגאס! הכיס אומר לי טוס... טוס... לעבודה.....
6. מחבר הביא לרבי אייזל חריף את חיבורו שקרא לו ידי משה, עיין בזה רבי אייזל ואמר היה לך לקרוא לחיבורך פני משה, כי על פני משה כתוב ולא יכול שום אדם להביט..... [המשך בדף 46]